

01645

RESEARCH CENTER
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY
1964
01645

12539

469
120

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. ŚWIERCZEWSKIEGO

ASG-3 / 52

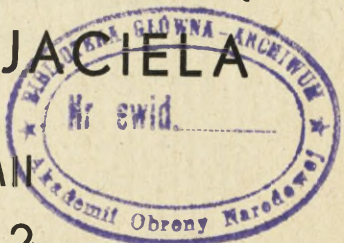
Wzrost. prof 1235

T A J N E

Egz. Nr 21

NATARCIE PUŁKU PIECHOTY
NA
ZAWCZASU PRZYGOTOWANĄ
OBRONĘ NIEPRZYJACIELA

PRACE AKADEMII
ZBIÓR Nr 2

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział _____
Nr 1235

12539

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 2

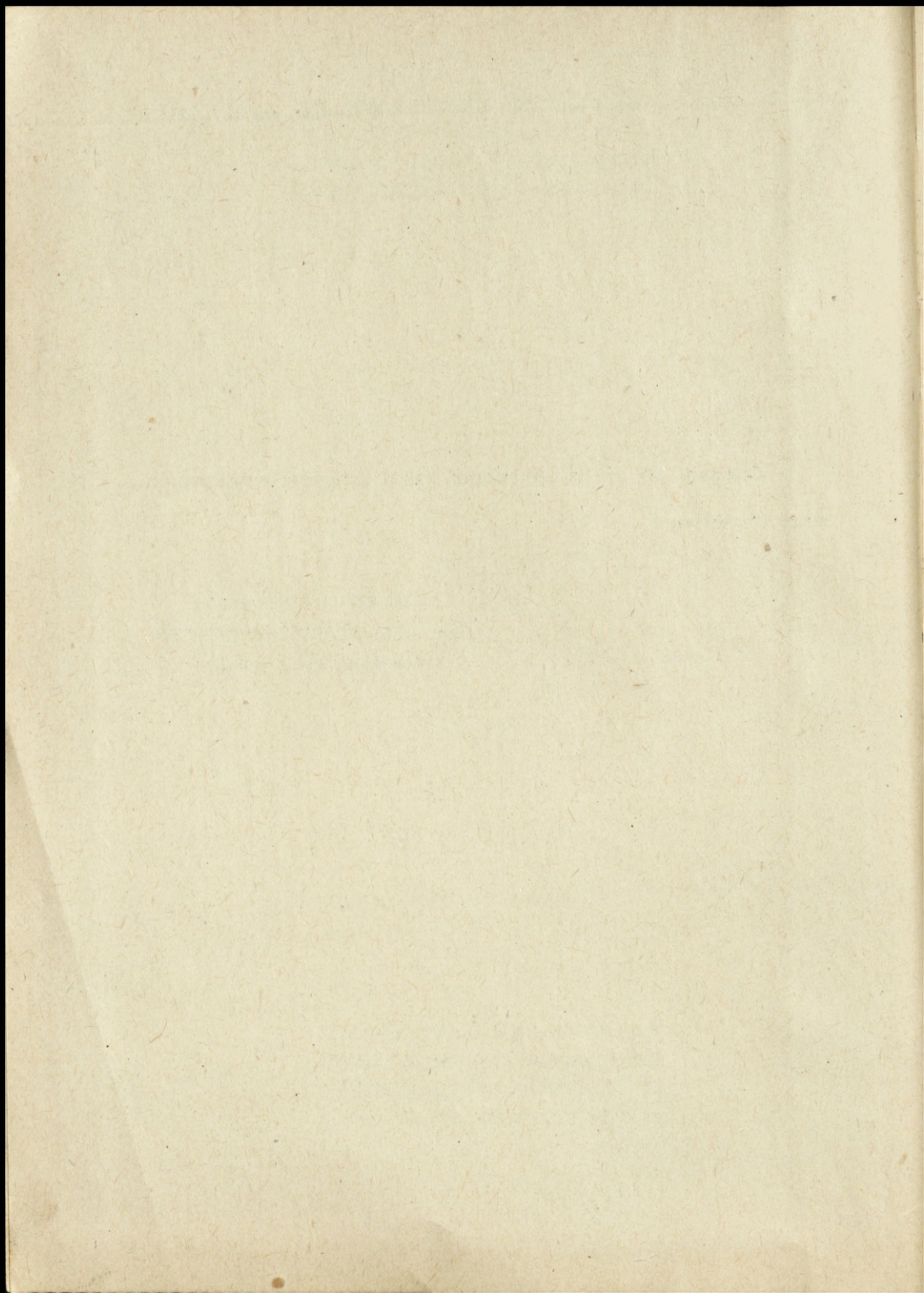
W OPRACOWANIU MATERIAŁÓW
DO NINIEJSZEGO ZBIORU
WZIELI UDZIAŁ WYKŁADOWCY
POSZCZEGÓLNYCH KATEDR ASG

PODRĘCZNIK REDAGOWANY
PRZEZ KOLEGIUM REDAKCYJNE
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. ŚWIERCZEWSKIEGO

Warszawa, dn. 3. 7. 1951 r.

Zalecam do użytku Akademii, szkół i kursów wojskowych
oraz oficerów.

SZEF SZTABU GENERALNEGO
Gen. broni WŁADYSŁAW KORCZYC
Wiceminister Obrony Narodowej

	Str.
Praca sztabu nad doprowadzeniem decyzji dowódcy pułku do wykonawców	38
Organizacja przegrupowania i luzowania	40
Organizacja współdziałania	41
Kontrola i pomoc pododdziałom	44
Praca sztabu pułku pierwszego rzutu dywizji w czasie natarcia	45
Praca sztabu pułku piechoty drugiego rzutu dywizji	51
 Rozdział IV — ORGANIZACJA DOWODZENIA I ŁĄCZNOŚCI	
Zasady ogólne	55
Organizacja łączności radiowej	58
Organizacja łączności przewodowej	61
Wykorzystanie ruchomych środków łączności	63
Zabezpieczenie inżynieryjne i maskowanie urządzeń łączności .	63
Praca dowódcy, szefa sztabu i szefa łączności w zakresie organizacji łączności	64
 DZIAŁ II — ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU	
Rozdział V — ZASADY OGÓLNE	67
Rozdział VI — ROZPOZNANIE	68
Rozdział VII — UBEZPIECZENIE	71
Rozdział VIII — OBRONA PRZECIWLOTNICZA	72
Rozdział IX — OBRONA PRZECIWPANCERNA	74
 Rozdział X — ZABEZPIECZENIE PRZECIWCHEMICZNE PUŁKU PIECHOTY	 76
Organizacja obrony przeciwcchemicznej	76
Obowiązki dowódcy i sztabu w zakresie zabezpieczenia przeciwcchemicznego pułku w natarciu	81
Użycie dymów i środków zapalających	83

**DZIAŁ III — ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE NATARCIA
PUŁKU PIECHOTY**

Rozdział XI — OGÓLNE ZASADY UŻYCIA ARTYLERII W NATARCIU	86
Natarcie artyleryjskie	86
Rozdział XII — ORGANIZACJA DOWODZENIA ARTYLERIĄ W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY	97
Zasady ogólne	97
Referat dowódcy PGA	100
Ugrupowanie bojowe artylerii	101
Zadania PGA w natarciu według etapów walki pułku piechoty	102
Organizacja współdziałania	107
Kierowanie ogniem PGA w czasie walki	112

**DZIAŁ IV — UŻYCIE CZOŁGÓW I ARTYLERII PANCERNEJ
W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY**

Rozdział XIII — ZASADY OGÓLNE UŻYCIA CZOŁGÓW I ARTY- LERII PANCERNEJ W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY	115
Rola i zadanie czołgów i artylerii pancерnej w natarciu pułku piechoty	115
Normy wzmocnienia pułku piechoty czołgami i artylerią pan- cerną	116
Ugrupowanie bojowe czołgów i artylerii pancерnej	117
Użycie czołgów i artylerii pancерnej w okresie przygotowaw- czym do natarcia	118
Użycie czołgów i artylerii pancерnej w okresie prowadzenia walki przez pułk piechoty	118
Rozdział XIV — ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA	122
1 Etap — wykonanie przez pułk zadania bliższego	123
2 Etap — wykonanie przez pułk zadania następnego	124
3 Etap — działanie w głębi obrony nieprzyjaciela — prze- ławianie trzeciej pozycji	125

	Str.
Rozdział XV — PRACA DOWÓDCY JEDNOSTKI CZOŁGÓW I JEGO SZTABU	126
Organizacja natarcia	126
Organizacja dowodzenia i łączności	127
Rozdział XVI — ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWO-TECH- NICZNE	129
Uzupełnienie amunicji i paliwa w toku walki, naprawa wozów na polu walki, ewakuacja sprzętu i rannych	129
 DZIAŁ V — ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU 	
Rozdział XVII — CELE I ZADANIA ZABEZPIECZENIA INŻY- NIERYJNEGO PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU	130
Rozdział XVIII — ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE PUŁKU PIECHOTY W OKRESIE PRZYGOTOWAWCZYM DO NA- TARCIA	132
Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego pułku w okresie przy- gotowawczym do natarcia	132
Rozpoznanie inżynieryjne	132
Rozbudowa podstawy wyjściowej	135
Przygotowanie środków saperskich dla przekroczenia zapór inży- nieryjnych nieprzyjaciela i umocnienia zdobytego terenu	144
Organizacja grup specjalnych i ich przygotowanie pod wzglę- dem inżynieryjnym	146
Zabezpieczenie skrzydeł i styków środkami saperskimi	147
Zabezpieczenie inżynieryjne luzowania	148
Rozdział XIX — ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE PUŁKU PIECHOTY W OKRESIE PROWADZENIA WALKI	149
Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w okresie prowadzenia walki	149
Rozpoznanie inżynieryjne	149
Wykonanie przejść w zaporach nieprzyjaciela i przepuszczanie przez nie wojsk własnych	150

	Str.
Blokowanie i niszczenie nieprzyjacielskich schronów bojowych środkami saperскими	152
Zabezpieczenie działań artylerii i czołgów	152
Rozbudowa nowych SD i PO w czasie walki	154
Utrzymanie dróg i budowa dróg na przełaj	154
Umocnienie zdobytych rubieży i zabezpieczenie inżynieryjne odpierania kontrataków nieprzyjaciela	155
Rozdział XX — ZASADY UŻYCIA SAPERÓW W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY	157
Obliczenie ilości saperów niezbędnych dla zabezpieczenia natarcia	157
Zasady użycia saperów	158
Rozdział XXI — OBOWIĄZKI DOWÓDCY PUŁKU PIECHOTY, SZTABU I SZEFA SAPERÓW W ZAKRESIE ZABEZPIECZE- NIA INŻYNIERYJNEGO DZIAŁAŃ PUŁKU W NATARCIU	159
DZIAŁ VI — TYŁY PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU	
Rozdział XXII — CECHY CHARAKTERYSTYCZNE ORGANI- ZACJI I PRACY TYŁÓW PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU	170
Zadania tyłów pułku piechoty w natarciu	171
Organizacja tyłów pułku piechoty	172
Praca tyłów	175
Rozdział XXIII — DOWODZENIE TYŁAMI	182
Zasady ogólne i planowanie	182
Dowodzenie tyłami w okresie przygotowawczym i w okresie prowadzenia walki	184
Zabezpieczenie pracy tyłów	186
DZIAŁ VII — PROWADZENIE NATARCIA PRZEZ PUŁK PIECHOTY	
Rozdział XXIV — PODZIAŁ NATARCIA NA OKRESY I ETAPY	188
Rozdział XXV — ARTYLERYJSKIE PRZYGOTOWANIE ATAKU	189

	Str.
Rozdział XXVI — OKRES PROWADZENIA WALKI	191
1 Etap — wykonanie zadania bliższego	191
2 Etap — wykonanie zadania następnego	195
3 Etap — Działania bojowe pułku w głębi obrony nieprzyjaciela przyjaciela	198
Działania pułku w składzie dywizji podczas natarcia na drugi pas obrony	201
Pościg	204
Utrwalenie osiągniętego powodzenia	205

Załączniki na końcu książki.

- Załącznik Nr 1 — Wariant ugrupowania pułku piechoty w natarciu
w dwóch rzutach
- Załącznik Nr 2 — Wariant ugrupowania pułku piechoty w jednym
rzucie (na pomocniczym kierunku)
- Załącznik Nr 3 — Wariant ugrupowania pułku piechoty w trzech
rzutach
- Załącznik Nr 4 — Przykładowy schemat organizacji łączności radio-
wej pułku w natarciu
- Załącznik Nr 4a — Przykładowy schemat organizacji łączności radio-
wej pułku w natarciu
- Załącznik Nr 5 — Przykładowy schemat organizacji łączności prze-
wodowej pułku w natarciu
- Załącznik Nr 5a — Przykładowy schemat organizacji łączności prze-
wodowej pułku w natarciu
- Załącznik Nr 6 — Przykładowe rozmieszczenie pułku piechoty w na-
tarcu
- Załącznik Nr 6a — Rozmieszczenie urządzeń tyłowych, dowóz i ewa-
kuacja w okresie wykonywania zadania następnego
przez 1 pp

DZIAŁ I

ORGANIZACJA DZIAŁAŃ BOJOWYCH PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU

Rozdział I

ZASADY OGÓLNE

Miejsce i rola pułku w natarciu dywizji piechoty

Pułk piechoty w składzie dywizji może nacierać albo z rubieży bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem albo po podejściu do pasa obrony nieprzyjaciela.

Drugi wypadek, tj. natarcie po podejściu do pasa obrony nieprzyjaciela może mieć miejsce w toku walki w głębi obrony nieprzyjaciela. W tym wypadku podejście do pasa obrony nieprzyjaciela odbywa się w szybkim tempie i połączone jest zwykle ze zniszczeniem lub wzięciem do niewoli stawiających opór oddzielnych grup (pododdziałów) nieprzyjaciela, wycofujących się lub podchodzących i zajmujących uprzednio przygotowane pozycje. Natarcie na taką obronę może być przeprowadzone z marszu lub po przygotowaniu przyspieszonym.

Doświadczenie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego wykazuje, że pułk piechoty najczęściej nacierał na przygotowaną obronę nieprzyjaciela z rubieży bezpośredniej styczności. Natarcie takie rozpoczynało się zwykle od przełamania głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Miejsce pułku piechoty w ugrupowaniu bojowym dywizji w natarciu na przygotowaną obronę nieprzyjaciela jest zależne od zadania, jakie wykonuje pułk.

Pułk nacierający w składzie dywizji może działać w pierwszym lub drugim rzucie. W pierwszym rzucie dywizji pułk może nacierać na kierunku głównego uderzenia lub na kierunku uderzenia pomocniczego.

Rola pułku piechoty w natarciu dywizji wynika z miejsca, jakie pułk zajmuje w ugrupowaniu bojowym dywizji.

Pułk będący w pierwszym rzucie dywizji, na kierunku głównego uderzenia wykonuje najważniejszą część zadania bojowego dywizji. Przełamuje on pierwszą i drugą pozycję obrony i wychodzi w rejon stanowisk ogniowych zasadniczego zgrupowania artylerii nieprzyjaciela i tym samym stwarza sprzyjające warunki dla szybkiego przełamania całego głównego pasa obrony nieprzyjaciela, w którym sam bierze udział.

Rola pułku piechoty drugiego rzutu polega na tym, że stanowi on siłę uderzeniową w ręku dowódcy dywizji. Wprowadzenie drugiego rzutu do walki potęguje siłę uderzenia dywizji, pozwala na zachowanie wysokiego tempa natarcia i szybkie opanowanie całego głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Szerokość pasa natarcia i głębokość zadań bojowych pułku

Szerokość pasa natarcia pułku piechoty i głębokość zadania bojowego zależą od miejsca jakie zajmuje pułk w ugrupowaniu bojowym dywizji; od posiadanych sił i środków przydzielonych pułkowi i wspierających jego natarcie; od charakteru obrony nieprzyjaciela i warunków terenowych.

Na podstawie doświadczeń z działań bojowych Armii Radzieckiej, biorąc pod uwagę skład organizacyjny pułku i środki wzmocnienia jakie pułk może otrzymać, przyjmujemy, że pułk w przeciętnych warunkach na głównym kierunku może nacierać z powodzeniem w pasie do 1500 m.

Uzasadnienie słuszności podanej szerokości pasa natarcia jest następujące: kompania strzelecka, nacierając tyralierą przv zachowaniu odstępów między strzelcami od 4,5 do 6 m i od 30 do 40 m między plutonami, rozwija się — wraz ze środkami wzmocnienia — na froncie 250—350 m. Innymi słowy — kompania może nacierać na froncie do 350 m.

Batalion piechoty, nacierając normalnie w dwóch rzutach (w dwóch tyralierach) mając w pierwszym rzucie (tyralierze) dwie kompanie z odstępami 50 m między nimi i jedną

kompanię w drugim rzucie (tyralierze), może nacierać w pasie szerokości do 750 m.

Z powyższego wynika, że pas natarcia pułku nacierającego w dwóch rzutach, mając dwa bataliony w pierwszym rzucie, będzie wynosił do 1500 m.

Ogólnym zadaniem pułku piechoty w natarciu jest przełamanie obrony nieprzyjaciela na głębokość pierwszej i drugiej pozycji i opanowanie dogodnej rubieży w rejonie głównych stanowisk ogniowych artylerii nieprzyjaciela.

Tak głębokie zadanie pułku wynika z konieczności stworzenia dogodnych warunków dla szybkiego przełamania trzeciej pozycji, to jest przełamania całego głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Celem jaknajlepszej organizacji walki i zapewnienia ciągłego współdziałania, wykonanie ogólnego zadania pułku rozdziela się na kolejne etapy. Etapami tymi są: zadanie bliższe i zadanie następne. Zadania te określa się obiektami obrony nieprzyjaciela i rubieżami terenowymi.

Głębokość zadania bliższego pułku zależy od charakteru obrony nieprzyjaciela, stosunku sił i środków, terenu itp. Od wykonania zadania bliższego zależy w dużej mierze wykonanie przez pułk całego zadania bojowego i wobec tego, zadanie bliższe jest **najważniejsze**. Zadanie bliższe zwykle zostaje wykonane przez pułk w początkowym ugrupowaniu bojowym. W niektórych wypadkach wykonanie zadania bliższego będzie wymagało wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku.

Zadaniem bliższym pułku piechoty nacierającego w pierwszym rzucie dywizji na kierunku głównego uderzenia będzie zwykle opanowanie drugiej pozycji, a w niektórych wypadkach pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela.

Przy normalnym nasyceniu natarcia pułku czołgami, przy wsparciu natarcia pojedynczym lub podwójnym wałem ogniowym na głębokość drugiej pozycji, na odcinku, na którym będzie wprowadzony drugi rzut korpusu — dywizja zmechanizowana, bliższym zadaniem pułku będzie z zasady — opanowanie pozycji odwodów pułkowych (drugiej pozycji obrony) i zniszczenie nieprzyjaciela broniącego tej pozycji; zadaniem następnym wówczas będzie wyjście w rejon głównych stanowisk ogniowych artylerii, odparcie kontrataków odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela i podejścia do trzeciej pozycji obrony.

W natarciu pułku na kierunku pomocniczym, zadaniem bliższym będzie opanowanie pierwszej pozycji głównego pasa obrony nieprzyjaciela lub dwóch rowów pierwszej pozycji, to jest batalionowego lub kompanijnego rejonu obrony. Tak nieznaczna w tym wypadku głębokość zadania bliższego wynika z małej ilości posiadanych przez pułk sił i środków wzmocnienia przy znacznie szerszym pasie natarcia. Zadanie następne pułku obejmuje zniszczenie nieprzyjaciela na drugiej pozycji i wyjście w rejon głównych stanowisk ogniowych artylerii nieprzyjaciela.

W wypadku, gdy pułk naciera na wąskim froncie i grupuje się w trzy rzuty, otrzymuje on dalsze zadanie — przełamanie całej głębokości głównego pasa obrony.

We współczesnej walce natarcie piechoty i czołgów jest z zasady wspierane pojedynczym lub podwójnym wałem ogniowym na głębokość 3—4 km, tj. na głębokość drugiej pozycji nieprzyjaciela, co znacznie ułatwia pułkowi wykonanie zadania bliższego i następnego. Wykonanie zadania następnego będzie wymagało z reguły przegrupowania sił i środków, tj. wprowadzenia do walki drugiego rzutu lub odwodu. W okresie wykonywania zadania następnego nacierający pułk może spotkać się z kontratakami odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela, dla odparcia którego trzeba będzie przejść czasowo do obrony na zagrożonym kierunku, a na kierunku, na którym pułk uzyskał powodzenie wprowadzić do walki drugi rzut i nacierać dalej.

Zadanie następne określa się zwykle wskazaniem kierunku natarcia i rubieży, którą należy opanować.

W swoim rozkazie, dowódca dywizji określa dokładnie w terenie zadanie bliższe i następne pułku i nakazuje gotowość do dalszego natarcia, określając jego kierunek np. „N” — pułk piechoty przełamać obronę na odcinku zniszczyć nieprzyjaciela w rejonie opanować rubież AB, następnie nacierać w kierunku C—D i opanować rubież E—F, po czym być gotowym do dalszego natarcia w kierunku „G—H”.

W okresie walki w głębi taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela, pułk może otrzymać kolejno kilka zadań. Rubieżą ostatniego zadania dalszego, którą powinien opanować pułk nacierający w pierwszym rzucie dywizji pod koniec pierw-

szego dnia natarcia, powinna być rubież położona za drugim pasem obrony nieprzyjaciela.

Po wykonaniu ostatniego zadania dalszego (zadania dnia dywizji) pułk może otrzymać następnego dnia w ramach zadania wykonywanego przez dywizję, zadanie współdziałania w zabezpieczeniu wprowadzenia w wyłom grupy szybkiej armii, względnie nawiązania łączności taktycznej z desantem powietrznym.

Oczywiście, że wykonanie przez pułk dalszych zadań będzie wymagało przegrupowania sił i środków oraz wprowadzenia do walki wszystkich sił pułku.

Zadania bojowego pułku piechoty nacierającego w drugim rzucie dywizji nie dzieli się na zadanie bliższe i następne. Pułkowi drugiego rzutu dowódca dywizji określa zwykle tylko kierunek natarcia, rubież wprowadzenia do walki oraz obiekt obrony nieprzyjaciela, który pułk ma opanować. Zadanie bliższe i następne pułk drugiego rzutu otrzymuje dopiero przy wprowadzeniu do walki.

Normy wzmocnienia pułku artylerią, czołgami, artylerią pancerną i saperami oraz zasady użycia tych wojsk

a) Wzmocnienie pułku piechoty artylerią

Pułk piechoty nacierający na kierunku głównego uderzenia z zasady zostaje wzmocniony różnorodnymi technicznymi środkami walki. Ilość i rodzaj środków wzmocnienia są zależne od zadania bojowego pułku, szerokości pasa natarcia, charakteru obrony nieprzyjaciela i terenu, w którym pułk będzie prowadził natarcie.

Najbardziej skutecznym środkiem niszczenia i obezwładnienia nieprzyjaciela, torującym drogę nacierającej piechocie i czołgom, paraliżującym manewr siły żywej i środków ognio- wych nieprzyjaciela, są artyleria i moździerz.

Operacje zaczepne Armii Radzieckiej w 1944—1945 r. wykazały, że dla skutecznego obezwładnienia współczesnej, zawczasu przygotowanej obrony, na kierunku głównego uderzenia, operacyjne nasycenie artylerią i moździerzami powinno wynosić 180—220 i więcej luf na 1 km frontu.

Pułk piechoty wzmacnia się artylerią, z której dowódca artylerii dywizji tworzy pułkową grupę artylerii (PGA). Zadaniem PGA jest po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania ataku — wsparcie ataku pułku piechoty i współdziałających z nim czołgów na całą głębokość zadania bojowego. Poza PGA, atak i natarcie pułków piechoty przygotowują a następnie wspierają grupy artylerii wyższego szczebla — DGA, KGA, AGA; grupy te biorą również udział w artyleryjskim zabezpieczeniu działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela.

Artyleria pułkowa i batalionowa nie wchodzi w skład PGA, działa ona w sztykach bojowych piechoty, z reguły używa się ją do strzelania na wprost do środków ogniowych i umocnień nieprzyjaciela, zarówno na przednim skraju pierwszej pozycji jak i w głębi obrony. W wypadku gdy w pasie natarcia jest dużo środków ogniowych, DSB, BSB i kopuł pancernych, dla ich niszczenia pułkowi przydziela się baterię armat 76 mm, a w wypadku istnienia silnych, wytrzymałych na ogień obiektów, przydziela się także baterie haubic kalibru 122 mm, 152 mm i większą, z takim obliczeniem, aby można było jednocześnie zburzyć wszystkie umocnienia w pasie natarcia pułku. W przeciętnych warunkach w pasie natarcia pułku może być na 1 km frontu około 10 takich obiektów, co wymaga 12—16 dział dla ich zniszczenia.

Moździerze pułkowe i batalionowe również nie wchodzi w skład pułkowej grupy artylerii, jednakże w myśl decyzji dowódcy pułku, sztab pułkowej grupy artylerii planuje ich ogień na okres artyleryjskiego przygotowania ataku.

Skład ilościowy i jakościowy pułkowej grupy artylerii trudno określić na podstawie zadań wykonywanych przez artylerię w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, ponieważ w tym okresie w pasie natarcia pułku będą działały także dywizjony DGA i KGA. Co wobec tego, może służyć za kryterium przy ustalaniu składu ilościowego i jakościowego PGA?

W okresie walki w głębi obrony nieprzyjaciela, tzn. od chwili kiedy kończy się wał ogniowy i pułk wykona zadanie następane, otrzymuje on pewną samodzielność nie wykraczającą poza ramy myśli przewodniej dowódcy dywizji. Z tego też powodu pułkowi potrzebna będzie silna grupa artylerii, która mogłaby wykonać wszystkie zadania w pasie natarcia pułku, jak również na najbliższych odcinkach sąsiadów.

Przed każdym nacierającym batalionem może znajdować się plutonowy punkt oporu o powierzchni 6—9 ha, dla którego obezwładnienia potrzeba będzie 1—1½ dywizjonu. Wobec tego dwóm batalionom nacierającym w pierwszym rzucie trzeba dać wsparcie 2—3 dywizjonów. Jeśli do walki zostanie wprowadzony także drugi rzut pułku, to ilość dywizjonów powiększy się odpowiednio do 3—5. Oprócz tego dowódca pułku musi mieć w swoim ręku choćby jeden dywizjon, aby móc jego ogniem wpływać na przebieg walki. Z potrzeb pułku wynika, że pułkowa grupa artylerii powinna składać się z 4—6 dywizjonów.

b) Wzmocnienie pułku piechoty czołgami i artylerią pancerną

Zasadniczym zadaniem czołgów i dział pancernych w natarciu pułku piechoty jest bezpośrednie działanie wraz z piechotą, obezwładnienie środków ogniowych nieprzyjaciela, niszczenie siły żywej — piechoty i obsługi dział, walka z kontratakującą piechotą i czołgami.

Pułkowi nacierającemu w pierwszym rzucie na kierunku głównego uderzenia przydziela się czołgi i działa pancerne. Dowódca pułku, celem zapewnienia ścisłego współdziałania z piechotą i najlepszego przez to zabezpieczenia natarcia piechoty, przez czołgi i artylerię pancerną, przydziela je batalionom. Czołgi oddane do dyspozycji dowódcy pułku i przydzielone przez niego batalionom stanowią grupy **bezpośredniego wsparcia piechoty** (BWP). Batalionowe grupy czołgów BWP, działające w pasie natarcia pułku powinny być wspierane przez działa pancerne.

Zadania bojowe przydzielonym pułkowi (batalionowi), czołgom, stawia w terenie dowódca pułku (batalionu), który także organizuje w terenie współdziałanie między piechotą, czołgami, artylerią i innymi rodzajami wojsk.

Pułk piechoty na kierunku głównego uderzenia może nacierać w pasie do 1500 m. Aby pułk mógł wykonać z powodzeniem postawione mu zadania, czołgi powinny działać w całym pasie natarcia pułku. Na froncie 1500 m może nacierać 30—50 czołgów w odstępach 30—50 m.

Czołgi te rzutuje się i rozdziela następująco:

- dla wzmocnienia batalionów piechoty pierwszego rzutu w natarciu pułku na głównym kierunku wydziela się nie mniej niż 20 czołgów na 1 km frontu w pierwszej linii i 10—15 czołgów i dział pancernych w drugiej linii — razem do 35 wozów na 1 km frontu, jest to minimalna ilość czołgów potrzebnych pułkowi dla zabezpieczenia natarcia batalionów pierwszego rzutu;
- przy dostatecznej ilości czołgów, po wzmocnieniu batalionów pierwszego rzutu, tworzy się drugi rzut czołgów; naciera on z drugim rzutem pułku. W składzie drugiego rzutu czołgów może znajdować się 10—15 czołgów i dział pancernych. W takim wypadku ogólne nasycenie czołgami i działami pancernymi w pasie natarcia pułku wyniesie do 50 wozów na 1 km frontu;
- trzeci rzut czołgów tworzy się na szczeblu dywizji i przeznaczają się do działania z pułkiem drugiego rzutu dywizji.

Na podstawie doświadczeń bojowych Armii Radzieckiej ustalono, że stosunek ilości czołgów do ilości dział pancernych winien być: na jedną kompanię czołgów — jeden pluton dział pancernych.

Wobec powyższego pułkowi potrzeba co najmniej 2—3 kompanie czołgów i 1—2 baterie artylerii pancernej dla wsparcia batalionów pierwszego rzutu. Poza tym dowódca pułku powinien przydzielić jedną kompanię czołgów batalionowi drugiego rzutu. W ten sposób trzeba przydzielić pułkowi 3—4 kompanie czołgów i 2—3 baterie artylerii pancernej. Przydzielenie do pułku nacierającego w pasie 1500 m większej ilości czołgów i dział pancernych jest niecelowe, ponieważ odstępy między wozami bojowymi będą mniejsze niż 30 m. Przy takim skupieniu czołgi tracą możliwość manewrowania i są narażone na niepotrzebne straty.

c) Wzmocnienie pułku pododdziałami saperów

W okresie przygotowania do natarcia, jak również w czasie natarcia, pułk piechoty musi wykonać poważne prace inżynierskie. Do wykonania tych prac konieczne jest wzmocnienie pułku pododdziałami saperów.

Pododdziały saperские wykonują następujące zadania: prowadzą rozpoznanie inżynierskie, szczególnie podczas walki

w głębi obrony nieprzyjaciela; wytyczają drogi na przełaj; wykonują przejścia w przeszkodach przed przednim skrajem i w głębi obrony; pomagają czołgom i artylerii przy pokonywaniu przeszkód i zapór inżynieryjnych w głębi obrony.

W okresie przygotowań do natarcia większą część prac inżynieryjnych w pasie natarcia pułku, związanych z przygotowaniem podstawy wyjściowej, wykonują pododdziały piechoty i innych rodzajów wojsk, a pułkowi i przydzieleni pułkowi saperzy pomagają im.

Ilość saperów, jaką pułk piechoty powinien otrzymać jako wzmocnienie dla inżynieryjnego zabezpieczenia natarcia, zależy przede wszystkim od przewidywanej ilości i rodzaju prac inżynieryjnych, które trzeba będzie wykonać w czasie przełamania poszczególnych pozycji obrony i przy pokonywaniu przeszkód i zapór między pozycjami.

Pułk piechoty ma własną kompanię saperów, która może zapewnić prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego, urządzenie PO, SD i inne niezbędne prace. Do pozostałych prac — rozminowanie, wytyczenie dróg na przełaj dla artylerii, pomocy czołgom, naprawy i budowy dróg, mostów itd. potrzeba 1—2 kompanii saperów, które pułk powinien otrzymać jako wzmocnienie.

Szczegółowe omówienie potrzeb pułku w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego i obliczenia niezbędnych sił i środków saperskich podane w dziale „Inżynieryjne zabezpieczenie natarcia pułku piechoty“.

Ugrupowanie bojowe pułku piechoty

Doświadczenia z działań bojowych Armii Radzieckiej w okresie 1942—1945 r. wykazały, że we współczesnych warunkach, przy przełamaniu głęboko urzutowanej obrony nieprzyjaciela, należy przyjąć głębokie ugrupowanie bojowe, aby mieć dość sił i środków dla potęgowania siły uderzenia w toku natarcia, a także dla zachowania wysokiego tempa natarcia.

Jednakże należy od razu zastrzec, że ugrupowanie bojowe nie może być wynikiem zastosowania takiego czy innego szablonu. W zależności od zadania jakie wykonuje pułk, charakteru obrony nieprzyjaciela i terenu, posiadanych sił i stopnia wzmocnienia, ugrupowanie bojowe pułku może składać się

z jednego, dwóch lub trzech rzutów piechoty, pułkowej grupy artylerii (PGA), artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego.

We współczesnych warunkach prowadzenia walki ugrupowanie bojowe pułku w jednym rzucie można stosować w natarciu na kierunku uderzenia pomocniczego, na szerokim froncie (więcej niż 1500), oraz w natarciu na nieprzyjaciela, który przeszedł pospiesznie do obrony.

Przy ugrupowaniu bojowym pułku w jednym rzucie bataliony rozwijają się w linię, pułk musi przy tym zachować obowiązkowo odwód w sile kompanii piechoty ze środkami wzmocnienia umieszczony na kierunku uderzenia. Dodatnią stroną ugrupowania bojowego w jednym rzucie jest to, że nie pozostawia się w odwodzie środków ogniowych piechoty, lecz wykorzystuje się je wszystkie bez wyjątku, jak również to, że zapewnia się ściśle współdziałanie środków wzmocnienia z batalionami, szczególnie w okresie walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Stroną ujemną ugrupowania w jednym rzucie jest brak w ręku dowódcy pułku silnego pododdziału dla rozwinięcia powodzenia w głębi obrony nieprzyjaciela, oraz trudność manewru tak całością jak i częściami ugrupowania. Dowódca nie ma środków do potęgowania siły uderzenia, wobec czego tempo natarcia, w miarę jego rozwoju słabnie. Przy ugrupowaniu w jednym rzucie należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie skrzydeł i styków.

Przy ugrupowaniu bojowym pułku piechoty w dwóch rzutach skład każdego rzutu może być różny. Normalnie w pierwszym rzucie nacierać będzie $\frac{2}{3}$ wszystkich sił i środków. Szerokość pasa natarcia pułku piechoty przy ugrupowaniu w dwóch rzutach będzie wynosiła jak obliczyliśmy około 1500 m.

Przy przełamywaniu obrony typu rejonu umocnionego, celowe jest ugrupowanie bojowe pułku w trzech rzutach. Takie ugrupowanie bojowe zapewnia potęgowanie siły uderzenia na dużej głębokości, co z kolei umożliwi szybkie rozwinięcie powodzenia. Szerokość pasa natarcia pułku w tym wypadku równać się będzie szerokości pasa natarcia batalionu, tj. do 800 m.

Ugrupowanie bojowe pułku zależy więc od charakteru obrony nieprzyjaciela, warunków terenowych, charakteru i głębokości zadania bojowego, szerokości pasa natarcia pułku i od ilości przydzielonych pułkowi środków wzmocnienia.

Rozdział II

ORGANIZACJA NATARCIA

Praca dowódcy pułku w zakresie organizacji natarcia

Decyzję do natarcia pobiera dowódca pułku na podstawie analizy zadania, oceny położenia i rekonesansu. Jednak zasadniczą pracą nad powzięciem decyzji, organizacją natarcia i współdziałania w pułku piechoty przeprowadza się w terenie.

Mapa, nawet w dużej skali, nie daje pełnego obrazu terenu szczególnie w tak wąskim wycinku jakim jest pas natarcia pułku, nie pozwala więc na szczegółowe rozpatrzenie wszystkich zagadnień mających wpływ na decyzję dowódcy pułku, która jest ściśle związana z terenem.

Po otrzymaniu zadania bojowego od dowódcy dywizji, dowódca pułku wraca do sztabu, gdzie posługując się mapą zaznacza szefa sztabu, dowódców rodzajów wojsk, szefów służb i kwatermistrza z zadaniem pułku oraz podaje jakie siły i środki są do dyspozycji pułku.

Często, w wypadku gdy jest mało czasu na przygotowanie natarcia, po rekonesansie z dowódcą dywizji, dowódca pułku pozostaje w terenie, a swoje wytyczne przekazuje szefowi sztabu przez znajdującego się z nim pierwszego pomocnika szefa sztabu, oznaczając godzinę i miejsce przybycia oficerów na rekonesans.

Po zapoznaniu sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb z zadaniem pułku i po wydaniu wytycznych, dowódca pułku przystępuje do analizy zadania i oceny położenia, przeprowadzając na wstępie obliczenie czasu.

Obliczenie czasu (osobistego)

Dowódca pułku z reguły otrzymuje zadanie bojowe w terenie podczas rekonesansu z dowódcą dywizji, który ustala równocześnie termin zameldowania decyzji. Również w terenie, najczęściej już po powzięciu swojej decyzji otrzymuje on wskazówki dowódcy dywizji co do organizacji współdziałania między różnymi rodzajami wojsk i oddziałami dywizji, według etapów walki.

Umiejętność dowódcy polega na tym, aby rozdzielić czas w taki sposób, by całość czynności związanych z przygotowaniem natarcia została wykonana w oznaczonym terminie.

Przy obliczaniu czasu dowódca pułku powinien określić: ile czasu potrzeba mu na analizę zadania i wysłuchanie referatów dowódców rodzajów wojsk (szefów służb) i szefa sztabu, kiedy ocenić położenie i przygotować się do przeprowadzenia rekonesansu oraz kogo zabrać ze sobą na rekonesans; kiedy ogłosić decyzję; kiedy i jak zorganizować współdziałanie; ile czasu wydzielić dowódcom batalionów (1—2 doby), kompanij (do 1 doby) i dowódcom jednostek wzmocnienia na zorganizowanie walki; kiedy i jak zorganizować kontrolę i pomoc podwładnym dowódcom.

W ten sposób, dowódca pułku robiąc obliczenie czasu, planuje zarówno swoją pracę jak i pracę sztabu i podwładnych mu dowódców nad organizacją natarcia oraz prace pododdziałów i pułku jako całości. Szczegółowe obliczenie czasu jest potrzebne z tego względu, że przygotowanie natarcia we współczesnych warunkach jest związane z szeregiem dość skomplikowanych czynności, a w pierwszym rzędzie z przegrupowaniem sił i środków, luzowaniem itp.

Analiza zadania i wskazówki dla sztabu odnośnie przygotowania referatów

Przy analizowaniu swego zadania, dowódca pułku powinien mieć całkowicie jasny obraz zadania dywizji i myśli przewodniej dowódcy dywizji. Tylko pod warunkiem jasnego uświadomienia sobie, co chce osiągnąć dowódca dywizji w wyniku zamierzonej walki, dowódca pułku będzie mógł określić trafnie miejsce pułku i rolę, jaką powinien odegrać pułk w zorganizowanym natarciu. Z doświadczeń wojny wiadomo, że działania najbliższych sąsiadów również wywierają wpływ na działania bojowe pułku; dowódca pułku powinien wziąć to pod uwagę przy analizie zadania.

Wyjaśnwszy sobie otrzymane zadania oraz miejsce i rolę pułku w działaniu dywizji, dowódca pułku ustala, jakich danych potrzebuje od sztabu i co musi wyjaśnić osobiście podczas rekonesansu, aby móc powziąć decyzję i wydać zarządzenia,

które pozwoliłyby pułkowi na wykonanie z powodzeniem postawionego mu zadania w ramach ogólnego zadania dywizji.

Po analizie zadania dowódca pułku wzywa do siebie szefa sztabu i wskazuje jakie dane będą mu potrzebne od sztabu i dowódców rodzajów wojsk do oceny położenia i powzięcia najbardziej celowej decyzji i daje mu wskazówki odnośnie przeprowadzenia rekonesansu.

Wskazówki odnośnie przygotowania referatów powinny być konkretne, np. treści następującej: „Dowódca PGA zreferuje mi możliwości ogniowe artylerii i moździerzy pułku, skład pułkowej grupy artylerii oraz jej możliwości ogniowe, zadania ogniowe nakazane jej do wykonania przez przełożonego dowódcę, oraz zadania wykonywane przez sąsiadów i grupy artylerii wyższego szczebla na korzyść pułku“. Posiadając powyższe dane dowódca pułku będzie mógł właściwie ocenić swoje możliwości artyleryjskie i ustalić najbardziej celowy sposób użycia artylerii w przyszłej walce.

„Szef saperów zreferuje mi charakter rozbudowy inżynieryjnej obrony nieprzyjaciela; czynności projektowane celem inżynieryjnej rozbudowy podstawy wyjściowej do natarcia i zrobienia przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela; ogólny zamiar użycia sił i środków w okresie przygotowań do natarcia; jakie przewiduje się zabezpieczenie inżynieryjne w okresie walki w głębi“.

Od szefa sztabu dowódca pułku może zażądać zreferowania wiadomości o nieprzyjacielu, danych o możliwościach własnych wojsk (pododdziałów), o charakterze terenu na własnym przednim skraju (w położeniu wyjściowym) i nieprzyjaciela, propozycji szefa sztabu co do decyzji. Poza tym dowódca pułku podaje szefowi sztabu, kiedy zamierza przeprowadzić rekonesans i kto powinien wziąć w nim udział.

W oznaczonym przez siebie terminie, w sztabie lub najlepiej w terenie w czasie rekonesansu, dowódca pułku wysłuchuje referatów dowódców rodzajów wojsk (szefów służb) i uzgadnia wszystkie niejasne zagadnienia. Jako ostatniego, dowódca pułku wysłuchuje szefa sztabu.

Ocena położenia

Po dokonaniu analizy zadania, dowódca pułku przystępuje do oceny położenia, która obejmuje: ocenę nieprzyjaciela, sąsiadów, sił własnych, terenu, warunków meteorologicznych i czasu.

Nieprzyjaciel. Przy ocenie nieprzyjaciela dowódca pułku powinien rozpatrzeć: jakie pododdziały nieprzyjaciela bronią się przed frontem i na skrzydłach pułku, ich stan polityczno-moralny, ich możliwości; gdzie przebiega przedni skraj (pierwszy rów), drugi i trzeci rów pierwszej pozycji głównego pasa obrony, pozycje ryglowe; rozmieszczenie punktów oporu i łączność ogniem między nimi; siła i skład wojsk broniących tych punktów; gdzie przebiega przedni skraj drugiej pozycji, jakie siły i środki na niej się znajdują i jak mogą być one użyte w czasie walki; skład i rozmieszczenie odwodów, kierunki kontrataków, charakter zapór przeciwczołgowych i przeciw piechocie; które punkty oporu nieprzyjaciela decydują o zachowaniu trwałości całej obrony i wreszcie jak jest zorganizowany system ognia przeciwpancernego i przeciw piechocie. Należy również wziąć pod uwagę działanie lotnictwa nieprzyjacielskiego i jego wpływ na przygotowanie i wykonanie natarcia.

W wyniku starannie przeprowadzonej analizy nieprzyjaciela, w umyśle dowódcy pułku powinny ukształtować się wnioski będące logicznym zakończeniem całego biegu myśli i rozważań.

Wnioski te powinny wyjaśnić następujące zagadnienia: jakiego rodzaju obronę nieprzyjaciela musi przełamać pułk; na jakim kierunku należy skupić większość sił i środków, aby wykonać postawione pułkowi zadanie bojowe; jakie ugrupowanie bojowe należy przyjąć, aby zapewnić potrzebne tempo natarcia i narastanie siły uderzenia, jakie zadania powinna wykonać artyleria i wreszcie, jak należy zorganizować rozpoznanie i co rozpoznać, oraz jakich danych żądać od dywizji (rozpoznanie lotnicze) celem uzyskania dodatkowych wiadomości o nieprzyjacielu.

Sąsiedzi. Oceniając sąsiadów, dowódca pułku ustala: kto działa na skrzydłach pułku i jaka jest styczność z nimi (czy oparte skrzydła), głębokość zadania sąsiadów, kierunek głównego uderzenia; jak będą zabezpieczone styki i kto jest odpowiedzialny.

Na zakończenie dowódca pułku wyciąga wnioski:

- jak wpływają działania sąsiadów na natarcie pułku;
- jakie zagadnienia należy rozstrzygnąć w czasie organizacji współdziałania odnośnie zabezpieczenia skrzydeł i styków z sąsiadami;

— kiedy spotkać się z przedstawicielem sąsiadów i jakimi środkami zorganizować łączność z sąsiadami.

Wojska własne. Przy ocenie własnych możliwości dowódcy pułku powinien określić na podstawie danych otrzymanych od dowódców rodzajów wojsk i szefa sztabu, jakie są możliwości poszczególnych pododdziałów pułku, a także pododdziałów środków wzmocnienia, przydzielonych lub wspierających.

Przebieg rozważań dowódcy pułku może być przy tym następujący:

Piechota: jaki jest stan liczebny batalionów, który batalion wykazał się największą aktywnością bojową w poprzednich walkach; jak wpływa rozmieszczenie batalionów w położeniu wyjściowym na ich użycie; jakie nasycenie można stworzyć w pasie natarcia pułku i, wychodząc z tego założenia, jakie należy przyjąć ugrupowanie bojowe; gdzie użyć poszczególne bataliony.

Artyleria i moździerze: skład PGA oraz ilość artylerii przeciwpancernej przydzielonej pułkowi; ile artylerii przydzielić batalionom; możliwości ogniowe tej artylerii, która nie bierze udziału w wykonaniu ognia w systemie wału ogniowego (KZO) i która pozostaje w dyspozycji dowódcy pułku; możliwości ogniowe artylerii PGA (bez dywizjonów przydzielonych batalionom) w okresie działań w głębi obrony nieprzyjaciela (na jakiej powierzchni artyleria może wykonać ześrodkowania ogniowe lub na jakiej szerokości wykonać stałe ognie zaporowe); możliwości artylerii przeciwpancernej; jak użyć artylerię i moździerze w obronie skrzydeł i styków.

W zwięzłym wniosku ogólnym dowódca pułku powinien określić jak wykorzystać ogień pułkowej grupy artylerii; jaką artylerię przydzielić batalionom jako działa towarzyszące; ile dział wydzielić do artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego.

Czołgi i artyleria pancerna: jakie jest nasycenie czołgów i dział pancernych w pasie natarcia pułku; gdzie powinno się skupić większą część czołgów, a wobec tego jak należy podzielić je między bataliony, celem ich wzmocnienia; jakie zadania będą musiały wykonać czołgi i warunki ich działań, jakiej będą wymagały pomocy ze strony innych rodzajów wojsk.

Siły i środki saperskie: jaka jest ilość saperów w pułku (przydzielonych i pułkowych); jaką ilość przejść w zaporach inżynierskich można zrobić w ciągu jednej nocy; ile trzeba będzie czasu na zupełne rozgrodzenie własnego przedniego

skraju i zrobienie przejść w zaporach inżynieryjnych nieprzyjaciela; jak użyć saperów przed rozpoczęciem natarcia dla przeprowadzenia rozpoznania inżynieryjnego pozycji nieprzyjaciela, ulepszenia podstawy wyjściowej i zrobienia przejść w zaporach; jakie pododdziały saperów przydzielą batalionom dla wspólnych działań w czasie natarcia, i wreszcie co można zrobić za pomocą przydzielonych pułkowi środków saperских (miny PP i PC, MW itp.).

Na zakończenie oceny możliwości własnych, dowódca pułku rozpatruje możliwości środków dymnych i zapalających przydzielonych pułkowi (miotacze ognia, środki dymotwórcze itp.) i jak należy je użyć; jakie wsparcie lotnicze otrzyma pułk.

W swoich zwięzłych wnioskach dowódca pułku określa w ogólnym zarysie:

- jaki może być stosunek sił i środków własnych i nieprzyjaciela podczas walki o przedni skraj (pierwszą pozycję) i w głębi obrony;
- jak posiadane siły i środki będą wpływały na wykonanie całego zadania bojowego pułku;
- gdzie skupić większą część sił i środków pułku;
- jakie ugrupowanie bojowe będzie najbardziej celowe;
- jak rozdzielić środki wzmocnienia między bataliony.

Teren. Dowódca pułku ocenia teren zarówno w rejonie nieprzyjaciela, jak i w rejonie rozmieszczenia pułku i najbliższych sąsiadów.

Przy ocenie terenu w rejonie nieprzyjaciela, poczynając od pierwszego rowu pierwszej pozycji, dowódca pułku zwraca uwagę na zagadnienia następujące: w jakim stopniu teren sprzyja nieprzyjacielowi w rozwiązywaniu zagadnienia urzutowania w głąb ugrupowania bojowego i organizacji systemu ognia przeciwpancernego i przeciw piechocie w granicach pierwszej pozycji; które obiekty obrony nieprzyjaciela są najważniejsze, a ich zdobycie może spowodować naruszenie całego systemu obrony; czy są ukryte podejścia do wspomnianych obiektów i jakie są możliwości użycia na tych kierunkach artylerii, czołgów i dział pancernych; jaka może być głębokość zadania bliższego batalionów pierwszego rzutu i jaką dogodną

rubież powinny one opanować w rezultacie wykonania tego zadania; jakie punkty oporu, pozycje ryglowe mogą znajdować się między pierwszą, a drugą pozycją i gdzie; z jakiej rubieży można spodziewać się kontrataku piechoty i czołgów (drugiego rzutu dywizji lub pułku) i w jakim kierunku.

Dowódca pułku, oceniając teren po stronie nieprzyjaciela uwzględnia również odcinki najbliższych sąsiadów, biorąc pod uwagę czynniki następujące: wpływ terenu na działania sąsiadów; zajęcie jakich rubieży przez sąsiadów będzie miało wpływ na działanie pułku; z jakich rubieży może pułk okazać pomoc sąsiadom mającą na celu zwiększenie tempa ich natarcia; jakie możliwości działania przeciwko nacierającym pododdziałom pułku daje nieprzyjacielowi teren w pasach natarcia sąsiadów.

Przestudiowanie tych zagadnień ułatwi dowódcy pułku późniejszą organizację współdziałania z sąsiadami.

W wyniku analizy terenu w rejonie nieprzyjaciela, dowódca pułku powinien wyciągnąć wnioski: gdzie będzie najdogodniej skupić główny wysiłek (kierunek głównego uderzenia); gdzie powinna przechodzić linia rozgraniczenia między batalionami pierwszego rzutu; na jakiej rubieży podporządkować część artylerii batalionom pierwszego rzutu i wreszcie jakie rejony lub punkty oporu należy osłepić.

Teren we własnym rejonie ocenia się podczas rekonesansu, który jest omówiony poniżej.

W dalszym ciągu swej pracy dowódca pułku ocenia czas na przygotowanie natarcia, organizację tyłów i zabezpieczenie materiałowo-techniczne oraz stan pogody, z punktu widzenia wpływu tych czynników na przyszłe działania bojowe pododdziałów i na przygotowanie do tych działań.

Prowadzenie rekonesansu

Po ocenie położenia, dowódca pułku udaje się na rekonesans, w czasie którego pobiera decyzję do natarcia.

Czas pracy dowódcy pułku w terenie zależy przede wszystkim od czasu jakim rozporządza się na przygotowanie natarcia. Gdy czasu jest dużo, dowódca pułku przeprowadzi rekonesans wraz z oficerami sztabu i szefami służb, poweźmie decyzję do natarcia i po jej zatwierdzeniu przez dowódcę dywizji

postawi zadania dowódcom batalionów i dowódcom jednostek wzmocnienia. Dla organizacji współdziałania organizuje się oddzielny wyjazd w teren.

Gdy czasu jest mało, dowódca pułku ograniczy swoje wyjazdy do dwóch a nawet do jednego, pozostawiając jak najwięcej czasu na pracę dowódców batalionów.

Aby nie zdradzić przygotowań do natarcia, rekonesans należy przeprowadzać jak najbardziej skrycie, wykorzystując do poruszania się w terenie rowy ciągłe i łączące oraz stosując różne sposoby wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd i maskowanie, jak np. ubranie oficerów w ekwipunek strzelców, odwrócenie uwagi nieprzyjaciela przez wykonanie napaду ogniowego, względnie działanie patroli na sąsiednich odcinkach itp.

W czasie rekonesansu należy w pełni wykorzystać wiadomości o nieprzyjacielu i terenie, jakie posiadają dowódcy pododdziałów będących w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. W tym celu należy zorganizować spotkanie z tymi dowódcami na poszczególnych punktach zatrzymania.

W czasie rekonesansu dowódca pułku określa zarys przedniego skraju obrony nieprzyjaciela i charakter zapór inżynieryjnych przed nim; ustala ilość i miejsca wykonania przejść dla czołgów i piechoty; studiuje system ognia przeciwpancernego nieprzyjaciela i określa miejsce umocnionych punktów ogniowych nieprzyjaciela; studiuje charakter terenu po stronie nieprzyjaciela między pierwszym a drugim rowem i możliwości użycia różnych rodzajów wojsk i wreszcie określa dokładnie, według przedmiotów terenowych, kierunek głównego uderzenia.

Poza tym dowódca pułku ustala podstawę wyjściową do natarcia i charakter jej rozbudowy inżynieryjnej (uzupełnienia rozbudowy); które bataliony będą nacierały w pierwszym rzucie ich zadania i rozmieszczenie na podstawie wyjściowej; rozmieszczenie, kierunek natarcia drugiego rzutu; rejon stanowisk ogniowych dział do strzelania na wprost ich zadania ogniowe; zadania artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku i wsparcia ataku biorąc pod uwagę zadania postawione przez dowódcę dywizji; podstawy wyjściowe dla czołgów i dział pancernych, czas wyruszenia, kierunek natarcia i sposób przejścia przez zapory inżynieryjne własne i nieprzyjaciela; miejsce rozmieszczenia

własnego PO i PO dowódców batalionów, SD i ZSD; rozmieszczenie pododdziałów tyłowych pułku i sposób wykorzystania dróg w rejonie tyłów pułku dla nagromadzenia niezbędnych zapasów amunicji i żywności.

W wyniku pracy przygotowawczej w sztabie i po przeprowadzeniu rekonesansu u dowódcy pułku wykrystalizuje się decyzja do natarcia. Treść decyzji obejmuje zagadnienia następujące:

- w jakim kierunku pułk skupia główny wysiłek, w jakim rejonie zwalcza nieprzyjaciela i jaką rubież opakuje w rezultacie wykonania zadania bliższego; zadanie następne i kierunek dalszego natarcia;
- jakie środki wzmocnienia przydzielic batalionom piechoty, zadanie bliższe i następne batalionów, kierunek dalszego natarcia;
- zadania artylerii w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku i wsparcia ataku;
- zadania bojowe dla czołgów i dział pancernych;
- skład artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, (dowódca, podstawa wyjściowa, czas gotowości i zadania);
- miejsce PO i SD;
- miejsce rozmieszczenia pododdziałów tyłowych pułku.

Po powzięciu decyzji dowódca pułku uzyskuje jej zatwierdzenie przez dowódcę dywizji, po czym przeprowadza w określonym przez siebie czasie dalsze prace z dowódcami batalionów i dowódcami środków wzmocnienia, oraz wydaje ustny rozkaz bojowy.

W czasie wspólnej pracy z dowódcami batalionów i dowódcami jednostek wzmocnienia, dowódca pułku precyzuje konkretnie na kierunku natarcia każdego batalionu: charakter obrony nieprzyjaciela (inżynieryjna rozbudowa terenu, system ognia przeciwpancernego i przeciw piechocie); podstawa wyjściowa do natarcia i jej rozbudowa (uzupełnienie rozbudowy); rubież zadania bliższego, następnego i kierunek dalszego natarcia batalionu (według dobrze widocznych przedmiotów terenowych); zadania artylerii, moździerzy i dział do strzelania na wprost przed frontem natarcia batalionu; podstawy wyj-

ściowe, kierunek natarcia i zadania czołgów BWP i dział pancernych przydzielonych nacierającemu batalionowi; zadania i miejsce wykonania prac przez saperów przed frontem batalionu; miejsce PO dowódcy batalionu i wreszcie miejsce rozmieszczenia drugiego rzutu pułku i kierunek jego natarcia.

Po sprecyzowaniu powyższych zagadnień z dowódcami batalionów pierwszego rzutu — przy którym musi być również obecny dowódca batalionu drugiego rzutu — dowódca pułku wydaje ustny rozkaz bojowy na jednym z punktów w pasie natarcia, z którego dobrze widać teren zarówno po stronie nieprzyjaciela, jak i po stronie własnej.

Rozkaz powinien objąć następujące punkty:

1. **Nieprzyjaciel** — jakie pododdziały bronią się w pasie natarcia pułku i na jakich pozycjach; gdzie przebiega przedni skraj głównego pasa obrony, jakie i gdzie zostały rozbudowane punkty oporu; przedni skraj drugiej pozycji (odwodów pułkowych) i gdzie są rozmieszczone odwody pułkowe, a w niektórych wypadkach także odwody dywizyjne.

2. **Zadanie pułku** i decyzja dowódcy pułku (myśl przewodnia walki), gotowość do natarcia.

3. **Sąsiedzi** — ich zadania i linie rozgraniczenia. Punkty 4, 5 i 6 obejmują **zadania batalionów**; zadania bliższe, następne i kierunek dalszego natarcia; środki wzmocnienia przydzielone każdemu batalionowi lub wspierające go; odpowiedzialność za styki i jakimi środkami zabezpiecza się je; linie rozgraniczenia między batalionami.

7. **PGA** — skład, dowódca, gotowość, czas trwania artyleryjskiego przygotowania ataku, zadania artylerii według okresów natarcia artyleryjskiego.

8. **Bateria moździerzy pułkowych** — SO, gotowość ognia i zadania.

9. **Czołgi** — kierunek natarcia, podstawy wyjściowe i kiedy się je zajmuje, zadania bojowe.

10. **Artyleryjski odwód przeciwpancerny** — skład, dowódca, gdzie i do jakiego czasu zgrupować się; kierunek natarcia oraz do jakich zadań być gotowym na poszczególnych rubieżach rozwinięcia.

11. **PPA i PPO** — gdzie, kiedy rozwinąć.

12. **SD i PO** (zasadnicze i zapasowe), od kiedy czynne; ós przesuwania w czasie walki.

Pierwszy pomocnik szefa sztabu zapisuje ustny rozkaz bojowy dowódcy pułku do bloku polowego, który przechowuje się w aktach sztabu. Sztab pułku nie zawsze opracowuje i rozsyła pisemny rozkaz bojowy.

Organizacja współdziałania

Współczesne natarcie prowadzi się wysiłkiem wszystkich rodzajów wojsk.

Od umiejętności zorganizowania współdziałania między rodzajami wojsk i elementami ugrupowania bojowego i od zachowania ciągłości współdziałania w czasie trwania walki zależy powodzenie w wykonaniu postawionych zadań bojowych.

W warunkach współczesnych w pułku, a nawet w batalionie, zakłada się podstawy pod skuteczne współdziałanie rodzajów wojsk. W tym celu dowódca pułku organizując współdziałanie według etapów walki (wykonanie zadania bliższego, następnego i pierwszego z zadań dalszych), powinien doprowadzić do uzgodnienia działań bojowych wszystkich pododdziałów pułku i środków wzmocnienia co do celu, miejsca i czasu działań oraz do najpełniejszego wyzyskania ich możliwości bojowych.

Posiadanie opracowanej na podstawie zdjęć lotniczych — mapy i szczegółowych planów z przedstawioną na nich obroną nieprzyjaciela na całej jej głębokości, daje możliwość zorganizowania współdziałania w pułku nie tylko na głębokość zadania bliższego, ale również na cały okres walki o główny pas obrony nieprzyjaciela.

Dowódca pułku organizując współdziałanie w terenie powinien określić dokładnie kto, z kim, kiedy, gdzie, jak, jakimi środkami i w jakim celu współdziała w każdym z kolejnych etapów walki, oraz ustalić:

- wspólne dozory;
- zadanie i kierunek natarcia każdego z batalionów i współdziałanie między nimi;
- kierunek i obiekty ataku czołgów współdziałających z batalionem;

- cele do obezwładnienia i zniszczenia przez artylerię i moździerz;
- podstawy wyjściowe do natarcia dla piechoty i czołgów BWP;
- sygnały wywołania, przeniesienia i zaprzestania ognia artylerii;
- czas, miejsce i sposób wsparcia czołgów ogniem i pomoc okazywana im przez saperów i piechotę przy pokonywaniu przeszkód i zapór inżynieryjnych;
- czas, miejsce i sposoby wykonania przejść w zaporach przeciw piechocie i przeciwczołgowych;
- kolejność przesuwania się artylerii w miarę rozwoju walki w głębi obrony;
- czas i cele natarcia lotniczego (informacyjnie) i łączność z lotnictwem;
- sposoby wzajemnego wskazywania celów przez piechotę, czołgi, artylerię i moździerz;
- czynności związane z zabezpieczeniem inżynieryjnym natarcia;
- odcinki i cele w głębi ugrupowania bojowego nieprzyjaciela, które powinny być obezwładnione lub zniszczone przez artylerię, linie SOZ i ZO;
- sposób wsparcia czołgów przez artylerię;
- ubezpieczenie styków i współdziałanie z sąsiadami.

Na podstawie wskazówek dowódcy pułku odnośnie organizacji współdziałania, sztab pułku opracowuje plan współdziałania, a wykonawcy (dowódcy batalionów i środków wzmocnienia) podczas dalszej pracy w terenie uzgadniają współdziałanie w szczegółach i porozumiewają się między sobą co do planu swoich działań. Dobrze zorganizowane przed natarciem współdziałanie stanowi rękojmię powodzenia natarcia.

Współdziałanie należy utrzymać w całej głębokości natarcia i przez cały czas trwania walki. Osiąga się to przez stałe kierowanie walką pododdziałów pułku przez dowódcę i jego sztab, polegające na stawianiu dodatkowych zadań batalionom i środkom wzmocnienia, uzgadnianiu działań bojowych batalionów i wywieraniu bezpośredniego wpływu na walkę środkami będącymi w ręku dowódcy pułku.

Rozdział III

PRACA SZTABU PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU

Zadania ogólne

Charakterystyczne cechy natarcia jako rodzaju walki, wywierają bardzo poważny wpływ na pracę sztabu tak w zakresie organizacji i przygotowania jak również i prowadzenia natarcia.

Na czoło zagadnień pracy sztabowej wysuwa się konieczność zapewnienia ciągłości dowodzenia przez szczególnie dokładną organizację łączności i zapewnienia współdziałania różnych rodzajów wojsk, zwłaszcza piechoty z artylerią, czołgami i lotnictwem. Jest to podstawowy warunek powodzenia w natarciu.

Skoncentrowanie, w najgłębszej tajemnicy przed nieprzyjacielem, wielkiej ilości sił i środków technicznych walki na wąskim froncie, zajmowanie przez nie podstaw wyjściowych i nieodzowne w związku z tym przegrupowania i luzowania, wymagają od sztabu szczegółowego i dokładnego planowania wszystkich czynności.

Praca sztabu jest wobec tego zawsze wytężona przez cały okres przygotowawczy, nawet wówczas gdy okres ten trwa stosunkowo długo.

Od wydajności pracy sztabu w okresie przygotowawczym i od jej wartości, zależy w znacznej mierze powodzenie natarcia, ponieważ natarcie wymaga skrupulatnej organizacji, dokładnego i szybkiego przekazywania rozkazów i zarządzeń dowódcy pułku, troskliwego przygotowania pododdziałów do walki i sprężystego kierowania w okresie walki.

Zadania sztabu w natarciu wymagają stosowania giętkich i skutecznych metod pracy sztabowej, w której osobisty kontakt, posługiwanie się radio, telefonem i oficerami łącznikowymi stają się głównymi środkami dowodzenia, a rozkazy wydaje się w formie rozkazów szczególnych lub zwięzłych i krótkich zarządzeń albo umówionych sygnałów radiowych, optycznych lub telefonicznych.

Praca sztabu pułku piechoty przed powzięciem decyzji przez dowódcę i organizacja rekonesansu dowódcy pułku

Jak powiedzieliśmy, po otrzymaniu zadania, dowódca pułku wydaje szefowi sztabu wytyczne co do pracy sztabu w najbliższym okresie czasu i poleca mu przygotowanie danych potrzebnych przy pobieraniu decyzji.

Szef sztabu przystępuje bezzwłocznie do rozplanowania czasu potrzebnego dla pracy sztabu i pododdziałów.

Przeprowadzenie obliczenia czasu daje podstawę i materiał do:

- opracowania zarządzeń przygotowawczych, (jeśli zachodzi potrzeba!);
- zorganizowania pracy sztabu nad przygotowaniem danych niezbędnych do powzięcia decyzji;
- zorganizowania pogotowia sztabowego dla doprowadzenia decyzji dowódcy do wykonawców;
- zorganizowania kontroli przygotowań pododdziałów do natarcia i osiągnięcia przez nie gotowości na wyznaczony termin.

1. Przygotowanie danych niezbędnych do powzięcia decyzji przez dowódcę. Sztab, w przewidywaniu przyszłych działań bojowych zawsze powinien zbierać, porządkować, segregować i prowadzić aktualne wiadomości o położeniu własnym i nieprzyjaciela, jak również o terenie, wobec czego przygotowanie przez sztab danych dla decyzji dowódcy polega przeważnie tylko na ewentualnym uzupełnieniu już posiadanych danych.

Poszczególne pomocnicy szefa sztabu odpowiednio do jego wskazówek przygotowują:

1 pomocnik szefa sztabu:

- mapę sytuacyjną z uwypuklonymi dla większej przejrzystości szczegółami terenu od rubieży zadania następnego do tylnej granicy tyłów włącznie.

Na mapie uwydatnia się odpowiednimi kolorami:

- drogi dojścia do rejonu podstawy wyjściowej (ewentualnie również z rejonu koncentracji do rejonu wyjściowego);

- podejścia do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela;
- rzeźbę i pokrycie terenu w granicach pasa natarcia pułku i sąsiadów (punkty panujące i rejony rozmieszczenia odwodów nieprzyjaciela);
- drogi dowozu i ewakuacji.

Mapa sytuacyjna przedstawia dokładne i aktualne położenie pododdziałów własnych do kompanii, baterii i samodzielnie działających plutonów włącznie, zadania pułku i sąsiadów, linie rozgraniczenia oraz posiadane wiadomości o nieprzyjacielu.

Na podstawie tej mapy, szef sztabu będzie referował dowódcy położenie:

- a) skład bojowy i ilościowy pododdziałów organicznych i przydzielonych;
- b) przypuszczalny stosunek sił w pasie natarcia wraz z obliczeniem nasycenia taktycznego na 1 km frontu (przy współpracy z drugim pomocnikiem);
- c) obliczenie czasu gotowości do natarcia;
- d) krótką charakterystykę terenu z punktu widzenia zadania pułku.

Obliczenie czasu gotowości do natarcia powinno dawać dowódcy konkretną odpowiedź na następujące pytania:

- kiedy pododdziały powinny rozpocząć luzowanie, aby zajęły na czas podstawy wyjściowe;
- ile czasu trwać będzie luzowanie i kiedy je należy zakończyć;
- ile czasu potrzeba na urządzenie podstaw wyjściowych i kiedy należy do tego przystąpić.

Jeśli dowódca pułku nie określił jeszcze ugrupowania bojowego pułku, to 1 pomocnik szefa sztabu powinien przewidzieć kilka wariantów ugrupowania i obliczyć dla każdego wariantu czas potrzebny na przegrupowanie i luzowanie oraz na osiągnięcie gotowości do natarcia.

Z obliczeń powinno wyniknąć, kiedy i jakie rozkazy muszą otrzymać pododdziały, aby mogły na czas zorganizować natarcie.

2 pomocnik szefa sztabu przygotowuje:

- a) mapę podręczną, na której wykreśla z bardzo dużą dokładnością wszystkie posiadane wiadomości o nieprzyjacielu do poszczególnych punktów ogniowych łącznie;
- b) ocenę nieprzyjaciela i jego możliwości:
 - jaki nieprzyjaciel znajduje się w pasie natarcia pułku, jego ugrupowanie i skład;
 - zarys przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, system umocnień i zapór inżynierskich;
 - system ogni i obrony przeciwpancernej, ugrupowanie artylerii;
 - rejon rozmieszczenia odwodów nieprzyjaciela i przypuszczalne kierunki ich działania;
 - jakich sił nieprzyjaciela należy spodziewać się w czasie natarcia na pierwszą pozycję i przy walce w głębi;
 - przypuszczalne nasycenie taktyczne nieprzyjaciela w walce o pierwszą i drugą pozycję;
- c) propozycje co do organizacji i celów rozpoznania w okresie przygotowawczym.

Szef łączności:

- a) Dane o stanie i możliwościach łączności:
 - siły i środki będące w użyciu i posiadane w odwodzie (na podstawie aktualnego schematu łączności);
- b) Propozycje co do organizacji łączności:
 - na podstawie wyjściowej;
 - w czasie natarcia;
 - miejsce SD i PO w położeniu wyjściowym i następnych (z punktu widzenia organizacji łączności);
 - przypuszczalny czas gotowości łączności;
 - ewentualne potrzeby wzmocnienia środków łączności i budowy urządzeń inżynierskich dla węzła łączności.

3 pomocnik szefa sztabu:

- aktualne dane stanu ewidencyjnego i bojowego pułku.

4 pomocnik szefa sztabu:

- materiały do tajnego dowodzenia.

Szef sztabu zapoznaje się z treścią wszystkich danych przygotowanych przez sztab, dowódców rodzajów wojsk, szefów służb i kwatermistrza, a także przygotowuje się do przedstawienia dowódcy (na żądanie lub z własnej inicjatywy) swojej oceny położenia oraz propozycji decyzji do natarcia.

Referat szefa sztabu może mieć następujący układ:

- analiza zadania bojowego;
- ocena nieprzyjaciela i nasycenie taktyczne nieprzyjaciela na 1 km frontu;
- ocena położenia własnego z obliczeniem czasu potrzebnego na luzowanie i zajęcie podstaw wyjściowych oraz na organizację walki;
- krótka ocena terenu;
- ocena sytuacji materiałowo-technicznej i możliwości ewakuacji.

2. Organizacja rekonesansu dowódcy i praca sztabu podczas rekonesansu. Pierwszy pomocnik szefa sztabu, na podstawie wskazówek dowódcy pułku, opracowuje plan rekonesansu dowódcy i zapewnia jego terminowe przeprowadzenie, organizując zbiórkę uczestników i spotkanie dowódców pododdziałów własnych i będących w styczności z nieprzyjacielem, jak również ubezpieczenie w czasie rekonesansu.

W skład grupy rekonesansu dowódcy pułku zwykle wchodzi: 1 i 2 pomocnik szefa sztabu, szef łączności, szef artylerii pułku, dowódca PGA, dowódca czołgów BWP, szef saperów, szef służby chemicznej. Dla rozpoznania SD i PO oraz rejonu tyłów organizuje się oddzielne grupy rekonesansu.

Plan rekonesansu dowódcy podaje się do wiadomości zainteresowanym zazwyczaj ustnie, a sporządza się go graficznie na mapie lub jako notatki w bloku służbowym. Jeśli jest dość czasu, to można opracować plan rekonesansu dowódcy w formie tabeli (wzór — zał. Nr 21 do TR „Sztaby w polu“).

Pierwszy pomocnik szefa sztabu wyjeżdża z dowódcą pułku na rekonesans i zapisuje dosłownie decyzję dowódcy, zadania stawiane pododdziałom i wskazówki do współdziałania. W wyniku rekonesansu dowódcy pułku z dowódcami pododdziałów, pierwszy pomocnik powinien mieć wrysowane na mapie:

- kierunek głównego uderzenia, ugrupowanie bojowe pułku;
- zadanie bliższe, następne i kierunek dalszego natarcia pułku, batalionów i sąsiadów;
- linie rozgraniczenia;
- podstawy wyjściowe piechoty;
- rejonny wyczekiwania i podstawy wyjściowe czołgów;
- SO artylerii PGA;
- miejsce zgrupowania artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, kierunek jego posuwania się i przewidziane rubieże rozwinięcia;
- rejonny i obiekty obezwładniane ogniem artylerii i moździerzy, początek i koniec wału ogniowego;
- miejsce SD i PO.

Praca sztabu nad doprowadzeniem decyzji dowódcy pułku do wykonawców

Po powrocie z rekonesansu, 1 pomocnik szefa sztabu melduje szefowi sztabu o wydanych przez dowódcę rozkazach i wskazówkach w terenie. Sztab przystępuje bezzwłocznie do pracy nad doprowadzeniem decyzji dowódcy do wykonawców w formie dokumentów bojowych.

Szef sztabu, celem zorganizowania pracy sztabu, wydaje swoim pomocnikom wskazówki, ustalając:

- w jaki sposób i w jakiej formie przekazać decyzję wykonawcom;
- kto i jakie dokumenty bojowe i na jaki termin opracowuje;
- cele i zadania rozpoznania, jeśli dowódca pułku tego nie ustalił osobiście; wskazówki do organizacji rozpoznania, rozpoznania dodatkowego i w toku walki;
- sposób i terminy kontroli i pomocy pododdziałom w zakresie organizacji współdziałania w terenie, sygnały umówione, sposoby wskazywania celów;
- organizację zabezpieczenia działań bojowych pod względem OPpanc, OPlot, OPchem, obrony przeciwdesantowej i maskowania na podstawie wyjściowej i w toku walki;

- organizację dowodzenia i łączności z pododdziałami, przełożonym i sąsiadami;
- terminy nadsyłania meldunków, czas uruchomienia łączności radiowej oraz organizację łączności z tyłami w poszczególnych okresach walki, sposób i kolejność przesuwania SD i PO;
- zabezpieczenie materiałowo-techniczne i ewakuację (uzupełnienie i dowóz amunicji, regulacja ruchu itp.).

Na podstawie rozkazów i zarządzeń sztabu dywizji, decyzji dowódcy pułku i wytycznych szefa sztabu, sztab opracowuje dokumenty bojowe.

Szef sztabu pisze osobiście rozkaz bojowy, a często także plan współdziałania i plan kontroli, współpracując z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb.

Rozkaz bojowy pisemny opracowuje się wyłącznie na zarządzenie dowódcy pułku, jeśli czas na to pozwala i jeżeli dowódca dywizji nie zabronił opracowywania dokumentów. W Armii Radzieckiej w czasie ubiegłej wojny, celem ścisłego zachowania tajemnicy bardzo często zabraniano opracowania rozkazu bojowego.

1 pomocnik szefa sztabu opracowuje:

- plan i zarządzenie luzowania, przy współpracy ze sztabami oddziałów luzowanych (luzujących);
- plan współdziałania przy współpracy z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb przy bezpośrednim kierownictwie szefa sztabu (jeżeli nie opracowuje go osobiście szef sztabu);
- plany i zarządzenia OPlot i OPpanc, przy współpracy z szefem artylerii pułku i szefem saperów;
- zarządzenie ubezpieczenia styków i skrzydeł;
- zarządzenie na wypadek ewentualnego natarcia nieprzyjaciela;
- plan obrony SD (wspólnie z dowódcą plutonu ochrony);
- dokumenty TD, a mianowicie: szkic orientacyjny z kodem punktów terenowych, przy współpracy z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb (jeśli nie został opracowany przez sztaby wyższe); tabelę rozmów-

niczą (przy współpracy z 4 pomocnikiem szefa sztabu);
tabelę sygnałów współdziałania (przy współpracy
z 4 pomocnikiem szefa sztabu i szefem łączności).

2 pomocnik szefa sztabu opracowuje:

- plan i zarządzenie rozpoznania;
- plan działań rozpoznawczych;
- schemat systemu obserwacji i pól niewidocznych;
- ewentualne zapotrzebowanie wiadomości z rozpoznania lotniczego.

Szef łączności opracowuje:

- plan łączności;
- niektóre dokumenty TD wchodzące w plan łączności (przy współpracy z 1 i 4 pomocnikiem szefa sztabu);
- tabelę sygnałów współdziałania;
- tabelę kryptonimów dowódców i oficerów sztabu, stacji telefonicznych i radiowych.

Szef służby chemicznej opracowuje:

- plan i zarządzenie OPchem — wspólnie z 1 pomocnikiem szefa sztabu.

Szef saperów opracowuje:

- zarządzenie minowania i rozminowania — przy współpracy z 1 pomocnikiem szefa sztabu.

4 pomocnik szefa sztabu opracowuje:

- zarządzenie TD; bierze on również udział w opracowaniu wymienionych poprzednio dokumentów TD.

Celem zachowania tajemnicy, oficerowie sztabu doręczają rozkazy i zarządzenia dowódcom pododdziałów osobiście lub też dowódcy pododdziałów odbierają je osobiście w sztabie.

Organizacja przegrupowania i luzowania

Planowanie przegrupowania i luzowania postępuje równoległe z pracami nad przygotowaniem walki.

Sztaby luzowanych oddziałów przygotowują dokładne szkice swoich odcinków, na które wrysowują wszystkie rowy

ciągłe i łączące, SD, PO, schrony, zapory inżynierskie oraz wiadomości o nieprzyjacielu na przedpolu zajmowanych przez nie odcinków i na skrzydłach.

Szef łączności na oddzielnym szkicu wrysowuje wszystkie stacje i linie telefoniczne z obliczeniem ogólnej ilości rozwiniętego kabla.

Dokumenty te wręcza się szefowi sztabu jednostki luzującej.

Dowódcy jednostek luzowanych i luzujących wspólnie przeprowadzają rekonesans terenu, podczas którego ustalają w szczególności sposób i terminy luzowania.

Na podstawie przeprowadzonego rekonesansu, sztaby obu jednostek opracowują wspólnie plan luzowania oraz protokół zdawczo-odbiorczy.

Do planu dołącza się spis inwentarza oddawanego oddziałom luzującym. Wyciągi z tego spisu daje się również i odpowiednim dowódcom pododdziałów.

Na podstawie planu luzowania oba sztaby opracowują zarządzenie luzowania (często w formie wyciągów z planu luzowania).

Służbę regulacji ruchu i bezpieczeństwa na trasach marszu i w rejonach wyjściowych organizuje sztab dywizji.

Sztab pułku organizuje kontrolę przebiegu luzowania, zachowania dyscypliny i ciszy podczas luzowania oraz dotrzymania terminów luzowania.

Organizacja współdziałania

Dowódca pułku zawsze organizuje współdziałanie osobiście i obowiązkowo w terenie.

Sztab pułku, na podstawie planu współdziałania dywizji i wskazówek dowódcy pułku, zapisanych dosłownie przez 1 pomocnika szefa sztabu, opracowuje potrzebne dokumenty bojowe dotyczące organizacji współdziałania, celem przekazania ich pododdziałom.

Ponadto sztab organizuje kontrolę i pomoc dla pododdziałów przy organizowaniu przez nie współdziałania.

Do dokumentów współdziałania zalicza się:

— rozkaz bojowy, który zawiera w sobie podstawowe elementy współdziałania;

- plan współdziałania;
- tabelę sygnałów współdziałania;
- szkic orientacyjny z kodem punktów terenowych.

Sztab pułku może opracować plan współdziałania w formie tabeli lub szkicu. Wzór planu współdziałania w formie tabeli podaje TR „Sztaby w polu“ zał. Nr 7 i 7a.

Na szkicu współdziałania należy uwidocznic:

- ugrupowanie bojowe pułku (do kompanii włącznie) na podstawie wyjściowej i czas jej zajęcia;
- linie rozgraniczenia pułku i batalionów;
- zadanie bliższe, następne i kierunek dalszego natarcia pułku, zadania batalionów oraz zadania sąsiadów;
- rubieże rozwinięcia drugiego rzutu pułku;
- miejsce zgrupowania artyleryjskiego odwodu przeciwpancerneho, kierunek posuwania się, zadania i rubieże rozwinięcia;
- ugrupowanie bojowe jednostek przydzielonych i wspierających;
- system ogni artylerii i moździerzy przed atakiem, w czasie ataku i podczas działań w głębi obrony nieprzyjaciela;
- rejonu obezwładnianie przez lotnictwo i czas trwania obezwładnienia;
- użycie zasłon dymnych według godzin lub rubieży z podaniem czasu trwania;
- podstawy wyjściowe czołgów, czas wyruszenia, linia wyminięcia piechoty, kierunki i przedmioty działania;
- rubież podporządkowania artylerii batalionom;
- miejsce przesunięć SD i PO.

Plan współdziałania w formie szkicu winien być przejrzysty w rysunku i rozmieszczeniu napisów objaśniających; z boku umieszcza się legendę i podziałkę szkicu. W legendzie zaznacza się zasadnicze sygnały współdziałania i wskazywania celów.

Plan współdziałania, wykonany w formie szkicu lub tabeli, jest załącznikiem do rozkazu bojowego i powinien być wydany równocześnie z rozkazem.

Tabele sygnałów współdziałania na okres ataku i walki w głębi obrony nieprzyjaciela, opracowaną na podstawie tabeli sygnałów współdziałania sztabu dywizji i wskazówek dowódcy pułku, należy przesłać pododdziałom jednocześnie z rozkazem bojowym.

Szkic orientacyjny z kodem punktów terenowych ułatwia orientację w terenie i służy do kodowania położenia własnego i do jednolitego wskazywania celów. Zazwyczaj stosuje się jednolity szkic od dywizji do kompanii włącznie.

Całą pracę nad dokumentacją związaną z organizacją współdziałania wykonuje pierwszy pomocnik szefa sztabu pod bezpośrednim kierownictwem szefa sztabu i przy współpracy ze sztabem PGA, dowódcą czołgów, szefem saperów, szefem służby chemicznej oraz szefem łączności.

Na tym jednakże nie polega główna praca sztabu pułku w zakresie organizacji współdziałania.

Bardzo ważnym elementem pracy sztabu w tym zakresie jest praktyczny i czynny udział oficerów sztabu w udzielaniu pomocy batalionom przy organizowaniu współdziałania oraz kontrola współdziałania.

Szef sztabu powinien tak rozplanować pracę swojego sztabu, by opracowanie dokumentów zajęło minimum czasu, a oficerowie sztabu i sam szef sztabu mieli czas i możliwość przeprowadzenia kontroli gotowości wszystkich rodzajów wojsk do natarcia, zwracając główną uwagę na pomoc pododdziałom w organizacji współdziałania.

Organizując kontrolę i pomoc dowódcom batalionów i kompanii w organizowaniu przez nich współdziałania, trzeba pamiętać o tym, że dysponują oni zwykle małą ilością czasu i że najlepszą pomocą jest osobisty, doradczy udział oficerów sztabu w pracy podwładnych dowódców w terenie.

W wyniku pomocy sztabu przy organizowaniu współdziałania należy osiągnąć:

- jednakowe zrozumienie zadań i właściwe wykonywanie rozkazów dowódcy pułku;
- zapoznanie się przez piechotę z wykonywanymi na jej korzyść zadaniami artylerii, pomocą jakiej udzieli jej czołgi, a także ustalenie pomocy jaką piechota ma okazać czołgom w czasie walki;

- zapoznanie się z zadaniami saperów na podstawie wyjściowej i przy przekroczeniu zapór inżynierskich nieprzyjaciela: kto wykona, gdzie, kiedy i ile przejść w porach;
- znajomość sygnałów współdziałania, sposobów wskazywania celów, łączności z lotnikiem przez wszystkich zainteresowanych dowódców;
- znajomość miejsc PO i SD pułku i sąsiadów oraz środków dla łączności z przełożonym, podwładnymi i sąsiadami;
- znajomość rubieży i przypuszczalnego czasu wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku i drugiego rzutu dywizji, sposobu współdziałania z nimi i zabezpieczenia wprowadzenia do walki;
- znajomość zadań sąsiadów, sposobu zabezpieczenia skrzydeł i styków z nimi, sposobu współdziałania z sąsiadami w poszczególnych etapach walki.

Praktyczna pomoc pododdziałom w terenie przy organizowaniu przez nie walki jest najlepszą gwarancją, że wysiłki wszystkich rodzajów wojsk będą uzgodnione i zgrane w myśl decyzji dowódcy pułku.

Doświadczenia Armii Radzieckiej wykazują, że współdziałanie wszystkich rodzajów wojsk, współdziałanie wewnątrz pododdziałów i z sąsiadami jest podstawowym warunkiem powodzenia natarcia. Stąd wypływa jedno z naczelnych zadań sztabu, jako organu dowodzenia dowódcy: pomoc dowódcy w organizowaniu współdziałania przez praktyczną działalność, z największą energią i dokładnością, skupiając wszystkie wysiłki dla osiągnięcia jednego celu — pobicia i zniszczenia nieprzyjaciela.

Kontrola i pomoc pododdziałom

Niezależnie od udziału oficerów sztabu w okazywaniu pomocy przy organizowaniu współdziałania przez pododdziały w terenie, szef sztabu planuje kontrolę wykonywania rozkazów i gotowości do natarcia według planu kontroli.

Przed rozpoczęciem natarcia, sztab obowiązany jest sprawdzić w terenie:

- gotowość czołgów: czy drogi dla ruchu czołgów do podstaw wyjściowych są przygotowane; jak czołgi będą przekraczały ugrupowanie bojowe piechoty; kiedy

i gdzie zostaną wykonane przejścia przez przeszkody i zapory inżynieryjne; ile czasu zużyją czołgi na dojście do podstaw wyjściowych; ile czasu trwać będzie wyruszenie czołgów z podstaw wyjściowych i wymijanie piechoty; jak została przygotowana osłona natarcia czołgów przez artylerię przeciwpancerną, ogień artylerii itp.;

- gotowość artylerii i moździerzy: jak artyleria batalionowa, pułkowa i moździerze przygotowały się do wykonania zadań postawionych im w planie natarcia artyleryjskiego na okres artyleryjskiego przygotowania ataku (SO, PO, organizacja łączności, przygotowanie techniczne do wykonania zadań ogniowych);
- gotowość działania drugich rzutów i odwodów;
- czy piechota i czołgi zajęły podstawy wyjściowe, czy są wykopane szczeliny i jak jest zamaskowane rozmieszczenie pododdziałów;
- czy zostały wykonane przejścia w zaporach inżynieryjnych, własnych i nieprzyjaciela;
- czy czas wyruszenia do natarcia jest dokładnie znany;
- organizację obserwacji i łączności w batalionach;
- organizację ubezpieczenia bojowego, OPpanc, OPlot, OPchem, maskowania;
- rozmieszczenie organów tyłowych, ciągłość zaopatrzenia pododdziałów w żywność, amunicję, materiały pędne i smary.

Kontrola powinna być ciągła, rozpoczyna się ją od pierwszego dnia przygotowania natarcia i prowadzi się przez cały okres przygotowawczy i okres prowadzenia walki. Przedmiotem kontroli są wszystkie czynności pododdziałów pułku i środków wzmocnienia.

Praca sztabu pułku pierwszego rzutu dywizji w czasie natarcia

1) W okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, w czasie ataku na przedni skraj obrony nieprzyjaciela i podczas wykonywania zadania bliższego. W okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, sztab ma do wykonania dwa podstawowe zadania:

- śledzenie wyników artyleryjskiego przygotowania ataku i zachowania się nieprzyjaciela;
- czuwanie nad stanem gotowości własnych pododdziałów do ataku.

W tym celu sztab wykorzystuje sieć obserwacji własnej i sztabu PGA oraz zbiera meldunki od pododdziałów.

Przed końcem artyleryjskiego przygotowania ataku, sztab powinien posiadać wiadomości, dające mu możność określić:

- w jakim stopniu obrona nieprzyjaciela została obezwładniona;
- czy piechota nieprzyjaciela znajduje się w pierwszym, czy też w dalszych rowach;
- jak zachował się nieprzyjaciel podczas artyleryjskiego przygotowania ataku;
- czy pododdziały są gotowe do rozpoczęcia ataku.

O wynikach swej pracy w czasie artyleryjskiego przygotowania ataku, sztab melduje dowódcy pułku, szefowi sztabu dywizji oraz informuje sąsiadów.

Z chwilą wyruszenia piechoty i czołgów, i rozpoczęcia ataku, zadanie sztabu polega na:

- sprawdzeniu, czy wszystkie pododdziały wyruszyły do ataku w nakazanym czasie;
- śledzeniu toku walki;
- szybkim i sprawnym przekazywaniu rozkazów dowódcy pułku.

Wszystkie te zadania wymagają przede wszystkim posiadania ciągłej i niezawodnej łączności z podwładnymi, sąsiadami i przełożonym.

O rozpoczęciu ataku należy bezzwłocznie zameldować do sztabu dywizji.

Śledzenie toku walki przez sztab ma na celu umożliwienie dowódcy pułku kierowania walką. Na to, aby dowódca pułku mógł kierować sprawnie walką, sztab powinien zbierać nieustannie wiadomości, opracowywać je i po wyciągnięciu wniosków bezzwłocznie meldować dowódcy pułku.

Walka nie zawsze rozwija się według ułożonego planu, sztab powinien zatem być zawsze gotowym do podjęcia natychmiastowych kroków, mających na celu ponowne nawiązanie naruszonego współdziałania, zarówno między pododdziałami pułku, jak między piechotą, czołgami i artylerią.

O zdobyciu każdego rowu należy meldować do sztabu dywizji i zawiadamiać sąsiadów.

W tym okresie walki są możliwe kontrataki batalionowych i pułkowych odwodów nieprzyjaciela, wspartych czołgami i artylerią pancerną. Sztab (2 pomocnik), zbiera wiadomości o najbliższych odwodach nieprzyjaciela, a także o tych punktach oporu na pierwszej pozycji, które ocalały i jeszcze się bronią.

Sztab (1 pomocnik) dopilnowuje, aby drugi rzut i artyleryjski odwód przeciwpancerny przesuwiał się do przodu zgodnie z rozkazami dowódcy pułku i był zawsze gotowy do działania.

Pułk naciera w ścisłym współdziałaniu z sąsiadami, wobec tego należy uzupełniać wiadomości zdobywane przez własne środki rozpoznania i walkę pododdziałów, wiadomościami od sąsiadów, przełożonego sztabu i lotnictwa. Wówczas dopiero sztab będzie mógł otrzymać pełny obraz rzeczywistej sytuacji.

Jednym z ważniejszych źródeł wiadomości są jeńcy, których należy jak najszybciej przesłuchiwać w sztabie pułku, po czym niezwłocznie odsyłać do dywizji.

Ponadto sztab powinien kontrolować uzupełnienie amunicji, materiałów pędnych i smarów oraz przebieg ewakuacji rannych.

W toku walki szybkie i sprawne przekazywanie rozkazów dowódcy pułku przez sztab, ma wyjątkowo doniosłe znaczenie. Prócz tego zasadniczą rolę odgrywa metoda pracy oficerów sztabu, którą powinny cechować rzutkość, inicjatywa, zwięzłość i jasność w formułowaniu przekazywanych rozkazów dowódcy.

2) W okresie wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku i wykonywania zadania następnego. Zabezpieczenie wprowadzenia do walki drugiego rzutu, a także ustalenie najodpowiedniejszej do tego chwili, jest jednym z głównych obowiązków sztabu.

Sztab pułku, na podstawie wiadomości uzyskiwanych z różnych źródeł, powinien już w okresie walki o pierwszą pozycję nieprzyjaciela zdać sobie sprawę z warunków dalszego natarcia na drugą i trzecią pozycję.

W tym celu, sztab śledząc przebieg walki stara się ustalić:
— które spośród punktów oporu nieprzyjaciela jeszcze walczą, w częściowym lub pełnym okrążeniu oraz jaka jest ich siła;

- jakie przesunięcia wykonują odwody nieprzyjaciela;
- przypuszczalne kierunki i siła kontrataków;
- czy trzecia pozycja jest obsadzona przez nieprzyjaciela;
- dokąd wycofują się pododdziały nieprzyjaciela i w jakim stanie.

Sztab powinien określić — gdzie nieprzyjaciel ma silnie zorganizowaną obronę, a gdzie są słabsze odcinki; z jakiego kierunku i jakimi siłami nieprzyjaciel ma możliwość wykonania kontrataków.

Jednocześnie sztab, na podstawie oceny siły i szybkości własnego natarcia oraz strat, jakie poniosły poszczególne pododdziały, powinien wyciągnąć wnioski:

- czy nadszedł czas wprowadzenia do walki drugiego rzutu i odwodów;
- na jakim kierunku mogą być użyte i z jakim zadaniem.

Sztab melduje dowódcy pułku o wszystkich uzyskanych wiadomościach, a szef sztabu powinien być gotów do zameldowania swojej oceny położenia i propozycji odnośnie użycia drugiego rzutu.

W przewidywaniu wprowadzenia do walki drugiego rzutu sztab dopilnowuje, aby drugi rzut był na czas podciągnięty możliwie blisko do rejonu podstawy wyjściowej. Sztab sprawdza również jakimi siłami artyleria może wesprzeć wejście do walki i walkę drugiego rzutu oraz czy zachodzi potrzeba postawienia zasłony dymnej, a jeśli tak, to jakie przygotowania należy w związku z tym poczynić.

Ponadto sztab organizuje rozpoznanie dodatkowe na kierunku wprowadzenia do walki drugiego rzutu, szczególnie na skrzydłach, celem zebrania najświeższych wiadomości o sile obrony nieprzyjaciela, ugrupowaniu jego odwodów, o stanie dróg i terenie.

Całość opisanych wyżej czynności sztabu ma na celu zabezpieczenie wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku.

Gdy dowódca pułku wyda rozkaz wprowadzenia do walki drugiego rzutu, sztab natychmiast przekazuje rozkaz wszystkim wykonawcom, umówionymi sygnałami radiowymi, telefonicznie i przez oficerów łącznikowych.

O zadaniu wykonywanym przez drugi rzut należy zawiadomić bataliony pierwszego rzutu, celem zapewnienia współ-

działania, oraz upewnić się, czy PGA wykonuje zadania postawione jej przez dowódcę pułku i czy kwatermistrz realizuje zarządzenia dotyczące dowozu, zaopatrzenia i ewakuacji.

O decyzji dowódcy pułku sztab pułku bezzwłocznie melduje do sztabu dywizji i informuje sąsiadów.

Sztab odgrywa w omawianym okresie poważną rolę pomagając dowódcy w organizacji współdziałania i kontrolując wykonanie rozkazów. W tym celu większość oficerów sztabu udaje się do pododdziałów celem dopilnowania wykonania rozkazów i udzielenia pomocy pododdziałom i ich środkom wsparcia przy organizowaniu współdziałania.

Sztab kontroluje wejście drugiego rzutu do walki oraz sprawdza jak pododdziały pierwszego rzutu osłaniają drugi rzut i jak organizują z nim współdziałanie.

Sztab kontroluje również, czy drugi rzut otrzymał te środki wzmocnienia, które mu przydzielił dowódca pułku; jak artyleria osłania wprowadzenie drugiego rzutu do walki i jak go wspiera; jak artyleryjski odwód przeciwpancerny organizuje osłonę drugiego rzutu oraz jak prowadzi się obserwację i rozpoznanie na skrzydłach.

Ponieważ po wprowadzeniu drugiego rzutu do walki należy odtworzyć jaknajszybciej drugi rzut lub odwód ogólny, sztab musi przygotować w tej sprawie odpowiednie propozycje, oparte na aktualnym położeniu pododdziałów i wiadomościach o ich stanie.

W przewidywaniu możliwych kontrataków odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela, wspartych znaczną ilością czołgów, sztab powinien zczasu zebrać wszystkie wiadomości potrzebne dowódcy pułku dla prawidłowej oceny położenia. Obowiązkiem sztabu jest natychmiast zameldować dowódcy pułku o wykrytym grupowaniu się odwodów nieprzyjaciela, ich sile i możliwych kierunkach kontrataku, o położeniu własnym i sąsiadów na skrzydłach, możliwościach wsparcia walki przez artylerię oraz o właściwościach terenu.

W tym celu sztab, prowadząc bez przerwy rozpoznanie wszystkimi środkami, organizuje dodatkowe rozpoznanie na zagrożonym kierunku. Duże znaczenie ma łączność i wzajemna wymiana wiadomości z sąsiadami, nasłuch wiadomości od lotnictwa działającego na polu walki oraz łączność ze sztabem dywizji.

Po zniszczeniu kontratakującego nieprzyjaciela sztab powinien przedsięwziąć wszelkie możliwe środki, celem rozwi-

nięcia powodzenia. Utrzymanie ciągłej łączności z pododdziałami w tym okresie walki, ma szczególnie ważne znaczenie, zapewnia bowiem szybkie przekazywanie rozkazów dowódcy pułku oraz ponowne zorganizowanie naruszonego współdziałania.

W tym czasie dowódca dywizji może wesprzeć pułk swoimi środkami i wprowadzić do walki drugi rzut dywizji.

Sztab pułku, przewidując moment wejścia drugiego rzutu dywizji do walki powinien nawiązać z nim łączność i ustalić możliwie sprawnie i szybko zasady współdziałania, opierając się na rozkazach sztabu dywizji.

Po opanowaniu przedmiotu natarcia, jeśli pułk przechodzi do drugiego rzutu dywizji, sztab kontroluje zabezpieczenie inżynieryjne i umocnienie zdobytej rubieży oraz gotowość pododdziałów do wykonania dalszych zadań w ramach działania dywizji.

Dla utrzymania ciągłości dowodzenia sztab organizuje, między innymi, przesuwanie sztabu na nowe SD, skokami nie mniejszymi niż do 2—3 km.

Pierwsze przesunięcie, przeprowadza się zazwyczaj po przełamaniu drugiej pozycji nieprzyjaciela. Następne przesunięcie będzie zazwyczaj wykonane po wykonaniu zadania następnego.

Sztab pułku śledząc rozwój sytuacji powinien zwracać szczególną uwagę, by nie przeoczyć momentu rozpoczęcia odwrotu nieprzyjaciela. Wiadomości o tym są niezmiernie ważne ponieważ w wypadku rozpoczęcia odwrotu nieprzyjaciela pułk powinien przejść bezzwłocznie do energicznego pościgu.

Sztab pułku musi prowadzić ciągłe rozpoznanie wszystkimi środkami i wykorzystywać rozpoznanie lotnicze, aby odwrót nieprzyjaciela nie pozostał dla niego niespostrzeżony.

Działanie małych grup wypadowych na tyły nieprzyjaciela daje przy tym szczególnie dobre rezultaty.

Gdy dowódca pułku wyda rozkaz przejścia do pościgu, sztab powinien zapewnić wykonanie decyzji dowódcy pułku, pamiętając o konieczności odtworzenia odwodu ogólnego i o konieczności nieprzerwanego zaopatrywania posuwających się szybko w przód pododdziałów, w amunicję i paliwo.

Dowodzenie w czasie pościgu opiera się na szerokim stosowaniu radia i użyciu oficerów łącznikowych.

Praca sztabu pułku piechoty drugiego rzutu dywizji

1) W okresie natarcia za pułkami pierwszego rzutu dywizji. Sztab pułku piechoty drugiego rzutu dywizji musi oceniać położenie i możliwości własne nie tylko ze swego szczebla, lecz także z punktu widzenia potrzeb dywizji, ponieważ pułk drugiego rzutu wykonuje zadania na korzyść całej dywizji.

Wobec tego sztab pułku powinien zbierać wiadomości o położeniu — w całym pasie natarcia dywizji i jej sąsiadów — dotyczących zarówno własnych wojsk jak i nieprzyjaciela. Dopiero znajomość całokształtu położenia w pasie dywizji i jej bezpośrednich sąsiadów, umożliwi sztabowi poczynienie odpowiednich przewidywań i przygotowań związanych z zadaniem pułku, jako drugiego rzutu dywizji.

W położeniu wyjściowym drugi rzut grupuje się za pierwszym rzutem, zazwyczaj na kierunku głównego uderzenia, w takiej odległości, aby nie narażać się na straty od ognia broni piechoty nieprzyjaciela, a jednocześnie zapewnić sobie wejście na czas do walki.

Dowódca pułku z niezbędną ilością oficerów sztabu i oficerów łącznikowych, przebywa zazwyczaj na PO dowódcy dywizji lub w jego pobliżu.

Pierwszy rzut sztabu rozmieszcza się wewnątrz ugrupowania pułku, gdzie rozbudowuje tylko niezbędną łączność telefoniczną z pododdziałami i sztabem dywizji oraz z pułkami pierwszego rzutu.

PGA pułku drugiego rzutu, a w niektórych wypadkach część jego organicznych środków ogniowych moździerze 120 mm, działa pułkowe będą wykorzystane przez dowódcę dywizji dla wsparcia pułków piechoty pierwszego rzutu w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, a czasem PGA weźmie również udział w wykonaniu wału ogniowego.

Obowiązkiem sztabu pułku jest zorganizowanie łączności z PGA oraz z innymi pododdziałami pułku czasowo wydzielonymi, tak by z chwilą zakończenia wykonania przez nie zadań na korzyść pierwszego rzutu dywizji, wróciły one bezwzględnie do dyspozycji dowódcy pułku.

Niezależnie od wiadomości o przebiegu walki otrzymywanych ze sztabu dywizji, należy szukać ich bezpośrednio w pułkach piechoty pierwszego rzutu. W tym celu należy, poza łącznością środkami technicznymi wysłać — przynajmniej do pułku działającego na kierunku przewidywanego użycia dru-

giego rzutu dywizji — oficera sztabu pułku z radiostacją i gońcami, którego obowiązkiem będzie bezpośrednio meldowanie o położeniu wprost do sztabu pułku lub na PO dowódcy pułku.

Pułk posuwa się naprzód tylko na rozkaz lub za zgodą dowódcy dywizji, od rubieży do rubieży, drogami uprzednio wyznaczonymi przez sztab dywizji.

Sztab pułku posuwa się bezpośrednio w pobliżu artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego przed drugim rzutem pułku, włączając się zawczasu na nowej rubieży do osi łączności dywizji. Sztab kieruje ruchem pododdziałów, w myśl rozkazów dowódcy pułku, głównie za pomocą radia i ruchomych środków łączności.

2) **W okresie wejścia do walki.** Na podstawie znajomości położenia, sztab pułku powinien przewidzieć zbliżający się moment wprowadzenia pułku do walki i zabezpieczyć go, przez przygotowanie wszystkich środków łączności, do odbioru i wysyłania rozkazów.

Dowódca pułku otrzymuje rozkaz osobiście od dowódcy dywizji, sztab zaś powinien przekazać pododdziałom decyzję dowódcy pułku, natychmiast po jej ogłoszeniu.

Przed wszystkim należy rozmieścić SD i zorganizować PO dla dowódcy pułku. Grupy rozpoznawcze, zawczasu utworzone, posuwają się bezpośrednio za pierwszym rzutem dywizji i organizują PO i stanowisko dowodzenia w myśl wytycznych szefa sztabu tak, by były one gotowe do pracy z chwilą przybycia dowódcy pułku.

Wydane przez dowódcę pułku rozkazy będą miały charakter krótkich rozkazów szczególnych, przekazywanych wszystkimi środkami łączności, a jeżeli sytuacja zezwala — bezpośrednio ustnie.

Wprowadzenie pułku piechoty drugiego rzutu dywizji do walki, stawia przed sztabem pułku szereg bardzo pilnych zadań, które muszą być wykonane w krótkim czasie i w warunkach silnego przeciwdziałania artylerii i lotnictwa nieprzyjaciela.

Sztab pułku, przez sprawne przekazywanie rozkazów dowódcy pułku i wydanie wszelkich niezbędnych zarządzeń, powinien zapewnić na czas:

- domarsz pułku na podstawie wyjściową;
- osłonę wprowadzenia pułku do walki;
- organizację współdziałania.

Domarsz pododdziałów na podstawy wyjściowe wymaga ścisłej współpracy z szefem saperów, uprzedniego rozpoznania dróg, ewentualnej ich naprawy lub wytyczenia dróg na przełaj. Osłona wprowadzenia do walki wymaga współpracy ze sztabem PGA oraz utrzymania łączności z artyleryjskim odwodem przeciwpancernym pułku i dywizji oraz z OZap i odwodem pancernym dywizji.

Sztab powinien uruchomić dodatkowe rozpoznanie nieprzyjaciela zwłaszcza na skrzydłach, oraz zaktualizować wszystkie posiadane wiadomości o nieprzyjacielu.

Sztab pułku powinien zabezpieczyć natarcie pułku i wspomóc dowódcy pułku w organizowaniu współdziałania wewnątrz pułku, z sąsiadami, pułkami pierwszego rzutu i ze środkami wzmocnienia.

Dalsza praca sztabu, z chwilą wyruszenia do natarcia, nie różni się niczym od pracy sztabu pułku pierwszego rzutu.

* * *

Praca sztabu pułku w natarciu jest złożoną i wielostronną.

Zgrupowanie na wąskim odcinku frontu wielkiej ilości wojsk i sprzętu technicznego, konieczność zachowania tajemnicy, skomplikowane przegrupowania i luzowania — wszystko to wymaga od oficerów sztabu wysokich kwalifikacji i dużego natężenia pracy.

W okresie przygotowań do natarcia sztaby muszą dbać o to, aby pododdziały miały możliwie najwięcej czasu na organizację walki w terenie. Odpowiednio do tego wymagania, sztab planuje swoją pracę.

Organizacja pracy sztabu zależy od położenia, a jej jakość od indywidualnych kwalifikacji oficerów sztabu i od wartości sztabu jako zespołu.

Metodę pracy sztabu w natarciu charakteryzuje często osobista styczność oficerów sztabu z dowódcami pododdziałów; powinno między nimi istnieć dobre wzajemne współzycie.

Podstawowe zadania sztabu w okresie przygotowawczym można ująć następująco:

- współpraca z aparatem politycznym dla wzmocnienia pracy politycznej, celem podniesienia poziomu moralno-politycznego i wzbudzenia woli zwycięstwa u żołnierzy;

- przygotowanie danych do decyzji, organizacja rekonosansu dowódcy, doprowadzenie decyzji na czas, w nieskażonej formie do wykonawców;
- pomoc dowódcy w organizowaniu walki, zwłaszcza — współdziałania i dowodzenia;
- ciągle i dokładne rozpoznanie nieprzyjaciela;
- ciągle kontrolowanie przygotowań i gotowości pododdziałów do natarcia;
- ścisłe przestrzeganie tajemnicy działań i zapewnienie przez to momentu zaskoczenia;
- współpraca z kwatermistrzem celem zapewnienia zabezpieczenia materiałowego walki.

Praca sztabu w toku natarcia powinna zapewnić:

- ciągłość dowodzenia i łączności;
- ciągłość współdziałania wewnątrz pułku, ze wszystkimi rodzajami wojsk, z sąsiadami;
- ciągłość rozpoznania nieprzyjaciela;
- ciągłość zaopatrywania pododdziałów w amunicję, paliwo i inne materiały oraz sprawną ewakuację rannych.

Sztab powinien ciągle obserwować działania własne i nieprzyjaciela, aby umożliwić dowódcy pułku kierowanie przebiegiem walki, nie dając się powodować bezwolnie przez rozwój wypadków.

Tylko nieprzerwana łączność z pododdziałami podległymi, sąsiadami i przełożonym, stała i płynna wymiana wiadomości, pozwolą na wyrobienie prawidłowego poglądu na przebieg walki z jednej strony, a z drugiej strony zapewnią ciągłość dowodzenia i nieprzerwane współdziałanie.

Praca sztabu zarówno w okresie przygotowawczym jak i w okresie walki jest niezwykle odpowiedzialna. Każdy oficer sztabu powinien mieć przekonanie, że od jego pracy i od jego wysiłku zależy w znacznej mierze wykonanie zadania i powodzenia walki.

Rozdział IV

ORGANIZACJA DOWODZENIA I ŁĄCZNOŚCI

Zasady ogólne

Charakterystyczną cechą współczesnego natarcia jest masowe użycie wojsk i technicznych środków walki, znaczne tempo i zasięg działania, co znacznie komplikuje dowodzenie a tym samym również organizację łączności.

Ścisła wzajemna zależność organizacji dowodzenia i organizacji łączności, wymaga od każdego oficera znajomości podstawowych zadań i zasad organizacji łączności.

Zasadnicze zadania organizacji łączności pułku piechoty w natarciu są następujące:

- zapewnienie ciągłej łączności z podwładnymi na całą głębokość zadania pułku;
- zapewnienie łączności współdziałania poszczególnych rodzajów wojsk we wszystkich etapach walki oraz współdziałania z sąsiadami;
- zapewnienie łączności z kwatermistrzem;
- zapewnienie łączności dla służby obserwacyjno-mel-dunkowej OPłot, OPpanc, OPchem i przeciwdesantowej.

Organizacja dowodzenia i łączności zależna jest przede wszystkim od ugrupowania bojowego, głębokości zadania pułku oraz ilości i rodzaju przydzielonych środków wzmocnienia. Dlatego też łączności w natarciu nie można organizować szablonowo. Trzeba każdorazowo dostosować jej organizację do myśli przewodniej dowódcy, do sytuacji taktycznej, warunków walki i posiadanych sił i środków łączności.

Dla zapewnienia dowódcy pułku i sztabowi bezpośredniego wpływu na przebieg walki, SD i PO umieszcza się jak najbliżej przedniego skraju.

Odległość SD pułku piechoty i jego węzła łączności od przedniego skraju wynosi na podstawie wyjściowej przeciętnie do 1,5 km. Podczas natarcia SD przenosi się pierwszy raz po wykonaniu zadania bliższego pułku, drugi raz po wykonaniu zadania następnego, a następnie zależnie od położenia i dalszego rozwoju natarcia pułku.

Odległość PO dowódcy pułku od przedniego skraju nie powinna wynosić więcej niż 500—600 m.

Dowódca pułku kieruje walką ze swego punktu obserwacyjnego. PO dowódcy pułku należy wybierać i urządzać w taki sposób, aby zapewniał możliwość obserwowania walki przynajmniej na kierunku głównego uderzenia pułku.

Kiedy obserwacja pola walki z jednego punktu jest niewystarczającą, organizuje się pomocnicze punkty obserwacyjne, połączone telefonicznie z głównym PO.

Stanowisko dowodzenia pułku (SD) należy wybierać obowiązkowo na kierunku głównego uderzenia, jednak z dala od większych miejscowości, stanowisk ogniowych artylerii i moździerzy, w terenie trudno dostępnym dla czołgów i zapewniającym dobre warunki maskowania.

Na stanowisku dowodzenia organizuje się główny węzeł łączności. Zapasowe węzły łączności organizuje się tylko na podstawie wyjściowej do natarcia. Zapasowe węzły łączności umieszcza się w pobliżu SD; służą one w wypadku uszkodzenia węzła na SD.

Obronę SD zapewnia się przez zorganizowanie obrony przeciwpancernej i przeciw piechocie; zapewnia ją również samo ugrupowanie bojowe pododdziałów pułku piechoty. Zarządzenia sztabu pułku dotyczące OPpanc, OPlot, OPchem powinny uwzględniać między innymi także obronę SD.

W położeniu wyjściowym na SD powinny być wybudowane przynajmniej szczeliny i schron przeciwgazowy, choćby najprostszego typu.

W okresie przygotowawczym do natarcia, dowódca pułku i sztab organizuje walkę zazwyczaj pracując na SD, położonym bardziej w tyle, a SD przewidziane na okres walki zajmuje 1—2 dni przed natarciem.

Obserwację na PO dowódcy pułku organizuje się jak najwcześniej, niezależnie od terminu przybycia dowódcy pułku na PO. Obserwację przed przybyciem dowódcy pułku prowadzi się z punktu położonego w pobliżu PO, aby nie zdradzić przedwcześnie punktu obserwacyjnego.

Dla kierowania walką organizuje się łączność dowodzenia i łączność współdziałania.

Łączność dowodzenia służy do przekazywania podwładnym rozkazów bojowych przełożonego i do otrzymywania od nich meldunków.

Łączność współdziałania, zapewnia uzgodnienie w czasie i w przestrzeni działań pododdziałów piechoty i pododdziałów różnych rodzajów wojsk, wykonujących wspólne zadanie. Łączność ta umożliwia również uzgodnienie działań pododdziałów sąsiadujących ze sobą.

Ze względu na znaczne wzmocnienie pułku piechoty pododdziałami czołgów i artylerii, organizacja łączności współdziałania ma szczególnie wielkie znaczenie.

Dla zapewnienia współdziałania stosuje się łączność telefoniczną, radiową, środki sygnalizacyjne i ruchome.

Ponadto, łączność współdziałania zapewnia się przez oficerów łącznikowych oraz przez bezpośrednią styczność dowódcy pułku piechoty z dowódcą PGA i czołgów na PO oraz przez umieszczenie ich sztabów na wspólnych SD.

Bezpośrednie połączenie centrali telefonicznej pułku piechoty z centralą telefoniczną artylerii, tak na SD jako też na PO umożliwia wzajemne wykorzystanie przez artylerię i piechotę swoich sieci przewodowych w wypadku uszkodzenia jednej z nich.

Musi być przewidziana również możliwość wzajemnego wykorzystania sieci i kierunków radiowych piechoty i artylerii. Jednakże tego rodzaju wspólne korzystanie z sieci (kierunków) radiowych może nastąpić jedynie za zgodą odnośnego dowódcy.

Ażeby zachować ciągłość łączności, należy stosować prze-myślany i z góry zaplanowany manewr sił i środków łączności, który obejmuje przede wszystkim:

- równoczesne stosowanie kilku różnych środków łączności i skupienie wysiłków łączności na kierunku najważniejszym w danej sytuacji;
- budowę określonych dróg łączności;
- terminowe i z góry przygotowane przejście z jednego rodzaju środków łączności na inny rodzaj, który w da-

- nej sytuacji jest najodpowiedniejszy, np. przejście z łączności przewodowej na łączność radiową lub,
- przejście z jednego sposobu organizacji łączności radiowej na inny sposób jak np. przejście z pracy w sieci radiowej na pracę na kierunku i odwrotnie;
 - wydzielanie i odtwarzanie odvodu sił i środków łączności oraz jego właściwe rozmieszczenie i użycie;
 - umiejętne przeprowadzenie linii przewodowych w terenie;
 - inżynierskie zabezpieczenie urządzeń i sieci łączności oraz skrupulatne ich maskowanie.

Ścisła dyscyplina pracy dowódców i sztabów przy posługiwaniu się środkami łączności, a co za tym idzie, obowiązek ścisłego przestrzegania regulaminów „Służby Ruchu“ i zasad tajnego dowodzenia (TD) — jest nieodzownym warunkiem prawidłowego wykorzystania środków łączności.

Wszelkie rozmowy, przy pomocy środków łączności należy przeprowadzać zwięźle, przy użyciu mapy kodowanej, kryptogramów stacyj i dowódców, tabeli sygnałów współdziałania i pułkowej tabeli rozmówniczej.

Przeprowadzający rozmowę musi mieć przy sobie blok meldunkowy, ołówki i zakodowaną mapę. Podchodzenie do telefonu czy radiostacji dla przeprowadzenia rozmowy bez wymienionych przyborów jest niedopuszczalne.

Należy podkreślić, że w okresie przygotowawczym do natarcia, z zasady ogranicza się lub nawet zupełnie zabrania prowadzenia rozmów telefonicznych.

Do czasu rozpoczęcia ataku obowiązuje cisza radiowa. Mogą być jedynie uruchomione nadajniki dla podawania sygnałów alarmowych. Pozostałe radiostacje prowadzą nasłuch.

Artyleria rozpoczyna pracę na radiostacjach już z początkiem przygotowania artyleryjskiego.

Organizacja łączności radiowej

Łączność radiowa jest zasadniczym środkiem łączności w natarciu i nabiera szczególnie wielkiego znaczenia w okresie walki w głębi obrony nieprzyjaciela, gdy własne wojska szybko posuwają się naprzód lub ścigają nieprzyjaciela.

Wielką rolę odgrywa również łączność radiowa w wypadku okrążenia nieprzyjaciela i w warunkach wielkiego natężenia ognia artylerii i lotnictwa nieprzyjaciela, powodującego poważne przerwy w łączności przewodowej.

Organizacja łączności radiowej pułku piechoty zależy od zadania, ugrupowania bojowego pułku, ilości przydzielonych pododdziałów wzmocnienia oraz od ilości sił i środków łączności pułku.

Stosownie do urzutowania organów dowodzenia, łączność radiową organizuje się z SD i PO. Zależnie od wymagań taktycznych organizuje się pracę radiostacji na kierunkach radiowych (praca dwóch radiostacyj między sobą) lub w sieciach radiowych (praca 3—5 radiostacyj na jednej wspólnej fali).

Łączność radiowa dowodzenia. Osobistą łączność radiową dowódcy pułku piechoty zapewnia się dwoma radiostacjami, z których jedna pracuje w sieci osobistych radiostacji dowódcy dywizji, druga zaś w sieci osobistych radiostacji dowódcy pułku dla łączności z dowódcami batalionów. Do sieci osobistych radiostacji dowódcy pułku włącza się radiostację szefa sztabu pułku, co zapewnia mu możliwość stałego orientowania się w wydawanych bezpośrednio przez dowódcę pułku rozkazach i zarządzeniach, otrzymywanych przez niego meldunkach oraz umożliwia mu kierowanie działaniami pododdziałów.

Specjalne kierunki radiowe organizuje się często dla łączności dowódcy na PO z artyleryjskim odwozem przeciwpancernym lub z batalionem działającym na głównym kierunku. Łączność ze sztabem dywizji utrzymuje się w sieci radiowej sztabu dywizji.

Łączność radiowa współdziałania. Łączność z sąsiednimi pułkami tej samej dywizji utrzymuje się w sieci współdziałania dywizji lub w sieci sztabu dywizji. Z sąsiednim pułkiem innej dywizji organizuje się łączność radiową z reguły na kierunku radiowym; przy ograniczonej ilości środków radiowych łączność tą utrzymuje się drogą wymiany elementów służby ruchu radiowego.

Łączność z artylerią utrzymuje się przez osobistą styczność dowódców na wspólnych PO i SD oraz przez telefon. Łączność z czołgami oraz odwozem pancernym utrzymuje się przez osobistą styczność dowódcy pułku z dowódcą jednostki czołgów, względnie przez przedstawiciela czołgów, znajdującą

cego się przy dowódcy pułku na PO i dysponującego własną radiostacją, pracującą w sieci czołgów.

Łączność między artylerią i czołgami jest utrzymywana przez obserwatorów artylerii na czołgach z radiostacjami, posuwającymi się w sztykach bojowych czołgów; radiostacje te pracują w sieci dowódcy PGA.

W niektórych wypadkach przewiduje się odbiór wiadomości od lotnictwa przez włączenie odbiornika pułku do sieci rozpoznania lotniczego.

Sieci i kierunki radiowe. Skład poszczególnych sieci i kierunków radiowych pułku piechoty w natarciu jest następujący:

- a) Sieci i kierunki organizowane przez dowództwo dywizji:
- sieć osobista dowódcy dywizji, do której wchodzi osobiste radiostacje dowódców pułków;
 - sieć sztabu dywizji, do której wchodzi radiostacje szefów sztabów pułków;
 - sieć współdziałania dywizji, do której wchodzi radiostacje sztabów pułków, artylerii i czołgów;
 - sieć dowódcy artylerii dywizji (AD), do której wchodzi osobiste radiostacje dowódców pułkowych grup artylerii (PGA) oraz radiostacja dowódcy dywizyjnej grupy artylerii (DGA);
 - sieć sztabu artylerii dywizji (AD), do której wchodzi radiostacje sztabów pułkowych grup artylerii (PGA) i dywizyjnej grupy artylerii (DGA).
- b) Sieci i kierunki organizowane przez dowództwo pułku piechoty:
- sieć osobista dowódcy pułku, do której wchodzi osobiste radiostacje dowódców batalionów i szefa sztabu pułku;
 - sieci batalionowe (łączność dowódcy batalionu z dowódcami kompanii na radiostacjach ultrakrótkofalowych);
 - sieć szefa artylerii pułku;
 - sieć dowódcy pułkowej grupy artylerii (PGA);

— kierunki: z artyleryjskim odwodem przeciwpancernym, z sąsiednim pułkiem innej dywizji, ewentualnie z oddziałem wydzielonym.

Wymienionych wyżej sieci i kierunków nie organizuje się szablonowo, lecz zawsze w zależności od wymagań położenia taktycznego.

Łączność radiowa służby obserwacyjno - meldunkowej (SŁOM). Sygnały alarmu OPlot, OPpanc, OPchem i w wypadku lądowania desantu powietrznego podaje się we wszystkich sieciach i kierunkach radiowych.

Organizacja łączności podczas zmiany SD. Przeniesienie radiostacji przy przejściu sztabu na nowe stanowisko dowodzenia (SD) przeprowadza się w dwóch rzutach.

Jedna grupa, pozostając na starym stanowisku dowodzenia, utrzymuje łączność na wszystkich kierunkach (sieciach), a druga grupa w tym czasie przechodzi na nowe miejsce.

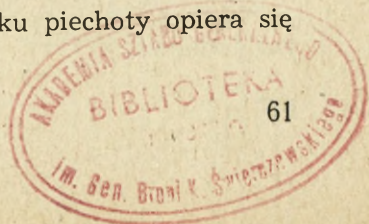
Po rozwinięciu się tej grupy radiostacji w nowym rejonie, przyjmuje ona całą łączność radiową sztabu na siebie. Grupę radiostacji, która pozostała na starym stanowisku dowodzenia, zwija się i przenosi po otrzymaniu sygnału z nowego stanowiska dowodzenia.

Organizacja łączności przewodowej

Łączność przewodowa w pułku i batalionie bywa często uszkodzana przez ogień nieprzyjaciela, działania jego czołgów i lotnictwa. Mimo to stosuje się ją we wszystkich etapach walki w zależności od tempa natarcia.

Największe znaczenie posiada łączność przewodowa na podstawie wyjściowej, gdzie jest podstawowym środkiem łączności. Duże znaczenie posiada łączność przewodowa również w okresie wykonywania przez pułk zadania bliższego. Z chwilą przełamania pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela, wskutek zwiększenia tempa natarcia i większych możliwości powstawania przerw w łączności przewodowej, punkt ciężkości przenosi się na radio.

System łączności przewodowej pułku piechoty opiera się na osi i kierunkach łączności.

Punktem wyjściowym dla budowy osi łączności jest drugi rzut sztabu pułku na podstawie wyjściowej do natarcia. Kierunek osi łączności pokrywa się z kierunkiem głównego uderzenia i kierunkiem zamierzonych przesunięć SD.

Oś łączności pułku buduje się zwykle jako dwuprzewodową linię polową, której zakończenie stanowi czołowa stacja telefoniczna, urządzona na wysokości punktu obserwacyjnego dowódcy kompanii, nacierającego na głównym kierunku.

Do osi łączności włącza się w czasie natarcia PO dowódcy pułku i odgałężenia łączności prowadzącej do batalionów.

Łączność pułku z dywizją zapewnia podczas walki dywizja swoimi siłami i środkami łączności.

Na podstawie wyjściowej do natarcia rozwija się bogata sieć przewodową, opartą na osi i kierunkach łączności. Od SD pułku buduje się kierunki łączności do SD batalionów. Łączność telefoniczną nawiązuje się również z drugim rzutem (odwozem ogólnym) pułku, z sąsiadami, z czołgami (w rejonach koncentracji i na podstawie wyjściowej), z artylerią, artyleryjskim odwozem przeciwpancernym oraz z kwatermistrzem (drugim rzutem sztabu).

Ponadto PO dowódcy pułku musi posiadać bezpośrednią łączność telefoniczną z PO dowódców batalionów oraz z szefem sztabu pułku.

Po opanowaniu przez piechotę przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, do czasu wykonania przez pułk zadania bliższego, rozwija się również kierunki łączności do batalionów nacierających w pierwszym rzucie.

Przy wzrastającym tempie natarcia, łączność przewodowa opiera się zwykle na osi łączności. Obowiązuje wtedy wyjątkowo ścisła dyscyplina rozmów, która umożliwi prowadzenie rozmów kolejno z każdym abonentem włączonym do osi łączności. W pościgu, gdy i ten system zawodzi, głównym środkiem łączności staje się radio oraz środki ruchome i sygnalizacyjne, a łączność przewodową organizuje się tylko na poszczególnych liniach oporu nieprzyjaciela.

W walkach okrążających, łączność przewodową z batalionami okrążającymi organizuje się na kierunkach łączności.

W miejscach planowanego rozmieszczenia nowego SD, na osi łączności rozwija się przede wszystkim centralę i składnicę meldunkową.

Przejście na nowe SD odbywa się po nawiązaniu łączności z batalionami i dywizją, na rozkaz szefa sztabu pułku piechoty i za zezwoleniem szefa sztabu dywizji.

Po przejściu sztabu na nowe SD, szef sztabu daje rozkaz zwijania urządzeń łączności na poprzednim SD.

Wykorzystanie ruchomych środków łączności.

Ruchove środki łączności, mimo szerokiego zastosowania technicznych środków łączności, nie straciły na swoim znaczeniu i, jak wykazały doświadczenia ostatniej wojny, odgrywają nieraz w natarciu zasadniczą rolę, szczególnie w czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela.

Ruchove środki łączności dublują z reguły łączność techniczną na najważniejszych kierunkach.

Ruchove środki łączności rozmieszcza się centralnie, dysponując nimi z głównej składnicy meldunkowej przy SD pułku. Często organizuje się w natarciu wysunięte składnice meldunkowe.

Pułk piechoty dysponuje gońcami konnymi, pieszymi, na rowerach i na motocyklach, -a w zimie również narciarzami. Łączność ze sztabem dywizji zabezpieczają przeważnie gońcy na motocyklach.

Ważnym zagadnieniem jest maskowanie ruchu gońców, tak w rejonie SD jak i na drogach.

Zabezpieczenie inżynieryjne i maskowanie urządzeń łączności

Nieprzyjaciel uporczywie dąży do naruszenia sprawności działania systemu łączności nacierającego, wykorzystując w tym celu ogień artylerii, bombardowania lotnicze oraz działania grup desantowych i dywersyjnych. Dlatego też specjalną uwagę należy zwrócić na ochronę i saperskie zabezpieczenie oraz maskowanie urządzeń łączności.

Należy dobrze maskować i umieszczać w schronach wszystkie elementy SD i węzły łączności, przede wszystkim na pod-

stawie wyjściowej do natarcia. Połowe linie kablowe na podstawie wyjściowej, tak jak i doprowadzenia linii na węzłach łączności. należy budować w specjalnych rowkach o głębokości 30—40 cm, szerokości 20—25 cm, omijając pola minowe. Wzdłuż linii buduje się wnęki dla nadzorców liniowych. Radiostacje należy rozmieszczać w ukryciu (w schronach, niszach, wnękach) maskując je przed obserwacją naziemną i lotniczą.

Praca dowódcy, szefa sztabu i szefa łączności w zakresie organizacji łączności.

Doświadczenia wojenne potwierdziły konieczność posiadania stałego, scentralizowanego i niezawodnego systemu łączności, umożliwiającego kierowanie walką bez jakichkolwiek przerw, od początku aż do zakończenia natarcia.

Dowódca kieruje walką przy pomocy swego sztabu, który organizuje i zapewnia dowodzenie wojskami i ponosi za to pełną odpowiedzialność.

Organizacji łączności nie można traktować jako indywidualnej pracy szefa łączności; jest ona częścią planu walki. Dlatego też dokładne opracowanie planu organizacji łączności, z dokładnym rozliczeniem sił i środków, przy uwzględnieniu czynnika terenu i czasu oraz konieczności posiadania odwodu sił i środków, jest obowiązkiem nie tylko szefa łączności, ale również dowódcy pułku i szefa sztabu.

Aby móc prawidłowo postawić zadania dla zorganizowania łączności, dowódca musi znać zakres pracy i obowiązki szefa łączności, zasady i sposoby organizowania łączności, taktyczno-techniczne dane środków łączności, organizację pododdziałów łączności oraz sposób ich użycia.

Dowódca pułku kieruje ogólnie łącznością pułku, ustala system organizacji dowodzenia i miejsca SD. Jednak przy pobieraniu decyzji, dowódca bierze pod uwagę propozycje szefa łączności odnośnie wyboru SD i PO oraz systemu organizacji łączności.

Dowódcy batalionów i niżsi kierują bezpośrednio łącznością swych pododdziałów.

Szef sztabu jest bezpośrednim przełożonym szefa łączności, a przez niego także pododdziałów łączności pułku.

Szef sztabu dysponuje łącznością, stawia szefowi łączności szczegółowe zadania oraz ponosi całkowitą odpowiedzialność za organizację łączności i ciągłość jej działania.

Obowiązkiem szefa sztabu jest wczesne i systematyczne zaznajamianie szefa łączności:

- we wszystkich sytuacjach z myślą przewodnią dowódcy pułku i jego decyzją (jeżeli dowódca nie zrobił osobiście);
- z wymaganiami stawianymi łączności w rozmaitych etapach walki;
- z aktualną sytuacją bojową, położeniem własnym, sąsiadów i wiadomościami o nieprzyjacielu (szef sztabu robi to w ciągu całego czasu trwania natarcia).

Przed zapoznaniem się z decyzją dowódcy, szef łączności musi być gotów każdej chwili do zameldowania aktualnego stanu swoich sił i środków, i wydania swoich zarządzeń przygotowawczych.

Po ogłoszeniu decyzji przez dowódcę pułku, szef sztabu stawia szefowi łączności szczegółowe zadania:

- decyzję dowódcy (zadanie bliższe, następne, kierunek głównego uderzenia, ugrupowanie wojsk itd.);
- prawdopodobne tempo natarcia w poszczególnych etapach walki i rubieżach;
- konkretne wytyczne i wymagania odnośnie do organizacji łączności dowodzenia i współdziałania; miejsce i przewidywany czas rozwijania stanowisk dowodzenia pułku oraz kierunek i sposób ich przesunięcia; miejsca punktów obserwacyjnych i drugiego rzutu sztabu; przebieg osi łączności oraz miejsce rozmieszczenia stanowisk dowodzenia podwładnych i sąsiadów;
- termin zorganizowania i nawiązania łączności;
- zadania stawiane łączności w różnych etapach walki na poszczególnych kierunkach i na poszczególnych rubieżach a w odniesieniu do łączności współdziałania — w jakiej kolejności ją nawiązywać;
- zadania zapewnienia łączności alarmowej OPłot, OPpanc, OPchem i na wypadek lądowania desantu powietrznego nieprzyjaciela;
- wskazówki odnośnie ograniczenia ruchu radiowego i telefonicznego;

— terminy przedstawienia meldunków od sztabu podległych i do sztabów wyższych.

Szef łączności podlega bezpośrednio szefowi sztabu, ponadto podlega on szefowi łączności dywizji, ale tylko pod względem swej technicznej działalności.

Szef łączności kieruje bezpośrednio organizacją łączności. Jest on całkowicie odpowiedzialny za należytą organizację łączności i sprawne jej działanie oraz za terminowe zbieranie i rozsyłanie całej korespondencji bojowej.

Szef łączności opracowuje swe zarządzenia i decyzję w postaci dokumentów stanowiących razem plan łączności. Winien on również brać bezpośredni udział przy opracowywaniu wszystkich rozkazów bojowych, zarządzeń i meldunków — odnośnie punktów dotyczących łączności.

Szef łączności ustnie referuje szefowi sztabu lub dowódcy pułku plan łączności, przedstawiając przy tym schematy, obliczenia i inne dokumenty do zatwierdzenia.

Na szczeblu pułku rozkaz organizacji łączności wydaje się z reguły ustnie.

Szef łączności pułku piechoty opracowuje następujące dokumenty: schemat łączności przewodowej, schemat łączności radiowej oraz kalkulację sił i środków łączności.

Opracowanie dokumentów łączności w żadnym wypadku nie może wpłynąć na opóźnienie zorganizowania łączności w zamierzonej walce i na wydanie zarządzeń podwładnym.

DZIAŁ II

ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU

Rozdział V

ZASADY OGÓLNE

„Zabezpieczenie działań ma na celu ochronę wojsk przed wszelkiego rodzaju zaskoczeniami zarówno na ziemi jak i w powietrzu oraz zapewnienie im swobody działania i rozpoczęcia zorganizowanej walki w warunkach najbardziej dogodnych“.
(TRWBP cz. I § 58).

Zabezpieczenie działań powinno być ciągłe.

Zabezpieczenie działań bojowych obejmuje:

- rozpoznanie nieprzyjaciela i terenu;
- ubezpieczenie;
- obronę przeciwpancerną, przeciwlotniczą, przeciwdesantową i przeciwchemiczną oraz maskowanie;

W natarciu szczególnie wielkie znaczenie ma rozpoznanie nieprzyjaciela i terenu, które dostarcza wiadomości koniecznych dla zorganizowania walki i ukrycie przygotowań do natarcia, zapewniające nacierającemu moment zaskoczenia.

Obowiązkiem sztabu jest opracowywanie planów i zarządzeń zabezpieczenia działań i dokonywanie w nich zmian, gdy wymaga tego sytuacja. Sztab wykonuje swoją pracę na podstawie rozkazów i wytycznych dowódcy pułku. Jednakże brak wytycznych dowódcy bynajmniej nie zwalnia sztabu od obowiązku zorganizowania zabezpieczenia działań. W tym wypadku, sztab jest obowiązany działać z własnej inicjatywy, przywracając za każdym razem naruszony przez nieprzyjaciela system zabezpieczenia.

Rozdział VI

ROZPOZNANIE

Nacierający chcąc uzyskać powodzenie w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela, musi posiadać jak najbardziej wyczerpujące wiadomości o charakterze i sile obrony, dlatego w okresie przygotowawczym do natarcia prowadzi się ciągle rozpoznanie obrony nieprzyjaciela.

Rozpoznanie nieprzyjaciela i terenu powinno ustalić:

- przedni skraj obrony nieprzyjaciela
- system i charakter umocnień i zapór inżynierskich, a w szczególności — ilość pozycji i rowów ciągłych na każdej pozycji, DSB i BSB i kopuł pancernych, ilość i przebieg rowów łączących i pozycji ryglowych, położenie, głębokość i rodzaj pól minowych;
- system wszystkich rodzajów ognia przed przednim skrajem i w głębi obrony;
- ugrupowanie bojowe i stan liczebny nieprzyjaciela na przednim skraju i w głębi obrony; miejsce rozmieszczenia odwodów, szczególnie pancernych, ich skład i przypuszczalne kierunki działań;
- stanowiska dowodzenia i punkty obserwacyjne;
- stanowiska ogniowe artylerii i moździerzy;
- teren przed przednim skrajem i w głębi ugrupowania nieprzyjaciela;
- drogi dowozu;
- miejsca lądowisk i lotnisk nieprzyjaciela;
- stan polityczno-moralny nieprzyjaciela i jego codzienny tryb życia.

Pułk piechoty, znajdujący się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, może wykonać tylko część spośród wyszczególnionych wyżej zadań rozpoznania, swoimi środkami. Całość rozpoznania organizują wyższe sztaby (dywizji, korpusu, armii), dysponujące odpowiednimi siłami i środkami technicznymi. Jednakże rozpoznanie pułku piechoty posiada bardzo duże znaczenie dla stworzenia obrazu całokształtu położenia, sił i zamiarów nieprzyjaciela.

Środki rozpoznania pułku piechoty są następujące:

— obserwacja, którą prowadzi się ze wszystkich PO pododdziałów piechoty i przydzielonych do pułku pododdziałów różnych rodzajów wojsk oraz z PO organizowanych przez sztab pułku;

— pododdziały rozpoznawcze (patrole, zasadzki, wypady);

Poza tym wszyscy dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb, wchodzący w skład pułku i przydzieleni, prowadzą rozpoznanie specjalne.

Pułk piechoty może również przeprowadzać wypadki, na rozkaz dowódcy dywizji lub za jego zgodą z własnej inicjatywy; dobre wyniki uzyskują przy tym grupy wypadowe wysyłane na tyły nieprzyjaciela.

Pułk po zluzowaniu oddziałów będących w styczności z nieprzyjacielem nie przeprowadza żadnych działań rozpoznawczych swoimi pododdziałami. Dla celów rozpoznania (patrole, wypadki) jednostki luzowane pozostawiają do dyspozycji dowódcy pułku część swoich pododdziałów. Ma to na celu zachowanie tajemnicy.

Środki rozpoznania pułku, a przede wszystkim obserwacja, dają możliwość ustalić system ognia nieprzyjaciela, system umocnień i przeszkód, zbadać charakter terenu, a w sprzyjających wypadkach wykryć również stanowiska artylerii i moździerzy oraz miejsca zgrupowań odwodów nieprzyjaciela.

Dane uzyskane przez rozpoznanie uzupełnia się:

— wiadomościami od oddziałów będących w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem;

— rozpoznaniem i obserwacją dowódcy;

— badaniem jeńców, zbiegów i osób pochodzących z terenu zajętego przez nieprzyjaciela, miejscowej ludności, dokumentów i wzorów uzbrojenia nieprzyjaciela;

— wiadomościami od lotnictwa;

— wiadomościami od sąsiadów i sztabu dywizji;

— wiadomościami uzyskanymi w toku natarcia pułku.

Rozpoznanie walką organizuje zawsze dowódca dywizji, na rozkaz dowódcy korpusu lub armii.

W niektórych wypadkach, na kilka godzin przed rozpoczęciem natarcia pułk pierwszego rzutu dywizji może, po krótkim przygotowaniu artyleryjskim, przeprowadzać na rozkaz dowódcy dywizji (według planu dowódcy armii lub korpusu)

rozpoznanie walką, mające na celu ustalenie, czy nieprzyjaciel zajmuje w dalszym ciągu pierwszy rów (pierwszą pozycję), jakie jest jego ugrupowanie i system ognia. Uzyskane w ten sposób wiadomości pozwolą na uzupełnienie planu artyleryjskiego przygotowania ataku i planu natarcia.

Czołowe pododdziały, którym udało się wdrzeć w pozycję nieprzyjaciela pozostają na miejscu, organizując do czasu wyruszenia natarcia obronę zdobytego terenu.

Sztab dywizji przekazuje pułkowi piechoty wszystkie dotyczące go wiadomości, a w szczególności zdjęcia lotnicze obejmujące pas natarcia pułku i stawia pułkowi konkretne zadania rozpoznania w ramach planu dywizji.

Dowódca pułku, na podstawie znajomości zadań rozpoznania zleconych przez sztab dywizji i na podstawie swojej decyzji do natarcia, wydaje szefowi sztabu wskazówki do organizacji rozpoznania pułku. Szef sztabu ze swej strony rozwija i precyzuje wskazówki dowódcy pułku przekazując je do wykonania swemu drugiemu pomocnikowi.

Szef sztabu ustala:

- cele i zadania rozpoznania w okresie przygotowawczym i w czasie natarcia, według etapów walki;
- ilość, skład i czas pracy organów rozpoznawczych;
- sieć PO przed natarciem i przesuwanie ich w czasie natarcia;
- sposoby wykorzystania rozpoznania innych rodzajów wojsk;
- terminy meldowania opracowanych danych sztabowi dywizji, informowania podwładnych oraz sąsiadów.

Drugi pomocnik szefa sztabu opracowuje plan rozpoznania na okres przygotowawczy do natarcia (nie dłużej niż na kilka dni) oraz na okres przewidywanej walki. Plan zatwierdza szef sztabu pułku.

Plan rozpoznania jest dokumentem wewnętrznym sztabu pułku, ale przedstawia się go do sztabu dywizji, celem umożliwienia kontroli i skoordynowania zadań rozpoznania poszczególnych pułków dywizji. Na podstawie planu rozpoznania, sztab pułku wydaje zarządzenia rozpoznania podległym pododdziałom oraz składa zapotrzebowanie na wiadomości z rozpoznania do sztabu dywizji i sąsiadów.

Dane rozpoznania, po dokładnym ich zbadaniu, sztab (2 pomocnik) przenosi na szkice o dużej podziałce i przekazuje do-

wódcem pododdziałów, do kompanii (baterii) włącznie, najpóźniej w przeddzień natarcia. Dobrze zorganizowany system przekazywania wiadomości wszystkim zainteresowanym (podwładnym i sąsiadom) oraz meldowania o nich dowódcy pułku i do sztabu dywizji stanowią podstawę pracy rozpoznawczej, umożliwiającą należyte wyzyskanie wiadomości o nieprzyjacielu i terenie zdobytych przez rozpoznanie.

W czasie walki rozpoznanie pułku ma na celu:

- określenie stopnia zniszczenia i obezwładnienia nieprzyjaciela;
- określenie położenia środków ogniowych i przeszkód nieprzyjaciela zatrzymujących ruch własnej piechoty i czołgów;
- wykrycie rejonów zgrupowania odwodów nieprzyjaciela, ich siły i przygotowań do kontrataku;
- stwierdzenie oznak odwrotu nieprzyjaciela.

Wiadomości powyższych dostarczają sztabowi pułku przede wszystkim meldunki walczących pododdziałów, własna bezpośrednia obserwacja, informacje sąsiadów i sztabu dywizji, wiadomości od lotnictwa działającego na polu walki oraz wysyłane przez sztab pułku w przód i na skrzydła, organa rozpoznawcze.

Sztab pułku w czasie natarcia powinien organizować rozpoznanie dodatkowe, gdy wymaga tego sytuacja, np. w takich przełomowych momentach walki, jak wprowadzenie do walki drugiego rzutu pułku, odpieranie kontrataku nieprzyjaciela itp.; w tym celu sztab powinien zawsze zachować w swym ręku odwód środków rozpoznania.

Rozdział VII

UBEZPIECZENIE

Zadaniem ubezpieczenia w natarciu jest przeciwdziałanie nieprzyjacielskim napadom na ziemi i akcji dywersyjnych desantów powietrznych.

W okresie przygotowań do natarcia, ubezpieczenie powinno osłaniać rekonesans dowódców, sieć punktów obserwacyjnych, podstawy wyjściowe oraz wojska w głębi ugrupowania. Zadanie to spełniają zwykle jednostki znajdujące się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, które do czasu ukoń-

czenia przegrupowań i luzowań zachowują ugrupowanie obronne. Niezależnie od tego wszystkie pododdziały ubezpieczają się bezpośrednio (placówki, patrole).

W czasie natarcia ubezpieczenie ma na celu przede wszystkim osłonę styków i skrzydeł pododdziałów nacierających. Ubezpieczenie to polega na przyjęciu odpowiedniego ugrupowania zabezpieczającego przed zaskoczeniem zarówno od czoła jak i ze skrzydeł oraz na wysyłaniu patroli bojowych na skrzydła i na styki z sąsiadami.

Ubezpieczenie organizuje sztab pułku piechoty, na podstawie wskazówek dowódcy, wydając w tym celu odpowiednie zarządzenia pododdziałom.

Zwalczanie desantów powietrznych organizują wyższe dowództwa (dywizji, korpusu). W wypadku wylądowania desantu powietrznego w rejonie ugrupowania bojowego pułku zwalczają go przede wszystkim drugi rzut i odwody pułku, w współdziałaniu z dywizyjnym odwodem przeciwdesantowym.

Rozdział VIII

OBRONA PRZECIWLOTNICZA

Zadaniem obrony przeciwlotniczej jest osłona własnych wojsk przed działaniem lotnictwa nieprzyjaciela.

Obrona przeciwlotnicza polega na czynnym zwalczaniu nieprzyjacielskiego lotnictwa oraz na stosowaniu środków utrudniających nieprzyjacielowi wykonywanie ataków lotniczych (rozproszenie, maskowanie, ukrycie), których celem jest ukrycie wojsk przed obserwacją, ochrona przed ogniem lotniczym i zmniejszenie przez to własnych strat w ludziach i sprzęcie.

Obronę przeciwlotniczą pułku piechoty w natarciu zapewnia wyższe dowództwo (dywizji i wyżej) swoimi środkami (artyleria przeciwlotnicza średnio i mało-kalibrowa, działania lotnictwa myśliwskiego) oraz pułk własnymi środkami. Pułk działający na głównym kierunku uderzenia będzie zawsze osłaniany przez podgrupę artylerii przeciwlotniczej korpusu tworzoną dla dywizji pierwszego rzutu. Jednakże bez względu na to, czy wyższy dowódca zapewnił pułkowi obronę przeciwlotniczą, czy też nie, dowódca pułku organizuje ją zawsze we własnym zakresie i ponosi za nią odpowiedzialność.

Sztab pułku opracowuje, w myśl wytycznych dowódcy pułku, plan obrony przeciwlotniczej (w formie szkicu z legendą, tabeli lub na mapie) i wydaje zarządzenia OPlot.

Plan OPlot jest dokumentem wewnętrznym; zatwierdza go szef sztabu. Plan ten reguluje następujące podstawowe zagadnienia OPlot pułku:

- zadania w położeniu wyjściowym i w czasie natarcia (co, gdzie i kiedy osłaniać);
- system służby obserwacyjno-meldunkowej, rozmieszczenie posterunków;
- podział środków OPlot i obrona wojsk własnymi środkami, stanowiska ogniowe, zadania, przesuwanie w czasie natarcia;
- współdziałanie pułkowych środków OPlot ze środkami wyższego szczebla i sąsiadów.

Środkami OPlot w pułku piechoty są:

- sprzężone najcięższe karabiny maszynowe przeciwlotnicze (nkm plot);
- plutony ckm pierwszego i drugiego rzutu pułku, przystosowane do strzelania przeciwlotniczego;
- zbiorowy ogień broni ręcznej pododdziałów (rkm, kb).

Najcięższych przeciwlotniczych karabinów maszynowych używa się przede wszystkim do osłony drugiego rzutu pułku, czołgów, SD i SO artylerii.

Środki obrony przeciwlotniczej pułku przesuwają się za osłanianymi elementami ugrupowania pułku kolejno skokami z takim wyliczeniem, aby zapewnić ciągłość osłony ogniowej. Pododdziały zwalczają ogniem zbiorowym tylko te samoloty, które atakują je bezpośrednio. Pojawienie się własnych myśliwców nad polem walki jest hasłem do zaprzestania ognia przeciwlotniczego; nie wolno ostrzeliwać samolotów nieprzyjaciela atakowanych przez własne lotnictwo.

Służba obserwacyjno-meldunkowa pułku piechoty obejmuje:

- obserwatorów w kompaniach i bateriach;
- posterunki obserwacyjno-meldunkowe przy SD batalionów;
- posterunek obserwacyjno-meldunkowy przy SD pułku.

Posterunki numeruje się wewnątrz pułku kolejno według zarządzenia OPlot sztabu dywizji.

Dla alarmowania pododdziałów ustala się sygnały alarmowe.

Zabezpieczenie pododdziałów przed atakami i skutkami ataków lotniczych polega na starannym maskowaniu wszelkich prac związanych z rozbudową podstawy wyjściowej do natarcia, stanowisk ogniowych artylerii i moździerzy, SD itd. Obowiązuje zasada, że maskowanie stosuje się przez cały czas od chwili rozpoczęcia pracy. Do ukrycia ludzi i sprzętu należy wykorzystywać maski naturalne. Ruch w rejonie zgrupowania pułku powinien być ściśle uregulowany i ograniczony do koniecznych potrzeb. Należy przy tym unikać tworzenia nowych dróg i ścieżek.

Wszelkie przesunięcia należy przeprowadzać zasadniczo pod osłoną nocy.

Środkiem zapewniającym obronę przeciwlotniczą pododdziałów jest także ukrycie ich w rowach i szczelinach, co wydatnie zmniejsza ewentualne straty w wypadku bombardowania lub ostrzeliwania z samolotów.

Celem zabezpieczenia pododdziałów pułku i urządzeń tyłowych przed skutkami pożarów wznieconych przez lotnictwo nieprzyjaciela przy pomocy bomb lub płynów zapalających, w rejonach gdzie istnieje możliwość rozszerzania się pożarów (drewniane lub kryte słomą budynki, lasy, wysoka wyschnięta trawa), organizuje się służbę przeciwpożarową wyznaczając do niej co najmniej jedną drużynę na każdą kompanię. Drużyny przeciwpożarowe powinny być zaznajomione ze sposobem gaszenia bomb zapalających.

Zadaniem służby przeciwpożarowej jest zlokalizowanie ogniska pożaru oraz ochrona sprzętu i materiałów przed zniszczeniem.

R o z d z i a ł I X

OBRONA PRZECIWPANCERNA

W okresie przygotowań do natarcia pododdziały znajdujące się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w ugrupowaniu obronnym organizują obronę przeciwpancerną tak samo jak w obronie, tzn. organizują kompanijne przeciwpancerne

punkty oporu, batalionowe węzły przeciwpancerne i wydzielają artyleryjskie odwody przeciwpancerne.

Charakterystyczne dla natarcia, cechy organizacji obrony przeciwpancernej występują od chwili rozpoczęcia zajmowania podstaw wyjściowych przez oddziały przeznaczone do wykonania natarcia. Obronę przeciwpancerną przedniego skraj zapewniają wówczas organiczne środki przeciwpancerne piechoty oraz działa wysunięte naprzód dla strzelania na wprost podczas artyleryjskiego przygotowania ataku. Na kierunkach szczególnie zagrożonych i na skrzydłach, w wypadku gdy możliwość uderzenia czołgów nieprzyjaciela uważa się za prawdopodobną, wysuwa się na ten kierunek artyleryjski odwód przeciwpancerny. Jest pożądane, aby przed podstawą wyjściową piechoty znajdował się pas terenu umożliwiający prowadzenie ognia na wprost na odległość do 1 km.

Gdy natarcie czołgów nieprzyjaciela jest prawdopodobne, artyleryjskie odwody przeciwpancerne w miejscach swego rozmieszczenia organizują rejony przeciwpancerne.

Stanowiska ogniowe artylerii przygotowuje się również do obrony przeciwpancernej na wypadek głębokiego włamania się czołgów nieprzyjaciela, oprócz tego, dla obrony wojsk wysuwa się na podstawy wyjściowe działa pancerne pułku piechoty i część czołgów BWP.

Podczas natarcia, obronę przeciwpancerną zapewniają działa towarzyszące piechocie oraz współdziałające z piechotą czołgi i działa pancerne. Artyleria, na rozkaz dowódcy dywizji lub korpusu, wykonuje zmasowane ognie na rejony grupowania się czołgów nieprzyjaciela.

Dowódca pułku piechoty ponosi odpowiedzialność za organizację obrony przeciwpancernej pułku przez cały czas trwania przygotowań do natarcia i podczas walki; dla jej zorganizowania wydaje on odpowiednie wskazówki dowódcom pododdziałów i szefowi sztabu.

Sztab pułku wspólnie z szefem artylerii pułku opracowuje „Zarządzenie OPpanc“, którym określa zadania obrony przeciwpancernej i reguluje przydział środków.

Dowódca pułku wydziela artyleryjski odwód przeciwpancerny w składzie 4—6 dział przeciwpancernych lub dział pancernych.

Artyleryjskiemu odwodowi przeciwpancernemu dowódca pułku wyznacza kierunek posuwania się i przewidywane ru-

bieże rozwinięcia oraz wskazuje przypuszczalne kierunki kontrataków czołgów nieprzyjaciela.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny posuwa się zwykle przed drugim rzutem pułku, aby mógł szybko się rozwinąć dla odparcia uderzenia czołgów nieprzyjaciela na pierwszy rzut pułku.

Dowódca pułku powinien zwrócić szczególną uwagę na obronę przeciwpancerną skrzydeł i styków.

Wszystkie organy rozpoznania i ubezpieczenia w natarciu oraz posterunki obserwacyjno-meldunkowe przeciwlotnicze pełnią jednocześnie służbę obserwacyjno-meldunkową przeciwpancerną.

R o z d z i a ł X

ZABEZPIECZENIE PRZECIWCHEMICZNE PUŁKU PIECHOTY

Zabezpieczenie przeciwchemiczne natarcia pułku piechoty obejmuje:

- organizację obrony przeciwchemicznej (OPchem);
- użycie dymów;
- użycie środków zapalających i pododdziałów miotaczy ognia.

Organizacja obrony przeciwchemicznej

Obronę przeciwchemiczną pułku organizuje dowódca pułku, wykorzystując do tego swój sztab, szefa służby chemicznej, pluton OPchem, przydzielone pododdziały OPchem oraz posiadane środki obrony przeciwchemicznej.

Do zadań obrony przeciwchemicznej należą:

- rozpoznanie chemiczne;
- obserwacja chemiczna i alarmowanie;
- obserwacja meteorologiczna;
- wzbranianie nieprzyjacielowi wykonania napadu chemicznego;
- obrona zbiorowa wojsk;
- zaopatrzenie w środki OPchem;

- przygotowanie pododdziałów na wypadek napadu chemicznego, i likwidacja skutków napadu chemicznego.

Rozpoznanie chemiczne ma na celu stwierdzenie przygotowań nieprzyjaciela do wykonania napadu chemicznego, rozpoznania rejonów skażonych gazami bojowymi przed przednim skrajem i w głębi obrony nieprzyjaciela oraz znalezienie w rejonie rozmieszczenia pułku środków podręcznych, które mogą służyć do przekroczenia odcinków skażonych (słoma, deski itp.).

Rozpoznanie chemiczne organizuje sztab dywizji w ramach ogólnego planu rozpoznania, a wykonują je pododdziały piechoty lub pododdziały rozpoznawcze, do których włącza się 2—3 chemików z plutonu OPchem pułku.

W wyniku rozpoznania chemicznego nieprzyjaciela należy ustalić:

- obecność jednostek i środków chemicznych nieprzyjaciela;
- przygotowania nieprzyjaciela do wykonania napadu chemicznego;
- rodzaje posiadanych przez nieprzyjaciela gazów bojowych i rodzaje sprzętu;
- sposoby taktycznego zastosowania środków napadu chemicznego przez nieprzyjaciela.

Rozpoznanie rejonów skażonych i środków podręcznych dla celów OPchem organizuje sztab pułku. Rozpoznanie przeprowadzają patrole chemiczne plutonu OPchem oraz pododdziały pułku w swoich rejonach rozmieszczenia i pasach działania.

W tym celu każdy batalion (czasem nawet kompania) powinien posiadać przynajmniej jedną drużynę wyszkoloną w przeprowadzaniu rozpoznania chemicznego i wykonywaniu innych prac związanych z obroną przeciwichemiczną.

Pluton OPchem pułku wystawia jeden patrol rozpoznania chemicznego, który jest zdolny do przeprowadzenia rozpoznania odcinka skażonego szerokości 1000 m i głębokości do 600 m. Jeżeli teren jest zaminowany, do patrolu chemicznego dodaje się saperów i rozpoznanie nie przeprowadza się na całym odcinku, ale na poszczególnych kierunkach.

Patrol rozpoznania chemicznego znajduje się zwykle w rejonie SD pułku w stałej gotowości do działania.

W wypadku stwierdzenia odcinków skażonych, rozpoznanie chemiczne powinno określić:

- dokładne położenie odcinków, ich granice i zasięg rozprzestrzeniania się oparów, przedstawiając szkic do sztabu pułku;
- drogi dojścia do rejonu skażonego i drogi obejścia tego rejonu, kierunki dogodne do wykonania przejść;
- rodzaj gazu jakim dany rejon został skażony;
- charakter gruntu i pokrycie roślinne rejonu skażonego.

Prócz tego, rozpoznanie chemiczne powinno ustalić w jakiej ilości i gdzie znajdują się przydatne do przekroczenia rejonów skażonych materiały podręczne oraz jakie pomieszczenia nadają się na schrony przeciwgazowe lub mogą chronić przed zroszeniem gazami bojowymi *).

Obserwację chemiczną i alarmowanie organizuje się w celu ustalenia przygotowań i czasu rozpoczęcia napadu chemicznego, oraz jak najwcześniejszego zaalarmowania pododdziałów.

Zadanie to wypełniają posterunki obserwacyjno-alarmowe i podsłuchy pododdziałów pułku i pododdziałów OPchem; wystawiają je wszystkie pododdziały pułku do kompanii (baterii) włącznie.

Pluton OPchem pułku wystawia jeden posterunek obserwacyjny w pobliżu PO dowódcy pułku. Posterunek ten prze-suwa się razem z PO.

Do alarmowania w wypadku napadu chemicznego ustala się sygnały alarmowe, (wzrokowe, słuchowe, radiowe i telefoniczne) podawane przez posterunki obserwacyjne OPchem.

Obserwację meteorologiczną, prowadzi pluton OPchem przy pomocy posterunku meteorologicznego rozwijanego w pobliżu SD pułku.

Dane meteorologiczne dotyczące szybkości i kierunku wiatru oraz temperatury powietrza i gleby, podaje się do sztabu pułku co 4 godziny w dzień i co 2 godziny w nocy.

Na podstawie tych danych, sztab ocenia możliwość użycia gazów bojowych oraz wnioskuje jakie będzie ich zachowanie się w terenie.

*) Pod pojęciem „gazy bojowe“ rozumie się gazowe, ciekłe i stałe środki chemiczne działające szkodliwie na organizmy żywe.

Wzbranianie napadu chemicznego nieprzyjaciela polega na zwalczaniu przy pomocy ognia artylerii moździerzy i ognia piechoty przygotowań do wykonania napadu chemicznego.

Obrona zbiorowa wojsk polega na rozbudowaniu: schronów zaopatrzonych w filtry przeciwgazowe; szczelin przeciwchemicznych chroniących przed zroszeniem płynnymi i trwałymi środkami chemicznymi oraz na zorganizowaniu systemu alarmowego, odkażanie wojsk, sprzętu, żywności itd.

Pułk piechoty posiada następujące wyposażenie OPchem:

- indywidualne: maski przeciwgazowe (ludzkie, końskie) i komplety odzieży ochronnej;
- zbiorowe: instalacje filtro-wentylacyjne dla schronów, po 1—2 na kompanię (baterię) oraz na SD i PPO;
- sprzęt i środki do odkażania uzbrojenia i sprzętu;
- sprzęt do prowadzenia rozpoznania chemicznego;
- środki sanitarno-weterynaryjne.

Zależnie od stopnia zagrożenia napadem chemicznym i potrzeb pułku, szef służby chemicznej pułku zapotrzebowuje u szefa służby chemicznej dywizji dodatkową ilość sprzętu konieczną do całkowitego zabezpieczenia przeciwchemicznego pułku.

Działanie w wypadku wykonania napadu chemicznego przez nieprzyjaciela i likwidacja skutków napadu. Pododdziały pułku muszą być przygotowane do wykonania swoich zadań w natarciu mimo skażenia terenu gazem bojowym i użycia przez nieprzyjaciela dymów zwykłych i napastliwych.

W tym celu, broń wysuniętą na podstawy wyjściowe należy przygotować do strzelania w warunkach złej widoczności, przygotować na podstawach wyjściowych przykryte szczeliny przeciwchemiczne i schrony dla zabezpieczenia ludzi przed działaniem gazów bojowych, przygotować środki do przekraczania skażonych odcinków terenu.

W wypadku skażenia rejonu podstawy wyjściowej oddziały pozostają na miejscu. Wyprowadzenie oddziałów z rejonów skażonych może być dokonane wyłącznie gdy pozwalają na to warunki sytuacji bojowej i tylko za zgodą dowódcy dywizji.

Gdy podstawa wyjściowa skażona jest trwałymi gazami bojowymi, dowódca dywizji (za zgodą dowódcy korpusu) może nakazać wcześniejsze rozpoczęcie natarcia. Zależy to przede wszystkim od gotowości artylerii.

W wypadku użycia przez nieprzyjaciela nietrwałych gazów bojowych i dymów napastliwych natarcie wykonuje się według planu.

Przekraczanie odcinków skażonych przez pododdziały pierwszego rzutu dywizji odbywa się przy pomocy podręcznych i etatowych indywidualnych środków OPchem.

Po przejściu pierwszego rzutu dywizji przez odcinki skażone, oddziały OPchem przygotowują przejścia dla drugiego rzutu, grup artylerii, taborów itd. oraz organizują na nich regulację ruchu. Przejścia numeruje się kolejno.

Pododdziałom, które mają przekraczać teren skażony, sztab pułku winien podać:

- punkty przejścia i sposób ich oznaczenia;
- rejon zbiórki przed przekroczeniem odcinka skażonego;
- przejścia, którymi pododdziały mają przechodzić (numery przejść);
- czas wyznaczony na przejście pododdziału.

Likwidacja skutków napadu chemicznego polega na przeprowadzeniu odkażania ludzi, zwierząt, sprzętu, wody, żywności oraz potrzebnych dróg i rejonów rozmieszczenia wojsk, wymianie skażonego umundurowania i udzieleniu pomocy sanitarnej.

Odkazanie w toku walki przeprowadza się na miejscu, używając do tego grupowych kompletów odkażania, w które jest wyposażona każda drużyna, samochód, działo, czołg itd., oraz na pułkowym punkcie odkażającym (PPOd) organizowanym w rejonie PPA. Punkt ten obsługuje drużyna odkażająca plutonu OPchem; komendantem PPOd jest dowódca plutonu OPchem.

Dla jednorazowego odkażenia ludzi i sprzętu pułku piechoty potrzeba 2000 litrów odkażalnika płynnego i 3 tony odkażalnika suchego.

Drużyna odkażająca rozwija 7 stanowisk roboczych i zdolna jest odkazić w ciągu jednej godziny jeden z wymienionych rodzajów uzbrojenia:

- kb i PM jednego batalionu;
- ckm i moździerz 82 mm jednego batalionu;
- uzbrojenie jednej baterii;
- 8—10 czołgów średnich i dział pancernych.

Wymianę skażonego umundurowania i ekwipunku przeprowadza się w pułkowym punkcie opatrunkowym.

Odkazanie PO, SD, SO przeprowadzają jednostki własnymi siłami i środkami. Najprostszym sposobem jest zdjęcie 8—10 cm warstwy ziemi (20—30 cm śniegu).

Odkazaniem przejść, dróg i ważnych rejonów zajmują się przydzielone z dywizji lub działające według planu dywizji pododdziały odkazania terenu.

Obowiązki dowódcy i sztabu w zakresie zabezpieczenia przeciwchemicznego pułku w natarciu

Dowódca pułku przy ocenie położenia bierze pod uwagę możliwość i sposoby wykonania przez nieprzyjaciela napadu chemicznego na podstawie wyjściową i w czasie natarcia i określa:

- rejony, na które należy przygotować ogień celem wzbronienia wykonania napadu chemicznego i udziela wskazówek co do wykonania wzbraniania;
- w jakim kierunku należy przekraczać odcinki skażone i w jakim kierunku wprowadzić drugi rzut pułku;
- żąda od szefa służby chemicznej referatu lub drogą pytań wyjaśnia jak długo utrzyma się skażenie terenu, jakie przygotowano środki do przekroczenia odcinków skażonych, kierunki i czas gotowości przejść na odcinkach skażonych;
- ustala sposób przekroczenia odcinków skażonych przed przednim skrajem i w głębi obrony nieprzyjaciela;
- udziela dowódcom pododdziałów wskazówek odnośnie działania w wypadku skażenia podstawy wyjściowej;
- wydaje wytyczne odnośnie zaopatrzenia pododdziałów w środki OPchem oraz wykorzystania pododdziałów OPchem.

Szef sztabu:

- udziela wskazówek szefowi służby chemicznej odnośnie rozpoznania odcinków skażonych przed przednim skrajem obrony;
- ustala miejsce i czas wydania środków OPchem, organizację odkazania ludzi i sprzętu, OPchem tyłów pułku.

ku i wydaje odpowiednie wytyczne szefowi służby chemicznej i kwatermistrzowi pułku;

- ustala sygnały alarmu chemicznego;
- zbiera wiadomości o sytuacji chemicznej od sąsiadów i sztabu dywizji, i przekazuje im posiadane przez pułk wiadomości;
- daje wytyczne do opracowania planu i zarządzenia OPchem.

Szef służby chemicznej:

- określa czas szkodliwego działania odcinków skażonych, głębokość na jaką mogą rozprzestrzeniać się gazy bojowe;
- składa dowódcy pułku referat, w którym podaje dane o nieprzyjacielu, terenie, warunkach meteorologicznych z punktu widzenia chemicznego, siły i środki OPchem, i ich możliwości taktyczno-techniczne, propozycje odnośnie do organizacji OPchem pułku;
- składa zapotrzebowanie na dodatkowy sprzęt OPchem;
- kieruje rozpoznaniem odcinków skażonych;
- daje zadania dowódcy plutonu OPchem;
- organizuje służbę chemiczną na odcinkach skażonych, jeżeli pułk przekracza te odcinki po odkażonych przejściach;
- kontroluje gotowość pododdziałów pułku do przekroczenia odcinków skażonych i udziela im potrzebnej pomocy;
- opracowuje projekt planu i zarządzenia OPchem (wspólnie z 1 pomocnikiem szefa sztabu);
- prowadzi mapę roboczą.

Plan OPchem pułku ustala sposób wykonania wszystkich czynności związanych z zabezpieczeniem chemicznym (rozpoznanie, obserwacja, przygotowanie i zaopatrzenie pododdziałów, likwidacja skutków napadu itd.) oraz podział jednostek OPchem i ich zadania.

Za techniczne przygotowanie pododdziałów pułku na wypadek napadu chemicznego odpowiada szef służby chemicznej.

Zarządzenie OPchem pułku opracowuje Szef służby chemicznej wspólnie z pierwszym pomocnikiem szefa sztabu.

W zarządzeniu tym daje się konkretne zadania do wykonania przez poszczególne pododdziały pułku. Zarządzenie podpisuje szef sztabu i szef służby chemicznej.

Użycie dymów i środków zapalających

Użycie zasłon dymnych. Zasłony dymne w natarciu używa się do:

- oślepienia nieprzyjaciela;
- wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd co do kierunku głównego uderzenia przez położenie zasłon dymnych na kierunkach drugorzędnych lub na odcinkach szerszych niż pas natarcia pułku;
- maskowania przed obserwacją naziemną i powietrzną własnych przegrupowań, przesunięć, koncentracji;
- skrytego wprowadzenia do walki drugich rzutów lub odwodów, szczególnie w terenie otwartym;
- maskowania ruchu transportów zaopatrzenia i ewakuacji;
- maskowania przeprawy przy forsowaniu przeszkód wodnych.

Wykonanie zasłon dymnych jest zwykle planowane w sztabie dywizji na podstawie planu wyższego sztabu (wykonanie scentralizowane).

Do wykonania zasłon dymnych używa się prócz indywidualnych środków jak świece, granaty dymne pocisków dymnych artylerii i moździerzy, bomb lotniczych oraz do zadymiania rejonu rozmieszczenia własnych wojsk specjalnych przyrządów i środków dymotwórczych (fumatorów).

Pułk piechoty może wykonywać zasłony dymne w ramach planu wyższego sztabu lub z własnej inicjatywy. Na wykonanie zasłony dymnej dowódca pułku musi uzyskać zgodę dowódcy dywizji.

Dla ułatwienia przenikania w głąb obrony nieprzyjaciela przez wymijanie broniących się punktów oporu, małe pododdziały (drużyna, pluton) stosują lokalne zasłony dymne przy pomocy świec i granatów dymnych. Na stosowanie lokalnych zasłon zezwala dowódca pułku na podstawie wydanego przed natarciem zarządzenia dowódcy dywizji.

Zastosowanie dymów przez pułk piechoty zależy od rodzaju obrony i rozmieszczenia nieprzyjaciela na odcinku na-

tarcia pułku, od terenu, warunków atmosferycznych ilości posiadanych środków oraz czasu potrzebnego na przygotowanie. Zasłon dymnych używa się z zasady w natarciu na silnie rozbudowaną obronę; użycie ich w natarciu na słabą obronę nieprzyjaciela jest również korzystne, szczególnie jeżeli nacierający nie posiada dużej przewagi środków ogniowych.

Gdy brak czasu na przygotowanie zasłon dymnych lub warunki atmosferyczne nie sprzyjają szerokiemu ich zastosowaniu, zasłony wykonuje się tylko na określonych odcinkach (na skrzydłach lub kierunkach drugorzędnych) i zezwala się na użycie zasłon przez małe pododdziały w walce w głębi obrony nieprzyjaciela.

Użycie środków zapalających. Fugasowe miotacze ognia są na wyposażeniu samodzielnych zmotoryzowanych batalionów fugasowych miotaczy ognia. Miotaczy tych zasadniczo nie przydziela się do pułku piechoty w natarciu. Wyjątek stanowi natarcie pułku na miejscowość, kiedy pułk może otrzymać fugasowe miotacze ognia (do kompanii) dla zwalczania nieprzyjaciela w umocnionych zabudowaniach.

Miotacze te przetacza się po ziemi i ustawia się na odległości około 100 m od bronionego obiektu, skąd zwalcza się załogę obiektu strumieniem ognia.

Plecakowe miotacze ognia są na wyposażeniu samodzielnych kompanii plecakowych miotaczy ognia lub wchodzących w skład batalionów fugasowych miotaczy ognia.

Pułk piechoty w natarciu na głównym kierunku uderzenia może być wzmocniony 1—2 plutonami plecakowych miotaczy ognia, a wyjątkowo w natarciu na miejscowość lub rejon umocniony — kompanią plecakowych miotaczy ognia.

Miotaczy tych używa się:

- do wzmocnienia pierwszego rzutu pułku (8—10 miotaczy na kompanię strzelecką) dla oczyszczania rowów ciągłych, podpalania bronionych zabudowań, lasów itp.;
- w składzie grup szturmowych (do 4 miotaczy na grupę) dla niszczenia BSB i DSB;
- do zwalczania kontrataków drobnych grup i pododdziałów nieprzyjaciela;
- do niszczenia czołgów i dział pancernych.

Stawiając zadanie pododdziałom plecakowych miotaczy ognia należy podać:

- kogo mają wspierać, miejsce i czas przybycia do wspieranego pododdziału;
- miejsce kompanijnego punktu zaopatrywania w mieszankę zapalającą i butle ze sprężonym powietrzem;
- miejsce zbiórki po wykonaniu zadania i przewidziane dalsze użycie.

Prócz miotaczy ognia, do niszczenia schronów, czołgów itp. w natarciu używa się również butelek z płynem zapalającym, pocisków termitowych i innych środków zapalających.

DZIAŁ III

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE NATARCIA PUŁKU PIECHOTY

Rozdział XI

OGÓLNE ZASADY UŻYCIA ARTYLERII W NATARCIU

Natarcie artyleryjskie

Współczesna obrona przeciwstawia natarciu głęboko rozbudowany system umocnień i przeszkód i wielkie nasycenie środkami ogniowymi. Głębokość taktyczna, na której nieprzyjaciół organizuje zawczasu zwarty opór, obejmuje dwa pasy obrony i sięga 15 lub nawet 20 km. Wewnątrz tej strefy nieprzyjaciół przygotowuje się nie tylko do stawiania oporu ogniem na zajmowanych pozycjach, lecz organizuje również wykonanie kontrataków odwodami różnych szczebli — od odwodu batalionowego do odwodu korpusu w sile np. dywizji pancernej.

Przełamanie współczesnej, głębokiej obrony może być przeprowadzone z pomyślnym rezultatem tylko pod warunkiem skupienia wielkich sił i dużej ilości technicznych środków walki, zapewniających zdecydowaną przewagę nad nieprzyjacielem na kierunku głównego uderzenia. Drugim niezbędnym warunkiem powodzenia natarcia jest użycie w walce wszystkich rodzajów wojsk i jak najściślejsze między nimi współdziałanie.

Spośród różnych rodzajów wojsk biorących udział w natarciu na głęboko zorganizowaną obronę nieprzyjaciela wyjątkowo ważną rolę odgrywa artyleria.

Nowoczesne ujęcie roli artylerii w natarciu i zasad jej działania zawdzięczamy Generalissimusowi Stalinowi, który w 1942 roku wydał w tej sprawie wyczerpujące wytyczne.

Generalissimus Stalin powiedział: „Tylko uporczywy i dokładny ogień artylerii może znieść nowoczesną obronę. Tylko potężne, zmasowane uderzenia artylerii mogą zniszczyć obronę nieprzyjaciela na całej jej głębokości, zniszczyć i obezwładnić wszystkie działa wroga i jego gniazda karabinów maszynowych. Tylko natarcie artyleryjskie może okazać skuteczną i trwałą pomoc jednostkom przy przełamywaniu obrony Niemców.

Wsparcie piechoty przez natarcie artyleryjskie przy przełamywaniu pasa obrony powinno stać się nienaruszalnym prawem“. (Krasnaja Zwiezda 17. 01. 42. Nr 14).

Opracowany na podstawie szczegółowych wytycznych Generalissimusa Stalina sposób wykonania natarcia artyleryjskiego zdał wspaniale egzamin w operacjach zaczepnych Armii Radzieckiej.

Artyleryjskie natarcie dzieli się na trzy zasadnicze okresy:

- artyleryjskie przygotowanie ataku;
- artyleryjskie wsparcie ataku;
- artyleryjskie zabezpieczenie działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela.

Poszczególne okresy natarcia artyleryjskiego są dostosowane do odpowiednich okresów i etapów walki zaczepnej; okres artyleryjskiego przygotowania ataku jest zakończeniem okresu przygotowawczego do działań zaczepnych, lub w innym ujęciu — początkiem pierwszego etapu okresu walki. Dwa następne okresy natarcia artyleryjskiego wchodzi do okresu prowadzenia walki.

Okres artyleryjskiego wsparcia ataku zgrywa się z wykonaniem przez dywizje pierwszego rzutu korpusu zadania bliższego, co odpowiada wykonaniu zadania następnego przez pułk piechoty. Okres artyleryjskiego zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela zgrywa się z wykonaniem zadania następnego przez dywizje pierwszego rzutu korpusu, co odpowiada wykonaniu kolejnych zadań dalszych przez pułk piechoty.

Ilość artylerii potrzebnej dla artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia, wynika z zadań jakie ma artyleria wykonać w czasie natarcia artyleryjskiego.

Największą ilość zadań ma artyleria do wykonania w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku i z tego powodu potrzeby tego okresu przyjmuje się za podstawę do określenia niezbędnego nasycenia artylerią na 1 km frontu.

Główne zadania artylerii w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku oraz potrzebną do ich wykonania minimalną ilość dział na 1 km frontu na kierunku głównego uderzenia armii na zorganizowaną obronę nieprzyjaciela podaje poniższe zestawienie:

— dla obezwładnienia pierwszej pozycji nieprzyjaciela składającej się z trzech rowów ciągłych + 25% na rowy łączące i załamania rowów ciągłych licząc jedno działo na 30 mb (3750 : 30)	125 luf
— dla obezwładnienia i zniszczenia 2—3 wkopanych czołgów	4— 6 luf
— dla niszczenia 6—8 źródeł ognia typu DSB ogniem na wprost wraz z działami osłaniającymi	8— 10 luf
— dla obezwładnienia 2—3 baterij moździerzy — przyjmując dwukrotną przewagę .	16— 24 luf
— dla obezwładnienia 2—3 baterij artylerii — przyjmując trzykrotną przewagę	24— 36 luf
R a z e m:	177—201 luf

Takie nasycenie artylerią i moździerzami jest osiągalne na szczeblu armii. Na szczeblu pułku piechoty (PGA) będzie możliwe osiągnięcie nasycenia około 65—85 luf/km.

Artyleryjskie przygotowanie ataku polega na obezwładnieniu i częściowym zniszczeniu sił żywych i środków ogniowych nieprzyjaciela oraz na zdezorganizowaniu systemu ogni i dowodzenia do takiego stopnia, by piechota i czołgi mogły wykonać zadanie przełamania głównego pasa obrony przy możliwie najmniejszych stratach własnych.

W artyleryjskim przygotowaniu ataku bierze udział artyleria wszystkich szczebli — od pułkowych do armijnych grup

artylerii włącznie oraz działa do strzelania na wprost i moździerz piechoty.

Artyleryjskie przygotowanie ataku powinno objąć całą głębokość głównego pasa obrony nieprzyjaciela, z tym że szczególnie silny ogień powinien być położony na pierwszej tj. głównej pozycji obrony.

W czasie trwania artyleryjskiego przygotowania ataku artyleria powinna wykonać następujące zadania:

- obezwładnić lub zniszczyć rozpoznane działa przeciwpancerne;
- obezwładnić siły żywe obrony w rowach i środki ogniowe;
- zniszczyć najgroźniejsze źródła ognia bocznego;
- zburzyć najważniejsze obiekty obrony;
- zburzyć styki rowów ciągłych z rowami łączącymi;
- wykonać przejścia w zaporach z drutu (jeżeli nie można tego zrobić innymi środkami);
- obezwładnić drugie rzuty (odwody) nieprzyjaciela w pierwszym pasie obrony;
- obezwładnić i osłepić PO nieprzyjaciela i zdezorganizować jego system dowodzenia;
- nie dopuścić do manewru odwodami z głębi ugrupowania i wzdłuż frontu;
- obezwładnić artylerię i moździerz.

W wykonaniu tych zadań bierze również udział lotnictwo, szczególnie przy zwalczaniu celów głębiej położonych.

Pod względem technicznym artyleria wykonuje swe zadania:

- obezwładnienia sił żywych i środków ogniowych w formie nawał ogniowych, a w przerwach między nawałami w formie powolnego ognia ciągłego dla podtrzymania skutków obezwładnienia;
- niszczenia lub burzenia niektórych ważniejszych celów
- ogniem niszczącym lub burzącym z zakrytych stanowisk ogniowych lub ogniem na wprost.

Artyleryjskie przygotowanie ataku zwykle rozpoczyna się silną nawałą ogniową, by zaskoczyć nieprzyjaciela i od razu

zadać mu możliwie największe straty, i kończy się również silną nawałą, by osiągnąć maksimum obezwładnienia w chwili wyruszenia piechoty i czołgów do ataku. Pod sam koniec artyleryjskiego przygotowania ataku natężenie ognia jest takie, jak przy wale ogniowym.

Czas trwania artyleryjskiego przygotowania ataku jest zależny od zadań jakie ma wykonać artyleria, stopnia rozbudowy obrony nieprzyjaciela i nasycenia jej środkami ogniowymi, ilości i jakości własnej artylerii oraz od ilości rozporządzałnej amunicji.

Porównując ilość amunicji niezbędnej do skutecznego obezwładnienia nieprzyjaciela na całej głębokości głównego pasa obrony z ilością dyspozycyjnego sprzętu oraz jego wydajnością ogniową oblicza się minimalny czas trwania artyleryjskiego przygotowania ataku.

Długotrwałe artyleryjskie przygotowanie (do kilkunastu godzin) może być zastosowane tylko przy natarciu na rejon umocniony.

Układ artyleryjskiego przygotowania powinien być pomyślany w ten sposób, by wprowadzić nieprzyjaciela w błąd co do momentu rozpoczęcia ataku. W tym celu stosuje się np. niejednolite czasokresy nawał ogniowych i przerw między nimi, wykonuje się ostatnią nawałę nie tylko na przedni skraj obrony, ale na całą głębokość pierwszej pozycji itp. Zasadą jest unikanie szablonu, by nieprzyjaciel nie mógł zorientować się w układzie artyleryjskiego przygotowania i zawsze został zaskoczony czymś nowym z naszej strony.

Okres artyleryjskiego przygotowania jest okresem największej centralizacji dowodzenia artylerią. Plan ogni na ten okres opracowują sztaby artyleryjskie wyższych dowództw (dywizji, korpusu, armii).

Artyleryjskie wsparcie ataku. Z chwilą zakończenia artyleryjskiego przygotowania rozpoczyna się następny okres natarcia artyleryjskiego — wsparcie ataku. Przejście od artyleryjskiego przygotowania ataku do wsparcia ataku powinno nastąpić w sposób niedostrzegalny dla nieprzyjaciela. W żadnym wypadku nie powinno być przerw między jednym a drugim okresem.

W zasadzie zakończenie artyleryjskiego przygotowania ataku i rozpoczęcie artyleryjskiego wsparcia ataku zostaje ustalone w planie natarcia w stosunku do godziny „G”. Go-

dziną „G“ oznaczamy moment jednoczesnego uderzenia czołgów i piechoty na pierwszy rów nieprzyjaciela. Wobec tego, zakończenie artyleryjskiego przygotowania planuje się o parę minut wcześniej — a mianowicie o czas potrzebny czołgom i piechocie na przebycie pasa niebezpiecznego — tj. 2—5 minut, i oznacza się w planie np. „G — 03“.

Przejście od artyleryjskiego przygotowania ataku do wsparcia ataku następuje na rozkaz (sygnał) dowódcy dywizji, po upewnieniu się, że czołgi i piechota są gotowe do rozpoczęcia ataku; nie przeniesienie ognia przez artylerię jest więc sygnałem do rozpoczęcia ataku, lecz przeciwnie — moment gotowości czołgów i piechoty do ataku decyduje o przeniesieniu ognia.

Celem artyleryjskiego wsparcia ataku jest umożliwienie piechocie i czołgom nieprzerwanego i szybkiego posuwania się naprzód w najsilniej uciążonym przez nieprzyjaciela i nasyconym dużą ilością środków ogniowych terenie, zwykle na głębokość drugiej pozycji włącznie.

Dla wykonania tego zadania artyleria:

- zmasowanym, przenoszonym w głąb odpowiednio do szybkości ruchu piechoty i czołgów ogniem (w formie wału ogniowego lub kolejnych ześrodkowań ognia), nie dopuszcza do ponownego zorganizowania przez nieprzyjaciela systemu ognia i dowodzenia, zdezorganizowanych w czasie artyleryjskiego przygotowania;
- obezwładnia odżywające lub nowo-ujawnione źródła ognia;
- ogniem dział towarzyszących niszczy wykrywane w toku walki źródła ognia nieprzyjaciela, a szczególnie jego działa przeciwpancerne;
- odpiera kontrataki nieprzyjaciela;
- wzbrania nieprzyjacielowi obsadzenia pozycji ryglowych;
- w dalszym ciągu zwalcza artylerię i moździerze nieprzyjaciela.

Zasadniczym sposobem wsparcia ataku jest wał ogniowy pojedynczy lub podwójny, a nawet potrójny, uzupełniony w najważniejszych miejscach ześrodkowaniami ognia.

W wypadkach: — słabej obrony nieprzyjaciela;

- posiadania dokładnych danych o systemie obrony przeciwnika;
- dobrych warunków obserwacji zapewniających możliwość obserwacji nie tylko rejonów celi, ale i podejść do nich;
- niewystarczającej ilości artylerii nacierającego;

artyleryjskie wsparcie ataku może być wykonane w formie kolejnych ześrodkowań ognia (KZO).

Wał ogniowy daje najsilniejsze i najskuteczniejsze wsparcie, lecz wymaga dużej ilości artylerii — wał pojedynczy czterech, a wał podwójny ośmiu dywizjonów haubic 122 mm na każdy kilometr frontu, nie licząc dywizjonów przeznaczonych do wykonywania ześrodkowań ognia w systemie wału ogniowego i do osłony skrzydeł.

Wał ogniowy jest to ciągła ściana wybuchów pocisków posuwająca się przed nacierającą piechotą i czołgami, i torująca jej w ten sposób drogę naprzód. W miarę posuwania się piechoty, ogień przenosi się z jednej głównej linii wału ogniowego na następną: między liniami głównymi wykonuje się ogień oczyszczający na liniach pośrednich, a na ważne taktycznie odcinki w głębi lub na skrzydłach wykonuje się ześrodkowania ognia tak planowane z góry jak i wywoływane w związku z potrzebami chwili.

Linie główne wału ogniowego wybiera się odpowiednio do położenia rowów ciągłych i środków ogniowych nieprzyjaciela. Odległość między liniami głównymi wynosi zwykle od 200 do 400 m, natomiast odległości między liniami pośrednimi są stałe i wynoszą 100 m.

Czas trwania ognia na liniach głównych jest zależny od czasu potrzebnego na zbliżenie się piechoty i czołgów do linii, na którą artyleria prowadzi ogień, na odległość pasa niebezpiecznego, tj. praktycznie na około 200 m. Przeniesienie ognia z linii głównych następuje na rozkaz dowódcy dywizji, lub dowódców pułków piechoty, jeżeli dowódca dywizji ich do tego upoważni. Przenoszenie wału ogniowego w pasie węższym niż pas natarcia pułku nie powinno być stosowane.

Ogień na każdej linii pośredniej trwa 2 minuty, po czym artyleria automatycznie przenosi ogień bez rozkazu.

Podwójny wał ogniowy wykonują równocześnie dwie grupy artylerii. Jedna grupa prowadzi ogień tak, jak przy wale pojedynczym, podczas gdy druga grupa rozpoczyna ogień od drugiej linii głównej i wykonuje go tylko na linie główne omijając linie pośrednie.

Przewaga podwójnego wału ogniowego nad wałem ogniowym pojedynczym wynika z tego, że przy wykonywaniu wału ogniowego podwójnego powstaje przed posuwającą się piechotą ruchoma powierzchnia ognia o głębokości 200 do 400 m. Ta głęboka powierzchnia ognia chroni własne oddziały przed skutecznym działaniem broni piechoty nieprzyjacielskiej, oraz wzbrania nieprzyjacielowi przeprowadzania manewru siłami żywymi w bezpośredniej głębokości za daną rubieżą wału ogniowego.

Skuteczność wsparcia wałem ogniowym polega na tym, że piechota na całej szerokości pasa natarcia może zbliżyć się do nieprzyjaciela na odległość pasa niebezpiecznego, wtedy gdy na nieprzyjacielu leży silny ogień artylerii. Wynika stąd, że im mniejszy będzie pas niebezpieczny, tym łatwiej będzie nacierającej piechocie i czołgom dopaść nieprzyjaciela, zanim on zdąży otrząsnąć się od skutków wywołanych ogniem artylerii. Z tego względu nie należy wyznaczać do wykonania wału ogniowego pojedynczego dział, mających duży pas niebezpieczny, a więc dział o dużym rozrzucie w głąb lub o dużym promieniu rażenia pocisków. Stosownie do powyższego podstawowym sprzętem, używanym do wału ogniowego jest haubica 122 mm.

Moździerze 120 mm, armaty 76 mm oraz haubice-armaty 152 mm mogą być używane przy wykonaniu podwójnego wału ogniowego w drugiej grupie, która prowadzi ogień do dalszej linii głównej, a wobec tego szerokość jej pasa niebezpiecznego nie ma znaczenia.

Szerokość odcinka dywizjonu w wale ogniowym wynosi:

— dla 12 działowego dywizjonu	76 mm	. . .	do 180 m,
— dla 12 „ „	122 mm	. . .	do 250 m,
— dla 12 „ „	152 mm	. . .	do 300 m,
— dla 18 „ „	120 mm	. . .	do 375 m.

Wał ogniowy organizuje dowódca artylerii dywizji na podstawie wytycznych wyższego dowództwa.

Artyleryjskie wsparcie ataku sposobem kolejnych ześrodkowań ogniowych wykonuje się przez kolejne przenoszenie ognia z celu na cel wedle z góry określonego planu kolejnych ześrodkowań ogniowych. Ogień na poszczególne cele powinien zaczynać się w momencie, gdy cel może stać się groźnym dla nacierających oddziałów, a kończyć się, gdy oddziały nacierające podejną do pasa niebezpiecznego lub gdy, na przykład, ze względu na ukształtowanie terenu dany cel przestanie zagrażać posuwającym się naprzód oddziałom.

Przenoszenie ognia z celu na cel wykonywuje artyleria na żądanie (sygnał) piechoty.

W wypadku gdy obrona nieprzyjaciela jest bardzo silnie rozbudowana, gdy oprócz poszczególnych pozycji znajdują się w systemie obrony nieprzyjaciela silnie rozbudowane punkty oporu, stosuje się dla artyleryjskiego wsparcia ataku metodę kombinowaną, która jest połączeniem wału ogniowego z kolejnymi ześrodkowaniami ognia. Polega ona na wykonaniu wału ogniowego z równoczesnym wykonywaniem kolejnych ześrodkowań ognia na z góry ustalone, silnie rozbudowane umocnienia nieprzyjaciela.

Przenoszenie ogni wykonywanych w systemie kolejnych ześrodkowań ogniowych musi być zgrane w czasie z przenoszeniem ognia z głównych linii wału ogniowego.

Dowodzenie artylerią w okresie artyleryjskiego wsparcia ataku w zasadzie jest w dalszym ciągu scentralizowane, jednakże centralizacja dowodzenia w omawianym okresie natarcia artyleryjskiego przestaje już być tak ścisłą, jak w czasie artyleryjskiego przygotowania. Część artylerii podporządkowanej batalionom piechoty, nie biorąca udziału w wale ogniowym, wykonuje w okresie wsparcia ataku zadania stawiane jej przez dowódców batalionów i rozpoczyna jak najwcześniej przesunięcia do przodu. Zagadnienie to zostanie omówione szczegółowo niżej.

Artyleryjskie zabezpieczenie działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela. Po zakończeniu wału ogniowego lub systemu kolejnych ześrodkowań ognia, co następuje zwykle po przełamaniu drugiej pozycji obrony nieprzyjaciela, rozpoczyna się dla artylerii okres zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela.

Zadania jakie będzie miała do wykonania artyleria w tym okresie wypływają z dalszych zadań, jakie ma do wykonania piechota i czołgi.

Piechota i czołgi, po przełamaniu drugiej pozycji nieprzyjaciela, mają jeszcze do wykonania następujące zadania w głównym pasie obrony nieprzyjaciela:

- jak najszybsze osiągnięcie trzeciej pozycji nieprzyjaciela i jej przełamanie;
- okrążenie i zniszczenie wycofującego się nieprzyjaciela;
- odparcie kontrataków.

Po przełamaniu trzeciej pozycji piechota i czołgi, poprzedzone przez dywizyjne oddziały wydzielone i pod osłoną dział lotnictwa bojowego, mają za zadanie szybkie włamanie się do drugiego pasa obrony nieprzyjaciela, uniemożliwiając nieprzyjacielowi wycofanie się i zorganizowanie obrony na drugim pasie oraz odpieranie kontrataków.

Stosownie do tych zadań, artyleria w okresie zabezpieczenia walki w głębi obrony nieprzyjaciela powinna:

- obezwładniać i niszczyć nieprzyjaciela na międzypolu między drugą i trzecią pozycją, na trzeciej pozycji, między pierwszym i drugim pasem obrony oraz na drugim pasie;
- wzbraniać nieprzyjacielowi możliwości wycofania swoich sił;
- odpierać kontrataki nieprzyjaciela;
- wzbraniać nieprzyjacielowi podciągnięcia odwodów lub drugich rzutów;
- zabezpieczyć wprowadzenie do walki własnych drugich rzutów;
- zwalczać artylerię i moździerze nieprzyjaciela i nie dopuszczać do ich wycofania;
- wspierać walkę oddziałów wydzielonych.

Ze względu na ruchliwy charakter walki w tym etapie i na szybko zmieniającą się sytuacją, zasadniczym sposobem prowadzenia ognia jest metoda kolejnych ześrodkowań ognia, oraz ześrodkowań ognia.

Planując działalność ogniową artylerii na ten okres, na podstawie ścisłej analizy sytuacji jeszcze w okresie przygotowawczym należy tak przewidzieć przebieg walki, by wykonywanie przez artylerię ogni nieplanowanych, jako nie zapew-

niających natychmiastowej reakcji artylerii na przebieg walki, występowało tylko wyjątkowo.

Ognie artylerii na ten okres powinny być planowane w formie ześrodkowań ogniowych dla wzbronienia ześrodkowania oddziałów nieprzyjaciela do kontrataku i zwalczania środków ogniowych nieprzyjaciela, zaś w formie stałych ogni zaporowych dla odparcia ewentualnych kontrataków. Otwarcie tych planowanych ogni przez artylerię może być albo automatyczne po osiągnięciu przez piechotę ustalonych z góry rubieży, albo też dopiero na żądanie piechoty lub na podstawie oceny sytuacji przez dowódców artylerii.

Zabezpieczenie wprowadzenia do walki własnych drugich rzutów zapewnia artyleria przez zwalczanie — w formie ześrodkowań ogniowych — środków ogniowych nieprzyjaciela, mogących działać na wprowadzony do walki drugi rzut oraz przez osłepianie obserwacji nieprzyjaciela.

Ognie, których celem jest zabezpieczenie wprowadzenia do walki drugich rzutów, powinny być z góry zaplanowane na podstawie przewidywań.

Ważne będzie zapewnienie szybkiej, natychmiastowej pomocy piechocie i czołgom przez ogień nawet niedużej ilości artylerii, gdyż da to lepszy skutek aniżeli zmasowanie ognia wielu dywizjonów, lecz w czasie spóźnionym.

Dla osiągnięcia tego celu należy jak najściślej powiązać artylerzystów — wykonawców ognia, z dowódcami piechoty, decydującymi o konieczności otwarcia ognia, jak również należy silnie wyposażać piechotę w artylerię towarzyszącą.

Działanie artylerii towarzyszącej w tym okresie posiada specjalnie wielkie znaczenie. Przy jej pomocy piechota może rozwiązywać natychmiast większość zadań na polu walki, nawet bez udziału artylerii zabezpieczającej walkę ogniem pośrednim, gdyby z jakichkolwiek powodów nie mogła ona czasowo nadażyć za nacierającą piechotę i czołgami lub gdyby powstały trudności przy wskazywaniu celów i w rozkazodawstwie.

Z przytoczonych powodów, okres artyleryjskiego zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela charakteryzuje się daleko posuniętą decentralizacją dowodzenia. Jednakże wyżsi dowódcy (dywizji, korpusu, armii) i w tym okresie zachowują część artylerii w swoim ręku, w składzie grup artylerii wyższego szczebla (DGA, KGA, AGA), celem wpływania na przebieg walki za pomocą zmasowanego ognia.

Na szczeblu pułkowych grup artylerii, część artylerii podporządkowuje się dowódcom batalionów.

Artyleria podporządkowana dowódcom batalionów wykonuje swe zadanie zajmując stanowiska ogniowe tuż za ugrupowaniem bojowym swoich batalionów.

Ilość przydzielonej batalionom artylerii może wahać się od jednej baterii do dywizjonu. Dla zadań towarzyszenia piechocie przydziela się sprzęt 76 mm, zaś dla wspierania walki ogniem pośrednim sprzęt 122 mm lub 120 mm moździerzy.

Jednak i w tym okresie w bezpośredniej dyspozycji dowódcy pułku piechoty winna pozostać część dywizjonów ze składu PGA dla działania zmasowanym ogniem na korzyść batalionów pierwszego rzutu w zależności od wytworzonej sytuacji. Minimalną ilość dywizjonów, które muszą pozostać w dyspozycji dowódców pułków piechoty określa w swym rozkazie dowódca artylerii dywizji. Będzie to taka ilość dywizjonów, dla jakiej dowódca artylerii dywizji przewiduje na ten okres natarcia artyleryjskiego wykonywanie ogni na korzyść całej dywizji.

Rozdział XII

ORGANIZACJA DOWODZENIA ARTYLERIĄ W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY

Zasady ogólne

Dowódca dywizji określa w swym rozkazie bojowym, jakie oddziały i pododdziały artylerii, jak również i innych rodzajów wojsk, zostają przydzielone pułkowi piechoty do zabezpieczenia natarcia.

Dowódca artylerii dywizji w swym rozkazie podaje skład poszczególnych pułkowych grup artylerii i ich dowódców oraz planuje dla nich zadania ogniowe na cały czas trwania natarcia.

W myśl współczesnych wymagań, określenie ilościowego składu grup artylerii i planowanie ogniowe do pułkowej grupy artylerii włącznie należy do obowiązków dowódcy artylerii korpusu i jego sztabu, a nawet jeśli pozwala na to czas i warunki — dowódcy artylerii armii i jego sztabu, gdyż tylko

w ten sposób zostaje zachowana całkowita centralizacja dowodzenia artylerią w natarciu.

W wyjątkowych wypadkach, gdy np. dywizja naciera na samodzielny kierunek określenie ilościowego składu i tworzenie grup oraz planowanie ogniowe może przeprowadzić dowódca artylerii dywizji.

Normy przydziału artylerii do pułku piechoty są zależne od zadania, jakie wykonuje pułk w ramach natarcia dywizji i od całokształtu warunków położenia. Na kierunku głównego uderzenia wynoszą one zwykle:

- 4—6 dywizjonów artylerii dla pułków piechoty pierwszego rzutu dywizji;
- 3—4 dywizjony artylerii dla pułku drugiego rzutu dywizji.

Uzasadnienie powyższych ilościowych norm, jak również omówienie składu jakościowego artylerii, którą przydziela się pułkowi piechoty, zostało podane w rozdziale I-ym „Zasady ogólne“.

PGA otrzymuje numer swego pułku piechoty; jest ona jednym z elementów ugrupowania bojowego pułku.

Gdy dywizja naciera na głównym kierunku i posiada dużą ilość artylerii PGA formuje się dla wszystkich pułków dywizji, a więc i dla pułku drugiego rzutu.

Dowódca PGA jest podporządkowany dowódcy pułku piechoty. Dywizjony wchodzące w skład PGA podlegają bezpośrednio dowódcy PGA. Kośćcem składu PGA w miarę możliwości powinny być dywizjony etatowego pułku artylerii dywizji.

Dowódca pułku ustala, jaką ilością dywizjonów należy wspierać bataliony pierwszego i drugiego rzutu pułku ale dywizjony te nie wychodzą ze składu PGA, ani też nie tworzą jakichś osobnych grup lub podgrup.

Dowódca wyznaczonego dywizjonu jest obowiązany do utrzymania ścisłej łączności z dowódcą batalionu i do wykonywania jego żądań ogniowych, jednak pierwszeństwo wykonania mają zadania stawiane dywizjonowi przez dowódcę PGA, który działa w myśl rozkazów dowódcy pułku piechoty.

Dowódcy bateryj, dywizjonu wspierającego batalion utrzymują łączność z dowódcami kompanii.

Pułk piechoty pierwszego rzutu dywizji mogą wspierać w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku moździerz 120 mm pułku piechoty drugiego rzutu. Nie podlegają one dowódcy pułku piechoty, jednak ogień dla nich planuje dowódca PGA.

Ogień PGA pułku piechoty drugiego rzutu dywizji, do czasu wejścia pułku do walki, planuje dowódca AD.

Celem całkowitego zgrania wysiłków, ogień moździerzy pułkowych i batalionowych w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku planuje dowódca PGA.

Działa przeznaczone do ognia na wprost, w pasie natarcia pułku piechoty, podlegają szefowi artylerii pułku piechoty; w okresie artyleryjskiego przygotowania działają one według ogólnego planu opracowanego przez dowódcę artylerii dywizji.

Po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania ataku działa strzelające na wprost zostają użyte jako działa towarzyszące piechocie i jako działa przeciwpancerne; mogą one być użyte również jako artyleryjski odwód przeciwpancerny pułku piechoty.

Które i ile dział zostanie użytych do tych poszczególnych zadań, ustala się w okresie przygotowawczym.

Normy nasycenia działami do ognia na wprost w zależności od charakteru terenu, umocnień nieprzyjaciela i zabezpieczenia natarcia pułku artylerią, wahają się w granicach od 6 do 8 dział na 1 km frontu, a po uwzględnieniu dział osłaniających, które wyznacza się w ilości: 1 działo na 3—4 działa strzelające na wprost — 8 do 10 dział.

Działa osłonowe pozostają zamaskowane w pełnej gotowości do natychmiastowego otwarcia ognia, gdyby jakieś źródło ognia nieprzyjaciela otworzyło ogień na działa osłaniane.

Doświadczenie wykazuje, że na jeden cel należy wyznaczyć jedno działo, ale ze względu na obserwację strzałów nie należy wyznaczać do jednoczesnego prowadzenia ognia więcej niż 10 dział na 1 km frontu.

Ogień na wprost odgrywa bardzo ważną rolę w artyleryjskim przygotowaniu ataku. Działa wyznaczone do prowadzenia ognia na wprost wykonują następujące zadania: niszczenie wykrytych źródeł ognia nieprzyjaciela, schronów bojowych,

kopuł pancernych, burzenie styków rowów oraz wykonanie przejść w przeszkodach z drutu.

Ogniem na wprost można w najkrótszym czasie i przy minimalnym zużyciu amunicji wykonać zadania niszczenia celów położonych w odległości 1000—1500 m.

Referat dowódcy PGA

Dowódca PGA, po zameldowaniu się u dowódcy pułku piechoty składa mu referat o stanie podporządkowanej pułkowi artylerii, jej możliwościach ogniowych, terminie gotowości, zadaniach ogniowych otrzymanych od dowódcy artylerii dywizji, o stanie amunicji itd.

Celem referatu jest dostarczenie dowódcy pułku piechoty niezbędnych danych do oceny sił własnych przed powzięciem decyzji do natarcia.

Referat dowódcy PGA obejmuje następujące punkty:

- 1) Skład PGA, stan moralny i poziom wyszkolenia, obecne rozmieszczenie nakazane przez dowódcę artylerii dywizji terminy zajęcia stanowisk ogniowych.
- 2) Termin gotowości PGA.
- 3) Ugrupowanie bojowe PGA i rejony stanowisk ogniowych dla artylerii wyższych szczebli w pasie natarcia pułku piechoty.
- 4) Zadanie ogniowe postawione PGA przez dowódcę artylerii dywizji.

Dowódca PGA powinien przy tym zameldować dowódcy pułku, jaka ilość artylerii ze składu PGA nie będzie zajęta wykonywaniem zadań dowódcy artylerii dywizji w poszczególnych okresach natarcia artyleryjskiego.

- 5) Ilość amunicji przeznaczonej do zużycia w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, w okresie wsparcia ataku i w okresie zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela.

Jest to ważne z tego powodu, że od ilości amunicji zależy ilość i rodzaje zadań, jakie dowódca pułku będzie mógł postawić artylerii w kolejnych etapach działań bojowych.

- 6) Czas rozpoczęcia przesunięć stanowisk ogniowych PGA do przodu, marszruty i przewidziane nowe rejony stanowisk ogniowych, nakazane przez dowódcę artylerii dywizji.

W praktyce dowódca PGA prawie nigdy nie wygłasza referatu w całości, ponieważ dowódca pułku, posiadając już szereg danych o artylerii, ogranicza się najczęściej do kilku pytań, celem wyjaśnienia niektórych najbardziej interesujących go zagadnień.

Po wysłuchaniu referatu, lub po otrzymaniu odpowiedzi na zadane pytania, dowódca pułku może od razu wydać zarządzenie co do wyznaczenia dywizjonów dla wsparcia batalionów lub też może to zrobić później, w czasie rekonesansu w terenie.

Ugrupowanie bojowe artylerii

Ze względu na konieczność zachowania całkowitej centralizacji dowodzenia w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, rejony stanowisk ogniowych dla PGA w położeniu wyjściowym do natarcia wyznacza, zgodnie z decyzją dowódcy dywizji, dowódca artylerii dywizji.

Rejony stanowisk ogniowych, dla umożliwienia najdłuższego prowadzenia ognia bez konieczności ich zmiany, powinny być możliwie jak najbardziej wysunięte do przodu. W większości wypadków przednią granicą rejonów stanowisk ogniowych pułkowych grup artylerii będą ostatnie elementy ugrupowania bojowego piechoty pułków pierwszego rzutu dywizji, tj. około 1,5 km od przedniego skraju.

Ponieważ całość artylerii wchodzącej w skład PGA nie można ugrupować w jednej linii w pasie natarcia pułku piechoty, rozmieszcza się ją w głąb — przeważnie od 1,5—2,5 km od przedniego skraju.

Dowódca PGA precyzuje w terenie rejony stanowisk ogniowych dla poszczególnych dywizjonów i wydaje szczegółowe zarządzenia odnośnie do ich zajęcia, zgodnie z planem wprowadzenia artylerii na stanowiska ogniowe, opracowanym przez wyższego dowódcę artylerii. Ponadto dowódca PGA określa rejony punktów obserwacyjnych oraz zarządza zorganizowanie łączności uwzględniając otrzymane zarządzenia dowódcy

artylerii dywizji i wskazówki wydane przez szefa sztabu pułku piechoty (szefa łączności).

Obowiązuje zasada, że punkt obserwacyjny dowódcy PGA powinien znajdować się w pobliżu punktu obserwacyjnego dowódcy pułku, a punkty obserwacyjne dowódców dywizjonów wspierających bataliony w pobliżu punktów obserwacyjnych dowódców batalionów.

Dowódca PGA, na podstawie zarządzeń kwatermistrza pułku piechoty, reguluje także rozmieszczenie tyłów podległej mu artylerii w rejonie tyłów pułku oraz zarządza zwiezenie amunicji, żywności, paliwa i innych materiałów.

Zadania PGA w natarciu według etapów walki pułku piechoty

Artyleryjskie przygotowanie ataku. W czasie artyleryjskiego przygotowania ataku PGA wykonuje następujące główne zadania:

- obezwładnienie i częściowe niszczenie sił żywych i środków ogniowych w rowach ciągłych, oddzielnych punktów oporu i pojedynczych celów — na głębokość do drugiego rowu (głębokość rejonów obrony kompanii pierwszego rzutu nieprzyjaciela);
- burzenie styków rowów ciągłych z łączącymi, ważniejszymi umocnień i czasem niektórych odcinków rowów ciągłych — na tę samą głębokość (do drugiego rowu).

Burzenie poszczególnych celów, PGA może wykonywać czasem w obrębie trzeciego rowu, a nawet jeszcze głębiej.

Głębokość zadań PGA w czasie artyleryjskiego przygotowania ataku jednakże może sięgać w niektórych wypadkach trzeciego rowu nieprzyjaciela (głębokość rejonów obrony batalionów pierwszego rzutu).

Niezależnie od tych typowych zadań, dowódca artylerii dywizji może zaplanować dla PGA wykonanie w określonym czasie nawał na stanowiska ogniowe artylerii lub moździerzy nieprzyjaciela oraz na drugą i trzecią pozycję nieprzyjaciela.

Typowymi zadaniami dla moździerzy w czasie artyleryjskiego przygotowania są:

- obezwładnienie i niszczenie sił żywych i środków ogniowych w rowach, a dla moździerzy 120 mm w szczególności;
- burzenie styków rowów i słabszych umocnień drewniano-ziemnych oraz zwalczanie moździerzy nieprzyjaciela.

Na okres artyleryjskiego przygotowania ataku dowódca artylerii dywizji wykorzystuje najczęściej w 100% możliwości ogniowe pułkowych grup artylerii.

Sposób stawiania zadań przez dowódcę pułku zostanie omówiony niżej w pkt. „Organizacja współdziałania“.

Okres prowadzenia walki. 1 etap — wykonanie zadania bliższego. Pierwszy etap walki pułku piechoty, tzn. wykonanie zadania bliższego, a normalnie także i drugi etap (wykonanie zadania następnego), pokrywa się z drugim okresem natarcia artyleryjskiego, tzn. z okresem artyleryjskiego wsparcia ataku.

Pułkowa grupa artylerii w pierwszym (i drugim) etapie walki pułku uczestniczy w wykonywaniu wału ogniowego według planu dowódcy artylerii dywizji, jednakże dowódca artylerii dywizji planując udział pułkowej grupy w wale ogniowym zwykle pozostawia do 50% dywizjonów z jej składu do wykonywania innych zadań; nie biorą one udziału w wale ogniowym.

Dowódca pułku piechoty stawia dowódcy PGA zadania dla tych dywizjonów. Część dywizjonów zwykle zostaje podporządkowana dowódcem batalionów pierwszego rzutu pułku — normalnie jeden dywizjon na batalion — a jeden dywizjon dowódca pułku zachowuje, jako dyspozycyjny, w swym ręku, by zapewnić sobie możliwość szybkiej interwencji ogniowej na kierunku, gdzie zarysuje się powodzenie lub będzie zagrażał kontratak nieprzyjaciela.

Zadania wykonywane przez PGA (tzn. tę jej część, która nie bierze udziału w wale ogniowym) w pierwszym etapie walki są następujące:

- obezwładnienie i niszczenie odżywiających lub wykrytych w toku walki źródeł ognia, które ujawniają swoją działalność pomimo przejścia przez nie wału ogniowego;
- odpieranie kontrataków odwodów batalionowych nieprzyjaciela, a w niektórych wypadkach — odwodu puł-

kowego, wzbranianie odwodom grupowania się do kontrataku;

- osłona skrzydeł pułku przed ogniem bocznym i kontratakami z odcinków sąsiednich.

Moździerze batalionowe i pułkowe, które w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku wykonywały zadania ogniowe według planu dowódcy PGA, z chwilą rozpoczęcia pierwszego etapu walki pułku działają według bezpośrednich rozkazów swoich dowódców batalionów i dowódcy pułku.

Działa batalionowe, pułkowe i przydzielone, które prowadziły ogień na wprost, stają się działami towarzyszącymi piechocie i czołgom, co zostaje z góry uregulowane rozkazem bojowym dowódcy dywizji i odpowiednim zarządzeniem dowódcy pułku.

2 etap. — Wykonanie zadania następnego. W ciągu drugiego etapu walki pułku zadania PGA pozostają w zasadzie niezmienione. Część PGA wykonuje w dalszym ciągu wał ogniowy, a pozostałe dywizjony działają tak samo, jak i w pierwszym etapie walki. Może się jednak zdarzyć, że drugi etap walki postawi PGA niektóre nowe, bardzo charakterystyczne zadania, a mianowicie:

- obezwładnienie broniących się punktów oporu między drugą i trzecią pozycją nieprzyjaciela;
- odparcie kontrataku odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela;
- wsparcie wprowadzenia do walki drugiego rzutu pułku.

W przewidywaniu wykonania tych zadań, dowódca pułku piechoty powinien zapewnić sobie możliwość ześrodkowania ognia wszystkich będących w jego dyspozycji dywizjonów PGA na ważne z taktycznego punktu widzenia cele i kierunki.

W drugim etapie walki pułku PGA, jeszcze w czasie trwania wału ogniowego rozpoczyna zmianę swoich stanowisk ogniowych do przodu. Przesuwa się te dywizjony, które nie biorą udziału w wale ogniowym.

Wczesne rozpoczęcie przesunięcia artylerii na nowe stanowiska ogniowe jest potrzebne z tego względu, że przy strzelaniu na większe odległości zwiększa się pole rozrzutu, w następstwie czego piechota musi posuwać się w coraz to większej odległości od wybuchów pocisków własnej artylerii, jak

również ze względu na coraz trudniejszą pracę łączności w miarę oddalania się punktów obserwacyjnych od stanowisk ogniowych. Gdy artyleria pozostaje daleko w tyle, jej współdziałanie z piechotą i czołgami rozluźnia się. Przesunięcie artylerii do przodu trzeba wykonać możliwie wcześniej również i z tego względu, że drogi muszą być zwolnione dla jednostek drugiego rzutu korpusu.

Na podstawie doświadczeń bojowych ustalono, że zmiana stanowisk ogniowych PGA powinna następować skokami po 2—3 km, przy czym jednocześnie w ruchu nie powinno być więcej niż $\frac{1}{3}$ artylerii zaś $\frac{2}{3}$ powinny się znajdować na stanowiskach ogniowych.

Czas potrzebny baterii (dywizjonowi) na zmianę stanowiska ogniowego o 2—3 km wynosi w przeciętnych warunkach około 1—1,5 godziny.

W większości wypadków dywizjony wspierające bataliony pułku będą zmieniały stanowiska ogniowe bateriami (by $\frac{2}{3}$ dywizjonu mogły stale wspierać batalion) w pierwszej kolejności, a dywizjony pozostające w rękę dowódcy pułku będą przesuwane w drugiej kolejności, całymi dywizjonami.

Plan przesunięć dla pierwszej zmiany stanowisk ogniowych pułkowych grup artylerii opracowuje dowódca artylerii dywizji; plan dalszych przesunięć opracowuje dowódca PGA, na podstawie decyzji dowódcy pułku i wytycznych dowódcy artylerii dywizji. Dowódca pułku plan ten zatwierdza.

Dowódca artylerii dywizji określa w swoich wytycznych drogi przemarszu oraz rejony zastrzeżone dla DGA i grup wyższych szczebli.

3 etap. — Wykonanie kolejnych zadań dalszych (walka o przełamanie trzeciej pozycji). Trzeci etap walki pułku rozpoczyna się po zakończeniu ataku piechoty i czołgów oraz wału ogniowego artylerii. Zadania piechoty i czołgów począwszy od tego etapu, choć w dalszym ciągu polegają na zdecydowanym ruchu naprzód, przyjmują nieco odmienny niż poprzednio charakter. Od trzeciego etapu dla pułku rozpoczyna się walka w głębi obrony nieprzyjaciela, wymagająca dużej inicjatywy od dowódców poszczególnych pododdziałów piechoty i czołgów i ścisłego zgrania ich działań bojowych z działaniami artylerii. Dla artylerii rozpoczyna się okres zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony z jego charakterystyczną decentralizacją dowodzenia.

W trzecim etapie walki dowódca pułku piechoty może powiększyć ilość dywizjonów wspierających bataliony pułku, np. wyznaczyć dla wsparcia batalionu na głównym kierunku dwa dywizjony, zachowując jednak zawsze w swojej dyspozycji taką ilość dywizjonów, by móc wykonać nimi zadania ogniowe planowane na ten okres walki przez dowódcę artylerii dywizji. Będzie to najczęściej około dwóch dywizjonów PGA.

Zadania PGA w trzecim etapie walki pułku będą następujące:

- obezwładnienie i niszczenie sił żywych i środków ognio-
wych nieprzyjaciela oraz napotykanych ewentualnie
punktów oporu — na międzypolu między drugą a trze-
cią pozycją nieprzyjaciela;
- wzbranianie nieprzyjacielowi odwrotu;
- odpieranie kontrataków odwodów dywizyjnych nie-
przyjaciela;
- osłona zajmowania podstaw wyjściowych przez pie-
chotę i czołgi do ataku na trzecią pozycję;
- wsparcie ataku na trzecią pozycję nieprzyjaciela,
a w niektórych wypadkach wykonanie przedtem krót-
kotrwałego artyleryjskiego przygotowania.

Poza tym PGA powinna być gotowa do wsparcia tej części ugrupowania bojowego dywizji drugiego rzutu korpusu, która wchodzi do walki w pasie natarcia pułku.

Wykonanie zadania odparcia kontrataków i artyleryjskiego przygotowania ataku na trzecią pozycję będzie wymagało od dowódcy pułku ześrodkowania ognia całej lub większej części PGA na głównym kierunku działań bojowych pułku.

W ciągu trzeciego etapu walki pułku cała PGA powinna przeprowadzić zmianę ugrupowania bojowego do przodu (niektóre dywizjony dwukrotnie).

Dalsze działania bojowe pułku piechoty. Zadania PGA podczas walki pułku na międzypolu między pierwszym a drugim pasem obrony nieprzyjaciela i przy włamaniu się pułku do drugiego pasa nie różnią się zasadniczo od zadań w omówionym poprzednio trzecim etapie walki.

Zadaniami szczególnymi, charakterystycznymi dla nowego etapu działań bojowych mogą być:

- wsparcie walki oddziałów wydzielonych dywizji;
- odparcie kontrataku wielkiej ilości czołgów (odwodu korpuśnego nieprzyjaciela);
- wsparcie jednostek drugiego rzutu korpusu, działających w pasie natarcia pułku, nacierających bezpośrednio z marszu na drugi pas obrony.

Przy odpieraniu kontrataku odwodu korpuśnego nieprzyjaciela, dowódca pułku może się zdecydować na użycie większej części lub nawet całej PGA jako artylerii przeciwpancernej, do zwalczania kontratakujących czołgów ogniem na wprost.

W wypadku gdy dowódca dywizji wyznacza oddział wydzielony ze składu pułku, dowódca pułku przydziela do oddziału artylerię ze składu PGA. Podobnie też — w razie przejścia do pościgu za cofającym się nieprzyjacielem — przydziela się artylerię do oddziałów pościgowych.

PGA powinna jak najszybciej wysunąć się do przodu, aby zabezpieczyć natarcie oddziałów wydzielonych i sił głównych pułku na drugi pas obrony bezpośrednio z marszu.

W wypadku niepowodzenia tego natarcia, PGA powinna osłonić wyjście pułku na podstawie wyjściową do ataku, zajęcie podstawy i atak odcinka drugiego pasa obrony, po krótkotrwałym artyleryjskim przygotowaniu.

Poza tym PGA powinna przygotować się do wsparcia nocnych działań pułku.

Organizacja współdziałania

Współdziałanie z piechotą i czołgami. Organizacja współdziałania artylerii z piechotą i czołgami jest obowiązkiem dowódcy pułku piechoty.

Dowódca PGA, a także szef artylerii pułku piechoty, zawsze bierze udział w rekonesansie dowódcy pułku, w czasie którego dowódca pułku pobiera decyzję i organizuje współdziałanie. Dowódca PGA występuje jako dowódca artylerii podporządkowanej dowódcy pułku piechoty i jednocześnie jako pomocnik dowódcy pułku do zagadnień związanych z użyciem artylerii.

Organizacja współdziałania między artylerią, piechotą i czołgami polega na ustaleniu przez dowódcę pułku piechoty wspólnych zadań i sposobu ich wykonania, dla uzgodnienia wysiłków wszystkich rodzajów wojsk co do celu, miejsca i czasu działań.

Dowódca pułku przeprowadza organizację współdziałania artylerii z piechotą i czołgami według okresów natarcia artyleryjskiego, ustalonych planem dowódcy artylerii dywizji i etapów walki pułku, objętych powyższymi okresami.

a) Na cały okres natarcia dowódca pułku wspólnie z dowódcą PGA ustala:

- wspólne dozory;
- kodowanie terenu;
- sposoby wskazywania celów;
- sygnały wywołania i przeniesienia ognia artylerii oraz sygnały opanowania poszczególnych rubieży.

b) Okres artyleryjskiego przygotowania ataku. Dowódca PGA powinien zameldować dowódcy pułku:

- czas trwania oraz układ artyleryjskiego przygotowania ataku, zgodnie z planem natarcia artyleryjskiego;
- jakie cele będzie zwalczała PGA i moździerz;
- jakie cele w pasie natarcia pułku piechoty będą zwalczały inne grupy artylerii;
- gdzie przebiega w terenie linia, od której zaczyna się pas niebezpieczny dla piechoty.

Dowódca pułku piechoty biorąc pod uwagę zadania nakazane artylerii planem natarcia artyleryjskiego, powinien:

- podać dowódcy PGA na jaki sygnał piechota i czołgi ruszą do ataku;
- wskazać dokładnie w terenie podstawę wyjściową do natarcia i ewentualną podstawę do ataku;
- w niektórych nielicznych wypadkach postawić dowódcy PGA zadania na okres przygotowania artyleryjskiego wyzyskując możliwości ogniowe grupy, o ile nie zostały one wyczerpane przez dowódcę artylerii dywizji.

Czasem może się zdarzyć, że dowódca pułku piechoty uzna za konieczne obezwładnienie lub zniszczenie celów w ramach przekraczających możliwości ogniowe PGA. Wówczas dowódca

PGA jest obowiązany zameldować o żądaniach dowódcy pułku dowódcy artylerii dywizji, który w miarę możliwości przewidzi wykonanie tych zadań przez inne grupy — przede wszystkim przez DGA.

Dowódca pułku piechoty w czasie rekonesansu, najczęściej w obecności dowódcy PGA, stawia szefowi artylerii pułku żądania odnośnie do celów, które należy zburzyć lub zniszczyć ogniem na wprost oraz ustala zadania dla dział strzelających na wprost po wyruszeniu piechoty i czołgów do ataku.

Szef artylerii pułku przekazuje żądania dowódcy pułku przez dowódcę PGA dowódcy artylerii dywizji, celem ujęcia ich w planie użycia dział strzelających na wprost.

Należy podkreślić, że z punktu widzenia organizacji współdziałania między artylerią i piechotą jest bardzo ważne, aby dowódca PGA był poinformowany dokładnie o celach dla dział strzelających na wprost.

- c) Okres artyleryjskiego wsparcia ataku piechoty i czołgów. Dowódca pułku piechoty podaje zadanie bliższe i następne dla piechoty i czołgów oraz swój zamiar walki. W dalszym ciągu dowódca pułku organizuje współdziałanie na podstawie powyższego zamiaru.

Dowódca PGA powinien zameldować:

- położenie w terenie linii głównych wału ogniowego, o ile natarcie jest wsparte wałem ogniowym, lub położenie poszczególnych ZO wchodzących w system KZO;
- sposób przenoszenia wału ogniowego z linii głównych;
- położenie innych ogni wykonywanych lub przygotowanych przez PGA i inne grupy artylerii zgodnie z planem natarcia artyleryjskiego w okresie artyleryjskiego wsparcia ataku;
- czas rozpoczęcia przesunięć SO, nowy rejon SO i marszruty zgodnie z wytycznymi dowódcy artylerii dywizji.

Dowódca pułku piechoty:

- stawia zadania PGA dla tych dywizjonów, które nie biorą udziału w systemie wału ogniowego, a które nie zostały podporządkowane batalionom;
- podaje kierunki działania i rubieże rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego pułku piecho-

ty, oraz kierunki możliwych kontrataków czołgów nieprzyjaciela.

d) Okres zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela. Dowódca pułku piechoty:

- podaje przewidywane zadania dalsze pułku;
- określa kierunki przewidywanych przez siebie kontrataków nieprzyjaciela;
- stawia dodatkowe zadania dla tych dywizjonów PGA, które pozostały w jego dyspozycji;
- ustala przydział artylerii do batalionów, jeśli nie dokonał tego poprzednio;
- ustala dokładnie czas i sposób przesunięcia SO artylerii w tym okresie walki;
- podaje kierunki działania i rubieże rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego pułku.

Dowódca PGA melduje dowódcy pułku:

- położenie ogni artylerii w pasie natarcia pułku i na skrzydłach przewidzianych planem natarcia artyleryjskiego do wykonania przez PGA i inne grupy artylerii;
- czas rozpoczęcia zmian SO tych dywizjonów PGA, które brały udział w systemie wału ogniowego, marszruty i nowe rejony SO.

Dowódca pułku podając zadania dla artylerii powinien je stawiać w formie zadań taktycznych, to znaczy określać skutki taktyczne, jaki chce osiągnąć przez ogień artylerii.

Np. „Odeprzeć kontratak piechoty na kierunku“

„Wzbraniać gromadzenia się piechoty w rejonie“

„Obezwładniać piechotę w rowach“

Nie powinien natomiast stawiać zadań w formie określającej techniczny sposób wykonania, np. „Wykonać ZO na rejon“ itp., ponieważ zastosowanie dla danego zadania najwłaściwszego sposobu technicznego jest obowiązkiem dowódcy artylerii.

Dowódca PGA i jego sztab, na podstawie wydanych przez dowódcę pułku zarządzeń co do organizacji współdziałania i zadań nakazanych przez dowódcę artylerii dywizji opracowują tabelę ogni PGA i moździerzy (moździerzy pułków piechoty i batalionów tylko na okres artyleryjskie-

go przygotowania ataku) oraz biorą udział w pracy sztabu pułku piechoty przy układaniu planu współdziałania.

Opracowaną przez sztab PGA tabelę ogni zatwierdza dowódca pułku piechoty. Wyciągi z tabeli ogni z załączonym szkicem ogni powinni otrzymać zainteresowani dowódcy batalionów i kompanii, w celu umożliwienia im szybkiego wywołania ognia artylerii.

Współdziałanie z saperami. Organizacja współdziałania artylerii z saperami jest obowiązkiem dowódcy pułku.

Współdziałanie artylerii z saperami może dotyczyć pomocy ze strony saperów:

- w budowie szczególnie trudnych do wykonania urządzeń;
- w przesunięciach artylerii.

Budowa stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych powinna być wykonana w zasadzie siłami artylerii bez pomocy saperów, jednak w wypadkach gdy zachodzi konieczność budowy urządzeń bardziej skomplikowanych — np. punkty obserwacyjne na drzewach, drogi dla dowozu amunicji itp. — pomoc saperów może być niezbędna. Zawsze potrzebna jest pomoc ze strony saperów przy wykonaniu przez artylerię przesunięć w czasie walki.

Organizując współdziałanie z saperami dowódca pułku powinien ustalić:

- drogi przemarszu artylerii na nowe SO;
- niezbędne prace inżynierskie dla umożliwienia przekroczenia rowów własnych i nieprzyjaciela;
- zapewnienie szybkiej odbudowy zniszczonych mostów lub przygotowanie przepraw w bród;
- rozminowanie dróg przemarszu;
- rozminowanie nowych rejonów stanowisk ogniowych.

Współdziałanie między grupami artylerii. Współdziałanie między pułkowymi grupami sąsiednich pułków oraz dywizyjną grupą artylerii organizuje dowódca artylerii dywizji.

Organizacja współdziałania polega na:

- wyznaczeniu pasów działania dodatkowych, tj. ustaleniu granicy na prawo i lewo od pasa zasadniczego, do której każda PGA powinna mieć możliwość działania częścią swych sił;

- ustalaniu ilości dywizjonów, którymi każda PGA powinna mieć możliwość działania w pasie dodatkowym;
- wyznaczaniu celów w pasach przypuszczalnych, do których pułkowe grupy przygotowują dane ogniowe;
- wyznaczeniu celów dla DGA w pasach działania poszczególnych PGA i ustaleniu sposobu wywołania ogni na te cele.

Współdziałanie w ramach PGA. PGA jest niepodzielna, to znaczy, że nie dzieli się jej na podgrupy.

Dywizjony wyznaczone do wsparcia poszczególnych batalionów pozostają nadal pod bezpośrednimi rozkazami dowódcy PGA i są obowiązane mieć możliwość wykonania ognia w całym zasadniczym pasie działania PGA.

W okresie zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela, gdy znaczna część PGA może być przydzielona bateriami lub dywizjonami do batalionów, dowódca PGA utrzymuje w dalszym ciągu łączność z przydzielonymi dywizjonami, by w razie potrzeby móc wzmocnić je ogniem tej części PGA, która pozostała w jego ręku, względnie by móc szybko ponownie scentralizować dowodzenie całą PGA.

Kierowanie ogniem PGA w czasie walki

Rola dowódcy pułku i dowódcy PGA w zakresie kierowania ogniem w czasie natarcia jest zależna od okresu (etapu) natarcia.

W okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, PGA wykonuje ogień ściśle według planu dowódcy artylerii dywizji. Zasadniczo tylko wyższy przełożony (dowódca armii, korpusu, dywizji) może przeprowadzać zmiany w układzie artyleryjskiego przygotowania ataku, odpowiednio do potrzeb pola walki. Kierowanie ogniem PGA w tym okresie polega zasadniczo na kontroli dokładnego wykonania planu natarcia artyleryjskiego.

W okresie artyleryjskiego wsparcia ataku dowódca pułku piechoty, może za zgodą dowódcy dywizji przenieść wał ogniowy na kolejne ustalone planem linie główne kierując się zasadą, że równać należy do tych, którzy są na przedzie. Wał ogniowy przesuwa się na całej szerokości pasa natarcia pułku.

W okresie wsparcia ataku, dowódca pułku piechoty zawsze kieruje ogniem tej części PGA, która nie bierze udziału w wale ogniowym, stawiając jej zadania w zależności od potrzeb pola walki. Dowódcy batalionów ze swej strony również stawiają żądania ogniowe wspierającym ich dywizjonom.

Dowódca PGA, dowódcy dywizjonów i baterij wykonują w okresie wsparcia ataku ogień zgodnie z żądaniami dowódcy pułku i dowódców batalionów oraz z własnej inicjatywy, opierając się na znajomości planu walki pułku i na obserwacji.

W okresie zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela, gdy dowodzenie artylerią jest zdecentralizowane, PGA wykonuje wszystkie zadania ogniowe w zasadzie na żądanie dowódcy pułku, dowódców batalionów, a nawet kompanii (z którymi poszczególne baterie utrzymują łączność). Inicjatywa dowódcy PGA i podległych mu dowódców dywizjonów i baterii w tym okresie odgrywa wielką rolę, ponieważ tempo natarcia wzrasta, a sytuacja ulega szybkim zmianom.

Zarówno w okresie wsparcia ataku jak i zabezpieczenia działań w głębi obrony nieprzyjaciela, może się zdarzyć, że część PGA otrzyma zadanie ogniowe od dowódcy artylerii dywizji, polegające zwykle na wykonaniu zmasowanego ognia na ważny taktycznie cel, wskazany przez dowódcę dywizji. Wykonanie tego zadania ma pierwszeństwo przed innymi.

Ogień wykonywane przez PGA w okresie wsparcia ataku i w okresie zabezpieczenia działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela dzieli się na dwa zasadnicze rodzaje:

- ogień planowane;
- ogień pozaplanowe.

PGA przygotowuje zawczasu dane ogniowe dla wszystkich ogni planowanych. Ogień ten wywołuje się krótkim rozkazem, np. „ZO-241“ lub „SOZ-D(anuta)“. Rozkaz taki powoduje natychmiastowe wykonanie ognia. W rzeczywistości, nie wszystkie ognie planowane zostają wykonane, ponieważ w toku walki wykonanie niektórych ogni może okazać się niepotrzebne.

Ogień pozaplanowy są to takie ognie, których wykonanie nie zostało przewidziane planem, ale które muszą być wykonane ze względu na sytuację bojową. Wykonanie ogni pozaplanowych następuje po upływie pewnego czasu, licząc od chwili otrzymania rozkazu przez PGA (przeciętnie od 10 do 20 minut), ponieważ przed otwarciem ognia, artyleria musi obliczyć dane ogniowe.

Ognie planowane i pozaplanowe mogą być otwarte:

- na rozkaz dowódcy pułku piechoty;
- na żądanie dowódców batalionów, a nawet kompanii (kto ma prawo żądania ognia i jakich, ustala dowódca pułku piechoty, a sztab pułku umieszcza to w tabeli sygnałów współdziałania);
- z inicjatywy dowódcy PGA, dowódców dywizjonów lub bateryj;
- na rozkaz dowódcy przełożonego (dowódcy dywizji, dowódcy artylerii dywizji).

Niezbędnym warunkiem dla prawidłowego kierowania ogniem PGA jest dokładna znajomość planu współdziałania przez dowódcę PGA, jego sztab, dowódców dywizjonów i bateryj oraz obserwatorów wysuniętych.

Gdyby zaszedł wypadek czasowej utraty łączności z piechotą, artyleria wiedząc o zamiarach dowódcy pułku na poszczególne etapy walki, będzie mogła działać skutecznie z własnej inicjatywy.

DZIAŁ IV

UŻYCIE CZOŁGÓW I ARTYLERII PANCERNEJ W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY

Rozdział XIII

ZASADY OGÓLNE UŻYCIA CZOŁGÓW I ARTYLERII PANCERNEJ W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY

Rola i zadanie czołgów i artylerii pancernej w natarciu pułku piechoty

Charakterystyczna dla współczesnej obrony głęboka rozbudowa systemu umocnień i przeszkód oraz wielkie nasycenie środkami ogniowymi powodują, że w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku i wsparcia ataku artyleria nie jest w stanie całkowicie obezwładnić lub zniszczyć wszystkie źródła ognia nieprzyjaciela, ani zapobiec wykonaniu przez niego kontrataków. Nacierające wojska zawsze spotkają się w czasie walki z ogniskami oporu, ocalałymi mimo najpotężniejszego ognia artylerii oraz z szeregiem przeszkód i z aktywnym przeciwdziałaniem nieprzyjaciela. Wobec tego, współczesną obronę można przełamać tylko przy użyciu wszystkich rodzajów wojsk, ściśle ze sobą współdziałających.

We współczesnych warunkach walki, czołgi i działa pancerne, ze względu na swoje właściwości taktyczno-techniczne (wielką siłę ognia i uderzenia, szybkość, zdolność do manewru i pokonywania przeszkód) są jednym z głównych środków uderzenia na ziemi.

Czołgi i artyleria pancerna, bezpośredniego wsparcia piechoty (BWP), mają ogólnie zadanie: zapewnić przełamanie całej taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela i nie dopuścić do zatrzymania natarcia. W tym celu czołgi powinny ściśle współdziałać z piechotą, artylerią, saperami, pododdziałami chemicznymi i lotnictwem szturmowym, wspierającym natarcie.

Dla wykonania powyższego zadania przydziela się czołgi i artylerię pancerną do piechoty, względnie też mogą one wchodzić w skład organiczny jednostek piechoty.

Główne zadania czołgów i artylerii pancernej BWP przy przełamywaniu taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela są następujące:

- zapewnienie w okresie przygotowawczym do natarcia ugrupowaniu bojowemu piechoty niezbędnej odporności na wypadek przejścia nieprzyjaciela do działań zaczepnych;
- udział w działaniach rozpoznawczych i lokalnych natarciach pułku i dywizji;
- przełamanie wspólnie z piechotą i z innymi rodzajami wojsk głównego pasa obrony nieprzyjaciela;
- działania w składzie grup szturmowych;
- odparcie kontrataków nieprzyjaciela;
- działania w składzie oddziałów wydzielonych, wysyłanych przez dywizje pierwszego rzutu korpusu, celem włamania się bezpośrednio z marszu w drugi pas obrony;
- przełamanie wspólnie z innymi rodzajami wojsk drugiego pasa obrony;
- działania w składzie oddziałów wydzielonych celem opanowania obiektów terenowych za drugim pasem obrony.

Czołgi i artyleria pancerna powinny być zdolne do wykonywania powyższych zadań w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych zarówno w dzień jak i w nocy.

Normy wzmocnienia pułku piechoty czołgami i artylerią pancerną

Zagadnienie norm wzmocnienia pułku piechoty czołgami i artylerią pancerną zostało omówione w rozdziale I.

W niektórych wypadkach, gdy chodzi o przełamanie silnie umocnionej obrony nieprzyjaciela, pułk piechoty może być je-

szcze dodatkowo wzmocniony kompanią czołgów ciężkich, których zasadniczo używa się w grupach szturmowych. Należy jeszcze raz podkreślić, że działania czołgów i artylerii pancernej dają najlepsze rezultaty gdy używa się ich masowo, przy ścisłym powiązaniu ich działań z działaniami innych rodzajów wojsk.

Minimalne wzmocnienie pułku wynoszące, jak zostało podane poprzednio, od 2 do 3 kompanii czołgów i 1—2 baterii artylerii pancernej na pułk piechoty nacierający na głównym kierunku, zapewnia natarciu 1½—2-krotną przewagę, nad nieprzyjacielem (w stosunku do organicznych czołgów dywizyj pierwszego rzutu obrony nieprzyjaciela) i przez to stwarza dogodne warunki do szybkiego przełamania obrony nieprzyjaciela.

Ugrupowanie bojowe czołgów i artylerii pancernej

Ugrupowanie bojowe czołgów i artylerii pancernej przydzielonych do pułku piechoty jest zależne od:

- decyzji dowódcy pułku i ugrupowania bojowego piechoty;
- charakteru obrony nieprzyjaciela;
- siły i składu jednostki czołgów,
- terenu i warunków atmosferycznych oraz pory dnia.

Należy zawsze dążyć do tego, by każdy rzut ugrupowania bojowego pułku piechoty miał swoje przydzielone czołgi.

Jeśli pułk piechoty naciera w dwóch rzutach, co jest wypadkiem normalnym, gdy pułk działa na głównym kierunku uderzenia, to czołgi nacierają również w dwóch rzutach, przy czym w skład każdego rzutu wchodzi wspierająca czołgi — artyleria pancerna. W poszczególnych rzutach czołgi i artyleria pancerna mogą nacierać w jednej, dwóch lub nawet trzech liniach.

Przy natarciu pułku piechoty w jednym rzucie, czołgi nacierają także w jednym rzucie, wspieranym przez artylerię pancerną.

W natarciu na silnie umocnioną obronę pułk piechoty może nacierać w trzech rzutach, czołgi wówczas także działają w trzech rzutach — odpowiednio do ilości rzutów piechoty — oraz w składzie grup szturmowych. Wypadek taki jest możliwy przy posiadaniu odpowiedniej ilości czołgów i dział pancernych.

Użycie czołgów i artylerii pancernej w okresie przygotowawczym do natarcia

W okresie przygotowawczym do natarcia odbywa się koncentracja wojsk i przeprowadza się skomplikowane przegrupowania. Nieprzyjaciel może wykorzystać to i wykonać w tym okresie kontratak celem zdezorganizowania naszych przygotowań. Czołgi i artyleria pancerna odgrywają poważną rolę w ubezpieczeniu ruchów i ugrupowania wojsk w położeniu wyjściowym do natarcia.

Celem wzmocnienia obrony przeciwpancernej na podstawie wyjściowej do natarcia, przydziela się czołgi i działa pancerne pododdziałom piechoty, stwarzając większą odporność na działanie czołgów nieprzyjaciela. Czołgi i działa pancerne rozmieszcza się wówczas małymi grupami w ugrupowaniu bojowym piechoty, wkopuje się je w ziemię i maskuje; tworzą one nieruchome punkty ogniowe. Poza tym czołgi przygotowują zasadzki.

Dla wykonania kontrataków na nieprzyjaciela, któremu uda się włamać w głąb naszego ugrupowania, tworzy się odwody pancerne — na szczeblu dywizji i wyżej. Odwody te mogą być również użyte do szybkiego zajęcia przewidzianych na kierunkach zagrożenia i odpowiednio przygotowanych rubieży, z których odpierają uderzenie nieprzyjaciela ogniem z miejsca.

W wypadku gdyby nieprzyjaciel wysadził na naszych tyłach desant powietrzny, odwody pancerne biorą udział w zwalczaniu go wspólnie z piechotą i innymi rodzajami wojsk.

Użycie czołgów i artylerii pancernej w okresie prowadzenia walki przez pułk piechoty

Wykonanie przez pułk zadania bliższego. W pierwszym etapie walki pułku piechoty, który obejmuje wykonanie przez pułk zadania bliższego, polegającego zwykle na przełamaniu drugiej, względnie pierwszej pozycji nieprzyjaciela, czołgi i artyleria pancerna przydzielone do batalionów pierwszego rzutu mają za zadanie:

- w końcowych minutach artyleryjskiego przygotowania ataku, o ustalonej godzinie (na sygnał) przekroczyć ugrupowanie bojowe piechoty, wykorzystując przeje-

ścią wykonane w zaporach własnych i nieprzyjaciela, i nie zatrzymując się uderzyć na przedni skraj obrony nieprzyjaciela równocześnie z atakującą piechotą;

- zniszczyć w pierwszym i drugim rowie nieprzyjaciela, ocalałe po artyleryjskim przygotowaniu środki ogniowe i piechotę, a następnie przejść najszybciej do ataku na trzeci rów i dalej;
- niszczyć kontratakującego nieprzyjaciela zwalczając w pierwszym rzędzie nieprzyjacielskie czołgi.

Czołgi posuwają się w czasie ataku przed piechotą, tuż za wałem ogniowym. W warunkach współczesnej walki ważne jest, aby czołgi działały szybko, niszcząc ocalałe od ognia artylerii i moździerzy karabiny maszynowe, działa i moździerze nieprzyjaciela. Szybkość działania czołgów ułatwia atak piechocie i zwiększa ogólne tempo natarcia.

W czasie walki czołgi nie powinny odrywać się od piechoty, dalej niż 200—400 m, ponieważ musiałyby wtedy walczyć z piechotą i artylerią nieprzyjaciela w odosobnieniu. Piechota powinna gwałtownie atakować nieprzyjaciela w ślad za czołgami i wspierać je ogniem własnym środków ogniowych, a przede wszystkim ogniem dział towarzyszących, niszcząc te cele, które mogą być niebezpieczne dla czołgów (działa przeciwpancerne, niszczyciele czołgów, czołgi itd.).

Oczywiście, że przy przełamywaniu obrony nieprzyjaciela czołgi nie postępują się naprzód z największą szybkością i po najkrótszej linii, lecz prowadzą uporczywą walkę, niszcząc nieprzyjaciela w rowach ogniem i gąsienicami. Czołgi spotykają na swej drodze różne przeszkody i zapory (szczególnie pola minowe), jak również wstrzymuje je często silne przeciwdziałanie środków ogniowych i czołgów nieprzyjaciela. To wszystko zmusza czołgi do zmniejszenia szybkości, zmian kierunku lub nawet do chwilowego zatrzymania się i prowadzenia walki z miejsca. Jednakże głównym zadaniem czołgów nacierających z pierwszym rzutem piechoty jest atakowanie zdezorganizowanego nieprzyjaciela nie odrywając się od wału ogniowego. Czasem pojedyncze czołgi, na sygnał piechoty muszą nawet nawracać dla zniszczenia hamujących jej ruch środków ogniowych (ckm, rkm), które niespodzianie ujawniły się na skrzydłach atakujących pododdziałów.

Piechota i saperzy powinni pomagać czołgom w pokonywaniu zapór inżynierskich i trudno dostępnych odcinków te-

renu na całej głębokości natarcia. W związku z tym szczególnie wielkie znaczenie posiada inżynieryjne rozpoznanie terenu pod względem możliwości działania czołgów, zarówno w okresie przygotowawczym jak i w toku natarcia.

Wykonanie zadania następnego. Charakter zadań czołgów i artylerii pancernej w drugim etapie walki pułku piechoty — wykonanie zadania następnego — zasadniczo pozostaje niezmienny. Czołgi w dalszym ciągu posuwają się przed piechotą za wałem ogniowym i bez zatrzymania się atakują nieprzyjaciela w rejonie głównych stanowisk ogniowych artylerii.

W czasie wykonywania zadania następnego pułk wprowadza zwykle do walki swój batalion drugiego rzutu, wraz z przydzielonymi do niego czołgami. Czołgi i artyleria pancerna batalionów pierwszego rzutu, nawet w wypadku gdyby jeden z batalionów został wyprowadzony przez dowódcę pułku do odwodu, nie zatrzymują się, lecz kontynuują natarcie.

Podczas zbliżania się do głównych stanowisk ogniowych artylerii, nieprzyjaciel może wykonać kontratak odwodem dywizyjnym.

W kontrataku odwodu dywizyjnego nieprzyjaciela zwykle bierze udział większa ilość organicznych czołgów dywizyjnych oraz czołgi pułkowe, które mogą być łatwo zwalczane przez nasze czołgi. W tym wypadku czołgi i artyleria pancerna przydzielone do pułku piechoty, ogniem z miejsca spoza najbliższych ukryć, współdziałając z piechotą, odwodem przeciwpancernym i artylerią, odpierają kontratak nieprzyjaciela, po czym znowu przechodzą do ataku.

Działania w głębi obrony nieprzyjaciela — przełamanie trzeciej pozycji obrony. W trzecim etapie walki pułku zmienia się charakter działań bojowych, które przyjmują formę walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Walka ta ma szybki przebieg i cechują ją niespodziewane zmiany sytuacji. W związku z tym część czołgów i artylerii pancernej, manewrując na przestrzeni między drugą a trzecią pozycją, może odrywać się od piechoty na nieco większą niż podczas ataku odległość, celem szybkiego zniszczenia oddzielnych ognisk oporu nieprzyjaciela, szczególnie hamujących ruch piechoty ze skrzydeł.

Natarcie na trzecią pozycję czołgi i artyleria pancerna wykonują wspólnie z piechotą.

W wypadku gdy w omawianym etapie walki, dowódca dywizji wprowadza swój drugi rzut, czołgi i artyleria pancerna przydzielone do pułku piechoty pierwszego rzutu przeważnie nie wycofują się z osiągniętej rubieży, lecz otrzymują dalsze zadanie — przełamania trzeciej pozycji.

Dalsze działania czołgów i artylerii pancernej w czasie podejścia i przełamania drugiego pasa obrony. Po przełamaniu głównego pasa obrony nieprzyjaciela, głównym zadaniem piechoty i czołgów będzie niszczenie nieprzyjaciela między pierwszym a drugim pasem, podejście do drugiego pasa obrony i przełamanie go bezpośrednio z marszu.

W czasie podejścia do drugiego pasa obrony czołgi i artyleria pancerna przydzielone do pułku piechoty mogą działać w dalszym ciągu razem z pułkiem, lub też dowódca dywizji może zabrać większą część czołgów dla wykonania innych zadań, jak np. utworzenie dywizyjnego oddziału wydzielonego lub wsparcie walki drugiego rzutu dywizji. Pułk piechoty naciera wtedy posiadając tylko bardzo ograniczoną ilość czołgów. Przed pułkiem działa wówczas oddział wydzielony dywizji lub część ugrupowania bojowego dywizji drugiego rzutu korpusu.

Nie jest również wykluczone, że w tym etapie działań bojowych czołgi i artyleria pancerna, wspólnie z częścią lub całością sił pułku, będą brały udział w odpieraniu kontrataku drugiego rzutu korpusu — dywizji pancernej nieprzyjaciela, wtedy gdy sąsiednie pułki będą nacierały na drugi pas obrony.

Czołgi działające w ugrupowaniu bojowym pułków piechoty ściśle współdziałają z piechotą i artylerią. Duża szybkość czołgów i artylerii pancernej pozwala im na prowadzenie w szybkim tempie pościgu za cofającym się nieprzyjacielem, jednakże czołgi powinny zawsze utrzymać współdziałanie z piechotą. Jeśli posuwanie się naprzód między pierwszym i drugim pasem obrony odbywa się bez większego oporu ze strony nieprzyjaciela, to czołgi (ewentualnie z desantem czołgowym) mogą wysuwać się naprzód przed piechotę, celem odciążenia nieprzyjacielowi dróg odwrotu, opanowanie dogodnych rubieży i osłony posuwania się piechoty. Jednakże i w tym wypadku należy możliwie szybko wysuwać na zajęte przez czołgi rubieże piechotę i artylerię towarzyszącą, ponieważ zawsze

trzeba się liczyć z możliwością kontrataków nieprzyjaciela, a w szczególności z kontratakami odwodów korpuśnych, w których skład wchodzi zwykle duża ilość czołgów.

Natarcie pułku piechoty na drugi pas obrony znowu będzie wymagało włączenia w skład pułku czołgów bezpośredniego wsparcia piechoty, jeśli zostały poprzednio zabrane pułkowi przez dowódcę dywizji.

Natarcie na drugi pas, czołgi i piechota wykonują zasadniczo z marszu, lub po przygotowaniu przyspieszonym wykorzystując działanie oddziałów wydzielonych oraz lotnictwa bombowego i szturmowego.

Po przełamaniu drugiego pasa obrony, dowódca dywizji może wysunąć część czołgów z oddziałem wydzielonym, pozostawiając resztę czołgów w dyspozycji dowódców pułków piechoty. Czołgi przydzielone pułkowi mogą być użyte przez dowódcę pułku do działań nocnych, mających na celu zniszczenie okrążonego nieprzyjaciela lub do dalszych działań z rana dnia następnego.

Reasumując — czołgi i artyleria pancerna, przydzielone do pułku piechoty, biorą udział nie tylko w przełamaniu głównego pasa obrony nieprzyjaciela, lecz i całej jego obrony taktycznej.

Rozdział XIV

ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA

Współdziałanie czołgów z piechotą i artylerią organizuje dowódca pułku piechoty, na wszystkie etapy walki pułku. Zasadą jest taka organizacja współdziałania, która pozwala piechocie wykorzystać przy przełamywaniu obrony nieprzyjaciela szybkosć i siłę uderzeniową czołgów.

Współdziałanie czołgów z piechotą ustala się według poszczególnych obiektów obrony nieprzyjaciela, określonych rubieży i przedmiotów terenowych.

Organizacja współdziałania w kolejnych etapach walki pułku obejmuje:

1 Etap — wykonanie przez pułk zadania bliższego

Dowódca pułku piechoty, przy udziale dowódcy przydzielonej pułkowi jednostki czołgów, dowódców batalionów, dowódcy PGA, szefa artylerii pułku, szefa saperów pułku i ewentualnie oficera lotnictwa (posterunek naprowadzania, o ile działa na korzyść pułku) ustala **w terenie**:

Współdziałanie z piechotą:

- wspólne dozory;
- podstawy wyjściowe dla czołgów i piechoty, drogi domarszu czołgów na podstawę wyjściową;
- kierunki natarcia i zadania batalionów pułku;
- przydział pododdziałów czołgów i artylerii pancernej do poszczególnych batalionów, ewentualne utworzenie grup szturmowych;
- czas i rubież przekroczenia przez czołgi ugrupowania czołgowych pododdziałów piechoty przed atakiem; drogi dojścia dla czołgów; ewentualnie postawienie zasłon dymnych;
- zadania czołgów w pierwszym etapie walki pułku; jakie obiekty atakować i z jakiego kierunku, jakie środki ogniowe nieprzyjaciela zniszczyć itd.;
- pomoc okazywana czołgom przez piechotę przy zwalczaniu środków obrony przeciwpancernej nieprzyjaciela i przy przekraczaniu zapór i przeszkód;
- sygnał rozpoczęcia ataku;
- sposób wskazywania celów.

Współdziałanie z artylerią:

- zadania, jakie ma wykonać artyleria celem wsparcia czołgów; dowódca pułku podaje także dowódcy jednostki czołgów jakie zadania w ogóle otrzymała artyleria na całą głębokość natarcia, bo znajomość tych zadań umożliwi dowódcy czołgów ściśle uzgodnienie swych działań z działaniem artylerii;
- sygnały wywołania i przeniesienia ognia artylerii;
- sposób wskazywania celów.

Przy wskazywaniu celów szczególnie ważną rolę odgrywa wysyłanie obserwatorów artylerii na czołgach (mogą to być specjalne czołgi artyleryjskie) z radiostacjami pracującymi w sieci artylerii, ponieważ w ten sposób zapewnia się najsukceszniej przeniesienie wału ogniowego z linii zasadniczych we właściwym czasie, jak również szybkie wskazywanie ujawniających się celów.

Współdziałanie z saperami:

- pomoc saperów w rozbudowie inżynieryjnej i maskowaniu podstawy wyjściowej czołgów i artylerii pancernej;
- przejścia dla czołgów w zaporach inżynieryjnych własnych i nieprzyjaciela na przednim skraju;
- pomoc saperów przy przekraczaniu przez czołgi zapór i przeszkód po włamaniu się w pierwszą pozycję nieprzyjaciela.

Należy ustalić dokładnie ilość przejść dla czołgów na przednim skraju nie mniej niż trzy na kompanię czołgów; (normalnie przejścia są wspólne dla czołgów i piechoty), ich szerokość, sposób oznaczenia i kto organizuje służbę regulacji ruchu na przejściach. Dokładne oznaczenie przejść jest niezmiernie ważne, zapewnia bowiem sprawność manewrowania czołgów i zapobiega niepotrzebnym stratom.

Współdziałanie z lotnictwem:

Dowódca pułku podaje dowódcy czołgów zadanie lotnictwa, działającego na korzyść pułku, a jeśli przy pułku znajduje się lotniczy posterunek naprowadzania, to ustala wspólnie z nim sposób wskazywania przez czołgi celów dla lotnictwa. Oprócz tego podaje się dla czołgów sygnały tożsamości.

2. Etap. — Wykonanie przez pułk zadania następnego.

Dowódca pułku ustala:

- kierunki natarć i zadania batalionów pierwszego rzutu pułku;
- sposób wprowadzenia do walki batalionu drugiego rzutu, kierunek natarcia i zadanie;

- zadania czołgów i artylerii pancernej; w szczególności przewidziane kierunki kontrataków nieprzyjaciela i sposób odpierania ich;
- sposób wsparcia czołgów przez artylerię;
- pomoc saperów i piechoty, czołgom przy przekraczaniu zapór i przeszkód;
- sygnały i sposoby wskazywania celów.

3 Etap. — Działania w głębi obrony nieprzyjaciela — przełamanie trzeciej pozycji.

Współdziałanie w etapach wykonania przez pułk pierwszego spośród zadań dalszych, tzn. przełamania trzeciej pozycji, oraz na etap dalszych działań bojowych (podejście do drugiego pasa obrony i przełamanie go), dowódca pułku organizuje mniej szczegółowo, ze względu na możliwość zasadniczych zmian w położeniu (np. przejście pułku do drugiego rzutu dywizji).

Dowódca pułku, jednakże podaje dowódcy czołgów: zadania przewidziane dla batalionów, kierunki natarć, zadania czołgów i artylerii pancernej, wsparcie przez artylerię, sposób organizacji rozpoznania inżynieryjnego i wykonania przejść w zaporach i przeszkodach, w szczególności sposób inżynieryjnego zabezpieczenia natarcia bezpośrednio z marszu na drugi pas obrony.

Jeśli dowódca dywizji przewidział utworzenie oddziału wydzielonego ze składu pułku, to dowódca pułku wydaje dowódcy jednostki czołgów związane z tym szczegółowe zarządzenia organizacyjne. Zadanie bojowe, oddział wydzielony otrzymuje od dowódcy dywizji.

Ścisłe współdziałanie czołgów i artylerii pancernej z piechotą i innymi rodzajami wojsk jest zupełnie możliwe do osiągnięcia, a zarazem jest konieczne dla powodzenia natarcia. Im silniejsza jest obrona nieprzyjaciela, trudniejsze są do przekroczenia zapory inżynieryjne i mniej dostępny jest teren — tym staranniej należy organizować współdziałanie zapewniając czołgom i artylerii pancernej możliwie najdogodniejsze warunki do szybkiego ruchu naprzód.

Rozdział XV

PRACA DOWÓDCY JEDNOSTKI CZOŁGÓW I JEGO SZTABU.

Organizacja natarcia.

Po otrzymaniu rozkazu o przydzieleniu do pułku piechoty, dowódca jednostki czołgów melduje się u dowódcy pułku i składa mu referat, w którym podaje:

- ilościowy i jakościowy stan czołgów i dział pancernych oraz stan moralny i stopień wyszkolenia dowódców i załóg;
- miejsce rozmieszczenia czołgów i dział pancernych;
- posiadane zapasy amunicji, paliwa, żywności, części wymiennych oraz ustalony rozkazem wyższego dowódcy sposób zaopatrywania;
- czas potrzebny na doprowadzenie sprzętu do gotowości bojowej.

W międzyczasie, sztab dowódcy jednostki czołgów wydaje zarządzenia przygotowawcze, którymi reguluje:

- czas gotowości bojowej;
- uzupełnienie techniczno-bojowe;
- naprawę i przygotowanie wozów bojowych.

Dowódca jednostki czołgów ze swoim szefem sztabu lub jego pomocnikiem bierze udział w rekonesansie dowódcy pułku. W czasie rekonesansu, dowódca czołgów odpowiada na stawiane przez dowódcę pułku pytania i może wysuwać swoje propozycje co do użycia czołgów.

Po ogłoszeniu przez dowódcę pułku piechoty decyzji do natarcia, dowódca jednostki czołgów przeprowadza krótki rekonesans z podwładnymi mu dowódcami pododdziałów i wydaje rozkaz bojowy, będący sprecyzowaniem i rozwinięciem decyzji dowódcy pułku piechoty.

Rozkaz zawiera następujące punkty:

- wiadomości o nieprzyjacielu, w szczególności przeciwpancerne środki ogniowe, przeszkody i zapory inżynierskie;
- zadanie pułku piechoty (bliższe, następne i kierunek dalszego natarcia);

- zadanie sąsiadów i przydzielonych im czołgów;
- zadanie czołgów i artylerii pancernej;
- przydział pododdziałów czołgów i artylerii pancernej do batalionów piechoty;
- podstawy wyjściowe i czas ich zajęcia, drogi domarszu;
- oś bojowego i technicznego zaopatrywania oraz rubież zaopatrywania;
- miejsce rozmieszczenia pierwszego rzutu tyłów i sposób zaopatrywania w czasie walki;
- miejsce PZWU i punktu opatrunkowego;
- łączność w okresie przygotowawczym i w toku walki;
- miejsce dowódcy i zastępcy.

Ustny rozkaz bojowy dowódcy czołgów notuje szef sztabu lub jego pomocnik.

Po ogłoszeniu rozkazu, dowódca czołgów wydaje swoim podwładnym wskazówki co do organizacji współdziałania z piechotą, artylerią, saperami i lotnictwem, w kolejnych etapach walki pułku piechoty.

Następnie dowódca czołgów, będąc pomocnikiem dowódcy pułku do spraw użycia czołgów i artylerii pancernej nie tylko kontroluje osobiście i przez swój sztab wykonanie rozkazów przez dowódców pododdziałów czołgów i artylerii pancernej, ale ponosi również odpowiedzialność za wykonanie zadań bojowych przez pododdziały w toku walki i prawidłowe wykorzystanie czołgów przez dowódców piechoty.

Sztab dowódcy czołgów opracowuje wspólnie ze sztabem pułku piechoty plan współdziałania w zakresie dotyczącym użycia czołgów i artylerii pancernej. Współpracę ze sztabem pułku, sztab dowódcy czołgów utrzymuje przez cały czas trwania okresu przygotowawczego i okresu prowadzenia walki. Sztab dowódcy czołgów jest przy tym obowiązany do wykonywania zarządzeń szefa sztabu pułku.

Organizacja dowodzenia i łączności.

Ogólną zasadą organizacji dowodzenia czołgami i artylerią pancerną, przeznaczonymi do bezpośredniego wsparcia piechoty, jest we współczesnej walce przydzielenie jednostek czołgów do pododdziałów piechoty — do batalionów, a w terenie mało przejrzystym nawet do kompanii strzeleckich.

Dowódca jednostki czołgów przydzielonej do pułku piechoty dowodzi bezpośrednio podległymi mu pododdziałami

czołgów i artylerii pancernej w okresie przygotowawczym do natarcia. W okresie prowadzenia walki pododdziały czołgów i artylerii pancernej są przydzielone dowódcom batalionów. Dowodzenie pododdziałami czołgów i artylerii pancernej, po dołączeniu ich do ugrupowania bojowego piechoty, przechodzi w ręce dowódców batalionów piechoty, jednakże dowódca jednostki czołgów utrzymuje bez przerwy łączność z dowódcami swoich pododdziałów przydzielonych batalionom i udziela ze swej strony wszelkiej pomocy w dowodzeniu czołgami i artylerią pancerną, zarówno dowódcom batalionów, jak i dowódcy pułku.

W okresie artyleryjskiego przygotowania, dowódca jednostki czołgów znajduje się na punkcie obserwacyjnym dowódcy pułku piechoty. Po rozpoczęciu walki dowódca jednostki czołgów obserwując jej przebieg, może wysuwać się do przodu, celem osobistego kierowania działaniami czołgów i artylerii pancernej.

Przy dowódcy pułku pozostaje wówczas oficer sztabu z radiostacją, który utrzymuje łączność z dowódcą jednostki czołgów, odbiera meldunki i przekazuje rozkazy dowódcy pułku.

Sztab dowódcy czołgów znajduje się w pobliżu sztabu pułku piechoty. Zadanie sztabu polega na okazywaniu pomocy w dowodzeniu dowódcy jednostki czołgów i na podtrzymywaniu ścisłej współpracy ze sztabem pułku. Wszystkie meldunki od dowódców pododdziałów czołgów odbiera równocześnie dowódca jednostki czołgów i jego sztab. Szczególnym zadaniem sztabu jest regulowanie zaopatrzenia czołgów i dział pancernych w toku walki.

W okresie przygotowawczym do natarcia, dowódca jednostki czołgów i jego sztab utrzymują z dowódcą pułku i pododdziałami czołgów i artylerii pancernej łączność telefoniczną oraz przy pomocy środków ruchomych i przez styczność osobistą. W sztabie pułku piechoty zawsze powinien znajdować się oficer łącznikowy jednostki czołgów ze środkiem transportowym (motocykl, samochód).

Podczas walki podstawowym środkiem łączności jest radio i to zarówno jeśli chodzi o utrzymanie łączności z dowódcami piechoty i artylerii, jak i łączności z pododdziałami czołgów i artylerii pancernej. Poza tym łączność utrzymuje się przez obserwatorów artylerii przydzielonych do pododdziałów czołgów, przez obserwację, sygnały świetlne, oficerów łącznikowych.

Rozdział XVI

ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWO - TECHNICZNE

Uzupełnienie amunicji i paliwa w toku walki. Czołgi i działa pancerne posiadają ograniczoną ilość amunicji i stosunkowo ograniczoną ilość paliwa, co pociąga za sobą konieczność częstego uzupełniania ich w toku walki, zwłaszcza w amunicję. W okresie przygotowawczym do natarcia amunicję i paliwo uzupełnia się do pełnych norm w rejonie wyczekiwania, gdzie przeprowadza się również drobne naprawy.

Na podstawach wyjściowych paliwo uzupełnia się ze zbiorników zapasowych. W chwili rozpoczęcia ataku, środki transportowe pierwszego rzutu tyłów znajdują się na podstawach wyjściowych i w miarę posuwania się natarcia, przesuwa się po osi zaopatrywania skokami od ukrycia do ukrycia na odległości 3—5 km od szyków bojowych i uzupełniają wozy bojowe w amunicję i paliwo po wyjściu na rubież zadania dnia dywizji, na rubieżach wskazanych w rozkazie bojowym.

Naprawa wozów bojowych na polu walki, ewakuacja sprzętu i rannych. Obserwacja ruchu czołgów w terenie jest zadaniem obserwatorów na punktach obserwacji technicznej (POT), organizowanych przez dowódców batalionów czołgów.

Obserwator, zauważywszy uszkodzony wóz bojowy, melduje o tym pomocnikowi do spraw technicznych, który natychmiast wysyła zwiad techniczny i sanitarny.

Jeżeli wśród załogi czołgu są ranni, sanitariusz udziela im pierwszej pomocy na miejscu i przy pomocy sanitariuszy piechoty skierowuje rannych do najbliższego punktu opatrunkowego piechoty lub jednostki czołgów.

Jeżeli czołg jest lekko uszkodzony (rozerwana gaśienica itp.) — a załoga zdrowa i zdolna do samodzielnej naprawy uszkodzenia, to dokonuje ona tej naprawy pod osłoną ognia artylerii i piechoty, po czym wraca do walki. W wypadku, gdy naprawa uszkodzenia przekracza możliwości załogi, uszkodzony czołg (jeżeli nadaje się do remontu polowego), holuje się do PZWU, gdzie naprawą jego zajmuje się warsztat naprawczy.

Czołgi nie nadające się do naprawy na polu walki, ewakuuje się z PZWU środkami kompanii ewakuacyjnej wojsk pancernych do warsztatów armijnych.

DZIAŁ V.

ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU.

Rozdział XVII

CELE I ZADANIA ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU.

Zasadniczym celem zabezpieczenia inżynieryjnego pułku piechoty jest zapewnienie szybkiego niepowstrzymanego tempa natarcia czołgów i piechoty z jej środkami wzmocnienia, umożliwienie płynnego przesuwania się w ślad za natarciem, pułkowej grupy artylerii i transportów z zaopatrzeniem oraz umocnienie zdobytego terenu. Rozwiązanie tych zadań jest niemożliwe bez wykonania odpowiednich prac inżynieryjnych i udziału w nich saperów.

Do najważniejszych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należy zaliczyć:

- organizację i prowadzenie bez przerwy rozpoznania inżynieryjnego we wszystkich okresach walki;
- przygotowanie terenu do działań zaczepnych: rozbudowę podstawy wyjściowej do natarcia piechoty i czołgów, przygotowanie stanowisk ogniowych dla artylerii itd.;
- wykonanie przejść w zaporach inżynieryjnych własnych i nieprzyjaciela i przeprowadzenie przez nie piechoty, czołgów i artylerii w czasie ataku i dalszych działań bojowych;

- zdobywanie — w składzie grup szturmowych — szczególnie ważnych umocnień (schronów bojowych itd.), ich blokowanie i niszczenie;
- towarzyszenie przez saperów natarciu czołgów i piechoty oraz artylerii;
- manewr zaporami inżynieryjnymi celem powstrzymania kontrataków lub odcięcia nieprzyjacielowi odwrotu;
- utrzymanie dróg, przygotowanie tras na przełaj;
- umocnienie zdobytego terenu.

Prócz tego, do zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należy jeszcze zaopatrzenie pododdziałów pułku w sprzęt i materiał saperski, w wodę do picia i dla celów technicznych, wykonywanie prac maskowniczych oraz prace nad przygotowaniem odpowiedniego poligonu ćwiczebnego, zbudowanego na wzór odcinka obrony nieprzyjaciela, celem przeszkolenia wojsk przed atakiem.

W szczególnych warunkach walki, na przykład przy forsowaniu przeszkody wodnej, podczas działań w terenie lesistobagnistym, w górach, w dużym mieście itp. mogą wystąpić dodatkowe zadania zabezpieczenia inżynieryjnego.

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego wykonują wszystkie rodzaje wojsk według ogólnego planu.

Saperzy — jako jeden z rodzajów wojsk — nie tylko współdziałają z innymi rodzajami wojsk w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego, ale również wykonują cały szereg prac własnymi siłami oraz biorą samodzielny udział w działaniach bojowych, przy czym stawia się im zadania specjalne.

Zakres i charakter zadań zabezpieczenia inżynieryjnego pułku piechoty w natarciu zależy w dużym stopniu od położenia i czasu, jakim się rozporządza na przygotowanie do natarcia.

Przy ustalaniu tych zadań, bierzemy pod uwagę dwa podstawowe okresy natarcia:

- okres przygotowawczy;
- okres prowadzenia walki.

W każdym z tych okresów, prace związane z zabezpieczeniem inżynieryjnym będą różne, zarówno pod względem ich zakresu jak i charakteru.

Największe wymagania pod względem ilości prac stawia okres przygotowawczy, a czasu na ich wykonanie bywa za-

zwyczaj mało. Zmusza to do wykonania najpierw prac najprostszych i najbardziej koniecznych, a następnie do stopniowego ich rozszerzania, odpowiednio do sytuacji. Przy tym zasadą jest, że wszystko co może być potrzebne podczas ataku i walki w głębi obrony, powinno być z góry przygotowane i skoncentrowane w najbardziej właściwym miejscu lub rejonie.

Rozdział XVIII

ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE PUŁKU PIECHOTY W OKRESIE PRZYGOTOWAWCZYM DO NATARCIA.

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego pułku w okresie przygotowawczym do natarcia.

W niniejszym rozdziale rozpatrzmy zagadnienie zabezpieczenia inżynieryjnego działań pułku w natarciu w wypadku najbardziej typowym, kiedy pułk naciera z rubieży bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

Zabezpieczenie inżynieryjne działań pułku w okresie przygotowawczym do natarcia, obejmuje:

- rozpoznanie inżynieryjne;
- rozbudowę podstawy wyjściowej;
- przygotowanie środków saperskich dla przekroczenia zapór, przeszkód i umocnienia zdobytego terenu;
- organizację i przeszkolenie pod względem saperskim grup specjalnych (szturmowych, torujących itd.);
- zabezpieczenie skrzydeł i styków pododdziałów pułku środkami saperskimi;
- zabezpieczenie luzowania pododdziałów pułku.

Rozpoznanie inżynieryjne.

Głównym celem rozpoznania inżynieryjnego jest dostarczenie dowódcy pułku danych potrzebnych do powzięcia decyzji odnośnie zabezpieczenia inżynieryjnego działań pułku w natarciu.

Podstawowe zadania rozpoznania inżynieryjnego w okresie przygotowawczym są następujące:

- dokładne ustalenie przebiegu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela oraz ukrytych podejść do niego;
- wykrycie i ustalenie stopnia rozbudowy umocnień nieprzyjaciela — rowów ciągłych i łączących, BSB i DSB (ich konstrukcji, kierunku otworów strzelniczych), a także SD i PO, stacji i węzłów łączności itd.;
- wykrycie systemu zapór przeciwczołgowych i przeciw piechocie, ich charakteru i stopnia rozbudowy — przed przednim skrajem i w głębi obrony, a także systemu ognia osłaniającego zapory;
- ustalenie stanu sieci drogowej w głębi obrony nieprzyjaciela.

W przewidywaniu rozbudowy podstawy wyjściowej do natarcia rozpoznanie inżynieryjne ustala:

- stan dróg, mostów, przepraw w rejonach rozmieszczenia własnych wojsk oraz zakres pracy nad ich naprawą i ulepszeniem;
- źródła zaopatrywania w wodę, ich stan używalności i wydajność;
- zasoby podręcznych materiałów miejscowych, potrzebnych do wykonania prac na podstawie wyjściowej;
- prace konieczne dla usunięcia zapór pozostawionych przez nieprzyjaciela w rejonie podstawy wyjściowej oraz miejsca dogodne do wykonania przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela.

Rozpoznanie inżynieryjne obrony nieprzyjaciela planuje sztab pułku przy współpracy szefa saperów pułku.

Szef saperów bierze udział w opracowaniu tej części planu, w której podaje się zadania rozpoznania inżynieryjnego obrony nieprzyjaciela.

Na podstawie ogólnego planu rozpoznania pułku, szef saperów opracowuje swój własny plan rozpoznania inżynieryjnego, organizuje to rozpoznanie i ponosi za nie pełną odpowiedzialność.

Potrzebne pułkowi wiadomości uzyskuje się przez wysyłanie samodzielnych saperskich patroli rozpoznawczych, obserwację z saperskich punktów obserwacyjnych oraz przez podsłuchy saperskie wysyłane w pobliżu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela celem wykrycia, na podstawie charakterystycznych odgłosów, prac inżynieryjnych prowadzonych przez nieprzyjaciela. Ponadto dodatkowymi źródłami wiadomości inżynieryjnych są patrole rozpoznawcze piechoty, do

których włącza się saperów celem inżynieryjnego zabezpieczenia ich działania i równocześnie przeprowadzenia rozpoznania inżynieryjnego; obserwacja z punktów obserwacyjnych innych rodzajów wojsk, zeznania jeńców, ludności cywilnej itp.

Niektóre wiadomości można uzyskać również w czasie rekonesansu dowódcy pułku, w którym bierze udział szef saperów. Bardzo ważnym źródłem wiadomości dla rozpoznania inżynieryjnego są informacje wyższego sztabu, a w szczególności zdjęcia lotnicze, dające możliwość poznania rozbudowy inżynieryjnej pozycji nieprzyjaciela na całej głębokości oraz potwierdzenia już posiadanych wiadomości z innych źródeł. Fotografia lotnicza pozwala wykryć przy pomocy promieni podczerwonych doskonale zamaskowane i niewidoczne z ziemi elementy umocnień nieprzyjaciela.

Szczególną uwagę poświęca się organizacji rozpoznania z saperskich punktów obserwacyjnych. Jak wykazało doświadczenie, obserwacja ta daje doskonałe wyniki. Zadaniem obserwacji inżynieryjnej jest ustalenie rozmieszczenia i typów nieprzyjacielskich punktów ogniowych oraz szczegółów ich rozbudowy, punktów obserwacyjnych, schronisk oraz wszelkiego rodzaju zapór i przeszkód. Miejsca dla PO wybiera osobiście szef saperów pułku, rozmieszczając je w odstępach co 300 do 500 m.

Planując działanie saperskiego patrolu rozpoznawczego należy postawić zadanie saperom jak najwcześniej, aby mieli oni dostateczną ilość czasu dziennego na obserwację terenu i nieprzyjaciela przed wykonaniem zadania.

Wiadomości z rozpoznania wrysowuje się na mapę, na której zaznacza się wszystkie wykryte i rozpoznane obiekty obrony nieprzyjaciela. W razie potrzeby opracowuje się dodatkowe szkice terenów trudno-przekraczalnych, przejść dla czołgów, martwych pól nie ostrzeliwanych przez nieprzyjaciela (w wypadku gdy nie daje się wykreślić tych odcinków na mapie).

W wyniku rozpoznania inżynieryjnego, dowódca pułku powinien uzyskać dokładne dane o rozbudowie inżynieryjnej obrony nieprzyjaciela. Szczególnie dokładne dane, rozpoznanie powinno dostarczyć o przeszkodach i zaporach przeciwczołgowych.

Wiadomości uzyskane przez rozpoznanie inżynieryjne pułku przekazuje się do sztabu dywizji, 2 pomocnikowi szefa sztabu pułku, oraz zainteresowanym dowódcom artylerii i czoł-

gów. Niezależnie od tego wszystkie niezbędne dane należy podać przed natarciem do wiadomości wszystkim oficerom pułku do dowódcy kompanii włącznie.

Rozbudowa podstawy wyjściowej.

Rozbudowa podstawy wyjściowej powinna umożliwić rozmieszczenie pododdziałów pułku w ugrupowaniu bojowym, a także powinna zapewnić skryte zbliżenie się do pozycji nieprzyjacielskiej i dogodne warunki wyruszenia do ataku.

Przy dostatecznej ilości czasu, zabezpieczenie inżynieryjne podstawy wyjściowej powinno obejmować:

- rozbudowę rowów ciągłych, rowów łączących i ukryć dla wojsk;
- zabezpieczenie artylerii i moździerzy oraz czołgów na podstawie wyjściowej;
- rozbudowę PO i SD;
- wykonanie przejść lub całkowite usunięcie zapór inżynieryjnych w rejonie podstawy wyjściowej i na podstawie wyjściowej do ataku oraz przejść w zaporach nieprzyjaciela;
- budowę schronisk dla amunicji, żywności, materiałów pędnych, punktów opatrunkowych i schronów dla rannych;
- prace drogowo-mostowe;
- przygotowanie sieci studzien i innych źródeł zaopatrywania w wodę;
- maskowanie wojsk i wszystkich przygotowań do natarcia.

Podstawę wyjściową pułku piechoty rozbudowuje się na całej szerokości pasa natarcia tj. około 1,5 km, na głębokość 1—1,5 km (nie licząc SO artylerii).

Zakres prac związanych z rozbudową podstawy wyjściowej jest bardzo duży, dlatego też wszystkie prace powinny być prowadzone według dokładnie przemyślanego planu i przy udziale wszystkich rodzajów wojsk.

Czas potrzebny na rozbudowę podstawy wyjściowej do natarcia wynosi w przeciętnych warunkach od 5 do 7 dni.

Gdy czas na organizację natarcia jest ograniczony, rozbudowa podstawy wyjściowej obejmuje jedynie urządzenie:

- pierwszego rowu wyjściowego;
- ukryć od ognia nieprzyjaciela dla siły żywej i środków technicznych;
- SO artylerii, a w pierwszej kolejności dla dział strzelających na wprost;
- przejść dla czołgów i piechoty;
- dróg dla zmiany stanowisk artylerii.

Gdy natarcie ma wyruszyć z zajmowanych już uprzednio i rozbudowanych pozycji, wówczas pozycje te przystosowuje się do potrzeb natarcia, a czas na przygotowanie podstawy wyjściowej ulega znacznemu skróceniu — do 1—3 dni, zależnie od zakresu wykonanych przed tym prac.

Wojska będące w obronie z reguły powinny przygotowywać zawczasu swoje pozycje jako podstawę wyjściową dla przyszedłego natarcia.

Ilość prac, których wymaga rozbudowa podstawy wyjściowej, jest bardzo znaczna.

Rozbudowa rowów ciągłych, rowów łączących oraz ukryć.

Pracą pochłaniającą największą ilość czasu i sił przy rozbudowie podstawy wyjściowej, jest budowa rowów ciągłych i łączących oraz ukryć dla wojsk.

Pułk piechoty buduje zasadniczo dwa rowy ciągłe; pierwszy rów jest podstawą wyjściową do ataku piechoty.

Oprócz dwóch rowów ciągłych na całej szerokości pasa natarcia pułku buduje się jeszcze odcinki rowów w głębi ugrupowania bojowego w odległości 200—400 m od siebie. Duża ilość rowów potrzebna jest z tego powodu, że na każdego strzelca powinno przypadać 3—4 m rowu i że conajmniej $\frac{2}{3}$ piechoty powinny być ukryte w rowach ciągłych.

Ogólnie, w pasie natarcia pułku trzeba wybudować i przystosować około 9 km rowów ciągłych i łączących.

Gdy czasu na przygotowanie podstawy wyjściowej jest mało, buduje się jeden rów ciągły uzupełniając go szczelinami i „wąsami“.

Na przykład, przy przełamaniu obrony nieprzyjaciela na pld. zach. Wieleńce (50 km na pld. zach. od Budapesztu); ugrupowanie bojowe batalionów pierwszego rzutu było pomyślane w jedną linię, w jednym rowie. Doprowadziło to do zbytningo zagęszczenia piechoty (1 strzelec na 1,5—1,7 m frontu). Dla rozrzedzenia ugrupowania bojowego wykorzystano jako pod-

stawę wyjściową „wąsy“, wyprowadzone do przodu na odległość 100—150 m. Na całej długości tych „wąsów“, po obu stronach rowów, były wykopane schroniska „lisie nory“, w których piechota mogła kryć się przed ogniem nieprzyjaciela aż do chwili rozpoczęcia ataku.

Rów wyjściowy jest jednym z najważniejszych elementów podstawy wyjściowej, od niego też rozpoczyna się rozbudowę podstawy. Rów wyjściowy buduje się w odległości 150—250 m od przedniego skraju nieprzyjaciela, co daje wystarczające zbliżenie się do nieprzyjaciela przed atakiem.

W rowie wyjściowym z zasady rozbudowuje się gniazda strzeleckie i stanowiska ogniowe dla ciężkiej broni piechoty, punkty obserwacyjne, nisze na amunicję i zbiorniki wody do picia, drabinki lub stopnie do szybkiego wyjścia z rowu oraz ukrycia, w których przechowuje się saperski sprzęt szturmowy (drabinki przenośne, mostki, maty, worki na ziemię, wskaźniki dla oznaczania przejść w przeszkodach, miny, butelki z płynem zapalającym itp.).

Drugi rów ciągły buduje się 150—200 m w tyle za pierwszym; urządzenie drugiego rowu jest w zasadzie takie same, jak i pierwszego rowu.

Na każdy batalion pierwszego rzutu przygotowuje się przeciętnie:

- 24 gniazda dla ckm, połączone ze schroniskami dla obsługi (po 2 na każdy ckm);
- 9 stanowisk do strzelania przeciwlotniczego z ckm (po 3 na każdą kompanię strzelecką);
- 20 stanowisk dla moździerzy;
- 15 schronisk pod przedpiersiem (po 5 na kompanię strzelecką);
- 20 SD i PO dla dowódców batalionów, kompanii i plutonów;
- 17 punktów amunicyjnych (plutonowych, kompanijnych, batalionowych).

Na każdą kompanię zajmującą podstawę wyjściową do ataku buduje się po dwa rowy łączące, poza tym każdy batalion powinien posiadać conajmniej jeden rów przystosowany do ruchu dwukierunkowego.

Rowy łączące należy prowadzić zasadniczo skrytymi podejściami, nawet kosztem pewnego przedłużenia trasy. Dla usprawnienia ruchu należy w nich umieszczać odpowiednie

drogowskazy. Na najważniejszych odcinkach, w pobliżu przedniego skraju, rowy łączące należy nakrywać.

Dla osłony wojsk od ognia nieprzyjaciela, niepogody i chłodu buduje się w rowach nakryte szczeliny, schroniska pod przedpiersiem, nisze, „lisie nory“ itp. Normalnie buduje się schrony i schroniska na 4—6 strzelców, rzadko większe.

W okresie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego, odległość, z której rozpoczynał się atak, bywała bardzo różna. Wahała się ona w granicach od 25 do 250 m.

W operacji Wyborskiej wojska radzieckie poświęcając dużo uwagi inżynierskiej rozbudowie podstawy wyjściowej, budowały rowy wyjściowe, będące jednocześnie podstawą wyjściową do ataku, nie dalej niż 150—200 m od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela.

W walkach na Krymie, w kwietniu i maju 1944 r. rowy wyjściowe budowano nie dalej niż 100—200 m od przedniego skraju obrony. W obu wypadkach wysuwano z rowu wyjściowego w stronę nieprzyjaciela „wąsy“, które w szeregu punktach zbliżały się do przedniego skraju obrony nawet do 50 m. Piechota zajmowała stanowiska w „wąsach“ dopiero w chwili zakończenia artyleryjskiego przygotowania ataku, bezpośrednio przed wyruszeniem do ataku. Tak więc, przeciętne oddalenie podstawy wyjściowej do ataku od nieprzyjaciela wahało się w granicach od 50 do 200 m.

W walce o Stalingrad podane wyżej odległości w szeregu wypadków były jeszcze mniejsze i dochodziły do 25 m.

Gdy odległość dotychczasowego własnego przedniego skraju od pierwszego rowu nieprzyjaciela przekracza 300 m, początkowo kopie się w kierunku pozycji nieprzyjaciela odcinki rowów łączących, na których zakończeniu buduje się odcinki rowów ciągłych. W dalszym ciągu pracy, wybudowane odcinki łączy się w jeden rów ciągły. Równocześnie saperzy usuwają zapory, a w pierwszej kolejności pola minowe na tyłach nowych rowów i ustawiają je na przedpolu.

Zapory stałe zastępuje się przy tym przeszkodami prostej konstrukcji np. sieć kolczastą zastępuje się walcami lub zwojami drutu „narzutem“, pola minowe przeciw piechocie — minami przeciw piechocie o działaniu naciągowym.

Jeśli nieprzyjaciel wykazuje wzmożoną czujność i aktywność, to zbliżenie się do niego należy przeprowadzić stosując sapy; jedna sapa na każde 150—200 m frontu, tj. po dwie sapy na kierunku każdej kompanii strzeleckiej.

Przy dalszej rozbudowie, sapy prowadzone w kierunku nieprzyjaciela łączy się poprzecznym rowem ciągłym.

Zabezpieczenie inżynieryjne artylerii, moździerzy i czołgów. Zabezpieczenie inżynieryjne działañ artylerii i moździerzy w położeniu wyjściowym obejmuje rozbudowę stanowisk ogniowych, schronisk i ukryć dla załogi i amunicji, przystosowanie dróg dojazdowych, osłonę stanowisk ogniowych przed niespodziewanymi atakami nieprzyjaciela oraz maskowanie.

Szczególną uwagę należy zwracać na rozbudowę SO dla dział strzelających na wprost. Prace nad rozbudową każdego z tych stanowisk ogniowych, należy z reguły zakończyć całkowicie w ciągu jednej nocy. Artylerzyści nie są w stanie wykonać tego sami, dlatego też musi im pomóc piechota, a przy pracach skomplikowanych także i saperzy.

Dla osłony artylerii, a zwłaszcza dział strzelających na wprost, przed niespodziewanym napadem nieprzyjacielskich czołgów należy osłaniać wszystkie SO znajdujące się w terenie zagrożonym natarciem czołgów, dodatkowymi zaporami minowymi.

Ukrycia dla załóg czołgów wykonują w zasadzie załogi samodzielnie, a saperów używa się dopiero do prac bardziej skomplikowanych, jak np. maskowanie rejonu rozmieszczenia czołgów.

Organizacja PO i SD. Punkty obserwacyjne każdego szczebla dowodzenia rozmieszcza się w natarciu bliżej przedniego skraju niż w obronie.

Należy je wybierać tak, by dowódca mógł obserwować osobiście walkę, zarówno w okresie początkowym natarcia, jak i w głębi obrony nieprzyjaciela.

SD rozmieszcza się również bliżej przedniego skraju niż w obronie. Dla dowódców plutonów i kompanij nie buduje się PO i SD osobno, lecz łączy się je razem. Większość tych punktów umieszcza się na podstawie wyjściowej do ataku. W batalionie buduje się przeciętnie 18 takich punktów obserwacyjnych.

PO i SD dla dowódców batalionów i dla dowódcy pułku buduje się oddzielnie.

Przeciętnie na rozbudowę punktu obserwacyjnego dowódcy kompanii na podstawie wyjściowej, trzeba zużyć 3 rob./dni; na rozbudowę stanowiska dowodzenia dowódcy batalionu wraz z punktem obserwacyjnym 40—50 rob./dni; na rozbudowę sta-

nowiska dowodzenia i punktu obserwacyjnego dowódcy pułku 160 rob./dni.

Wykonanie przejść i usuwanie zapór inżynierskich na podstawie wyjściowej. Na kierunku głównego uderzenia z zasady przeprowadza się całkowite usunięcie zapór w głębi podstawy wyjściowej. Gdy nie ma na to czasu, rozminowuje się tylko rejony stanowisk ogniowych i robi się przejścia w przeszkodach na głównych kierunkach posuwania się nacierających pododdziałów, doprowadzając je do rowu wyjściowego.

Przejścia w zaporach własnych wykonuje się zawczasu, jednak nie wcześniej niż na 2—3 dni przed natarciem; przejścia te należy ubezpieczyć i osłaniać ogniem karabinów maszynowych i dział przeciwpancernych. Dla doraźnego zamknięcia przejść w wypadku nagłego zagrożenia, należy przygotować zawczasu potrzebną ilość mię.

Przejścia w zaporach nieprzyjaciela przed jego przednim skrajem wykonuje się w nocy poprzedzającej natarcie. Wcześniejsze ich wykonanie mogłoby spowodować wykrycie przejść przez nieprzyjaciela i ponowne ich zamknięcie.

Zasadniczo nie robi się osobnych przejść dla piechoty i czołgów, lecz przejścia wykonuje się tak, by zarówno piechota jak i czołgi mogły z nich korzystać.

W niektórych tylko wypadkach, np. gdy ilość czołgów przydzielonych piechocie jest nieznaczna, robi się w zaporach osobne przejścia dla piechoty i czołgów.

Ilość przejść, zarówno w zaporach własnych, jak i nieprzyjaciela oblicza się wychodząc z normy 3—4 przejścia na każdą kompanię piechoty pierwszego rzutu.

Wielkie znaczenie ma szerokość przejść. Szerokość przejść w zaporach własnych nie powinna być mniejsza niż 20 m; tej samej szerokości przejścia wykonuje się w zaporach inżynierskich nieprzyjaciela przed przednim skrajem jego obrony. Przejścia w zaporach w głębi obrony nieprzyjaciela, wykonywane przeważnie w dzień, pod ogniem i bez uprzedniego ich dokładnego rozpoznania będą znacznie węższe. Przy wykonywaniu przejść w zaporach minowych, należy rozminować dodatkowo pasy bezpieczeństwa po obu bokach przejścia, szerokości co najmniej 6 m. Dla zapewnienia sprawniejszego manewru pożądanym jest, aby przejścia na podstawie wyjściowej były dwukrotnie poszerzone — do 40 m.

Przejścia powinny być doprowadzone do pierwszego rowu nieprzyjaciela lub jego stanowisk ogniowych.

Przy określeniu głębokości przejść trzeba mieć na uwadze, że dość często można się spotkać z minowaniem przedpiersia pierwszego rowu nieprzyjaciela.

Czas niezbędny do wykonania przejść w zaporach zależy od ich szerokości (głębokości) rodzaju nasycenia min, sposobu wykonania przejścia i obrony zapory ogniem.

W przeciętnych warunkach bojowych drużyna saperów, pracując w nocy może wykonać w polu minowym przejście dla piechoty w ciągu 4 godzin. W czasie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego normy te ulegały stałemu zmniejszeniu. Tak np. w jesieni 1944 r. pod Żeraniem, saperzy 2 batalionu saperów 2DP 1 Armii WP używali na wykonanie przejścia w polu minowym przeciętnie 60—70 minut. Przejścia te wykonano w zawczasu rozpoznanych polach minowych, pod ogniem nieprzyjaciela, który używał rakiet oświetlających. Odległość pól minowych od pierwszego rowu nieprzyjaciela wynosiła 5—10 m.

Podobnych przykładów historycznych jest bardzo wiele. Rozminowanie podstawy wyjściowej i wykonanie przejścia w zaporach wykonuje się według planu dywizji i przeważnie siłami dywizji. Szef saperów dywizji organizuje również służbę komendantów przejść celem obrony i ochrony przejść oraz dla sprawnego przepuszczania wojsk.

Na odcinku pułku, przepuszczanie wojsk przez przejście może być organizowane przez szefa saperów pułku, lecz według planu i wytycznych szefa saperów dywizji.

Dla wykonania przejść organizuje się grupy torujące. Skład grupy torującej bywa różny; zależy on od sposobu wykonania przejścia i przeważnie nie przekracza drużyny saperów. Gdy brakuje saperów do wykonania tego zadania mogą być wykorzystani specjalnie przeszkoleni strzelcy.

Przed rozpoczęciem pracy ustala się dokładnie:

- kto odpowiada za wykonanie przejść;
- na jaki termin muszą one być gotowe;
- jakimi znakami będą oznaczone;
- kto i jakimi środkami osłania działania saperów;
- jakie pododdziały będą przechodziły przez przejścia.

Gdyby grupa torująca, na skutek silnego ognia nieprzyjaciela nie zdołała wykonać zawczasu wszystkich zaplanowanych przejść, brakujące przejścia wykonuje się w czasie artyleryjskiego przygotowania ataku. Należy wówczas zwrócić uwagę, aby grupy torujące nie znalazły się pod ogniem własnej artylerii.

Po wykonaniu i oznaczeniu przejść zapoznaje się z nimi dowódców tych pododdziałów piechoty, czołgów i artylerii, które będą korzystały z danego przejścia.

Budowa schronisk dla amunicji, żywności i materiałów pędnych. Budowa tego rodzaju schronisk powinna być zaplanowana w ilości zapewniającej bezpieczne przechowanie całego zapasu amunicji, żywności i materiałów pędnych potrzebnych do prowadzenia walki.

Na podstawie wyjściowej buduje się również punkt opatrunkowy oraz schrony dla rannych.

Prace drogowo-mostowe. Sieć drogowa w rejonie podstawy wyjściowej powinna być przygotowana do przyjęcia maksymalnego ruchu pojazdów. Pułk piechoty powinien utrzymać dwie drogi dostosowane do ruchu pojazdów mechanicznych i jedną drogę na przełaj. Prócz tego przygotowuje się na podstawie wyjściowej odpowiednie drogi dla manewru odwodu pancernego i artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego. Drogi te powinny być połączone jedną lub dwoma drogami rökodowanymi na wysokości stanowisk ogniowych pułkowej grupy artylerii. Drogi te doprowadza się do przedniego skraju podstawy wyjściowej. Wszelkie czynności związane z budową i naprawą dróg powinny być starannie maskowane.

Przygotowanie dróg obejmuje: wytyczenie i budowę dróg stałych oraz dróg dla ruchu na przełaj, budowę względnie wzmocnienie mostów dla artylerii i czołgów, budowę mostów przez rowy ciągłe, łączące, przeciwpancerne itp.

Drogi na przełaj dla czołgów powinny być doprowadzone do podstawy wyjściowej do ataku piechoty.

Wszystkie drogi na przełaj powinny być oznaczone wyraźnymi wskaźnikami.

Dla zapewnienia szybkiej naprawy i budowy dróg stałych i na przełaj w głębi obrony nieprzyjaciela, należy przygotować zawczasu gotowe elementy mostowe, zapasy desek, chrustu, żerdzi i innych potrzebnych materiałów podręcznych.

Szczególne trudności sprawia rozbudowa dróg stałych i na przełaj na międzypolu, przed przednim skrajem obrony nie-

przyjaciela, gdzie teren często jest trudny do przejścia nie tylko dla czołgów i artylerii, ale nawet i dla piechoty. Jednak jak wykazują doświadczenia wojny saperzy zupełnie dobrze radziły sobie z wykonaniem tego zadania.

Pouczający pod tym względem jest jeden z licznych przykładów z frontu Białoruskiego. W okresie przygotowania podstawy wyjściowej przez jeden z pułków, w rejonie osiedla Griady, napotkano na trudno przekraczalne bagno. Na tym samym odcinku na lewym skrzydle w rejonie jeziora Prodołgowatoje, istniała możliwość wyminięcia tego bagna. Jednakże saperzy zbudowali z okrągłaków ciągły pomost właśnie przez owo trudno przekraczalne bagno, podczas gdy nieprzyjaciel ufając w nieprzekraczalność tego odcinka skoncentrował prawie cały ogień swoich DSB w rejonie jeziora Prodołgowatoje, sądząc że nacierający wyzyska łatwy do przejścia odcinek terenu. W rezultacie pozycja nieprzyjaciela została z łatwością przełamana.

Zaopatrywanie w wodę. Przy rozbudowie podstawy wyjściowej należy zawsze brać pod uwagę, że oprócz pododdziałów pułku ze środkami wzmocnienia, w rejonie podstawy wyjściowej mogą być rozmieszczone również pododdziały artylerii i moździerzy, pododdziały saperów wraz z ich sprzętem bojowo-technicznym, przeznaczonym do zabezpieczenia walki w głębi obrony nieprzyjaciela.

W związku z tym zagadnienie zaopatrywania w wodę może nabrać wielkiego znaczenia.

Kalkulacje dotyczące sieci studzien i innych źródeł zaopatrywania w wodę, muszą być oparte na normach zużycia wody dla potrzeb ludzi i sprzętu technicznego.

Normy zużycia wody w litrach na 1 człowieka w ciągu doby są następujące:

Podczas marszu	Na postoju	Przy ograniczonej ilości wody	Niezbędne minimum
10	15	6	3,5

Normy zużycia wody w litrach dla samochodów, traktorów i czołgów:

Typy pojazdów	Dla chłodzenia	Dla mycia
Gaz AA	12	150
ZIS 5	26	400
Traktor CzTZ	60	400
Czołg	90 — 100	500 — 1000

Przeciętnie dla zaspokojenia codziennych potrzeb pułku piechoty potrzeba 80—120 m³ wody, dla batalionu 10—12 m³, dla kompanii 2—3 m³.

Maskowanie. Maskowanie wojsk i sprzętu technicznego oraz wszystkich czynności przygotowawczych przed natarciem powinno być prowadzone bez przerwy, począwszy od chwili pdejścia wojsk do pasa obrony nieprzyjaciela. Celem zamaskowania kierunku głównego uderzenia podstawę wyjściową rozbudowuje się na szerokim froncie.

Prace przygotowawcze przed natarciem najkorzystniej jest prowadzić w nocy.

W celu odwrócenia uwagi nieprzyjaciela od rzeczywistego kierunku głównego uderzenia, stosuje się również szeroko rozbudowę obiektów pozornych, w pierwszym rzędzie pozornych rowów ciągłych i łączących, pozornych dróg itd. Planowanie tego rodzaju maskowania odbywa się na szczeblu armii, a wykonawcy otrzymują konkretne wskazówki jakie prace mają wykonać, gdzie i w jakim terminie.

W pracach maskowniczych biorą udział wszystkie rodzaje wojsk.

Przygotowanie środków saperskich dla przekroczenia zapór inżynieryjnych nieprzyjaciela i umocnienia zdobytego terenu

Należy zwrócić dużą uwagę na przygotowanie środków dla przekroczenia przeszkód w głębi obrony nieprzyjaciela.

Na każdy batalion pierwszego rzutu pułku normalnie należy przygotować:

- maty (ze słomy, chrustu, trzciny) dla przekroczenia zapór drutowych: po 2—3 maty na drużynę — 72 do 108 sztuk;
- szturmowe mostki lub drabinki (po 1 na drużynę) — 36 sztuk;

- - nożyce do cięcia drutu, po 1 na drużynę;
- kotwiczki do niszczenia (wysadzania) min, przeciętnie po 2 kotwiczki na każdą grupę torującą;
- macki do wyszukiwania min, po 3—4 na każdą grupę torującą;
- wskaźniki dla oznaczania przejść;
- wydłużone ładunki materiału wybuchowego w zależności od typu zapór;
- chorągiewki dla oznaczania zaminowanych odcinków;
- worki na ziemię dla blokowania strzelnic schronów bojowych, 10—15 worków na każdy rozpoznany schron bojowy.

Poza tym należy przygotować niezbędny zapas materiałów dla szybkiej naprawy i przystosowania dróg.

Dla doraźnego umocnienia zdobytego terenu i dla osłony przed kontratakami, na każdy batalion należy posiadać prócz tego 250—300 m zapór przenośnych, a na pułk około 700 min PC i 500—600 min PP.

Transportowaniem wymienionych środków zabezpieczenia inżynieryjnego, zajmują się zainteresowane pododdziały.

Podana ilość sprzętu i materiałów saperskich powinna zapewnić osłonę głównych niebezpiecznych kierunków i punktów w pasie natarcia pułku.

Materiały dla przekraczania zapór inżynieryjnych i umocnienia terenu przygotowuje się na podstawie wytycznych sztabu wyższego szczebla. Ilość i rodzaje materiałów zależą od stopnia rozbudowy obrony nieprzyjaciela oraz od czasu przewidzianego na przygotowanie natarcia.

Przygotowaniu materiałów do przekraczania przeszkód poświęcano w czasie ubiegłej wojny wiele uwagi. Tak na przykład pułki jednej z dywizji Armii Radzieckiej, przygotowujących przełamania na przesmyku karelskim, przygotowały i zgromadziły: 281 nożyc dla cięcia drutu, 378 kotwiczek dla niszczenia min, 499 macek dla wyszukiwania min, 310 drabinek dla przekraczania rowów i skarp, 533 mat dla przekraczania zapór z drutu kolczastego, 900 wskaźników dla oznaczania przejść, 140 skupionych ładunków materiałów wybuchowych, 133 wydłużone ładunki materiałów wybuchowych, 350 chorągiewek dla oznaczania min.

Organizacja grup specjalnych i ich przygotowanie pod względem inżynieryjnym

Natarcie na współczesną obronę wymaga, aby w ugrupowaniu bojowym wojsk nacierających znajdowały się przeznaczone do wykonania zadań specjalnych pododdziały, których ważnym elementem składowym są saperzy.

Tego rodzaju pododdziałami są: grupy szturmowe, grupy torujące i grupy zaopatrujące.

Zadaniem grup szturmowych jest niszczenie obiektów fortyfikacyjnych, a w szczególności schronów bojowych (BSB i DSB), zwłaszcza tych, które są ukryte przed obserwacją artyleryjską.

Grupy szturmowe organizuje się na podstawie decyzji dowódcy pułku, w ilości odpowiadającej ilości wykrytych schronów bojowych, które pułk będzie musiał zdobyć. Oprócz tego w pułku organizuje się jeszcze 1—2 odwodowe grupy szturmowe.

W skład grupy szturmowej wchodzi do plutonu piechoty, saperzy, 3—4 chemików z miotaczami ognia, kilka ckm, jedno lub kilka dział względnie dział pancernych, często również jeden ciężki czołg. Do grupy szturmowej przydziela się do druzyny saperów.

Saperzy wchodzący w skład grup szturmowych powinni być wyposażeni w materiały wybuchowe i środki zapalające. Na każdego sapersa przeznaczają się po 5—10 kg materiału wybuchowego, 3—5 zapalników, 1—2 granaty przeciwpancerne; na grupę: 2—3 nożyce do cięcia drutu i środki do wykrywania min.

Należy starannie zorganizować współdziałanie zarówno wewnątrz grupy szturmowej, jak i z piechotą i innymi środkami walki, z którymi grupa szturmowa wspólnie naciera.

Zadaniem grup torujących jest pokonywanie zapór minowych, zapór z drutu kolczastego, skarpi, rowów przeciwczołgowych itp.

Skład grup torujących ustala się w zależności od charakteru i stopnia rozbudowy zapór przed przednim skrajem i w głębi obrony oraz sposobu wykonywania przejść.

Ilość grup torujących organizowanych dla wykonania przejść w zaporach nieprzyjaciela zależy od ilości zaplanowanych do wykonania przed rozpoczęciem ataku przejść w zapo-

rach przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela oraz od stopnia nasycenia terenu zaporami w głębi obrony nieprzyjaciela. Przeciętnie, dla pokonywania zapór w głębi zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela na każdą kompanię pierwszego rzutu batalionu organizuje się po 1—2 grupy torujące.

W skład grupy wykonującej przejście w zaporach minowych wchodzi nie więcej niż drużyna saperów, każdą grupę wzmocnia się przy tym, celem zapewnienia osłony ogniowej, 2—3 fizylierami lub jednym rkm.

Grupy torujące, przeznaczone do wykonania przejść w zaporach fortyfikacyjnych, organizuje się z piechoty wzmocniając je jedynie 1—2 saperami.

Grupy torujące wydzielone z pododdziałów piechoty organizuje się, wyposaża i przygotowuje do wykonania zadań bojowych pod kierownictwem szefa saperów pułku.

W pułku piechoty organizuje się poza tym saperską grupę zaopatrującą, której zadaniem jest szybkie zaopatrywanie na polu walki grup szturmowych i torujących oraz pododdziałów pułku w materiał wybuchowy i środki do umacniania terenu.

W skład grup zaopatrujących wchodzi zarówno strzelcy jak i saperzy, w łącznej ilości 1—2 drużyny, pod dowództwem sapera. Grupa zaopatrująca otrzymuje materiał wybuchowy, środki zapalające, miny przeciwczołgowe i przeciw piechocie, drut kolczasty, sprzęt do robót ziemnych itp.

Grupa zaopatrująca przesuwa się razem z drugim rzutem (odwodem ogólnym) pułku. Posiadany przez grupę sprzęt saperski przewozi się na samochodach lub wozach. Ponieważ użycie samochodów ciężarowych w czasie walki nie zawsze będzie możliwe, szef saperów powinien zatroszczyć się o przygotowanie lekkich wózków, którymi każdy żołnierz mógłby przewozić na krótką odległość 4—5 min PC i odpowiednią ilość min PP lub też inne materiały saperskie.

Zabezpieczenie skrzydeł i styków środkami saperskimi

Należy liczyć się z tym, że w czasie wykonywania przez nas prac nad rozbudową podstawy wyjściowej, nieprzyjaciel będzie starał się temu przeciwdziałać, wykonując kontrataki.

Wobec tego, dla ubezpieczenia ugrupowania bojowego pułku, na przypuszczalnych kierunkach kontrataków nieprzyja-

ciela zakłada się zapory przeciw czołgom i piechocie, przede wszystkim na skrzydłach i stykach pododdziałów na podstawie wyjściowej.

Ustawiane zapory powinny być proste w konstrukcji i łatwe do przesunięcia. Do zapór tego rodzaju zalicza się: PMW, drut „narzutem“, miny o działaniu naciągowym.

Zapory ustawia się w ścisłym powiązaniu z ogniem zaporowym artylerii, moździerzy i ckm.

Oslonę zaporami minowymi kierunków zagrożonych natarciem czołgów, prawdopodobnych kierunków kontrataków nieprzyjaciela oraz zabezpieczenie styków i skrzydeł wykonuje w razie potrzeby również pułkowy odwód saperski, działający według ustalonego planu.

Zabezpieczenie inżynieryjne luzowania

Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia jest związane również z zabezpieczeniem przegrupowania wojsk celem zajęcia podstawy wyjściowej.

Luzowanie oddziałów odbywa się zwykle kilka dni przed natarciem. Dowódcy jednostek luzujących powinni przestudować rozbudowę inżynieryjną przydzielonego im odcinka podstawy wyjściowej, a także zapoznać się dokładnie z inżynieryjną rozbudową obrony nieprzyjaciela, na podstawie posiadanych danych saperskich. Dowódcy jednostek luzowanych są obowiązani przygotować i przekazać jednostkom luzującym wszystkie wiadomości o nieprzyjacielu i o swej obronie, a więc sporządzić:

- szkic rozbudowy podstawy wyjściowej z oznaczeniem na nim istniejących obiektów fortyfikacyjnych i zestawienie wszystkich wykonywanych prac inżynieryjnych;
- szkice i formularze pól minowych;
- szkice obserwacji saperskiej sporządzone dla każdego saperskiego PO;
- szkice rozbudowy inżynieryjnej obrony nieprzyjaciela z podaniem wszystkich rozpoznanych umocnień, zapór i przeszkód.

Nie wolno ograniczyć się przy tym tylko do przekazania dokumentów, lecz należy pokazać wszystko w terenie.

Rozdział XIX

ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE PUŁKU PIECHOTY W OKRESIE PROWADZENIA WALKI

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w okresie prowadzenia walki

Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych pułku w czasie walki obejmuje następujące zadania:

- rozpoznanie inżynieryjne;
- wykonanie przejść w zaporach nieprzyjaciela i przepuszczenie przez nie walczących wojsk;
- blokowanie i niszczenie za pomocą środków saperskich obiektów fortyfikacyjnych nieprzyjaciela;
- zabezpieczenie działań artylerii i czołgów;
- rozbudowę SD i PO dowódców w miarę posuwania się do przodu;
- utrzymanie dróg i budowę dróg dla ruchu na przełaj;
- umocnienie opanowanych rubieży i odpieranie środkami saperskimi kontrataków nieprzyjaciela.

Poza tym, do zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należy także zaopatrywanie pododdziałów pułku podczas walki w niezbędny materiał i środki saperskie, zaopatrywanie w wodę (do picia i celów technicznych) oraz wykonanie niezbędnych prac maskowniczych.

Rozpoznanie inżynieryjne

Rozpoznanie inżynieryjne w toku natarcia prowadzi się bez przerwy na wszystkich etapach walki.

Zadania rozpoznania inżynieryjnego w czasie ataku i walki w głębi obrony różnią się zasadniczo od zadań okresu przygotowawczego, pomimo że głównym przedmiotem rozpoznania pozostaje w dalszym ciągu rozbudowa inżynieryjna obrony oraz wszelkie inne możliwe czynności nieprzyjaciela w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego.

Podstawowymi zadaniami rozpoznania inżynieryjnego w czasie ataku, tzn. w etapie wykonywania przez pułk zadania bliższego i następnego, oraz podczas walki pułku w głębi obrony nieprzyjaciela, będą:

- wykrycie nowych i ocalałych od ognia schronów bojowych nieprzyjaciela;
- wykrycie zapór, zwłaszcza minowych, przeszkadzających wojskom w posuwaniu się naprzód i określenie możliwości ich obejścia lub przekroczenia;
- określenie możliwości wykorzystania nieprzyjacielskich obiektów fortyfikacyjnych dla umocnienia zdobytego terenu oraz ustalenie obiektów, które powinny być zniszczone;
- zbadanie stanu dróg, mostów, przepraw i określenie możliwości ich odbudowy lub potrzeby wzmocnienia;
- zbadanie stanu źródeł zaopatrywania w wodę, możliwości ich wykorzystania i potrzeby ich rozbudowy;
- ustalenie stopnia nasycenia zaporami rejonów przewidzianych dla koncentracji artylerii, piechoty i czołgów.

Rozpoznanie inżynieryjne w pułku prowadzi się przy pomocy ruchomych saperskich PO. Skład ruchomego saperskiego PO: 2 saperów obserwatorów i 1 goniec. W każdym batalionie pierwszego rzutu pułku powinien być jeden ruchomy saperski PO organizowany przez szefa saperów pułku.

Szef saperów dywizji organizuje również w pierwszym rzucie natarcia swoje ruchome saperskie PO, poza tym wysyła patrole oficerskie. Duże znaczenie posiada odpowiednia organizacja współpracy między tymi dwoma rodzajami rozpoznania inżynieryjnego.

Wykonanie przejść w zaporach nieprzyjaciela i przepuszczanie przez nie wojsk własnych

Pierwszy rzut nacierającej piechoty przepuszczają przez przejścia grupy torujące. Następnie, po przejściu pierwszych rzutów, służbę komendantów przejść organizuje szef saperów dywizji. Po przejściu pierwszych rzutów organizuje się poszerzenie przejść dla przepuszczenia drugich rzutów.

Poszerzenie przejść organizuje w zasadzie szef saperów dywizji. Należy zawsze dążyć do wykonania możliwie szerokich przejść w zaporach inżynieryjnych w głębi obrony nie-

przyjaciela; przejścia dla piechoty powinny mieć co najmniej 5—8 m, dla czołgów i artylerii — 12 m.

Z obu stron przejścia należy zawsze wykonać pasy bezpieczeństwa dla piechoty co najmniej 2 m, dla pojazdów — 6 m.

W czasie walki obowiązują te same zasady oznaczania przejść, jak i w okresie przygotowawczym.

Zapory drutowe w głębi obrony nieprzyjaciela pokonuje się przy użyciu mat, desek, żerdzi, drabinek, a nawet płaszczy lub koców narzucanych na druty.

Powyższe sposoby można zastosować wówczas, gdy zapory nie są zaminowane. Jeśli zapory są zaminowane, to przejścia wykonuje się wiązkami granatów, ładunków z materiałów wybuchowych lub przez rozwłóczenie zapór kotwiczkami uwiązanymi do linek.

Zapory przenośne typu PMW, kozłów i walców z reguły usuwa się z drogi przez rozwłóczenie. Zapory drutowe, o ile nie są minowane, są niszczone przez czołgi.

Skarpy, rowy, zawały, barykady — przekracza się za pomocą szturmowych mostków i drabinek, lub przejściami wykonanymi przez zawalenie stromych ścianek zapory. Barykady i zawały usuwa się przez rozwłóczenie, wykonywane ręcznie przy użyciu kotwiczek i lin lub przy pomocy czołgów.

W wypadku gdy nie ma saperów, piechota nie powinna zatrzymywać się przed polem minowym, lecz musi utorować sobie przez nie drogę.

W końcu minionej wojny niektóre jednostki piechoty szkoliły we własnym zakresie strzelców - specjalistów w zakresie rozminowania. Jednakże nie jest to wystarczające. Należy dążyć do tego, by każdy żołnierz piechoty umiał zakładać i usuwać miny zasadniczych typów, zarówno własnych jak i nieprzyjaciela. Umiejętność wykrywania i unieszkodliwiania min jest niezbędną również i dla artylerzystów i czołgistów.

Odpowiednie przeszkolenie uwolni wojsko od obawy przed polami minowymi nieprzyjaciela, co z kolei umożliwi ześrodkowanie wysiłku saperów na głównych kierunkach działań bojowych, celem wykonania najważniejszych prac zabezpieczenia inżynieryjnego.

Blokowanie i niszczenie nieprzyjacielskich schronów bojowych środkami saperskimi

Blokowanie i niszczenie schronów bojowych nieprzyjaciela środkami saperskimi, wykonują grupy szturmowe.

Grup szturmowych używa się do niszczenia schronów na przednim skraju obrony nieprzyjaciela oraz do likwidacji „odżywiających“ gniazd ogniowych na skrzydłach i na tyłach pododdziałów przełamujących pozycję nieprzyjaciela. Grupy szturmowe działają również wtedy, gdy pododdziały piechoty po przełamaniu przedniego skraju są wstrzymywane przez odosobnione gniazda ogniowe lub punkty oporu.

Do zwalczania schronów bojowych, grupy szturmowe wykorzystują przede wszystkim posiadane działa, działa pancerne i ciężkie czołgi, ale stosują również szeroko saperskie metody walki przy użyciu środków technicznych.

W składzie grup szturmowych organizuje się podgrupy (zespoły) torujące i podgrupy blokowania, których trzon stanowią saperzy.

Podgrupa torująca wykonuje przejścia w polach minowych i drutach, a podgrupa blokująca, niekiedy zwana minerską, podpełza pod osłoną ognia pod schron i blokuje jego strzelnicę za pomocą worków z ziemią, kamieni, cegły itp., a następnie wysadza blokowany obiekt ładunkami materiału wybuchowego, granatami przeciwpancernymi lub zarzuca go butelkami z płynem: zapalającym.

Dobrze zorganizowana i wyposażona grupa szturmowa jest w stanie odeprzeć kontrataki małych grup piechoty i pojedynczych czołgów nieprzyjaciela, zmierzające do przeszkodzenia jej w wykonaniu zadania. Przy odpieraniu kontrataku grupa wykorzystuje nie tylko swoje środki ogniowe, lecz również stosuje środki saperskie: miny, środki zapalające, miotacze ognia i miny termitowe.

Zabezpieczenie działań artylerii i czołgów

Zabezpieczenie inżynieryjne artylerii w toku natarcia w zasadzie polega na zapewnieniu jej możliwości zmiany stanowisk ogniowych w ślad za nacierającą piechotą. W tym celu należy przygotować z góry odpowiednie drogi, a następnie przygotować nowe rejonu stanowisk ogniowych.

Artyleria przesuwana się wzdłuż dróg przygotowanych do ruchu przez saperów nacierających oddziałów piechoty. Toteż saperzy towarzyszący artylerii będą musieli tylko w niektórych wypadkach przystosować poszczególne odcinki dróg, dla obejścia trudno przekraczalnych zapór i przeszkód i przygotować zejście z dróg celem umożliwienia pododdziałom artylerii dojazdu do rejonu przewidzianych stanowisk ogniowych.

W razie potrzeby, saperom towarzyszącym artylerii przydziela się czasowo pododdziały piechoty.

Do zadań saperów przydzielonych na czas walki do artylerii, należy również pomoc w usuwaniu i przekraczaniu zapór napotykanych przez jednostki artylerii w głębi obrony nieprzyjaciela, rozpoznanie inżynieryjne i rozminowanie rejonów nowych stanowisk ogniowych, osłona stanowisk polami minowymi oraz pomoc w maskowaniu stanowisk.

Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych czołgów ma na celu, zapewnienie ciągłego nieprzerwanego ruchu i swobody manewrowania czołgów w terenie bronionym przez nieprzyjaciela.

Piechota, wspólnie z saperami powinna rozpoznać i wykonać przejścia w polach minowych przeciwczołgowych, jak również powinna okazać czołgom pomoc przy pokonywaniu innych zapór i trudno przekraczalnych odcinków terenu.

Celem zapewnienia nieprzerwanego ruchu czołgów, do jednostek czołgów mogą być przydzieleni saperzy wyposażeni w transportowce opancerzone i specjalne czołgi „trałujące“ do wykonywania przejść w polach minowych.

Z przydzielonych saperów organizuje się grupy torujące wyposażone w materiały wybuchowe, środki do wykonania niszczeń, kotwiczki z linami dla wyciągania min.

Historia minionej wojny zna bardzo wiele przykładów wykorzystania tego rodzaju grup torujących.

W jednej z armii 3 Frontu Białoruskiego, podczas przygotowań do styczniowej ofensywy 1945 r., zorganizowano ze składu jednostek saperskich dużą ilość grup torujących dla współdziałania z jednostkami czołgów.

W skład grupy wchodziło: 6 saperów, z których każdy był wyposażony w PM, 3 kg materiału wybuchowego dla wysadzenia min, mackę, 2—3 kotwiczki z linami dla odciągania min, 10 zapalników z odpowiednią ilością lontu. W walce, grupy te posuwały się za czołgami mając swych obserwatorów na czołgach.

Skoro tylko obserwatorzy wykryli miny — przywoływali natychmiast umówionym sygnałem resztę grupy, która wykonywała przejście. Jak wykazało doświadczenie czołgi korzystające z wsparcia saperów grup torujących ponosiły znacznie mniejsze straty.

Rozbudowa nowych SD i PO w czasie walki

W natarciu, stanowiska dowodzenia i punkty obserwacyjne rozwija się na takiej odległości od czołowych pododdziałów, aby dowódcy mieli zapewnioną możliwość obserwowania działań bojowych podległych im pododdziałów oraz możliwość dowodzenia nimi w walce.

Dowódca pułku jeszcze na podstawie wyjściowej powinien podać szefowi saperów miejsce i czas przesunięcia PO i SD.

Odpowiedzialność za urządzenie SD dowódcy pułku, ponosi dowódca plutonu ochrony dowództwa.

Punkt obserwacyjny przeważnie buduje się w formie kilku szczelin z nakryciem przeciwko odłamkom; kopie się również szczeliny dla radiostacji i oficerów sztabu.

Stopień rozbudowy SD i PO jest zależny w każdym konkretnym wypadku od rozwoju sytuacji bojowej.

Utrzymanie dróg i budowa dróg na przełaj

W czasie natarcia należy liczyć się z szybkim ruchem do przodu pododdziałów piechoty, czołgów, artylerii. Np. jednostki jednej z dywizyj piechoty Armii Radzieckiej w operacji newelskiej w październiku 1943 r. posunęły się w pierwszym dniu walki o 18 km, a jednostki jednej dywizji w styczniu 1944 r., podczas operacji kirowogradzkiej, przeszły pierwszego dnia działań, nawet 22 km.

Zagadnienie zapewnienia nacierającym wojskom dobrych dróg, po których można sprawnie i szybko zaopatrywać artylerię, czołgi i piechotę w potrzebną amunicję, paliwo, żywność itd. posiada więc zasadnicze znaczenie w natarciu.

Pułk piechoty w natarciu powinien utrzymywać swoimi siłami w stanie zdatnym dla ruchu 1—2 drogi stałe i rozbudować jedną drogę na przełaj. Każdy batalion pierwszego rzutu pułku z reguły powinien przystosować do ruchu przynajmniej

jedną drogę, po której będzie można przesuwac artylerię i tabory bojowe; drogi te, w miarę rozwoju natarcia przystosowuje się jako drogi pułkowe.

Przy wyborze kierunków dróg, należy wziąć pod uwagę i w pełni wykorzystać istniejącą sieć drogową. W pasie natarcia pułku może również przechodzić droga dywizyjna czy nawet korpuśna, która po przejściu pułku, dywizja lub korpus przystosuje swoimi siłami do własnych potrzeb.

Korzystanie przez pułk z dróg dywizyjnych i korpuśnych powinno być zawsze uzgodnione z szefem saperów wyższego szczebla.

Umocnienie zdobytych rubieży i zabezpieczenie inżynieryjne odpiernia kontrataków nieprzyjaciela

Nacierające pododdziały pułku piechoty powinny niezwłocznie umacniać nie tylko te przedmioty natarcia, których zdobycie zostało im nakazane rozkazem dowódcy pułku, ale każdy zdobyty odcinek terenu. Jednakże umacnianie zdobytego terenu nie może w żadnym wypadku osłabiać tempa natarcia.

Umacnianie terenu połączonego z wstrzymaniem natarcia pułku, może nastąpić tylko na rozkaz dowódcy dywizji, w wypadku stwierdzenia wyraźnej groźby kontrataku dużych sił nieprzyjaciela, a w szczególności czołgów.

W pierwszej kolejności należy umacniać osiedla, lasy, zagajniki, wzgórza oraz rubieże osłaniające skrzydła oddziałów nacierających, lub też posiadające jakiegokolwiek inne ważne znaczenie taktyczne.

Umocnienie terenu rozpoczyna się od ustawienia zapór inżynieryjnych na kierunkach prawdopodobnych kontrataków nieprzyjaciela.

W pracy nad umocnieniem terenu biorą udział wszystkie rodzaje wojsk, a spośród saperów, pododdziały saperskie towarzyszające piechocie oraz saperzy z odwodu dowódcy pułku.

Pracę nad umocnieniem zdobytego terenu rozpoczyna się od zakładania takich zapór, które można szybko i łatwo ustawić; do tego rodzaju zapór należą PMW (przeszkody mało widoczne), walce, drut „narzutem“. Saperzy ustawiają zazwyczaj tymczasowe pola minowe przeciw czołgom i przeciw piechocie, zdejmowane po przesunięciu się frontu. Pluton saperów w ciągu godziny może zaminować w ten sposób do 1 km frontu.

Zdobyte obiekty fortyfikacyjne na umacnianych rubieżach, muszą być również odpowiednio przystosowane do obrony.

W rowach ciągłych nieprzyjaciela, w tylnej ich ścianie, kopie się gniazda strzeleckie, stanowiska dla broni maszynowej, schroniska dla ludzi i broni na wybranych odcinkach, nasypuje się przedpiersie.

Wykorzystuje się także zdobyte schrony bojowe, urządza-
jąc strzelnicę w otworach wejściowych zwróconych do tyłu
obrony.

Zapory przenośne przesuwają się na odcinki przed zdoby-
tymi rowami.

Obiekty fortyfikacyjne, których nie można wykorzystać
dla własnych potrzeb, należy natychmiast zniszczyć.

Dla doraźnego umocnienia terenu na kierunkach zagro-
żonych przez czołgi nieprzyjaciela używa się również saper-
ski odwód dowódcy pułku. Zdolność do szybkiego ustawienia min,
zebrania ich i ponownego ustawiania na innym kierunku czyni
odwód saper-
ski jednym z najważniejszych środków walki za-
pewniających utrzymanie zdobytego terenu.

Podstawowym wymaganiem stawianym odwodowi saper-
skiemu jest zdolność do szybkiego manewru zaporami mino-
wymi.

Skład saper-
skiego odwodu dowódcy pułku — do plutonu
saperów; wyposażenie — 500—750 min PC, 200—250 min PP
i odpowiedni zestaw środków zapalających. Odwód powinien
być całkowicie zmotoryzowany.

Odwód saper-
ski posuwa się na kierunku zagrożonym przez
nieprzyjacielskie czołgi, w ślad za pierwszym rzutem pułku.

Dowódcę odwodu saper-
skiego należy zapoznać dokładnie,
jeszcze w rejonie podstawy wyjściowej, z zamiarem dowódcy
pułku odnośnie użycia odwodu, wskazać mu rejony przy-
puszczalnego ustawienia pól minowych, zapoznać go z sygna-
łami współdziałania, a także podać mu miejsce składu min,
skąd mógłby on otrzymać uzupełnienie min i materiałów.

Dla odpięcia kontrataków nieprzyjaciela wykorzystuje
się saperów towarzyszących piechocie, artylerii, czołgom, któ-
rzy współdziałając z jednostką, do której zostali przydzieleni,
zatrzymują nieprzyjaciela posiadanymi środkami saper-
skimi.

Do tego samego zadania używa się również artyleryjski
odwód przeciwpancer-
ny, w skład którego wchodzi saperzy

oraz odwód saperowski dowódcy pułku. Na kierunkach najbardziej zagrożonych będzie również działał OZap dywizji. Celem zapobieżenia prawdopodobnym przeciwuderzeniom nieprzyjaciela saperzy odwodu dowódcy pułku osłaniają środkami saperскими otwarte skrzydła pułku, styki i rejony zagrożone natarciem czołgów nieprzyjaciela. Saperzy wykonują tę pracę wyłącznie na rozkaz dowódcy pułku.

R o z d z i a ł X X

ZASADY UŻYCIA SAPERÓW W NATARCIU PUŁKU PIECHOTY

Obliczenie ilości saperów niezbędnych dla zabezpieczenia natarcia

Potrzebna pułkowi piechoty w natarciu ilość saperów wypływa z kalkulacji potrzeb poszczególnych batalionów oraz pułku jako całości.

Potrzeby pułku jako całości będą następujące:

- dla wzmocnienia batalionów pierwszego rzutu — 3—4 plut.;
- po 1 drużynie na każdą grupę szturmową, łącznie z grupami odwodowymi — 1 plut.;
- dla utrzymania dróg i przepraw — 1 plut.;
- dla wzmocnienia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego — 1 plut.;
- dla prowadzenia rozpoznania, budowy PO dowódcy pułku i wykonania wszelkich innych nieprzewidzianych prac — 1 plut.

Wobec czego ogólne zapotrzebowanie saperów dla pułku dochodzi do 7—8 plutonów.

Po uwzględnieniu etatowych saperów pułkowych, pułk nacierający na kierunku głównego uderzenia trzeba wzmocnić co najmniej jedną kompanią saperów, a dla pełnego zaspokojenia potrzeb pułku trzeba mu przydzielić do 2 kompanij saperów.

Zasady użycia saperów

Saperów przydziela się do pułku na cały okres natarcia. Należy używać ich w taki sposób, ażeby większość pododdziałów saperskich znajdowała się na głównym kierunku działań bojowych pułku; równomierny podział saperów na wszystkie kierunki natarcia jest zakazany. Kategorycznie zabrania się również używania saperów jako piechoty.

Dla wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego saperzy mogą być bądź przydzieleni do jednostek piechoty, czołgów i artylerii, bądź też mogą je wspierać.

W pułku piechoty organizuje się trzy rzuty saperów.

W pierwszym rzucie znajdują się saperzy przeznaczeni do działań w ugrupowaniu bojowym batalionów pierwszego rzutu pułku — grupy torujące, szturmowe, a także grupy towarzyszące czołgom, w wypadku gdy czołgom nie zapewniono wsparcia saperów wyższego szczebla.

W drugim rzucie znajdują się saperzy wydzieleni specjalnie dla usuwania zapór na drogach posuwania się artylerii i drugiego rzutu pułku piechoty.

W trzecim rzucie działa grupa zaopatrująca i odwód saperów dowódcy pułku. Odwód saperów dowódcy pułku pozostaje w dyspozycji szefa saperów pułku.

Należy podkreślić, że tego rodzaju podział saperów na rzuty nie jest czymś stałym, niezmiennym. W każdym konkretnym wypadku może on ulegać zmianom w zależności od ugrupowania bojowego pułku.

Jeśli pułk nie dysponuje wielką ilością saperów, to należy wzmocnić saperami w pierwszym rzędzie ten batalion, który wykonuje główne uderzenie i od którego działań bojowych zależy powodzenie całego natarcia pułku. Nie wolno podchodzić mechanicznie do zagadnienia podziału sił i środków saperskich. Saperzy mogą być użyci z powodzeniem tylko wówczas, gdy nie zostaną rozproszkowani między pododdziały piechoty i innych rodzajów wojsk, lecz zostaną zgrupowani tam, gdzie ich pomoc jest najbardziej potrzebna.

Rozdział XXI

O BOWIĄZKI DOWÓDCY PUŁKU PIECHOTY, SZTABU I SZEFA SAPERÓW W ZAKRESIE ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO DZIAŁAŃ PUŁKU W NATARCIU

Organizatorem zabezpieczenia inżynieryjnego w okresie przygotowawczym do natarcia i we wszystkich etapach walki jest dowódca pułku.

a) **W okresie przygotowawczym i przez cały czas trwania natarcia dowódca pułku:**

- stawia zadania zabezpieczenia inżynieryjnego na każdym etapie walki;
- wydaje wytyczne użycia saperów i sprzętu saperskiego;
- kontroluje przebieg prac inżynieryjnych;
- wykonuje niezbędny manewr siłami i środkami saperskimi.

b) **W okresie przygotowawczym dowódca pułku ustala:**

- zadania rozpoznania inżynieryjnego, terminy, siły i środki dla jego prowadzenia;
- stopień rozminowania podstawy wyjściowej, terminy rozminowania przedniego skraju (w wypadku gdy prace te są powierzone pułkowi przez dowódcę dywizji);
- charakter i ilość prac do wykonania celem rozbudowy podstawy wyjściowej; siły, środki i terminy wykonania;
- prace na korzyść czołgów i artylerii;
- ilość i miejsca potrzebnych przejść w zaporach przed przednim skrajem obrony nieprzyjaciela (uwzględniając ilość przejść wykonywanych na korzyść pułku przez dywizję) oraz terminy wykonania; w szczególności dowódca pułku wydaje rozkaz rozpoczęcia rozminowania nieprzyjacielskich pól minowych;
- zadania maskowania;
- potrzebną ilość grup szturmowych;
- terminy przygotowania (przećwiczenia) piechoty, artylerii czołgów;

- podział saperów i sprzętu;
- zadania saperów we wszystkich etapach walki i ich współdziałanie z innymi rodzajami wojsk;
- sposób zabezpieczenia pracy saperów przez inne rodzaje wojsk.

c) W okresie prowadzenia walki:

- stawia saperom i innym rodzajom wojsk nowe zadania w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego;
- wydaje rozkazy do przegrupowania saperów;
- stawia zadania odwodowi saperów.

Sztab pułku:

- Wspólnie z szefem saperów pułku opracowuje plan zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia;
- organizuje wspólnie z szefem saperów pułku rozpoznanie inżynieryjne i opracowuje zdobyte wiadomości;
- kontroluje przebieg prac zabezpieczenia inżynieryjnego, według rozkazów dowódcy pułku, zarówno w okresie przygotowawczym, jak i w okresie walki, a w szczególności przygotowania do ataku;
- kontroluje zabezpieczenie pułku w materiałowe środki saperskie.

Szef saperów pułku kieruje w myśl rozkazów dowódcy pułku pracami zabezpieczenia inżynieryjnego; jest on pomocnikiem dowódcy pułku w sprawach dotyczących inżynieryjnego zabezpieczenia walki.

a) W okresie przygotowawczym szef saperów:

- organizuje rozpoznanie inżynieryjne;
- przygotowuje dla dowódcy pułku referat, który powinien zawierać wszystkie niezbędne dane, ułatwiające dowódcy powzięcie decyzji co do zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia pułku;
- opracowuje wspólnie ze sztabem pułku, plan inżynieryjnego zabezpieczenia natarcia pułku;
- kieruje pracami pododdziałów piechoty, artylerii, czołgów, saperów nad rozbudową podstawy wyjściowej;
- planuje i kieruje pracą nad przygotowaniem środków saperskich dla przekroczenia zapór nieprzyjaciela i dla umocnienia zdobytego terenu;

- kieruje pracami nad przygotowaniem placów dla przećwiczenia piechoty, czołgów, saperów, chemików, artylerii;
- podczas ćwiczeń kieruje przeszkoleniem saperów;
- kieruje pracą pozostawionych w jego dyspozycji pododdziałów saperskich.

b) W okresie prowadzenia walki szef saperów:

- organizuje rozpoznanie saperskie i kieruje nim;
- organizuje przeprowadzenie pododdziałów pułku przez przejście w zaporach;
- odpowiada za naprawę dróg i mostów oraz za przygotowanie dróg na przełaj;
- kontroluje pracę saperów wydzielonych dla zabezpieczenia działań bojowych pułku w natarciu;
- dowodzi grupą zaopatrującą i odwodem saperskim stawiając im w toku walki konkretne zadania;
- kieruje umocnieniem zdobytego terenu.

Referat szefa saperów powinien obejmować:

- 1) Charakterystykę inżynierskiej rozbudowy pozycji nieprzyjacielskich w pasie natarcia pułku, co należy dodatkowo rozpoznać; w jaki sposób należy zabezpieczyć zwalczanie źródeł ognia nieprzyjaciela, pokonywanie zapór, walka z nieprzyjacielskimi czołgami; jakie dane o zaporach nieprzyjaciela należy podać do wiadomości pododdziałom pułku.
- 2) Charakterystykę terenu i wnioski co do potrzebnej rozbudowy podstawy wyjściowej, jakie prace są w związku z tym niezbędne, jakiego wysiłku powinno się zażądać od pododdziałów pułku; propozycje co do organizacji grup torujących, służby porządkowej na przejściach itp.; warunki zabezpieczenia manewru pułku i przydzielonych pododdziałów na całą głębokość natarcia.
- 3) Wytyczne szefa saperów dywizji odnośnie inżynierskiego zabezpieczenia, jakie pododdziały saperów zostały przydzielone pułkowi, kto zabezpiecza czołgi i działa pancerne; kto wykonuje przejścia we własnych zaporach i kto w nieprzyjacielskich; ile i jakie przejścia zostaną wykonane.

- 4) Posiadane siły saperskie, jak je najlepiej rozdzielić w różnych okresach i etapach walki; wniosek — czy wystarczy pułkowi saperów dla wykonania postawionych mu zadań i w jaki sposób wyrównać brak sił saperskich.
- 5) Dane o sprzęcie saperskim i środkach, posiadanych w pułku i przydzielonych z dywizji, oraz propozycje podziału sprzętu na okres przygotowawczy i na okres prowadzenia walki.

Poza tym, szef saperów opracowuje plan zabezpieczenia inżynieryjnego, w którym ustala zadania dla pododdziałów na okres przygotowawczy i okres walki, środki dla wykonania tych zadań, terminy wykonania, odpowiedzialnych kierowników prac i wykonawców.

Plan jest podstawowym dokumentem zabezpieczenia inżynieryjnego pułku w natarciu. Na podstawie planu sporządza się dla wykonawców wyciągi lub też stawia się im zadania ustnie.

ZATWIERDZAM
Dowódca 22 pp

Załącznik Nr 7.

T A J N E

Egz. Nr.....

(Treść nie może służyć za szablon).

PLAN INŻYNIERYJNEGO ZABEZPIECZENIA NATARCIA

Pod-oddziały	Odpowiedzialny wykonawca	Praca do wykonania w okresie przygotowawczym				Zadania do wykonania w okresie natarcia
		8.11	9.11	10.11		
1	2	3	4	5	6	
2/22pp	<p>1. Przygotować materiały dla przekroczenia przeszkód z drutu kolezastego (1 komplet na drużynę strzelecką).</p> <p>2. Urządzić odcinek ćwiczebny dla przećwieżenia współdziałania saperów z piechotą i czołgami przy przekroczeniu zapor i przećwieżeniu grup torujących.</p> <p>Termin wykonania — 18.00.</p>	<p>1. Ćwiczenie współdziałania piechoty, czołgów i saperów podczas przekraczania przebiegów w porach minowych i zapórach oraz przećwieżenie grup torujących od godziny 3.00 do godz. 13.00.</p> <p>2. Budowa SD od godz. 21.00 dnia 9.11 do godz. 10.00 dnia 10.11.</p>	<p>Przygotować materiał dla budowy mostów na oporach ramowych dla przekroczenia rzeki SIŁKA. Długość naściółki 15 mb, opór ramowych — 6.</p>	<p>1. Przepuścić przez przesłania Nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, piechotę, artylerię, czołgi. Służbę komentantów organizuje szef saperów pułku.</p> <p>2. Zapewnić posuwanie się czołgów i piechoty w głębi obrony przez działanie grup szturmowych i torujących.</p> <p>3. Po opanowaniu wzgórza 110.2 zorganizować tam skład materiałów saperów.</p>		

1	2	3	4	5	6
		<p>3. Rozbudowa podstawy wyjściowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przybliżyć pierwszy rów głównej pozycji do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela do 200 m, na odcinku pld. m. MICHAŁÓW; — pogłębić drugi rów do głębokości 150 cm; — pomiędzy pierwszym a drugim rowem głównej pozycji wybudować rowy łączące: na każdą kompanię obsadzającą pierwszy i drugi rów — dwa rowy łączące; — wykopać rów łączący dla połączenia przedniego skraju z odwodami pułku na odcinku wzg. 102.2; KOMARÓW — 800 m b; — przygotować 100 żerdzi dla ogrodzenia przejść w przeszkodach i wytyczenia dróg na przetąj. Termin — do 12.II. — przygotować 12 SO dla dział strzelających na wprost. (Prace wykonywać tylko w nocy); — wykopać 4 studnie: plac MICHAŁÓW — 1 szt., przy krzyżu na skrzyżowaniu dróg (6214) — 2 szt., pld. m. NAJMITKA — 1 szt. 			<p>4. Po opanowaniu m. ZA-RUBY, wzg. 130.0 być gotowym do umocnienia ich.</p> <p>5. Utrzymywać drogi: „Saperską“.</p> <p>6. Na rz. SIŁKA wybudować 2 mosty na oporach ramowych, z takim wyliczeniem, by nie zatrzymać ruchu transportu, czołgów, artylerii.</p>
4.	itd.				
		<p>U w a g i:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dla urządzenia odcinka ćwiczebnego wydziela się pluton saperów od godz. 12.00 do godz. 18.00 dn. 8.II. 2. Przydział sprzętu: łopat dużych 200 szt. MWP—80 zwoj. drut gładki 50 kg, min PC — 150 szt., min PP — 300 szt. 			
1/22pp		Wypełnia się jak wyżej.			
3/22pp		Wypełnia się jak wyżej.			

1 pl	Szef saperów pułku	Rozpoznanie inżynieryjne — jedna drużyna — wg specjalnego planu		Odwód dowódcy
2 pl	Kompania saperów 22 pp.	Wydzielić po jednej drużynie do dyspozycji d-ców 1 i 2/22 pp od godz. 12.00 do godz. 18.00.	1. Rozpoznać miejsca wykonania przejsów w zaporach npla. 2. Wykonać 3 przejścia we własnych zaporach w nocy z 9.11 na 10.11.	Towarzystwo 2/22 pp.
2k 26b ssp.		Przygotować materiał do budowy mostów na oporach ramowych dla przećnienia rz. SIŁKA, nośność 30 t, długość — 6 m; kompletów — 3.	Przydziela się do dyspozycji d-cy 2/22 pp.	Tu wymienić się zadania na okres natarcia.
		Wypełnia się jak wyżej.		

SZEF SAPERÓW 22 pp

SZEF SZTABU 22 pp

.....
(podpis)

.....
(podpis)

**ZESTAWIENIE ZAPOTRZEBOWANIA SIŁ, CZASU
I ŚRODKÓW NA PRACĘ INŻYNIERYJNEGO
ZABEZPIECZENIA NATARCIA PUŁKU PIECHOTY**

A. PRZYGOTOWANIE PODSTAWY WYJŚCIOWEJ.

L. p.	Wyszczególnienie	Ilość sztuk	Zapotrzebowanie sił roboczych w rob./dniach	Zapotrzebowanie mat. drzewnego w m ³
			Na jednostkę	Na jednostkę
1	Rozbudowa SD d-cy pp	1	160	50
2	Rozbudowa SD d-cy baonu	1	30	12
3	Budowa PO d-cy pp	1	24	13
4	Wykopanie szczelin w mb.	1	0,4	—
5	Przygotowanie wyjść z rowów	1	0,4	—

U w a g i :

- 1) Ewentualna rozbudowa innych elementów fortyfikacyjnych rowów ciągłych i łączących (schronisk, SO itp.) — według norm przyjmowanych dla rozbudowy odcinka obrony pp.
- 2) Za dzień roboczy, przyjęto 10-godzinny dzień pracy.

B. PRZEKRACZANIE ZAPÓR PRZECIW PIECHOCIE.

L. p.	Wyszczególnienie	Ilość materiału	Zapotrzebowanie sił i czasu
1	Przygotowanie maty	1	0,6 rob./dni.
2	Przygotowanie ładunku MW dla wykonania przejścia w trzrzędowej sieci kolczastej.	8 kg	Wiązanie: 2 sap. — 30 minut. Podsunięcie i wysadzenie 2 sap. — 15 minut.
3	To samo, dla wykonania przejścia w dwurzędowej sieci kolczastej.	5 kg	
4	Przecinanie drutów w sieci kolczastej dwurzędowej.	na 1 przejście szerokości 3 — 4 m	4 strz. — 20 minut.

C. PRZEKRACZANIE PÓL MINOWYCH.

1. Wykonanie przejść w polach minowych nieprzyjaciela sposobem ręcznym przy użyciu wykrywaczy i macek, łącznie z oznaczeniem przejść.

Czas liczony dla robót nocnych bez przeciwdziałania nieprzyjaciela.

L. p.	Wyszczególnienie	Siły saperów	Czas pracy
1	<p>Przejście dla piechoty w polu minowym przeciw piechocie głębokości 30—50 m.</p> <p>Szerokość przejścia: 5 m, pasy bezpieczeństwa po obu stronach po 3 m, razem 11 m.</p> <p>Do usunięcia 20—30 min przeciw piechocie.</p>	drużyna	2,5 — 3 godz.
2	<p>To samo w polu z min przeciwzołgowych.</p> <p>Do usunięcia: 10—20 min p/czołg. 1 — 2 miny p/piech.</p>	drużyna	2 godziny
3	<p>Przejścia dla czołgów, artylerii lub samochodów przez pole minowe p/czołgowe głębokości 30—50 m.</p> <p>Szerokość przejścia: 10 m, pasy bezpieczeństwa po obu stronach po 5 m, — razem 20 m.</p> <p>Do usunięcia: 20—40 min.</p>	drużyna	4 godziny

D. DORAŻNE WYKONANIE PRZEJŚĆ ZA POMOCĄ
MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH.

-
1	Ładunki wydłużone po 16 kg na mb
detonują miny w pasie 5—6 m,
czas wysunięcia i odpalenia ładunku — 10 minut.
2	Ładunki skupione po 30 kg na przejściu:
detonują miny w promieniu 5—6 m,
czas wysunięcia i odpalenia 10 minut.
3	Utorowanie przejścia rzuconymi granatami ręcznymi —
— 50 granatów — 15 minut.

E. WYKONANIE PRZEJŚCIA DLA CZOŁGÓW PRZEZ RÓW
PRZECIWCZOŁGOWY LUB SKARPĘ.

-
1	Ręcznie	druż. piech. 30 minut.
	Za pomocą materiału wybuchowego: 2 ładunki po 25 kg, —
2 sap. 25 minut.	
		(dla przejścia przez skarpe — 13 minut)

F. DORAŻNE ZAKŁADANIE PÓL MINOWYCH I MIN.

1. Miny ustawione bez maskowania:
100 min przeciwczołgowych - plut. sap. — 12 minut
500 min przeciw piechocie - plut. sap. — 30 „
2. Założenie dorażne min na drodze — 2 sap. — 10 „
3. Założenie dorażne pułapki z zamask. — 2 sap. — 15 „

G. ROZMINOWANIE I DORAŻNA NAPRAWA DRÓG.
(dane orientacyjne).

L. p.	Wyszczególnienie prac	Czas, siły i materiał
1	Usunięcie pojedynczej miny	1 sap. — 10 minut
2	Usunięcie gniazda min (do 10 szt.)	1 druž. sap. — 10 minut
3	Zasypanie leja średnicy do 9 m.	1 druž. sap. + 1 buldożer — 3 godz. (2 godz. ułożenie nawierzchni).
4	Budowa 10 m mostu szerokości 3 m, nośności 10 t z przygotowanego materiału.	1 plut. sap. — 30 minut. Waga mat. — 6 t. Czas przygotowania materiału (przy mechanizacji pracy) — 1 druž. sap. — 3 godziny.
5	Ułożenie 100 mb drucianej siatki drogowej szer. 3 m (siatka z drutu średnicy 0,5 m).	Druž. sap. — 1 godz. 15 minut. Waga 900 kg.

DZIAŁ VI

TYŁY PUŁKU PIECHOTY W NATARCIU

Rozdział XXII

Cechy charakterystyczne organizacji i pracy tyłów pułku piechoty w natarciu

Warunki organizacji i pracy tyłów pułku piechoty w natarciu zależą przede wszystkim od położenia, w jakim pułk przechodzi do natarcia, od ugrupowania i zadania bojowego pułku.

W wypadku gdy pułk przechodzi do natarcia na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela z rubieży bezpośredniej styczności, tyły pułku muszą być przegrupowane z szerszego i głębszego rozmieszczenia jakie posiadały dotychczas, do węższego i płytszego, jakie muszą mieć w natarciu oraz w stosunkowo krótkim czasie muszą nagromadzić duże zapasy materiałowе niezbędne dla zabezpieczenia walki.

W wypadku gdy pułk przechodzi do natarcia po podejściu do pasa obrony nieprzyjaciela, tyły pułku wprowadza się do nowo przydzielonego rejonu tyłów i rozwija się je z chwilą zajęcia przez pułk podstaw wyjściowych.

W dalszym ciągu rozdziału zostanie omówiona organizacja i praca tyłów pułku w najbardziej typowym wypadku natarcia, tj. w natarciu pułku piechoty w pierwszym rzucie dywizji na kierunku głównego uderzenia, z rubieży bezpośredniej styczności.

Właściwościami charakterystycznymi dla organizacji i pracy tyłów w natarciu są:

- 1) Znaczne nasycenie rejonu tyłów pułku piechoty jednostkami wzmocnienia i ich tyłami oraz stanowiskami dowodzenia wyższych dowódców — co wymaga bardzo starannej organizacji służby porządkowo-ochronnej w rejonie tyłów pułku oraz sprężystej regulacji ruchu na drodze dowozu i ewakuacji, z której będą musiały korzystać równocześnie z pułkiem również i jednostki wzmocnienia.
- 2) Znaczne zużycie amunicji, w szczególności w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku i wsparcia ataku, które przekracza w bardzo znacznym stopniu ustalone normy zapasów ruchomych amunicji artylerii i powoduje konieczność gromadzenia zapasów na stanowiskach ogniowych przed rozpoczęciem natarcia.
- 3) Konieczność rozbudowy dróg z chwilą rozpoczęcia ataku i ich przedłużania stale do przodu, wymagająca gromadzenia zawczasu niezbędnych materiałów i środków; wymaga to ścisłej współpracy kwatermistrza z szefem saperów.
- 4) Zmienne, ale systematyczne narastanie zdobyczy wojennej w miarę rozwoju natarcia, co wymaga organizowania pułkowej grupy zdobyczy wojennej już w okresie przygotowawczym.

Zadania tyłów pułku piechoty w natarciu

Głównym zadaniem tyłów pułku w natarciu jest zabezpieczenie materiałowe natarcia na całą głębokość zadania bojowego pułku.

Szczególnymi, a charakterystycznymi dla natarcia zadaniami tyłów pułku są:

1. W okresie przygotowawczym do natarcia:

- nagromadzenie dodatkowych zapasów (amunicji) na stanowiskach ogniowych, w rowach na podstawie wyjściowej oraz punktach amunicyjnych;
- odciążenie pododdziałów walczących oraz urządzeń tyłowych od rannych i chorych, od uszkodzonego sprzętu i wszelkiego zbędnego materiału oraz wyewakuowanie ich z rejonu tyłów;

- wzmocnienie urzędzeń tyłowych batalionów na kierunku głównego uderzenia, siłami i środkami transportowymi pułku, celem zwiększenia ich ruchliwości;
- współpraca z szefem saperów przy rozbudowie i utrzymaniu dróg w rejonie tyłów pułku oraz przygotowanie wszelkich niezbędnych materiałów dla odbudowy i wydłużenia drogi dowozu w toku natarcia;
- zorganizowanie pułkowej (nieetatowej) grupy zdobyczy wojennej.

2. W okresie prowadzenia walki:

- wysuwanie do przodu elementów tyłowych pułku dla przyśpieszenia dowozu i ewakuacji;
- utrzymywanie stałego kontaktu między urządzeniami tyłowymi i nacierającymi pododdziałami (łączność organizacyjna tyłów);
- podtrzymywanie (uzupełnienie) zapasów oraz pokrywanie we właściwym czasie potrzeb materiałowych (zwłaszcza amunicyjnych) pododdziałów walczących, drogą dowozu względnie manewru;
- utrzymanie pogotowia materiałowego oraz zapasu środków dla zasilenia wprowadzonych drugich rzutów oraz pokrycia narastających gwałtownie potrzeb na ważnych kierunkach;
- pokrywanie potrzeb, związanych z zabezpieczeniem materiałowym pododdziałów pościgowych względnie wydzielonych;
- zabezpieczenie w myśl wytycznych dowódcy dywizji, planowej zbiórki sprzętu i zdobyczy wojennej na polu walki.

Organizacja tyłów pułku piechoty

W okresie przygotowawczym. Pułk piechoty nacierający w pierwszym rzucie dywizji otrzymuje samodzielny rejon tyłów, natomiast pułk drugiego rzutu rozmieszcza swoje tyły w rejonie tyłów pułków pierwszego rzutu, względnie w pasie tyłów dywizji, rozwijając je o tyle, o ile wymagają tego warunki.

Szerokość rejonu tyłów pułku odpowiada szerokości pasa natarcia (do 1500 m na głównym kierunku uderzenia).

Rejon tyłów pułku w położeniu wyjściowym do natarcia jest ograniczony:

- z przodu: przednim skrajem podstawy wyjściowej;
- z tyłu: tylną granicą, wyznaczoną przez dowódcę dywizji w odległości do 8 km (licząc od podstawy wyjściowej);
- z boków: liniami rozgraniczenia pasa natarcia pułku, przedłużonymi do tylnej granicy rejonu tyłów pułku.

Na małej powierzchni rejonu tyłów pułku (ok. 8—12 km²), należy liczyć się z trudnościami przy wyborze odpowiedniej drogi dowozu i ewakuacji, potrzebnej do intensywnego ruchu nie tylko transportów pułku, ale i transportów jednostek wzmocnienia, a także pułku piechoty drugiego rzutu, jeżeli jest on rozmieszczony w rejonie tyłów pułku piechoty pierwszego rzutu.

Pododdziały tyłowe pułku pierwszego rzutu rozmieszcza się i rozwija w rejonie tyłów, wzdłuż pułkowej drogi dowozu i ewakuacji następująco (licząc od podstawy wyjściowej):

PPO — 2—3 km;

PPA — 5—6 km; przy PPA rozwija się warsztat uzbrojenia;

PPŻ — 6—8 km.

Przy PPŻ rozwija się pozostałe warsztaty naprawcze, punkt zaopatrywania w MPS oraz pułkowy ambulans weterynaryjny (PAWet).

Drugi rzut dowództwa pułku (kwaterymistrzostwo) — przy PPŻ, względnie przy PPA.

Poza tym, w rejon tyłów pułku mogą być wysunięte przez dywizję:

- dywizyjny punkt opatrunkowy (DPO);
- patrole dywizyjnej grupy zdobywcy wojennej.

Bataliony nie otrzymują swoich samodzielnych rejonów tyłowych.

Przy ugrupowaniu pułku w dwóch rzutach rozwija się z reguły urządzenia tyłowe batalionów pierwszego rzutu.

Przy ugrupowaniu pułku w jednym rzucie rozwija się urządzenia tyłowe wszystkich trzech batalionów; szerokość rejonu tyłów przy takim ugrupowaniu jest większa.

Bataliony pierwszego rzutu rozwijają w przedniej części rejonu tyłów pułku swoje urządzenia tyłowe w odległościach (liczonych od podstaw wyjściowych):

BPO — 0,5—1 km,

BPA — 2 —3 km,

BPŻ — 3 —5 km.

Urządzenia tyłowe batalionu drugiego rzutu (nie rozwinięte) rozmieszcza się w odpowiedniej odległości za podstawą wyjściową batalionu.

Ugrupowanie pułku w trzech rzutach stwarza najtrudniejsze warunki dla organizacji i pracy tyłów, a to ze względu na bardzo wąski (ok. 800 m) rejon tyłów, przy bardzo silnym jednocześnie nasyceniu pasa natarcia pułku jednostkami wzmocnienia. W konsekwencji będzie wymagać to rozmieszczenia urządzeń tyłowych pułku, a nawet urządzeń tyłowych batalionów na większej głębokości. Poza tym, powstanie konieczność zorganizowania dokładnego współdziałania kwatermistrzów sąsiednich pułków w zakresie korzystania dwóch pułków z jednej wspólnej drogi dowozu. Sprawy te będzie regulował kwatermistrz dywizji.

Jednostki wzmocnienia pułku nie otrzymują swoich samodzielnych rejonów tyłowych, a umieszczają swoje tyły w rejonach wyznaczonych przez dowódcę dywizji.

Jednostki wzmocnienia posiadają swój oddzielny mechanizm zaopatrywania i ewakuacji.

Obowiązkiem dowódcy pułku jest zapewnić jednostkom wzmocnienia wykorzystanie pułkowej drogi dowozu i ewakuacji dla ruchu ich transportów.

W okresie prowadzenia walki. W miarę rozwijania się natarcia czołowe pododdziały będą posuwały się do przodu, a więc głębokość rejonu tyłów pułku i odległości między poszczególnymi pododdziałami tyłowymi będą się stopniowo powiększały.

Przesuwanie batalionowych urządzeń tyłowych, odbywa się skokami za pododdziałami walczącymi; przesunięcia reguluje zwykle szef sztabu batalionu. Tyły batalionowe powinny być zawsze w stałej gotowości do ruchu.

Przesuwanie urządzeń tyłowych odbywa się w następującej kolejności:

- urządzenia sanitarne;
- urządzenia amunicyjne;
- urządzenia żywnościowe, MPS i inne.

Przesunięcia pododdziałów tyłowych pułku w przód zależą od czasu gotowości dróg do ruchu i muszą być uzgodnione z przesunięciami artylerii pułku, jednostek wzmocnienia oraz pododdziałów piechoty drugiego rzutu, wobec czego w pewnych okresach walki odległość między pododdziałami tyłowymi pułku a pododdziałami walczącymi może się zwiększyć.

Przesuwanie pułkowych urządzeń tyłowych, reguluje kwartmistrz pułku w myśl wytycznych dowódcy pułku.

Przesuwanie tyłów do przodu w czasie natarcia musi być dokonywane we właściwym czasie, ażeby zapobiec ich odrywaniu się od pododdziałów walczących.

Praca tyłów

Głównym celem pracy tyłów jest zabezpieczenie materiałowe walki i życia pułku oraz ewakuacja rannych, chorych, nieużytecznego sprzętu i materiału.

Zabezpieczenie materiałowe w okresie przygotowawczym zapewnia się:

- przez pokrywanie codziennego zużycia środków materiałowych;
- przez uzupełnienie zapasów ruchomych;
- przez nagromadzenie dodatkowych zapasów na zabezpieczenie natarcia;

Zabezpieczenie materiałowe w okresie prowadzenia walki zapewnia się:

- przez wykorzystanie zapasów nagromadzonych przy sprzęcie „na ziemi“ na okres, póki sprzęt pozostaje na miejscu (np. okres artyleryjskiego przygotowania ataku i wsparcia ataku);
- przez wykorzystanie zapasów ruchomych — w czasie przesuwania sprzętu do przodu;
- przez manewr zapasami.

Dowódca dywizji ustala dla pułku normy zużycia środków materiałowych (amunicji, MPS, żywności) na okres natarcia. W ramach tych norm dowódca pułku ustala normy zużycia dla poszczególnych batalionów, stosownie do postawionych im zadań.

Normy zużycia amunicji należy traktować jak ogólny plan zużycia w określonych etapach walki, w rzeczywistości jednak zużycie amunicji w toku natarcia będzie zmienne i uwarunkowane potrzebami walki; nie da się więc ono ująć w ścisłe ramy i trzeba będzie pokrywać je drogą manewru amunicją.

Sposób zaopatrywania pułku w natarciu polega na dowozie z DPZ amunicji, MPS oraz tej żywności, której nie można wyeksploatować na miejscu, przy jednoczesnym stosowaniu w dostępnym pułkowi zakresie eksploatacji żywności, paszy i opału z zasobów miejscowych oraz przy wykorzystaniu zdobytcy wojennej.

Pułk pierwszego rzutu organizuje eksploatację tylko w takim zakresie, na jaki pozwala mu tempo natarcia.

1. Zapasy i zaopatrywanie. Podstawą zaopatrywania w natarciu są zapasy dodatkowe zgromadzone na stanowiskach ogniowych i podstawach wyjściowych oraz zapasy ruchome, które przede wszystkim zapewniają ciągłość zaopatrywania w okresie natarcia, kiedy pododdziały pułku są w ruchu.

Ogólną wysokość zapasów materiałowych dla pułku do natarcia określa dowódca dywizji, a sposób ich rozmieszczenia w pułku ustala dowódca pułku. Na SO („na ziemi”) składa się taką ilość amunicji, jaka będzie niezbędna do prowadzenia ognia przed zmianą SO.

Posiadanie pełnych zapasów ruchomych w chwili rozpoczęcia natarcia, a także posiadania zawsze zapasu nienaruszalnego (np. określonej najmniejszej ilości amunicji dla każdego działka, 1R itp.) — jest obowiązkiem każdego dowódcy. Utrzymywanie zapasów ruchomych w toku walki i uzupełnienie ich do pełnej normy po zakończeniu walki, jest zadaniem tyłów.

2. Zaopatrywanie w amunicję. Zużycie amunicji w natarciu jest nierównomierne. W okresie artyleryjskiego przygotowania ataku i wsparcia ataku następuje bardzo znaczne zużycie amunicji, przekraczające w wysokim stopniu zapasy ruchome. Wymaga to nagromadzenia dodatkowych zapasów amunicji na SO, podstawach wyjściowych piechoty i punktach zaopatrywania pułku. Ponieważ piechota zwykle zajmuje pod-

stawę wyjściową, a większość artylerii stanowiska ogniowe dopiero w przedostatnią, względnie ostatnią noc przed natarciem, amunicję na SO lub we wskazane rejony zwozi się od chwili, gdy rejony te obejmuje służba porządkowo-ochronna, nie czekając na przybycie tam pododdziałów. Obowiązkiem zainteresowanych dowódców (batalionów piechoty i jednostek artylerii) jest wysyłanie przewodników do PPA oraz zapewnienie siły roboczej w miejscach odbioru amunicji.

Przed rozpoczęciem ataku należy wyposażyć strzelców w nakazaną ilość amunicji noszonej oraz mieć pełny zapas wozony przez zespołowe środki walki (ckm, moździerz).

Z chwilą rozpoczęcia ataku, KPA przesuwa się w ślad za kompaniami, zachowując odległość około 0,5 km i nie odrywając się dalej niż na 1 km. Dowódcą KPA jest szef kompanii, który przesuwa KPA w myśl rozkazów dowódcy kompanii, wyznacza nosicieli i wybiera trasy dla noszenia amunicji do plutonów oraz utrzymuje stałą łączność między kompanią a BPA.

BPA podąża za KPA. Skoki BPA będą zawsze dłuższe, a więc ilość skoków będzie znacznie mniejsza niż skoków KPA. BPA może nawet chwilami oderwać się od KPA, ponieważ ze względu na posiadanie samochodów nie będzie groziło kryzysem amunicyjnym.

Dowódca plutonu gospodarczego (równocześnie komendant BPA) jest odpowiedzialny za utrzymanie łączności między KPA a BPA.

PPA posuwa się skokami w ślad za pułkiem, nie odrywając się od pododdziałów walczących na odległość większą niż 10 km.

PPA może w ciągu dnia walki zmienić swoje miejsce rozwinięcia dwa, względnie nawet trzy razy. Zmiana zależna jest jednak od położenia bojowego, warunków ruchu i stanu drogi dowozu.

Dowóz amunicji w toku natarcia opiera się na zasadzie „dowozu w przód“ w ogniwach zmiennych, z wykonywaniem niepełnego obrotu w ogniwie batalionowym oraz dowozu bez obrotu w ogniwie kompanijnym. To znaczy, że np. kompanijne wozy (samochody) z amunicją, skierowane w przód na nowy punkt przeznaczenia, nie wracają już po wyładowaniu amunicji na miejsce poprzednie, lecz pozostają w nowym punkcie lub przesuwa się do najbliższego ukrycia terenowego, do

którego batalion (a więc wyższy szczebel zaopatrywania) wysuwa swoje środki transportowe z amunicją. Po załadowaniu kompanijne wozy udają się znowu w przód.

3. Zaopatrywanie w materiały pędne i smary. Wszystkie pojazdy mechaniczne biorące udział w natarciu powinny mieć pełne zbiorniki MPS na każdy dzień natarcia.

Zasadniczo pododdziały pułku, pobierają MPS własnymi środkami z pułkowego punktu zaopatrywania w MPS, znajdującego się zwykle przy PPŻ, a więc na zasadzie „przywozu z tyłu“. Natomiast „dowóz w przód“ stosuje się w wypadku gwałtownego narastania potrzeb MPS na kierunku głównego uderzenia, przy wysokim tempie posuwania się pododdziałów w przód, a zwłaszcza w okresie pościgu, charakteryzującego się dużym zużyciem MPS.

Oddziały pościgowe wyposaża się z reguły w zapasowe bańki z MPS.

4. Zaopatrywanie w żywność i paszę. Zużycie żywności i paszy, zarówno w okresie przygotowawczym jak i w okresie prowadzenia walki jest jednakowe.

Żołnierz musi otrzymać przysługującą mu należność. Ze względu na to, że walka utrudnia normalne żywienie pododdziałów nacierających, zasadą jest dwukrotne wydawanie gorącej stawy:

- gorący wzmocniony posiłek przed rozpoczęciem walki wraz z dodatkiem suchej żywności na okres walki;
- gorący posiłek po zakończeniu walki.

O ile dopływ amunicji w natarciu zależy od zmiennych potrzeb, narastających w toku walki i musi być odpowiednio do tych potrzeb regulowany, o tyle zaopatrywanie w żywność odbywa się tylko w pewnych dających się z góry określić lub przewidzieć terminach (w okresie przygotowawczym — w odpowiednich porach dnia, a w okresie prowadzenia walki — w nocy lub po zakończeniu walki).

Wtedy przybywają do kompanii na tzw. punkty wydawania gorącej stawy, kuchnie z BPŻ wydają gorącą stawę. Kolejność i terminy dowożenia gorącej stawy, (wraz z nią i innych artykułów pierwszej potrzeby) oraz czas powrotu kuchni do BPŻ regulują każdorazowo dowódcy batalionów.

Przy wspomnianym sposobie zaopatrywania w żywność, BPŻ nie potrzebują robić tak częstych skoków jak BPA, jednak

nie mogą odrywać się w toku natarcia od swych batalionów i tracić z nimi łączności.

Można więc przyjąć, że:

- BPŻ będą wykonywać w ciągu dnia 1 lub 2 skoki;
- PPŻ będzie wykonywać 1 skok na odległość 10—15 km.

Okres postoju BPŻ i PPŻ będzie wykorzystany na eksploatację zasobów miejscowych i gotowanie strawy.

5. **Dewóz zaopatrzenia.** Kolejność dowozu poszczególnych środków zaopatrzenia do pododdziałów pułku i na SO ustala dowódca pułku. Określa on też stopień pomocy, jakiej kwatermistrz ma udzielić szefowi saperów w zakresie środków transportowych.

Na podstawie wytycznych dowódcy pułku, kwatermistrz ustala sposób dowozu.

Organizacja dowozu zależna jest od tonażu zaopatrzenia, ilości środków transportowych oraz od czasu i odległości do miejsc przeznaczenia.

W okresie przygotowawczym do natarcia prawie zawsze odstępuje się od obowiązującej zasady „dowozu w przód“, która polega na tym, że szczebel wyższy dowozi do szczebla niższego. Stosunkowo krótki okres czasu przeznaczony na gromadzenie dużej ilości zapasów wymaga maksymalnego i najbardziej racjonalnego wykorzystania wszystkich posiadanych środków transportowych. Z tego powodu w okresie przygotowawczym obok „dowozu w przód“ stosuje się również „dowóz z tyłu“ np. dwuzją dowozi amunicję do PPA, a pułk pobiera swoimi środkami żywność w DPŻ.

Przy stosowaniu „dowozu z tyłu“ pamiętać należy o przestrzeganiu następujących postulatów w odniesieniu do pododdziałów pułku:

- a) proporcjonalne rozłożenie wysiłku środków transportowych na poszczególne dni okresu przygotowawczego;
- b) równomierny wysiłek środków transportowych pułku i jego pododdziałów, przy czym dąży się do odciążenia środków transportowych tych pododdziałów, które będą jako pierwsze prowadziły walkę;
- c) zgranie w czasie i w przestrzeni dowozu z ewakuacją.

W okresie prowadzenia walki, kiedy tyły muszą być stale przygotowane do ruchu w przód, utrzymuje się podstawową

zasadę „dowozu w przód“ w pułkowym, batalionowych i kompanijnych ogniwach dowozu.

Przesuwanie tyłów w ślad za pododdziałami walczącymi pociąga za sobą dowóz na ogniwach zmiennych z niepełnym obrotem, wykonywanym przez środki transportowe batalionów celem skrócenia ruchów do tyłu.

W okresie pościgu — dowóz odbywa się w ogniwach zmiennych bez obrotu.

6. Pomoc lekarska, ewakuacja sanitarna i weterynaryjna.

W okresie przygotowawczym dokonuje się przeglądu sanitarnego, odciąża się pododdziały od rannych i chorych, opróżnia się PPO i ewakuuje się względnie przekazuje się rannych i chorych organom sanitarnym dywizji.

Planowanie sił i środków sanitarno-ewakuacyjnych na okres prowadzenia walki, przeprowadza starszy lekarz pułku opierając planowanie na przewidywanych stratach, określonych w przybliżeniu przez dowódcę pułku lub kwatermistrza dywizji.

Zasadą ewakuacji sanitarnej jest wywóz rannych z punktów opatrunkowych pododdziałów środkami szczebla wyższego.

Przy sprawnej ewakuacji, ranny powinien przybyć na pułkowy punkt opatrunkowy (PPO) nie później niż w 2—3 godziny od chwili zranienia, a na DPO nie później niż po 6 godzinach od chwili zranienia.

W celu przyspieszenia rozpoczęcia ewakuacji, wysuwa się w chwili rozpoczęcia ataku czołowe rzuty organów ewakuacji szczebla wyższego do ostatniego rzutu szczebla niższego oraz wzmacnia się personelem i środkami transportowymi szczebel niższy (np. BPO, środkami kompanii sanitarnej pułku).

Na wypadek zwiększonych strat, zwłaszcza na głównym kierunku uderzenia, tworzy się rezerwę środków transportowych dla ewakuacji rannych, wykorzystując do tego bądź etatowe środki transportu ogólnego, bądź też środki transportu ludności cywilnej.

Organizuje się dwa potoki rannych:

- potok ewakuacji ciężko rannych, biegnący po linii BPO i PPO, skąd rannych zabiera się środkami dywizji do DPO;
- potok ewakuacji lekko rannych, biegnący po linii BPO — PPO (lub PPŻ) — PLR; przy czym lekko ranni od-

bywają drogę pieszo lub powracającymi pustymi środkami transportu ogólnego.

W natarciu BPO i PPO przesuwa się skokami.

Pierwszy skok odbywa się tak, by odległość BPO od pododdziałów walczących wynosiła przeciętnie 0,5—1 km, a PPO — 2—3 km (nawet do 5 km przy zwiększonym tempie natarcia).

Najpierw przesuwa się część personelu i środków transportowych z PPO na BPO, a resztę PPO przesuwa się dopiero z chwilą rozpoczęcia pracy na nowym punkcie, po uprzednim przekazaniu rannych i chorych tej części DPO, która w czasie pierwszego skoku przybywa na linię PPO.

W natarciu, bardzo ważnym jest przeprowadzenie rozpoznania sanitarnego zdobywanych rejonów, ażeby w razie potrzeby móc rozwinąć natychmiast akcję przeciwepidemiczną.

Ewakuacja weterynaryjna opiera się na ogólnych zasadach ewakuacji sanitarnej. Pułkowy ambulans weterynaryjny (PAWet) przesuwa się na nowe miejsce wtedy, gdy DSWet przyjmie ranne i chore konie. PAWet przesuwa się razem z PPŻ.

7. Ewakuacja materiałowa i pomoc techniczna. Ewakuację materiałową, przeprowadza się na podstawie ogólnych zasad ewakuacji. Wystrzelone łuski, opakowanie uzbrojenia itp., ewakuuje się do PPA, inny sprzęt i materiały do PPŻ.

Z punktów tych (PPA lub PPŻ), ewakuację w toku walki przeprowadza dywizja swoimi środkami.

Wszystkie drobne naprawy powinny być przeprowadzone na miejscu uszkodzenia sprzętu (o ile na to pozwala czas i możliwości środków warsztatowych), w myśl zasady „warsztat do sprzętu“.

8. Zdobyć wojenna. Patrole organizowanej pułkowej grupy zdobywcy wojennej, przesuwa się do przodu wraz z BPA.

O znalezionych zasobach i sprzęcie nieprzyjaciela, patrole te meldują do PPA, przy którym znajduje się reszta pułkowej grupy zdobywcy wojennej oraz patrole dywizyjnej grupy zdobywcy wojennej.

Praca pułkowej grupy zdobywcy wojennej, polega przede wszystkim na zabezpieczeniu zdobywcy wojennej w myśl wytycznych otrzymanych od dowódcy dywizji.

Rozdział XXIII

DOWODZENIE TYŁAMI

Zasady ogólne i planowanie

Tyłami pułku piechoty dowodzi dowódca pułku, który jest odpowiedzialny za organizację tyłów oraz zabezpieczenie materiałowe natarcia, a w szczególności za posiadanie przez pułk w chwili rozpoczęcia natarcia pełnych zapasów ruchomych oraz złożonych na „ziemi“ dodatkowych zapasów dla zabezpieczenia natarcia.

Dowódca pułku kieruje organizacją i pracą tyłów przez:

- powzięcie decyzji i wydanie wytycznych dla tyłów;
- zapewnienie tyłom pułku i jednostek wzmocnienia warunków wydajnej i sprawnej pracy, przez przydzielenie odpowiednich do pracy rejonów rozmieszczenia;
- kontrolę ich pracy.

Przy pobieraniu decyzji, dowódca pułku powinien uwzględnić stan i możliwości tyłów, przedstawione w referacie kwatermistrzowskim.

Po ogłoszeniu swej decyzji, dowódca pułku wydaje wytyczne dla tyłów, w których określa między innymi:

- wysokość zapasów, jakie mają być złożone „na ziemi“ celem zabezpieczenia natarcia;
- początek rozpoczęcia dowozu amunicji na SO i podstawy wyjściowe piechoty;
- termin przegrupowania i rozwinięcia tyłów w nowym rejonie tyłów pułku;
- oś przesuwania tyłów i drugiego rzutu dowództwa pułku (kwatermistrzostwo) w toku natarcia, oraz kierunki zagrożenia tyłów;
- zaplanowanie środków transportowych dla oddziału wydzielonego (OW) o ile taki będzie organizowany;
- siły i środki niezbędne dla pracy tyłów oraz dla ich obrony i ochrony;
- termin gotowości tyłów.

Obowiązkiem sztabu pułku jest współpraca z kwatermistrzem w sprawach dotyczących zaopatrywania, ewakuacji

i napraw. Polega ona na wzajemnym informowaniu się, na przeprowadzeniu kontroli tyłów oraz na koordynacji w zakresie:

- dostosowania organizacji i pracy tyłów do zadania bojowego pułku, decyzji dowódcy oraz planu walki;
- współdziałania szefów służb, współpracujących z kwatermistrem przy opracowaniu referatu, planu organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego oraz rozkazu kwatermistrzowskiego.

Kwatermistrz pułku jest zastępcą dowódcy do spraw tyłów i jest odpowiedzialny za sprawne działanie tyłów oraz terminowe zaspokojenie potrzeb materiałowych pułku.

Pracą tyłów kieruje on przy pomocy podległych mu szefów zaopatrzenia oraz współpracujących szefów służb (szefa uzbrojenia pułku, st. lekarza pułku).

Podstawą pracy kwatermistrza jest planowanie oparte na:

- zadaniu bojowym;
- decyzji dowódcy pułku i jego wytycznych dla tyłów;
- rozkazach i zarządzeniach kwatermistrza dywizji;
- danych o stanie i możliwościach tyłów, uzyskanych z meldunków pododdziałów pułku, od podległych szefów zaopatrzenia i od współpracujących szefów służb.

Planowanie polega na rozważeniu wszystkich elementów, które są niezbędne dla oceny możliwości tyłów i wyciągnięciu wniosków dotyczących organizacji i pracy tyłów.

Kwatermistrz pułku sprawuje ogólne kierownictwo nad planowaniem związanym z organizacją tyłów i zabezpieczeniem materiałowym oraz ewakuacją, a każdy z szefów służb i szefów zaopatrzenia pułku planuje w swoim dziale. Szefowie służb ujmują wyniki swej pracy w formie wniosków do referatu kwatermistrza, planu i rozkazów kwatermistrzowskich oraz w formie zapotrzebowań i sprawozdań do swych przełożonych szefów.

Planowaniem obejmuje się okres przygotowawczy oraz okres prowadzenia walki.

Szczegółowo planuje się organizację i pracę tyłów w okresie przygotowawczym i w etapie wykonywania przez pułk zadania bliższego i następnego, natomiast więcej ogólnikowo, w formie zamierzeń podaje się przesunięcia tyłów oraz przewidywany dowóz zaopatrzenia w etapie wykonywania przez pułk zadań dalszych.

Wyniki planowania, zestawione w postaci wniosków, uzgodnionych ze sztabem pułku, uzupełnionych wskazówkami dowódcy pułku, stanowiąc będą, po zatwierdzeniu przez dowódcę pułku, plan kwatermistrza pułku. Plan ten uaktualniany następnie w toku natarcia, ułatwi kwatermistrzowi wykonanie zadań, jakie stawiać będzie tyłom zmienna sytuacja na polu walki.

Dowodzenie tyłami w okresie przygotowawczym i w okresie prowadzenia walki

Dowodzenie tyłami w okresie przygotowawczym obejmuje:

- przygotowanie danych niezbędnych do decyzji dowódcy pułku (referat kwatermistrzowski);
- powzięcie decyzji przez dowódcę pułku oraz podanie wytycznych dla tyłów na okres przygotowawczy i na okres natarcia;
- opracowanie planu kwatermistrzowskiego, (który na szczeblu pułku sporządza się w formie notatek), w szczególności planu dowozu oraz załącznika do planu współdziałania;
- opracowanie rozkazu kwatermistrzowskiego;
- przeprowadzanie stałej kontroli tyłów, której głównym celem jest sprawdzenie tempa napływu zapasów, stopnia realizacji zabezpieczenia materiałowego pododdziałów pułku oraz warunków pracy tyłów;
- przygotowanie meldunku o gotowości tyłów.

W okresie przygotowawczym, celem wykorzystania czasu dla zgromadzenia zapasów na okres prowadzenia walki, kierowanie pracą tyłów opiera się na zarządzeniach szczególnych, wydawanych w miarę potrzeby, które następnie potwierdza się rozkazem kwatermistrzowskim. Ograniczony zwykle czas wymaga jak najszybszego uruchomienia pracy tyłów, aby mogły one w terminie wyznaczonym zapewnić przede wszystkim:

- zabezpieczenie materiałowe pododdziałów będących w styczności z nieprzyjacielem;
- nagromadzenie dodatkowych zapasów (zwłaszcza amunicji), niezbędnych dla zabezpieczenia natarcia;

— przegrupowanie i rozwinięcie urządzeń tyłów, umożliwiające im sprawną pracę.

Dowodzenie tyłami w okresie prowadzenia walki opiera się z reguły na rozkazach i zarządzeniach szczególnych.

Ciągłość dowodzenia osiąga się przez szerokie stosowanie ruchomych środków łączności i wykorzystanie łączności organizacyjnej (stałego kontaktu między urządzeniami tyłów batalionów, pułku i dywizji), wynikającej z ugrupowania tyłów, oraz przez stałą kontrolę pracy tyłów.

Aby móc zaspokoić w odpowiedniej chwili potrzeby oddziałów walczących i zachować zarazem swobodę oddziaływania na sposób wykonywania przez tyły ich zadań, kwatermistrz powinien utrzymywać stałą łączność ze sztabem pułku oraz zapewnić sobie terminowe nadsyłanie meldunków o stanie materiałowym przez pododdziały pułku.

Pozwoli mu to na uaktualnienie planowania i ewidencji zapasów materiałowych oraz na przygotowanie we właściwym czasie urządzeń tyłowych i środków transportowych do nowych zadań.

Zadania te będą ściśle związane z kolejnymi etapami walki pułku.

W etapie wykonywania przez pułk zadania bliższego, kwatermistrz powinien liczyć się:

- ze znacznym narastaniem strat w batalionach pierwszego rzutu i w związku z tym z koniecznością pomocy pułku, batalionom w zakresie ewakuacji sanitarnej;
- z nierównomiernym narastaniem potrzeb amunicyjnych w poszczególnych batalionach i związaną z tym potrzebą manewru amunicją;
- ze zmianą stanowisk artylerii pułkowej i moździerzy i potrzebą pomocy dla nich w zakresie dowozu amunicji na nowe SO.

W etapie wykonywania zadania następnego i kolejnych zadań dalszych kwatermistrz powinien przewidywać:

- zmiany w ugrupowaniu pułku oraz wzmożony dowóz amunicji, przesuwanie urządzeń tyłowych batalionów i pułku;
- manewr amunicją;
- wydzielenie środków transportowych dla OW oraz zapewnienie mu zaopatrywania i ewakuacji;

- konieczność uporządkowania tyłów batalionowych i podciągnięcie urządzeń tyłowych pułku, które wobec zacierania się linii rozgraniczenia i szybkiego tempa natarcia, mogły pomieścić się i oderwać od nacierających pododdziałów;
- dostanie gorącej strawy z BPŻ do kompanij po zakończeniu walki oraz uzupełnienie zapasów ruchomych batalionów.

Zabezpieczenie pracy tyłów

Zabezpieczenie pracy tyłów osiąga się przez prowadzenie stałego i wszechstronnego rozpoznania kwatermistrzowskiego, które pozwala na racjonalne wykorzystanie pododdziałów tyłowych i terenu; przez zorganizowanie dobrej łączności tyłów, przez utrzymanie drogi dowozu i ewakuacji oraz przez zorganizowanie obrony i ochrony tyłów.

Szef łączności pułku powinien zapewnić powiązanie środkami łączności przynajmniej najważniejszych elementów tyłów pułku, tj. drugiego rzutu dowództwa pułku (kwatermistrzostwo), PPO i PPA; ponadto kwatermistrz pułku powinien mieć zapewnioną łączność z kwatermistrzem dywizji.

Niezależnie od łączności zorganizowanej przez szefa łączności pułku, kwatermistrz stale dopilnowuje utrzymania łączności organizacyjnej tyłów. Dzięki utrzymaniu kontaktu między urządzeniami tyłów batalionów, pułku i dywizji, kwatermistrz pułku będzie zawsze na czas poinformowany o przesunięciach urządzeń, co ułatwi mu kierowanie tyłami.

Utrzymanie drogi dowozu i ewakuacji przeprowadza szef saperów przy ścisłej współpracy z kwatermistrzem pułku; ilość sił i środków dla utrzymania dróg określa dowódca pułku. W okresie przygotowawczym do natarcia kwatermistrz, w porozumieniu z szefem saperów powinien gromadzić zapasy materiałów dla naprawy drogi dowozu wydłużanej w ślad za posuwającymi się do przodu pododdziałami walczącymi. Wskutek bardzo dużego nasycenia rejonu tyłów pułku jednostkami wzmocnienia, sposób wykorzystania drogi dowozu oraz regulację ruchu organizuje kwatermistrz w ramach planu sztabu pułku.

Celem zapewnienia ochrony i obrony tyłów należy:

- każde przesunięcie tyłów pułku do przodu poprzedzać rozpoznaniem;
- ubezpieczać drogę dowozu i ewakuacji, przede wszystkim przez wystawienie ubezpieczeń na mostach i innych wąskich przejściach;
- ubezpieczać bezpośrednio poszczególne urządzenia tyłowe, jak np. PPO, PPA zwłaszcza w okresie walki w głębi obrony nieprzyjaciela;
- ubezpieczać kolumny zaopatrzenia i przesuwać je w szyku rozczłonkowanym;
- przestrzegać maskowania oraz zasad OPlot i obrony przed desantami powietrznymi nieprzyjaciela.

W wypadku zagrożenia, dowódca pułku wydziela siły i środki potrzebne dla zapewnienia tyłom możliwości pracy.

DZIAŁ VII

PROWADZENIE NATARCIA PRZEZ PUŁK PIECHOTY

Rozdział XXIV

PODZIAŁ NATARCIA NA OKRESY I ETAPY

Celem ułatwienia planowania walki i organizacji współdziałania, natarcie pułku dzieli się na dwa podstawowe okresy, a mianowicie:

- okres przygotowawczy;
- okres prowadzenia walki.

Okres prowadzenia walki dzieli się na etapy przywiązane do wykonania przez pułk piechoty kolejnych zadań (bliższe, następne i pierwsze z zadań dalszych — przełamanie trzeciej pczycji). Można również określać etapy walki opanowaniem określonych rubieży.

Podziału okresu prowadzenia walki na etapy nie wolno traktować szablonowo, ponieważ wypływa on z myśli przewodniej dowódcy i jest zależny od zadania pułku i sąsiadów, charakteru obrony nieprzyjaciela i położenia własnych wojsk oraz terenu. W niniejszym rozdziale przy omawianiu walki pułku piechoty przyjęto podział następujący:

- wykonanie zadania bliższego — atak na przedni skraj i walka o opanowanie drugiej (pierwszej) pozycji nieprzyjaciela;
- wykonanie zadania następnego — walka o opanowanie rejonu głównych stanowisk ogniowych artylerii względnie drugiej pozycji;

- dalsze działania bojowe pułku w głębi obrony nieprzyjaciela — rozwinięcie powodzenia pułku i walka o trzecią pozycję;
- dalsze działania pułku w składzie dywizji podczas natarcia na drugi pas obrony nieprzyjaciela.

Poza tym rozpatruje się:

- pościg;
- utrwalenie osiągniętego powodzenia.

Rozdział XXV

ARTYLERYJSKIE PRZYGOTOWANIE ATAKU

W czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku dowódca pułku i podlegli mu dowódcy pododdziałów obserwują bez przerwy ogień artylerii i moździerzy oraz lotnictwa i meldują o wynikach ognia przełożonym.

Gdy w planie artyleryjskiego przygotowania ataku przewidziane jest pozorne przeniesienie ognia, wówczas piechota w czasie ich wykonywania otwiera ogień do celów w pierwszym i drugim rowie nieprzyjaciela, a w pewnych wypadkach pozoruje wyruszenie do ataku, ruchem drobnych grup piechoty na szerokich odcinkach itp. W tym momencie zadaniem wszystkich obserwatorów jest wykrycie nowo ujawniających się i niezniszczonych celów, aby artyleria mogła je zniszczyć. Zadanie to wykonują najczęściej działa strzelające na wprost.

Jeśli podstawa wyjściowa do ataku leży w odległości większej niż 250 m od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, to piechota wyszukując obezwładnienie i osłabienie nieprzyjaciela przez ogień własnej artylerii i lotnictwa, wysuwa się w czasie artyleryjskiego przygotowania do przodu, zwykle podczas ostatniej, najsilniejszej nawały na przedni skraj obrony nieprzyjaciela.

Dowódca pułku powinien dostosować czas wyruszenia batalionów pierwszego rzutu z podstawy wyjściowej do planu artyleryjskiego przygotowania ataku, aby piechota nie zatrzymywała się przed przednim skrajem nieprzyjaciela, lecz mogła po podejściu do linii wybuchów własnych pocisków przejść bezpośrednio do ataku, równocześnie z przeniesieniem ognia

artylerii w głąb. Zdarza się przy tym często, że pododdziały piechoty na podstawie wyjściowej znajdują się w różnych odległościach od przedniego skraju nieprzyjaciela. Wówczas dowódca powinien tak zorganizować wyruszenie z podstawy wyjściowej, aby atak został wykonany jednocześnie przez wszystkie pododdziały.

Gdy podstawa wyjściowa znajduje się bliżej niż 250 m od przedniego skraju nieprzyjaciela, piechota rusza od razu do ataku po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania ataku.

W niektórych wypadkach dowódca dywizji, działając według planu dowódcy korpusu (armii), może przewidzieć i zarządzić wykonanie rozpoznania walką, np. jednym lub dwoma batalionami w pasie natarcia dywizji, jeszcze przed zakończeniem artyleryjskiego przygotowania ataku.

Celem rozpoznania walką jest stwierdzenie siły obsady pozycji nieprzyjaciela, dokładne rozpoznanie jego systemu obrony i uchwycenie ważnych dla dalszego rozwoju natarcia, przedmiotów terenowych.

Bataliony wykonujące powyższe zadanie wyruszają do ataku po krótkotrwałym artyleryjskim przygotowaniu. Jeśli natarcie osiągnie powodzenie, to bataliony pozostają w zdobytym przez nie terenie, a podstawę wyjściową do ataku dalszych rzutów przesuwa się odpowiednio w przód.

Rozpoznanie walką może być wykonane na kilka godzin przed rozpoczęciem właściwego artyleryjskiego przygotowania ataku albo też w czasie jego trwania. W drugim wypadku artyleryjskie przygotowanie ataku powinno być odpowiednio zaplanowane, tzn. powinno mieć przerwę w czasie, powinno uwzględniać osłonę skrzydeł natarcia rozpoznawczego itd.

Dowódca pułku piechoty, w którego pasie natarcia dowódca dywizji nakazał wykonanie rozpoznania walką, organizuje najściślej współdziałanie batalionów pozostających na podstawie wyjściowej z czołowym, nacierającym batalionem, aby wykorzystać bezzwłocznie jego powodzenie. Obowiązkiem dowódcy pułku jest przewidzieć drobiazgowo i przygotować przesunięcie pułku na nową podstawę wyjściową, zdobytą przez natarcie rozpoznawcze.

Rozdział XXVI

OKRES PROWADZENIA WALKI.

1 Etap — wykonanie zadania bliższego. (Atak na przedni skraj i walka o opanowanie drugiej, względnie pierwszej pozycji). Dowódca pułku obserwując działanie artylerii i podsuwanie się piechoty do pierwszego rowu nieprzyjaciela melduje dowódcy dywizji o gotowości do ataku. Sygnał do ataku (rozkaz) wydaje dowódca dywizji po upewnieniu się, że nieprzyjaciel jest obezwładniony, a piechota i czołgi są gotowe do rozpoczęcia ataku. Rozkaz ten (sygnał) powtarzają wszyscy dowódcy.

Dowódcy czołowych pododdziałów piechoty (drużyn, plutonów) w miarę zbliżania się do pierwszego rowu nieprzyjaciela precyzują ostatecznie zadania swoich pododdziałów, kierując uderzenie na najsłabsze miejsca obrony nieprzyjaciela. W tym czasie czołgi znajdują się już za ugrupowaniem bojowym piechoty, które przekraczają na podstawie wyjściowej do ataku.

Z chwilą rozpoczęcia ruchu przez piechotę i czołgi, działa strzelające na wprost, moździerz batalionowe i broń maszynowa ześrodkowują ogień o maksymalnym natężeniu na cele pozostałe jeszcze w pierwszym i drugim rowie; artyleria rozpoczyna wał ogniowy, zwykle od pierwszego rowu. Czołgi wyprzedzwszy piechotę atakują nieprzyjaciela. Piechota po uzbrojeniu granatów, załadowaniu broni, zabranii drabinek szturmowych, desek, mat, ładunków wydłużonych, nożyc do cięcia drutów itp. wykonuje gwałtowny skok do przodu prowadząc w marszu ogień do celów w pierwszym i drugim rowie.

Po zbliżeniu się czołgów (piechoty) do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, do linii pasa niebezpiecznego, działa strzelające na wprost i moździerz przenoszą stopniowo ogień w głąb. Pierwszy rzut czołgów, prowadząc ogień z ckm i dział posuwa się bezpośrednio za wałem ogniowym i niszczy po drodze środki ogniowe i siły żywe nieprzyjaciela w pierwszym i drugim rowie, a następnie przechodzi do ataku na trzeci rząd ciągły. Druga linia czołgów (zwykle działa pancerne i czołgi ciężkie), posuwając się 100—400 m za pierwszą linią, wspiera go ogniem i niszczy środki ogniowe nieprzyjaciela pozostałe w pierwszym i drugim rowie, jeszcze przed podejściem do nich piechoty.

Atak powinien być jednoczesny i gwałtowny. Cały wysiłek powinien być skierowany na równoczesne opanowanie rowów, które atakuje się na całej szerokości pasa natarcia pułku.

Po zbliżeniu się do rowów na odległość 30—50 m, piechota zarzuca ocalałą obsadę nieprzyjaciela granatami i nie zatrzymując się posuwa się naprzód. Tyraliery piechoty batalionów pierwszego rzutu nie powinny wchodzić do rowów, lecz przeskakując je powinny posuwać się bez przerwy za wałem ogniowym i czołgami, atakować szybko drugi i trzeci rów i odcinać nieprzyjacielowi drogi odejścia.

Dla opanowania ważniejszych odcinków rowów łączących, bataliony powinny z góry wyznaczyć część pododdziałów swoich drugich rzutów.

Oczyszczenie rowów ciągłych z drobnych grup nieprzyjaciela i jego środków ogniowych powinny wykonywać specjalnie do tego przeznaczone drobne pododdziały (jedna, dwie drużyny na kompanię), uzbrojone w pistolety maszynowe, granaty, butelki z płynem zapalającym, pancernice i plecakowe miotacze ognia. Pododdziały te, posuwając się w ugrupowaniu kompanii, po zbliżeniu się do nieprzyjaciela wysuwają się gwałtownie do przodu, zarzucają rowy granatami i prowadząc równocześnie ogień z pistoletów maszynowych, wskakują do rowów i oczyszczają je od nieprzyjaciela. Zatrzymywanie się i zaleganie piechoty przed rowami jest niedopuszczalne.

Jeżeli DSB, BSB i kopuły pancerne na przednim skraju nie zostały zniszczone podczas artyleryjskiego przygotowania, to niszczy się je przy pomocy grup szturmowych. Działanie tych grup rozpoczyna się równocześnie z atakiem piechoty. Po zbliżeniu się na odległość 100—150 m od przedniego skraju, grupa szturmowa szturmując wyznaczony jej obiekt, wspierając działanie własnymi środkami ogniowymi. Tyraliery piechoty posuwają się w międzyczasie bez przerwy w głąb obrony.

Po rozpoczęciu ataku, ckm. działa strzelające na wprost i moździerze rozpoczynają skokami zmianę stanowisk ogniowych do przodu przechodząc pod rozkazy dowódców pododdziałów piechoty, którym zostały przydzielone. Sprzęt ten powinien dołączyć do piechoty nie później, niż po opanowaniu drugiego rowu przez czołowe pododdziały. Ma to poważne znaczenie ze względu na potrzebę odparcia ewentualnych kontrataków odwodów batalionowych nieprzyjaciela.

Działa towarzyszące wspierają natarcie piechoty, a wyznaczone z drugiego rzutu batalionu pododdziały piechoty pomagają obsłугоm przy przesuwaniu dział.

Dla uniknięcia zaskoczenia, w przewidywaniu kontrataków nieprzyjaciela, należy prowadzić bez przerwy rozpoznanie, zorganizować system szybkiego meldowania o wyruszeniu kontrataków, a także ześrodkowywać na rejonny grupowania się odwodów nieprzyjaciela ogień artylerii i moździerzy.

Zawsze należy przewidzieć sygnał „kontratak nieprzyjaciela“ (najczęściej stosowano w tym celu rakiety dymne). Sygnał ten wskazuje artylerii, że powinna ona ześrodkować ogień na zagrożonym kierunku.

Kontrataki odwodów kompanijnych i batalionowych nieprzyjaciela, wspartych pojedynczymi czołgami i działami pancernymi, odpierają bataliony pierwszego rzutu pułku przy wsparciu PGA, dział towarzyszących i własnych środków ogniowych. Dla odparcia kontrataku, wstrzymuje czasowo natarcie tylko ta część ugrupowania bojowego batalionu, którą nieprzyjaciel kontratakuję. Strzelcy, broń maszynowa i inne środki ogniowe zajmują dogodne stanowiska ogniowe i niszczą nieprzyjaciela ogniem, a z chwilą zdeorganizowania i zatrzymania kontrataku — przechodzą do zdecydowanego uderzenia na kontratakujące siły nieprzyjaciela. Pozostałe oddziały, powinny nacierać w dalszym ciągu bez zatrzymania.

Dla osłony skrzydeł posuwających się naprzód pododdziałów wtedy, gdy inne pododdziały batalionu odpierają kontratak — dowódcy batalionów mogą wysuwać na skrzydło czołowej tyraliery swój drugi rzut lub odwód.

Dowódca pułku piechoty w tym momencie może wpływać na przebieg walki przede wszystkim ogniem swojej PGA, a także przez stawianie dodatkowych zadań batalionom pierwszego rzutu, mając na celu zorganizowanie współdziałania pododdziałów sąsiednich dla zniszczenia kontratakujących sił nieprzyjaciela.

Atak piechoty i czołgów wspiera się wałem ogniowym (lub KZO) z zasady do drugiej pozycji włącznie.

Piechota powinna posuwać się bezpośrednio za wałem ogniowym, jak najbliższej wybuchów własnych pocisków. Krótkie nawet, parominutowe zatrzymanie się piechoty może stać się przyczyną niepowodzenia. Czołowe pododdziały piechoty powinny wobec tego zwalczać ogniem własnych środków ogniowych i dział towarzyszących czynne jeszcze po przejściu wału ogniowego, ogniska oporu nieprzyjaciela.

Dowódcy batalionów stawiają wspierającym ich dowódcom dywizjonów PGA żądania obezwładnienia i zniszczenia tych celów, które przeszkadzają batalionom w posuwaniu się naprzód. Dowódca pułku piechoty, odpowiednio do wymagań pola walki, ześrodkowuje ogień PGA na ważniejsze cele.

Współdziałanie piechoty z czołgami polega przede wszystkim na niedopuszczeniu do wzajemnego oderwania się. Piechota powinna niszczyć środki przeciwpancerne nieprzyjaciela i ułatwiać czołgom przekraczanie zapór i przeszkód przeciwpancernych. Czołgi zaś powinny niszczyć wszystkie środki ogniowe nieprzyjaciela wstrzymujące ruch własnej piechoty i wykonywać dla piechoty przejścia w przeszkodach drutowych.

Lotnicze wsparcie natarcia piechoty i czołgów wykonuje najczęściej lotnictwo szturmowe, działając zespołami po 3—5 samolotów. Niszczy ono ogniem broni pokładowej i bomb odłamkowych siły żywe i środki ogniowe nieprzyjaciela, a szczególnie stanowiska ogniowe moździerzy i dział między pierwszą i drugą oraz drugą i trzecią pozycją. Lotnictwo szturmowe odgrywa również bardzo dużą rolę w wykrywaniu i zwalczaniu przygotowań nieprzyjaciela do kontrataku.

Saperzy wykonują przejścia w przeszkodach i walczą w składzie grup szturmowych oraz przy oczyszczaniu rowów, jednak piechota powinna być zdolna do samodzielnego rozpoznawania i przekraczania przeszkód i zapór inżynierskich, zwłaszcza w głębi pozycji obrony nieprzyjaciela.

Podczas ataku obowiązuje zasada równania do przodu, tj. czołowe pododdziały powinny bez przerwy przeć naprzód, nie oglądając się na opóźnionych sąsiadów. Każdy pododdział, który wdarł się w głąb ugrupowania nieprzyjaciela, już przez to samo ułatwia działanie sąsiadom i pomaga im w wykonywaniu zadania.

Trzeci rząd ciągły powinien być opanowany przez bataliony pierwszego rzutu pułku bez zatrzymywania się. Potężne wsparcie artylerii (wał ogniowy lub KZO), działanie czołgów i grup szturmowych, grup torujących zapewnia piechocie możliwość szybkiego ruchu naprzód. Lotnictwo szturmowe i artyleria oraz czołgi działające przed piechotą obezwładniają nieprzyjaciela w trzecim rowie, gdy piechota pokonywuje przestrzeń między drugim a trzecim rowem.

Doświadczenie wojny, uczy, że uderzenie nawet niewielkimi siłami na skrzydła lub tyły nieprzyjaciela prowadzi często do poważnego sukcesu. Dlatego dowódcy piechoty w czasie

walki wewnątrz nieprzyjacielskiej pozycji powinni szukać przerw i luk w ugrupowaniu nieprzyjaciela, ułatwiających posuwanie się naprzód.

Po przełamaniu przedniego skraju obrony bataliony nacierające w pierwszym rzucie pułku powinny obchodzić silne punkty oporu nieprzyjaciela, nie wdając się z nimi w walkę i pozostawiając najwyżej część sił dla ich blokowania, powinny opanowywać rowy między tymi punktami oporu i bez zatrzymania posuwać się naprzód. Szybkie opanowanie rowów ciągłych nieprzyjaciela w całym pasie natarcia pułku ma poważne znaczenie z tego względu, że eliminuje się przez to i ogranicza możliwość kontrataków nieprzyjaciela oraz stwarza się możliwości obejścia i oskrzydlenia broniących się uporczywie punktów oporu. Nie mniej ważnym momentem z punktu widzenia utrzymania tempa natarcia jest nieustanne narastanie wysiłku w toku natarcia. W tym celu, zależnie od rozwoju walki, dowódca batalionu na trzecim rowie mogą wprowadzić do walki swoje drugie rzuty. Po wprowadzeniu drugich rzutów dowódca batalionów powinni utworzyć odwody ogólne.

2 Etap. — Wykonanie zadania następnego. (Walka o opanowanie rejonu głównych stanowisk ogniowych artylerii, względnie drugiej pozycji). Po opanowaniu pierwszej pozycji nieprzyjaciela natarcie powinno być prowadzone dalej bez przerwy, celem opanowania drugiej pozycji.

Głębokość wału ogniowego, sięgająca często do trzech kilometrów i wsparcie czołgów umożliwiają batalionom pierwszego rzutu pułku nieprzerwany ruch do przodu. Czołowe rzuty piechoty, nie zmieniając tempa, posuwają się za wałem ogniowym.

Ze względu na to, że drugą pozycję obsadzają zwykle stosunkowo niewielkie siły (batalion na szerokości odcinka pułku), i że obrona tej pozycji jest zorganizowana systemem samodzielnych punktów oporu — często mogą zaistnieć dla nacierającego dogodne warunki do oskrzydlenia i okrążenia nieprzyjaciela. Dowódca batalionów pierwszego rzutu pułku powinni szybko decydować o kierunkach uderzenia i przedmiotach ataku, opierając swoją decyzję na wiadomościach o nieprzyjacielu; zdobytych przez rozpoznanie w czasie podejścia do drugiej pozycji. Wszelkie podejmowane przez nieprzyjaciela próby wycofania pododdziałów z pierwszej pozycji na drugą powinny być likwidowane przez wymijanie i niszczenie wycofujących się.

W końcowej fazie walki o trzeci rów pierwszej pozycji lub w czasie posuwania się w kierunku drugiej pozycji nieprzyjaciel może, pozostawiając na drugiej pozycji tylko załogi bezpieczeństwa, wykonać kontratak odwodem pułkowym wspartym pułkową kompanią czołgów. Wówczas własne czołgi, działa pancerne i przeciwpancerne zatrzymują się i ogniem z miejsc niszczą czołgi nieprzyjaciela. Tylko w wypadku posiadania zdecydowanej przewagi nad nieprzyjacielem i dogodnych warunków, czołgi i działa pancerne uderzają na kontratakujące czołgi nieprzyjaciela bez zatrzymania się.

Zniszczenie kontratakujących odwodów pułkowych nieprzyjaciela ma bardzo ważne znaczenie dla dalszego powodzenia natarcia pułku i opanowania drugiej pozycji.

Dowódca pułku, po otrzymaniu wiadomości o kontrataku nieprzyjaciela, ześrodkowuje na zagrożonym kierunku ogień swojej PGA, i rozkazuje pułkowemu artyleryjskiemu odwodowi przeciwpancernemu zająć stanowiska ogniowe na rubieży rozwinięcia dającej możliwość skutecznego zwalczania czołgów nieprzyjaciela.

W warunkach pomyślnego rozwoju walki i przy szybkim posuwaniu się naprzód batalionów pierwszego rzutu, dowódca pułku wprowadza do walki drugi rzut dopiero celem opanowania drugiej lub nawet trzeciej pozycji.

Wprowadzenie do walki drugiego rzutu dowódca pułku wspiera ogniem PGA i moździerzy pułkowych, a w niektórych wypadkach zarządza również postawienie zasłony dymnej. Drugi rzut zawsze powinien mieć w swym składzie działa towarzyszące; szczególnie korzystny jest w tym wypadku przydział pułkowych dział pancernych.

Dowódca pułku powinien postawić drugiemu rzutowi konkretne zadanie, wskazując mu rubież rozwinięcia, kierunek i cel natarcia oraz powinien uzgodnić współdziałanie drugiego rzutu z artylerią PGA, czołgami i batalionami pierwszego rzutu.

W razie wprowadzenia drugiego rzutu do walki dowódca pułku powinien dążyć do utworzenia odwodu ogólnego.

Drugą pozycję pododdziały pułku atakują z marszu pod osłoną wału ogniowego, ześrodkowanego ognia artylerii i przy wsparciu czołgów. Jak wykazało doświadczenie bojowe, szybkość i gwałtowność uderzenia ma w tym etapie walki decydujące znaczenie.

Piechota i czołgi podsuwają się pod osłoną ognia artylerii i czołgów pod pierwszy rów drugiej pozycji i przy wsparciu własnych środków ogniowych atakują go bez zatrzymania się. Artyleria i moździerze przenoszą ogień na skrzydła atakowanych rejonów i w głąb, na dalsze rowy ciągłe obrony. Atak wspierają również działa towarzyszące ogniem na wprost i ciężkie karabiny maszynowe. W wielu wypadkach obsługi dział i celownicowie ckm osobiście decydują o tym, na które cele skierować ogień i jak długo należy je zwalczać.

Po wdarciu się w głąb ugrupowania nieprzyjaciela na drugiej pozycji, szczególnego znaczenia nabiera inicjatywa i śmiałość dowódców mniejszych pododdziałów piechoty, czołgów a nawet pojedynczych żołnierzy. Każda luka w ugrupowaniu nieprzyjaciela powinna być wykorzystana dla wykonania uderzenia w głąb. W wypadku zatrzymania się czołgów, piechota powinna nacierać dalej sama. Najgorsze jest opóźnienie się, oczekiwanie na rozkazy i oglądanie się na sąsiadów pozostających w tyle.

Już w czasie atakowania drugiej pozycji nieprzyjaciela mogą wytworzyć się dla pułku możliwości okrążenia, przy współdziałaniu z sąsiadami, mniejszych grup nieprzyjaciela i ich likwidacji. Należy pamiętać, że okrążenie łączy w sobie elementy czołowego uderzenia, obejścia i oskrzydlenia. Okrążenie nie przyjmuje formy otoczenia nieprzyjaciela nieprzerwanym pierścieniem, ponieważ dla stworzenia takiego pierścienia potrzebna byłaby ogromna ilość wojsk. Okrążający osiąga powodzenie przez energiczne, śmiałe i zdecydowane działanie oddzielnych pododdziałów, które wykonują uderzenia od czoła, ze skrzydeł i z tyłu, działając w kierunkach zbieżnych.

W ten sposób podczas minionej wojny wywalcały powodzenie jednostki nie tylko równe siłą, ale nawet i słabsze od okrążonego.

Walkę celem okrążenia i zniszczenia nieprzyjaciela należy przeprowadzać szybko. Uderzać trzeba z kilku kierunków, aby zmusić nieprzyjaciela do rozproszenia sił. Najsilniej należy uderzać na skrzydła i tam stwarzać przewagę sił własnych. Powodzenie w tej walce zależy w dużym stopniu od dokładnej organizacji współdziałania pododdziałów wykonujących okrążenie. Po opanowaniu drugiej pozycji należy dążyć do jak najszybszego opanowania rejonu głównych stanowisk ogniowych artylerii nieprzyjaciela.

3 Etap. — Działania bojowe pułku w głębi obrony nieprzyjaciela.

a) **Rozwinięcie powodzenia pułku i walka o trzecią pozycję.** Po opanowaniu rubieży głównych stanowisk ogniowych artylerii nieprzyjaciela pułk pierwszego rzutu dywizji naciera bez zatrzymania się na nieprzyjaciela na trzeciej pozycji. Natarcie to powinno być przygotowane przez krótkotrwałe zesynchronizowanie ognia artylerii i moździerzy, wykonanie podczas zbliżania się do trzeciej pozycji.

W okresie walki o trzecią pozycję powstają jeszcze większe niż dotychczas możliwości uderzenia na skrzydła nieprzyjaciela i przez luki w jego ugrupowaniu.

Pułk może nacierać na jedno lub oba skrzydła nieprzyjaciela współdziałając z sąsiadami; może wysadzać na tyły nieprzyjaciela desanty czołgowe lub kierować tam specjalnie wyznaczone pododdziały.

W omawianym etapie walki, dowódca pułku powinien dążyć do rozbicia nieprzyjaciela w jak najkrótszym czasie, zachowując jednocześnie gotowość do odparcia skrzydłowych kontrataków nieprzyjaciela. Jeśli oskrzydłony lub okrążony nieprzyjaciel usiłuje się wycofać, to dowódca pułku nakazuje batalionom wykonanie zbieżnego uderzenia na skrzydła i tyły nieprzyjaciela, niszcząc w pierwszej kolejności pododdziały osłaniające wycofanie. Dowódca pułku powinien przy tym organizować szybko i dokładnie współdziałanie między poszczególnymi rodzajami wojsk oraz pododdziałami piechoty, wykorzystując w szczególności działania lotnictwa szturmowego o ile bierze ono udział w walce na korzyść pułku. Z uwagi na to, że przy okrążaniu nieprzyjaciela część sił pułku prowadzi walkę z odwróconym frontem, organizacja zabezpieczenia działań pułku w tym momencie powinna być szczególnie dokładna.

Okrażenie jest końcowym najważniejszym i decydującym momentem natarcia, stanowi ono o zwycięstwie nad nieprzyjacielem. Większe zgrupowanie nieprzyjaciela należy likwidować przez rozbicie go na części i zniszczenie każdej części z osobna.

W czasie walki o trzecią pozycję należy również ustalić położenie stanowisk ogniowych artylerii nieprzyjaciela i zniszczyć je ogniem i zdecydowanym atakiem ze skrzydeł i z tyłów.

Ugrupowanie pułku podczas natarcia na trzecią pozycję będzie przeważnie jednorzutowe z tym, że dowódca pułku za-

chowa w swym ręku odwód ogólny (około wzmocnionej kompanii).

Jeśli nieprzyjaciel zdoła zorganizować, przy pomocy swoich odwodów, silny opór na trzeciej pozycji i natarciu z marszu wobec tego okaże się bezskuteczne, to rozwinięte pododdziały pułku piechoty pierwszego rzutu dywizji zajmują podstawy wyjściowe do natarcia, a dowódca pułku organizuje starannie współdziałanie stawiając batalionom i różnym rodzajom wojsk, nowe zadania. Natarcie w tym wypadku zostaje zwykle poprzedzone krótkotrwałym przygotowaniem artyleryjskim (np. około 20 minut).

Przy silnym oporze nieprzyjaciela, pułk może współdziałać z wprowadzonym do walki przez dowódcę dywizji pułkiem piechoty drugiego rzutu dywizji. Wówczas współdziałanie organizuje dowódca dywizji, który też ustala godzinę ataku i stawia pułkowi pierwszego rzutu konkretne zadanie w ramach ogólnego działania.

Jednakże, gdy opór nieprzyjaciela na pierwszej i drugiej pozycji zostanie szybko pokonany, nieprzyjaciel w większości wypadków nie będzie rozporządzał dużymi siłami dla zorganizowania obrony trzeciej pozycji, bo zaledwie jednym tylko pułkiem piechoty i batalionem czołgów w pasie obrony całej swojej dywizji. W rezultacie tego, przed frontem nacierającego pułku przeważnie nie będzie działało więcej sił niż jedna nieprzyjacielska kompania, ewentualnie wsparta czołgami.

Bezpośrednio po opanowaniu drugiej pozycji lub nawet w toku walki o nią, względnie w czasie zbliżania się pułku do trzeciej pozycji, nieprzyjaciel może wykonać kontratak — odwodami dywizji w sile około pułku piechoty i batalionu czołgów. Zadaniem pułku w tym wypadku będzie zatrzymanie kontratakującego a następnie, wspólnie z sąsiadem lub drugim rzutem dywizji, wzięcie udziału w likwidacji kontratakującego nieprzyjaciela.

Z chwilą, gdy się stwierdzi przygotowania do kontratakującego lub zaobserwuje się jego wyruszenie, pododdziały pułku na kierunku kontratakującego przechodzą do organizacji obrony zdobytego terenu. Jeśli czasu jest dość, to czołowe tyraliery i środki ogniowe piechoty wysuwają się w przód na dogodnie stanowiska ogniowe, zapewniające przede wszystkim dobrą obronę przeciwpnacerną. Gdy brakuje czasu, pododdziały pułku przechodzą do obrony tam, gdzie się znajdują, wyzyskując

właściwości obronne terenu i organizując system ognia wszystkich środków ogniowych.

PGA ześrodkowuje ogień na rejonny grupowania się odwodów nieprzyjaciela i przygotowuje stałe ognie zaporowe. Saperzy z oddziału zaporowego dywizji, zakładają na kierunku zagrożonym natarciem czołgów miny przeciwczołgowe i przeciw piechocie. Artyleryjski odwód przeciwpancerny pułku i dywizji zajmuje stanowiska ogniowe na rubieżach rozwinięcia w rejonie czołowych rzutów piechoty, na kierunkach najbardziej zagrożonych. Czołgi i działa pancerne zatrzymują się za ukryciami i przygotowują się do zwalczania dział pancernych i czołgów nieprzyjaciela. Piechota okopuje się, wykorzystując zdobyte umocnienia nieprzyjaciela.

W walce z odwodami dywizyjnymi nieprzyjaciela, drugi rzut dywizji, z chwilą zatrzymania kontrataku przez pułki pierwszego rzutu najczęściej zostaje użyty do uderzenia na skrzydło zatrzymanych pododdziałów nieprzyjaciela.

Gdy kontratak odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela wychodzi na sąsiada, pułk pierwszego rzutu dywizji, nie będąc zagrożonym bezpośrednio, prowadzi dalej natarcie w głąb obrony nieprzyjaciela. W tym wypadku dowódca dywizji może postawić dowódcy pułku zadanie działania odwodem lub częścią pododdziałów pierwszego rzutu na skrzydło i tyły kontratakującego nieprzyjaciela — wspólnie z drugim rzutem dywizji. Dowódca dywizji może również podporządkować przeznaczone do wymienionego działania pododdziały, dowódcy pułku drugiego rzutu dywizji.

Przy odpieraniu kontrataku odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela często będzie współdziałało z oddziałami, własne lotnictwo szturmowe.

Pododdziały pułku odpierającego kontratak, przechodzą do zdecydowanego uderzenia z chwilą, gdy stwierdzą załamanie się kontrataku nieprzyjaciela. Zniszczenie kontratakujących sił nieprzyjaciela powinno być głównym celem działania przy odpieraniu kontrataku, ponieważ ten sposób zapewni się najlepiej szybkie opanowanie trzeciej pozycji nieprzyjaciela. Należy dążyć do jak najszybszego włamania się w trzecią pozycję w ślad za wycofującym się nieprzyjacielem i do odcięcia nieprzyjacielowi dróg wycofania się.

W wypadku, gdy kontratakujące siły nieprzyjaciela wedrą się w głąb ugrupowania bojowego pułku, dowódca pułku po-

winien natychmiast kontratakować swoim odwodem lub pododdziałami pułku nie zaangażowanymi bezpośrednio w walce.

b) Działania pułku w składzie dywizji, podczas natarcia na drugi pas obrony. Po przełamaniu pierwszego pasa obrony nieprzyjaciela prowadzi się bez przerwy natarcie lub pościg na drugi pas. Natarcie na drugi pas obrony nieprzyjaciela i jego szybkie przełamanie wywiera decydujący wpływ na powodzenie całej operacji zaczepnej, umożliwiając wprowadzenie w wyłom jednostek szybkich i pełne rozwinięcie powodzenia po przełamaniu taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela.

W działaniu tym pułk otrzymuje od dowódcy dywizji kierunek natarcia lub pościgu.

Celem zaskoczenia nieprzyjaciela, podejście do drugiego pasa obrony powinno być wykonane szybko, nie dając mu czasu na uporządkowanie się. Przestrzeń pomiędzy pasami obrony, wynoszącą 4—6 km, pułk powinien przebyć pod osłoną ubezpieczeń bojowych wysuwanych przez bataliony pierwszego rzutu. Pułk z reguły przyjmuje ugrupowanie w dwa rzuty, przy czym w pierwszym rzucie może być tylko jeden batalion. Pododdziały piechoty w tym etapie działań mogą być ściągnięte w kolumny, jednakże nie wyżej drużyny lub plutonu, aby nie opóźnić przez to rozwinięcia pułku do walki i nie narazić piechoty na straty od ognia artylerii z drugiego pasa obrony.

Pułk piechoty w czasie posuwania się między pierwszym a drugim pasem obrony nieprzyjaciela, może napotkać na silne punkty oporu nieprzyjaciela — na panujących wzgórzach, w miejscowościach itd. Wówczas pułk albo wymija te punkty oporu, pozostawiając tylko niezbędne siły dla ich blokowania albo też zdobywa i niszczy. Dowódca pułku w każdym konkretnym wypadku powinien zameldować dowódcy dywizji o swojej decyzji i uzyskać jej zatwierdzenie.

Likwidację nieprzyjacielskich punktów oporu przeprowadza się przez obezwładnienie ich ześrodkowanym ogniem PGA i wszystkich środków ogniowych piechoty, po czym następuje atak piechoty z czołgami i grupami szturmowymi. DGA i lotnictwo szturmowe mogą przy tym wspierać natarcie pułku. W niektórych wypadkach stosuje się zasłony dymne, celem osłony zajmowania podstaw wyjściowych do natarcia przez pododdziały piechoty względnie osłony skrzydeł pododdziałów przy wymijaniu punktu oporu.

Po przełamaniu pierwszego pasa obrony nieprzyjaciela, dowódca dywizji wydziela zawsze oddział wydzielony, składa-

jący się z piechoty, czołgów, artylerii i saperów, wyposażony w mechaniczne środki transportu, któremu stawia zadanie jak najszybszego włamania się w drugi pas obrony. W tym samym czasie lotnictwo szturmowe i bombowe wykonują skoncentrowane uderzenia i bombardowanie drugiego pasa obrony. Pułk piechoty posuwa się naprzód pod osłoną tych działań bojowych i powinien dążyć z całą możliwą energią do wykorzystania ich powodzenia.

Dowódca pułku powinien wysłać przede wszystkim swoje rozpoznanie razem z oddziałem wydzielonym dywizji, aby zdobyć jak najszybciej wiadomości potrzebne do powzięcia decyzji do natarcia na drugi pas obrony. Z reguły wysyła się z tym rozpoznaniem oficerów sztabu pułku, a w wypadku gdy oddział wydzielony został wyznaczony przez dowódcę dywizji ze składu pułku, dowódca pułku powinien wysłać z nim oficera sztabu dla prowadzenia obserwacji i rozpoznania.

Obserwacja i rozpoznanie powinny stwierdzić: w jakich miejscach oddział wydzielony ma powodzenie, a gdzie spotyka się z silnym oporem; jakie odcinki drugiego pasa obrony zostały obezwładnione przez działanie lotnictwa; jakie odcinki nie są obsadzone lub są słabo obsadzone; czy przed drugim pasem obrony są pola minowe i gdzie itd. Powyższe wiadomości, odpowiednio wcześniej uzyskane, umożliwią dowódcy pułku szybkie powzięcie decyzji celem przejścia do natarcia na drugi pas obrony nieprzyjaciela bez zatrzymania się, wprost z marszu lub po przygotowaniu przyśpieszonym. Ważną rolę odgrywa przy tym należyta organizacja dowodzenia, umożliwiająca przekazywanie rozkazów dowódcy pułku, bez straty czasu. W tym etapie działań znajdują szerokie zastosowanie ruchome punkty obserwacyjne dowódców i łączność radiowa; sztab pułku nie powinien pozostawać w tyle, lecz powinien przysunąć się jak najbliżej do czołowych pododdziałów. Nie mniej ważne jest również uzupełnienie zaopatrzenia pododdziałów, przede wszystkim w amunicję, przed rozpoczęciem uderzenia na drugi pas obrony.

W wyznaczonym dla pułku przez dowódcę dywizji odcinku natarcia na drugi pas obrony, dowódca pułku wybiera taki kierunek głównego uderzenia, na którym — wedle posiadanych wiadomości o nieprzyjacielu i działań oddziału wydzielonego dywizji — pułk powinien osiągnąć największe powodzenie.

W miarę zbliżania się do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela na drugim pasie, dowódca pułku i dowódcy bata-

lionów wysuwają się jak najwcześniej do przodu, celem wcześniejszego przeprowadzenia rekonesansu.

Równocześnie pododdziały piechoty, środki ogniowe i obserwatorzy artylerii wysuwają się na podstawy wyjściowe do natarcia. Dowódca pułku organizując współdziałanie przeważnie wskazuje dowódcom batalionów tylko kierunki i przedmioty ich natarcia.

W wypadku, gdy oddział wydzielony dywizji walczy w tym samym czasie na kierunku natarcia pułku, dowódca pułku jest obowiązany zorganizować z nim współdziałanie.

Z odległości 600—800 m, pod osłoną krótkotrwałych nawał ogniowych artylerii i moździerzy na przedmioty natarcia i przy wsparciu własnych środków ogniowych, piechota przesuwa się na kolejne linie ogniowe aż do podstawy wyjściowej do ataku, skąd po wykonaniu przejść w przeszkodach, własnymi siłami oraz przy pomocy saperów, zdecydowanie rusza do ataku. Czołgi prowadzą piechotę, a działa towarzyszące piechocie osłaniają je i niszczą ujawniające się cele.

Przy podejściu do drugiego pasa obrony PGA powinna być w całości przegrupowana i gotowa do wsparcia pułku.

W toku natarcia, dowódca pułku obserwuje przebieg walki, stawia PGA zadania obezwładnienia punktów oporu nieprzyjaciela oraz stara się określić miejsce najkorzystniejsze dla użycia drugiego rzutu lub odwodu pułku. Jeśli pułk nacierają jednym baonem w pierwszym rzucie, to wybrany przez dowódcę pułku kierunek będzie kierunkiem użycia sił głównych pułku.

Dowódca pułku nie powinien wahać się przed zdecydowanym użyciem na kierunku zarysowującego się powodzenia swoich głównych sił, stawiając im zadanie przełamania całej pierwszej pozycji drugiego pasa obrony nieprzyjaciela i dalszego natarcia w głąb aż do drugiej pozycji. Szybkie stawianie przez dowódcę pułku zadań pododdziałom i wsparcie przez niego ogniem tych pododdziałów, posuwających się do przodu, nabierają w tym etapie działań bojowych szczególnie wielkiego znaczenia.

Dowódca pułku piechoty, zarówno w czasie podejścia pułku do drugiego pasa obrony nieprzyjaciela, jak i w czasie walki o przełamanie drugiego pasa, powinien liczyć się z możliwością kontrataku wielkiej ilości czołgów korpuśnego odwodu nieprzyjaciela (korpus może posiadać w odwodzie dywizję pancerną). Jeśli kontratak ten zostanie skierowany na pułk pie-

choły, to przechodzi on czasowo do obrony, działając według tych samych zasad, jak przy odpieraniu kontrataku czołgów dywizyjnych nieprzyjaciela. Likwidację kontrataku dywizji pancernej przeprowadza dowódca korpusu, używając do tego będących w jego rozporządzeniu potężnych środków (artylerii, odwód pancerny, lotnictwo itd.)

Zachowanie gotowości do odparcia kontrataku czołgów nieprzyjaciela obowiązuje dowódcę pułku przez cały czas działań, między pierwszym a drugim pasem obrony nieprzyjaciela oraz podczas walki o przełamanie drugiego pasa.

Pościg.

Nacierający zawsze dąży do okrążenia i zniszczenia nieprzyjaciela. Nie zawsze jednak okrążenie i zniszczenie wszystkich sił nieprzyjaciela udaje się uzyskać w jednej walce, nieprzyjaciel będzie bowiem podejmował wszelkiego rodzaju przeciwdziałanie celem wycofania oddziałów, którym grozi okrążenie. W tym wypadku jednak energiczny pościg, wyjście na tyły i skrzydła wycofującego się nieprzyjaciela, a następnie okrążenie, może doprowadzić do zniszczenia sił i środków wycofującego się nieprzyjaciela.

Istota pościgu polega na tym, aby nie pozwolić cofającemu się nieprzyjacielowi na oderwanie się i zorganizowanie obrony na drugim pasie lub w innym rejonie.

Natychmiast po stwierdzeniu oznak wycofywania się nieprzyjaciela, wszystkie pododdziały pierwszego rzutu rozpoczynają pościg nie czekając na rozkazy. W pościgu biorą udział wszystkie rodzaje wojsk, w ścisłym współdziałaniu między sobą.

Dowódca pułku w czasie natarcia, przewidując możliwość pościgu pobiera decyzję i wydaje zarządzenia o gotowości do pościgu i wzmocnieniu rozpoznania. Batalionom nakazuje wzmocnić natarcie i nie dopuścić do oderwania się nieprzyjaciela, dowódcy PGA i baterii moździerzy 120 mm — wzmocnić ogień na węzły dróg i ważne obiekty na tyłach nieprzyjaciela, być gotowym do szybkiego wysunięcia artylerii w przód. Szefowi sztabu poleca przygotować odwód i środki transportowe dla szybkiego wystania oddziałów pościgowych.

Dowódca pułku, melduje dowódcy dywizji o planie pościgu. Pościg prowadzi początkowo całe ugrupowanie pułku, starając się jaknajgłębiej wdrzeć w ugrupowanie cofającego się

nieprzyjaciela, obchodząc jego punkty oporu. Bataliony wysuwają najpierw ubezpieczenie bojowe, w sile 1—2 drużyn z saperami i ścigają nieprzyjaciela ogniem, a następnie ruszają naprzód. Działając początkowo w sztykach rozczłonkowanych bataliony mogą później zwinąć się w kolumny. Zwinięcia w kolumny początkowo nie przeprowadza się ze względu na ogień artylerii nieprzyjaciela. Zwinięcie kolumn może nastąpić w wypadku szybkiego cofania się nieprzyjaciela. Wysłane przez pułk oddziały pościgowe dążą do możliwie głębokiego wtargnięcia w ugrupowanie cofającego się nieprzyjaciela i obejścia ocalałych ognisk oporu, do zdeorganizowania nieprzyjaciela, okrążenia go i zniszczenia. Korzystne warunki powodzenia stwarza przy tym pościg równoległy.

Pułk — niezależnie od tego czy rozpoznanie dywizji zostało wysłane czy też nie — wysyła własne rozpoznanie.

Odwód pułku posuwa się na głównym kierunku pościgu w gotowości do niszczenia wyminiętych punktów oporu.

Głównym zadaniem w tym okresie jest niedopuszczenie do oderwania się nieprzyjaciela. Pododdziały piechoty, ckm, działa i moździerze winny wysuwać się śmiało do przodu. W czasie pościgu może dojść do zawiązania boju spotkaniowego z odwodami nieprzyjaciela, wysuwającymi się z głębi ugrupowania. Walkę wówczas organizuje się i prowadzi według zasad boju spotkaniowego.

Utrwalenie osiągniętego powodzenia.

Utrwalenie osiągniętego powodzenia jest jednym z zasadniczych zadań pułku w czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Znaczenie utrwalenia osiągniętego powodzenia charakteryzuje Generalissimus Stalin: „Natarcie bez umocnienia zdobytych pozycji jest natarciem z góry skazanym na niepowodzenie“. (Zagadnienia leninizmu wyd. 11, strona 313).

Utrwalenie powodzenia polega na szybkim umocnieniu zdobytego terenu, w celu stworzenia warunków do odparcia kontrataków nieprzyjaciela.

Dowódca pułku organizując walkę powinien przewidzieć — które urządzenie obronne nieprzyjaciela (rowy ciągłe, pozycje ryglowe itd.) i przedmioty terenowe trzeba będzie umocnić. W miarę posuwania się w głąb obrony nieprzyjaciela, powinno się umacniać zdobyte rubieże zarówno na skrzydłach, jak i od

czoła, aby móc odeprzeć kontrataki przeważających sił nieprzyjaciela (odwodów dywizyjnych, korpuśnych) wspartych czołgami, lub przeciwuderzeń wielkich jednostek pancernych i zmechanizowanych.

Szczególnie silnie należy umacniać rejonny i przedmioty terenowe, stanowiące przeszkodę naturalną dla czołgów nieprzyjaciela (skraje lasów, większe miejscowości).

W czasie natarcia zdobyty teren umacnia się:

- po opanowaniu przedmiotów lub rejonów, z góry przewidzianych do umocnienia. Przy szybkim postępie natarcia można zrezygnować z umocnienia niektórych obiektów, mimo, że było to zaplanowane. Decyzję dowódcy pułku w tej sprawie zatwierdza dowódca dywizji.
- Natychmiast po wykryciu zagrożenia kontratakami czołgów i piechoty. W tym wypadku pułk umacnia się częścią sił na kierunku zagrożenia, a większością sił powinien prowadzić dalej natarcie.
- Przy zatrzymaniu natarcia na rozkaz dowódcy dywizji, nawet na krótki okres czasu.

Utrwalenie powodzenia polega na zorganizowaniu systemu ogni i przeszkód zwłaszcza przeciwpancernych, na inżynierskim umocnieniu terenu i zorganizowaniu zabezpieczenia działań. Na kierunkach zagrożenia powinny być przygotowane ognie zaporowe artylerii.

Umocnienie terenu przeprowadza się w taki sposób, aby ułatwiło ono przejście do dalszego natarcia.

* * *

Współczesne warunki wymagają od pułku piechoty wykonania natarcia na zawczasu zorganizowaną, silnie nasyconą środkami ogniowymi i urzutowaną w głąb obronę nieprzyjaciela.

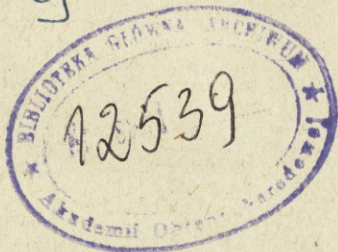
Pułk piechoty nie wykonuje tego zadania w odosobnieniu, lecz w ścisłym współdziałaniu z sąsiadami — a podczas natarcia na długi pas obrony, także z oddziałami wydzielonymi — oraz przy wsparciu środków znajdujących się w rozporządzeniu wyższych dowódców — dowódcy dywizji, korpusu, a nawet

armii, którzy są zainteresowani w powodzeniu natarcia swoich pierwszych rzutów.

W okresie przygotowania do natarcia dowódca pułku piechoty powinien przewidzieć i dokładnie zorganizować działania bojowe pułku; posiada on na to stosunkowo dużo czasu. Jednakże w toku walki mogą powstawać nieprzewidziane sytuacje wymagające od dowódcy pułku szybkiej oceny położenia i szybkiej decyzji. Dowodzenie więc pułkiem winno być ciągłe i sprężyste, a działania pułku nastawione na wykonanie w każdej sytuacji silnych uderzeń, wspartych wszystkimi środkami ogniowymi.

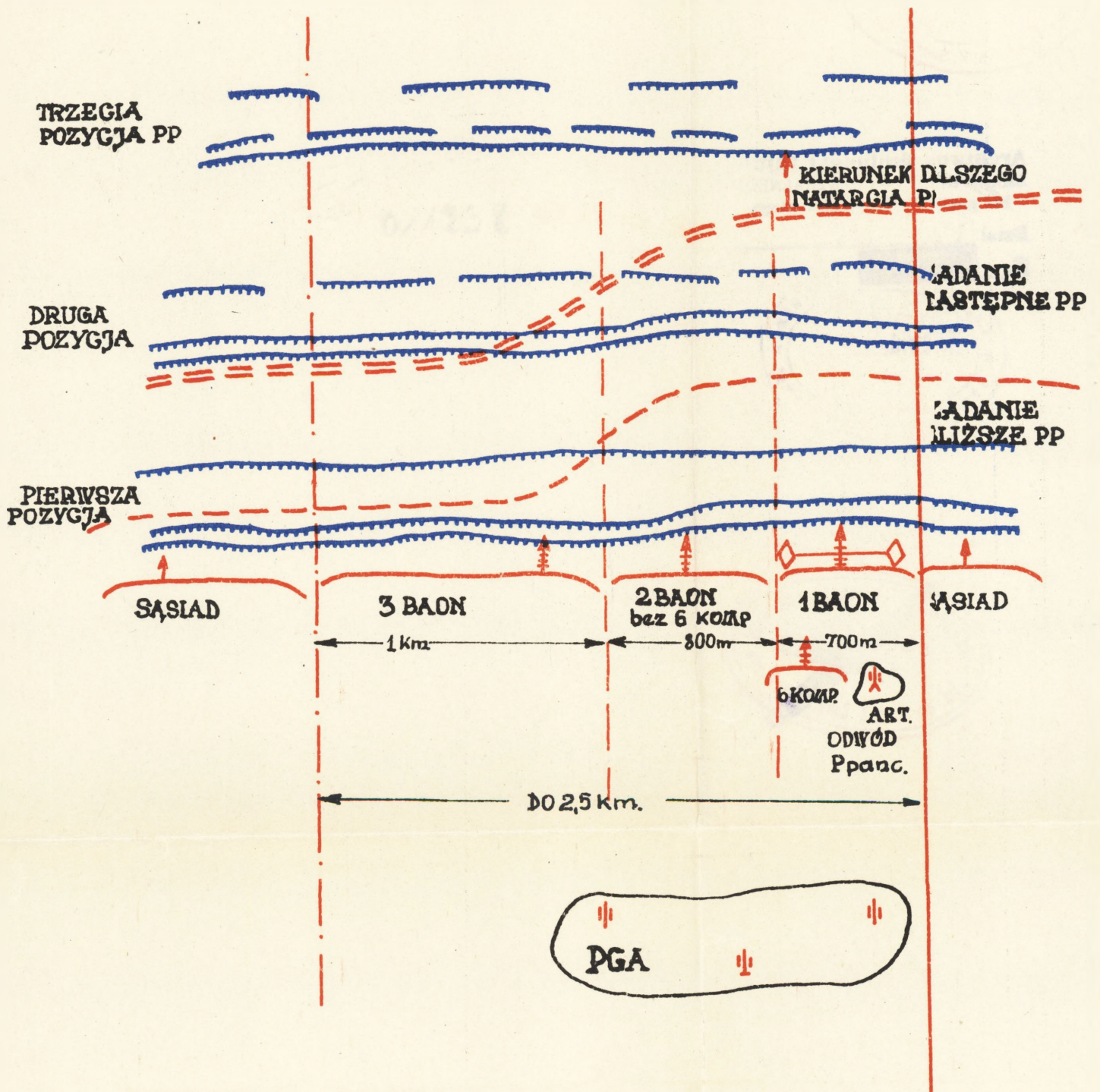

g 201.

WARIANT UGRUPOWANIA PUŁKU PIECHOTY W JEDNYM RZUCIE

/NA POMOCNICYM KIERUNKU UDERZENIA/

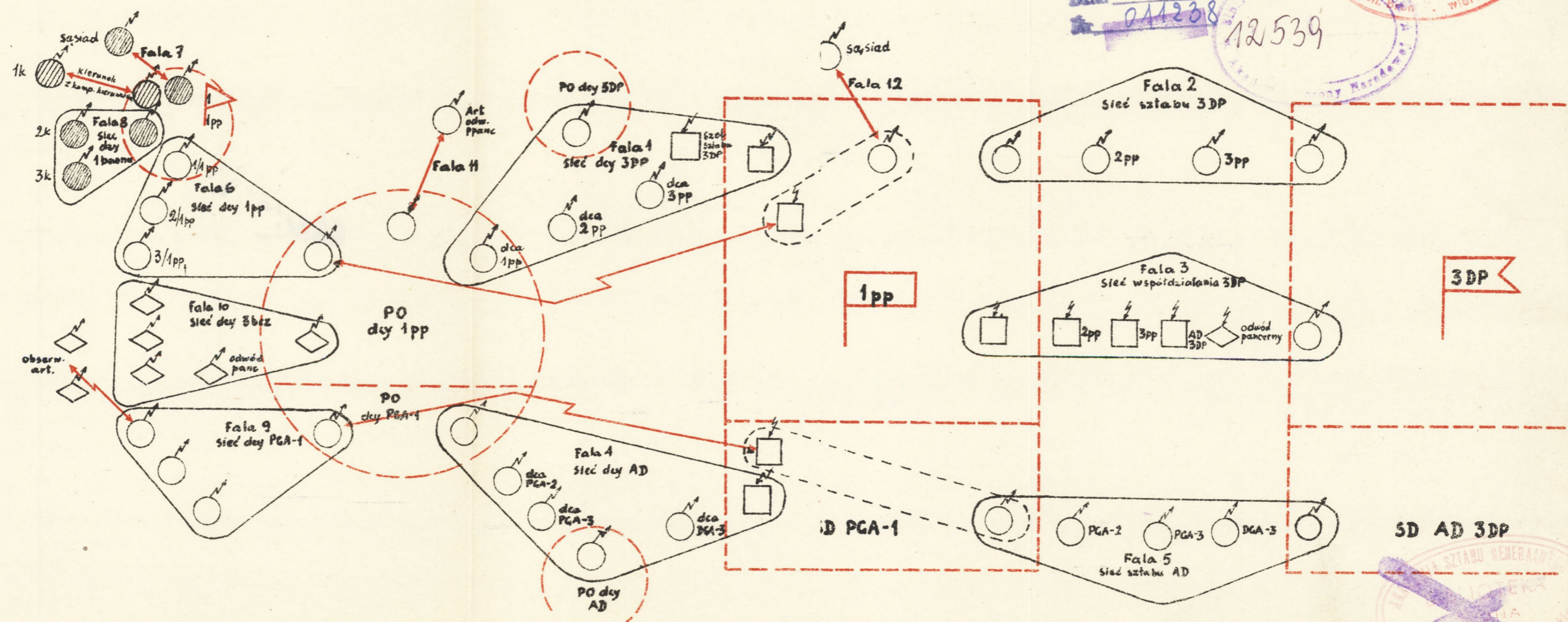
eq. 2.1

PRZYKŁAD ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI RADIOWEJ PUŁKU PIĘCHOTY WNATARCII

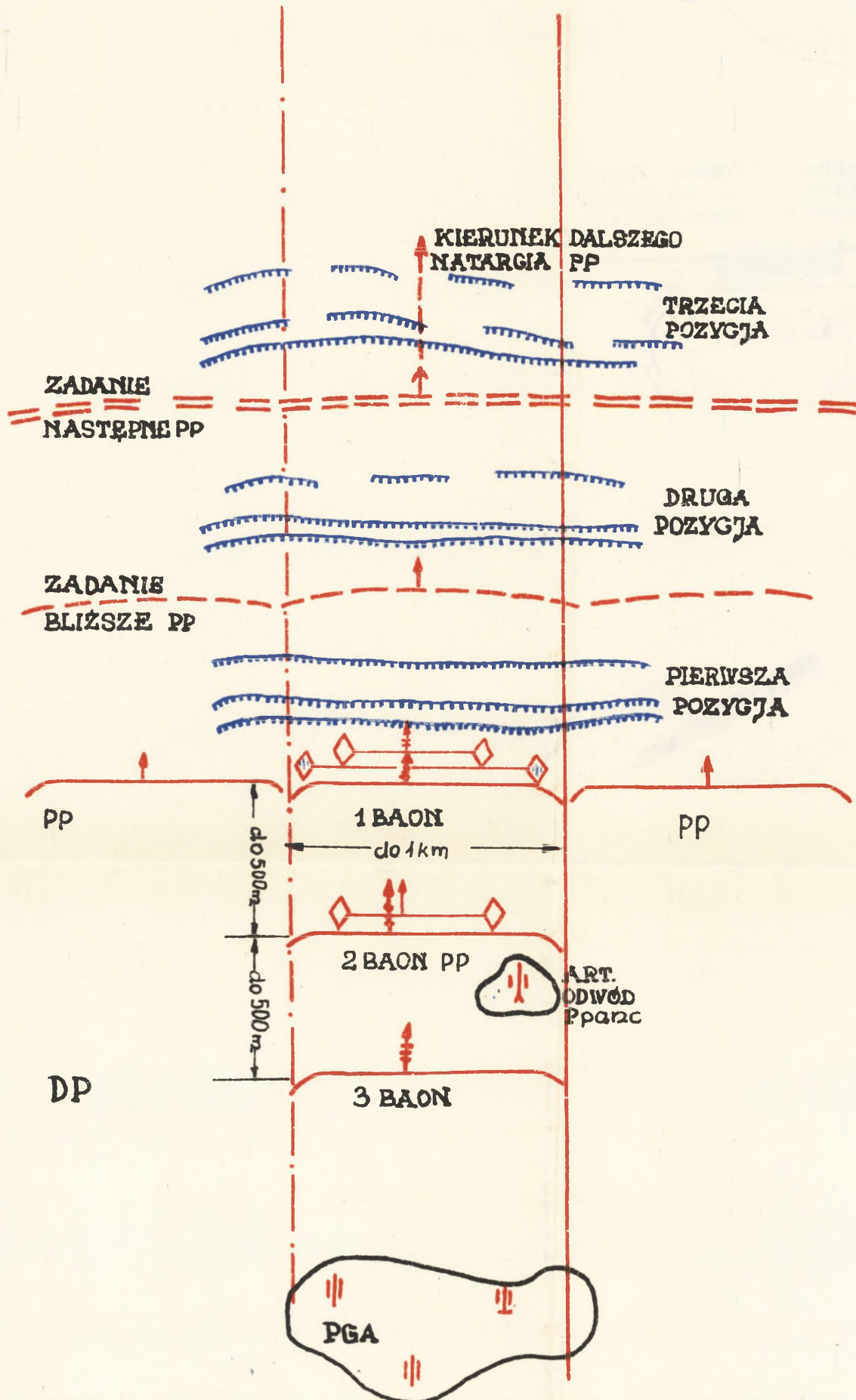
Archiwum Biblioteki Tajnej
AKAD
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział
Nr 041238 12539

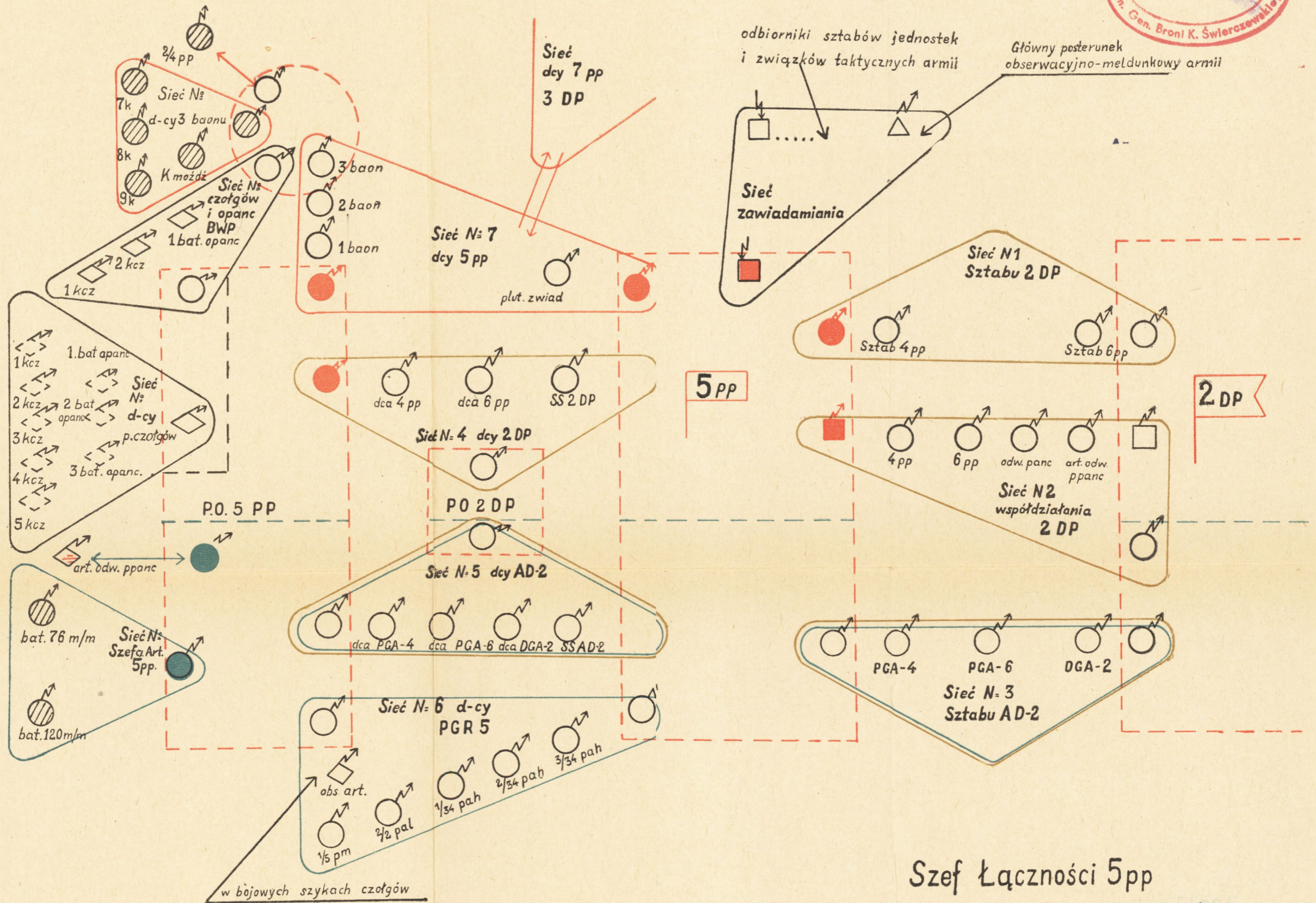

WARIANT UGRUPOWANIA PUŁKU PIECHOTY W TRZECH RZUTACH

Zatwierdzam
Szef Sztabu 5 pp 2 DP

Przykładowy schemat organizacji łączności radiowej pułku w natarciu

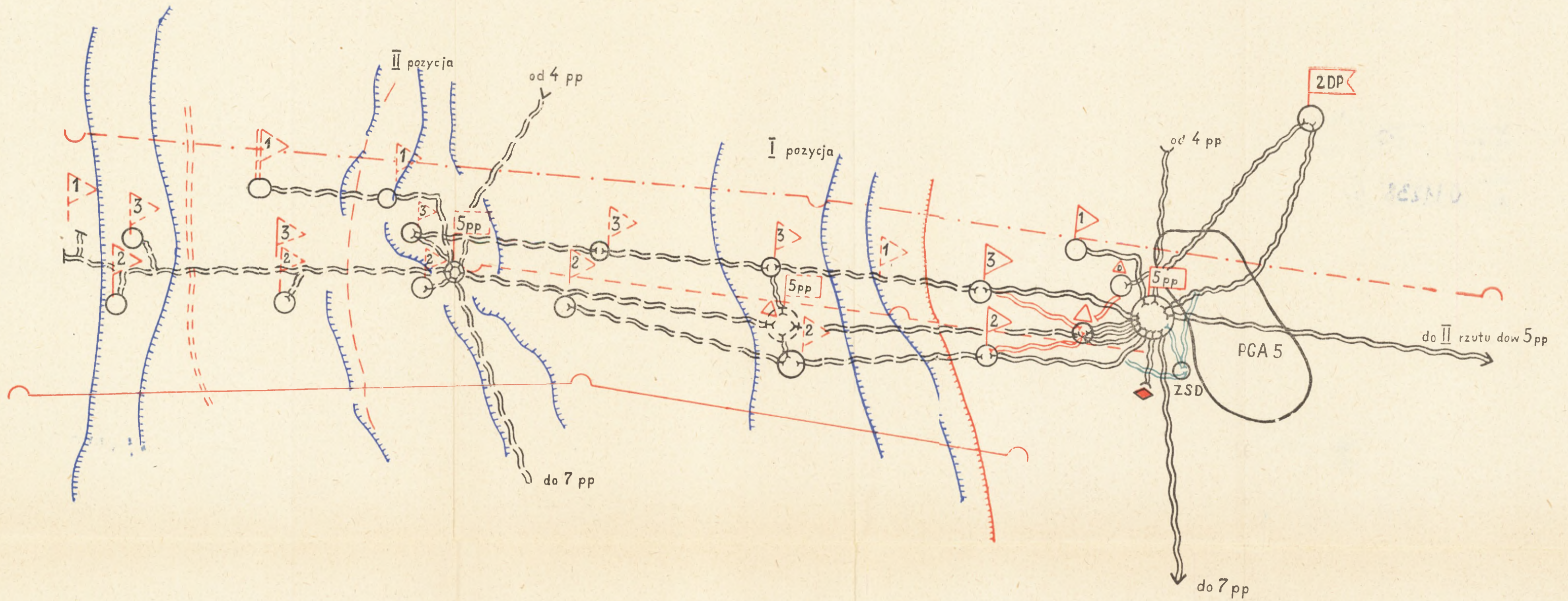

Szef Łączności 5pp

Zatwierdzam
Szef Sztabu 5 pp

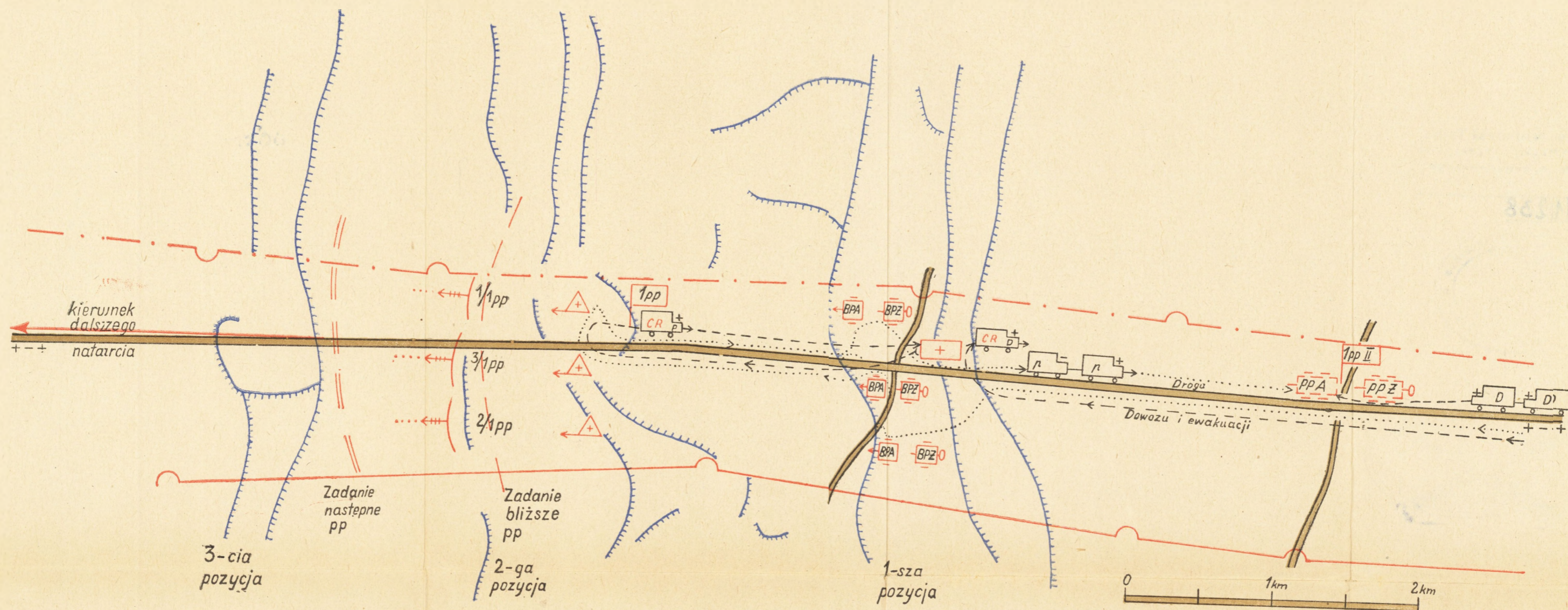
Załącznik Nr 5/a

Przykładowy schemat organizacji łączności przewodowej pułku w natarciu

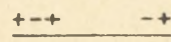

Szef Łączności 5 pp

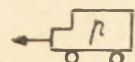
Rozmieszczenie urządzeń tyłowych dowóz i ewakuacja w okresie wykonywania zadania następnego przez 1 pp

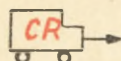
LEGENDA DO SZKICU.

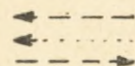
droga dowozu i ewakuacji,

samochody (p — pułkowe, D — dywizyjne),

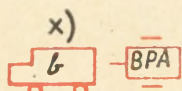
samochody (cr — z ciężko rannymi),

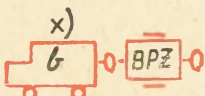
kierunki poruszania się transportów (kierunki dowozu i ewakuacji).

batalionowe medyczne punkty (BMP) (dawniej BPO) gotowe do ruchu naprzód; przekazały ciężko rannych na transport pułkowy (samochód sanitarny),

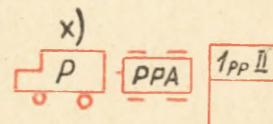
batalionowe punkty amunicyjne (BPA) — gotowe do ruchu naprzód; posiadają pełne zapasy ruchome,

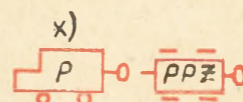
batalionowe punkty żywnościowe (BPZ) — podciągnięte do BPA,

pułkowy medyczny punkt (PMP, dawniej PPO) — rozwinięty. Wysłany z PMP samochód po załadowaniu ciężko rannych na BMP w drodze na PMP.

PPA (pułkowy punkt amunicyjny) oraz drugi rzut dowództwa 1 pp — rozwijają się.

PPZ (pułkowy punkt żywnościowy) — rozwija się. Przy PPZ rozwijają się warsztaty pułkowe oraz punkt zaopatrzenia w MPS.

Samochody pułkowe z amunicją które wyszły ze starego rejonu rozwinięcia PPA — po przekazaniu amunicji na BPA, po załadowaniu opakowania i łusek oraz przewiezieniu lekko rannych z BMP na PMP — udają się już na nowe miejsce rozwinięcia PPA.

Dywizyjne samochody z amunicją — w drodze z DPZam na nowe miejsce rozwinięcia PPA.

Dywizyjny samochód sanitarny, który przybył na PMP, kończy ładowanie ciężko rannych.

x) U w a g a: znaki, nad którymi zaznaczony jest czarny krzyżyk, dotyczą pułku piechoty zmotoryzowanego (beż koni).

WARIANT UGRUPOWANIA PUŁKU PIECHOTY W NATARGIU W DWÓCH RZUTACH

